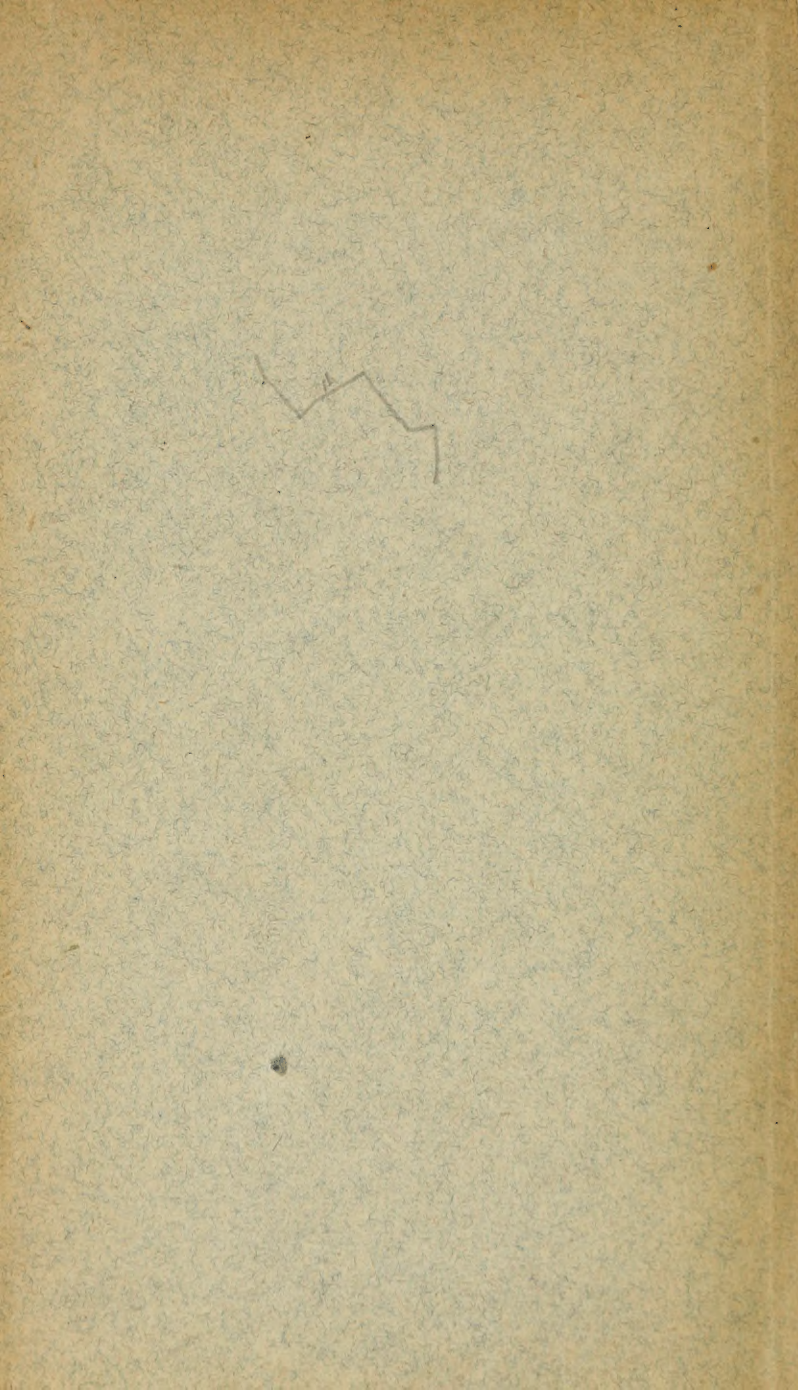
ΑΓΑΘΟΚΛΕΟΥΣ Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1900

H. T. F. Duckworth.

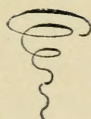
Athenis.

Mense Februario.

A. D. 1900.

ΑΓΑΘΟΚΛΕΟΥΣ Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ
1900

ΕΙΣ

ΤΟΥΣ ΑΓΑΠΗΤΟΥΣ ΜΟΥ

ΓΟΝΕΙΣ

Τὰ λησμονημένα χρόνια, αἱ χαμέναι μορφαί, τὰ λατρευτὰ τοπεῖα πατρίδος, τὴν ὁποίαν αἱ ἀναμνήσεις καὶ ἡ ἀπομάκρυνσις κατέστησαν προσφιλεστέραν, ἐνέπνευσαν τὰ κάλλιστα τῶν διηγημάτων τούτων. Ὁ κ. Κωνσταντινίδης γράφει ὡς ξενητευμένος· ἐπανεῖδε τὰ ἀγαπημένα μέρη μετὰ ἔτη ἴσως πολλὰ καὶ διὰ τοῦτο τὰς σελίδας ταύτας διαπνέει πόθος πρὸς τὸ παρελθὸν ἀόριστος καὶ ἐγκάρδιος, ἀγάπη πρὸς κόσμον, οὗ ἡ ἀναπαράστασις διεγείρει συγκινήσεις εἰς τὴν ψυχήν του. Σκηναὶ καὶ πρόσωπα ἀνάγονται εἰς τὸ παρελθόν, ὅπερ, καί περ μὴ ἀπέχον πολύ, περιβάλλεται εἰς τὰ ὄμματα τοῦ συγγραφέως ἰδιάζουσαν μαγείαν· οἱ ἐναπομείναντες ἥρωες ἢ οἱ μάρτυρες τῶν συμβεβηκότων, ἀναμιμνήσκουσιν εἰς αὐτὸν ὑπάρξεις σβεσθείσας διὰ παντὸς καὶ σχηματίζουσι κρίκον, δι᾽ οὗ ἡ σημερινὴ ψυχή του συνδέεται πρὸς τὴν παλαιὰν ζωήν, ἧς τηρεῖ ἀσβέστους τὰς ἀναμνήσεις καὶ τὴν ἀγάπην.

Εἰς τοῦτο ὀφείλεται τὸ θέλγητρον, ὅπερ ἀποπνέουσιν αἱ τελευταῖαι σελίδες τῆς *Ἐπανόδου*, *ἡ Παραμονὴ στὸ πέλαγο*, *τὸ Ἦρθε τὸ Τσερνίκι*. Περιγράφεται ὅ,τι ἀποτελεῖ τὸ μᾶλλον ἐνδιαφέρον μέρος τῆς ζωῆς μικρᾶς νήσου, πτωχῆς καὶ φιλοξένου· ἡ Σκῦρος, χαμένη εἰς

τὸ ἄκρον τῆς Ἑλλάδος, εἰς ἡμᾶς, οἵτινες ἁπλῶς γινώσκομεν τὸ ὄνομά της, παρέχει μόνον τὴν αἴσθησιν τοῦ ἀπομεμακρυσμένου καὶ τοῦ ἀορίστου. Καὶ διὰ τοῦτο τοιαύτην ἐντύπωσιν μᾶς ἐμποιοῦσιν οἱ ναῦται, οὓς ἀνακαλεῖ ὁ συγγραφεὺς εἰς ἀκατάπαυστον πάλην πρὸς τὴν θάλασσαν, ἥτις τοὺς βλέπει γεννωμένους καὶ ἀποθνήσκοντας, αἱ γυναῖκες, αἵτινες ἀναμένουσιν ἔτη ὁλόκληρα μελαγχολικαὶ καὶ ἐγκαρτεροῦσαι τὴν ἐπάνοδον συζύγου, ὃν μόλις ἐγνώρισαν, τὰ ἀγωνιώδη καὶ πλήρη φόβου συναισθήματα μικροῦ λαοῦ, ὅστις ἐν τῇ θέᾳ τοῦ πανταχοῦ ἁπλουμένου ὑγροῦ στοιχείου, ἀναπολεῖ τόσας ὑπάρξεις προσφιλεῖς, ὧν ἀμφίβολος ἡ ἐπάνοδος καὶ ἡ ζωὴ εἰς αἰώνιον κίνδυνον· πᾶς ξένος, ῥιπτόμενος εἰς τὰς ἀκτὰς ταύτας, εἶνε εὐπρόσδεκτος, ὑπενθυμίζει υἱόν, ἀδελφὸν ἢ πατέρα μαραινόμενον εἰς τὰ ξένα καὶ ἠναγκασμένον νὰ ζητῇ παρομοίαν φιλοξενίαν. Τοιαύτη εἶναι ἡ εἰκὼν τῆς Σκύρου, ὡς ἐφιλοτέχνησεν ὁ συγγραφεύς, ἀποτυπώνουσα ἁπλῶς τὸν θαλασσινὸν αὐτῆς βίον. Κατὰ τὰ ἄλλα ἡ ζωὴ διαρρέει μονότονος καὶ ἀπέριττος, δὲν ἔχει χρώματα ἰδιάζοντα ἢ φυσιογνωμίαν χωριστήν.

Εἰς τὴν ἐντύπωσιν ταύτην προστίθεται καὶ νέα· ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἄλλων, διήγημα παράδοξον καὶ μυστηριῶδες· εἰς τὸ *Ἦρθε τὸ Τσερνίκι*, τὸ ὕφος δὲν μεταβάλλεται, ἡ αὐτὴ ἀφελὴς ἔκθεσις τῶν γεγονότων καὶ τῶν συναισθημάτων ἀκολουθεῖ, ἀλλ' ἔχει τὴν βαθύτητα μερικῶν ἀπόψεων τῆς ζωῆς, αἵτινες ταράττουσιν ἐνδομύχως τὴν ψυχὴν ἀκριβῶς διὰ τὴν ἁπλότητα αὐτῶν· ὑπάρχει αὕτη ἁπλῶς εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ἀλλ' ὑποκρύπτεται συγχρόνως ἔννοια διαφεύγουσα ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν κατανόησιν τῆς ὁποίας μᾶς συνέχει προσπά-

θεια πλήρης πόθων ἀσαφῶν καὶ ἀγωνίας ἀπροσδιορίστου. Οἱ ναῦται οὗτοι, οὓς ἡ τρικυμία ἐναγκαλίζεται σκληρῶς, μόλις καταλιπόντας τὸ παράλιον, καὶ παρακολουθεῖ ἡ ἀπουσία εἰδήσεων καὶ ὁ χαμὸς ἄλλων πλοίων, φαίνονται διὰ παντὸς ἐξαφανισθέντες τὴν νύκτα ἐκείνην· καὶ ὅτε, μετὰ τὰ τελεσθέντα μνημόσυνα καὶ τὰ θλιβερῶς ἠχήσαντα μοιρολόγια, τὸ Τσερνίκι παρουσιάζεται ἔξαφνα ἠγκυροβολημένον πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ Μάστρο-Γεώργη καὶ κατόπιν μυστηριωδῶς χάνεται, ἄγνωστον δὲ καὶ πῶς ἦλθε καὶ ποῦ ἀπέπλευσε, τὸ γεγονὸς τοῦτο προσδίδει χρώματα φανταστικὰ καὶ ἰδιάζοντα εἰς τοὺς ναύτας, τὸν πλοίαρχον καὶ τὸ παράδοξον πλοῖον. Ἂν εἰς τοὺς ἀφελεῖς κατοίκους ἀποδεικύει ἡ ἐμφάνισις τὸν θάνατον τῶν ξενιτευμένων, εἰς ἡμᾶς, ἔχοντας μᾶλλον σύνθετα τὰ συναισθήματα, τὸ ἐπεισόδιον μᾶς συνταράσσει περιέργως. Λησμονοῦμεν ὅτι εἶνε τραχεῖς καὶ ἀπαίδευτοι ναυτικοί, οἱ θρῦλλοι καὶ αἱ παραδόσεις ἃς ἀνεγνώσαμεν κἄποτε, μᾶς φαίνονται ὅτι λαμβάνουσι σάρκα, ἡ ἐπώδυνος ἰδέα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, ἥτις παράγει τῆς φαντασίας τὰ τρελλὰ ταῦτα γεννήματα, καταλαμβάνει τὸ πνεῦμα ἐναργὴς καὶ πρὸ ἡμῶν ἀνίσταται κόσμος ἔμπλεως συμβόλων καὶ πλαναισθησιῶν ἀλλοκότων. Καὶ ἡ ἀντίθεσις αὕτη τῶν ἀορίστων καὶ ἀσαφῶν συναισθημάτων, τῶν ἀγωνιωδῶν καὶ γενικῶν σκέψεων, ἃς ὑποβάλλει εἰς τὴν ψυχήν μας τὸ διήγημα τοῦτο, πρὸς τὸ ἀφελὲς τῆς ἀφηγήσεωςκ αὶ τῶν ἀπεικονιζομένων προσώπων, ἀποτελεῖ τὸ ἰδιαίτερον αὐτοῦ θέλγητρον.

Ἐν γένει ὁ κ. Κωνσταντινίδης γνωρίζει ἀκριβῶς καὶ τρέφει στοργὴν πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τοὺς ναύτας

τῆς πατρίδος του. Ἔζησε, ὡς φαίνεται, καὶ ἀνεστράφη, ἐταξείδευσε καὶ ὑπέφερε μετὰ τῶν ἡρώων αὐτοῦ. Αἱ ἀναμνήσεις καὶ τὰ διαρρεύσαντα ἔτη κατέστησαν μόνον ποθεινότερον καὶ ποιητικώτερον τὸν κόσμον τοῦτον εἰς τὴν ψυχήν του. Καὶ τὴν γλυκεῖαν ταύτην ἐντύπωσιν, καὶ τῆς ζωῆς ταύτης τὸ θέλγητρον, κατώρθωσε μετὰ χάριτος νὰ ἀποτυπώσῃ εἰς τὰς καλλίστας τῶν σελίδων τοῦ βιβλίου.

ΑΘΗΝΑΙΟΣ

ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ

ΤΩι ΦΙΛΤΑΤΩι Π. Α. ΑΞΙΩΤῌ

Ἦτο ἑσπέρα τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων, καθ' ἣν οἱ χριστιανοί, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν, προσέρχονται τὴν ἐπαύριον εἰς τὸν ναόν, ὅπως κοινωνήσωσι τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Ἀλλὰ βροχὴ λεπτὴ ἀπὸ πρωΐας πίπτουσα, πρὸς τὸ ἑσπέρας κατέστη ῥαγδαία καὶ οἱ πιστοὶ ἐκωλύοντο νὰ ἐκπληρώσωσι τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν καθήκοντα. Μάτην ὁ ἐφημέριος — πνευματικὸς ἀνέμενεν ἐν τῷ κελίῳ του, κειμένῳ ἐντὸς τῆς αὐλῆς τοῦ ναοῦ. Οὐδεὶς προσήρχετο.

Ἡ αὐλὴ ἦτο ἔρημος. Σιγὴ ἐπεκράτει βαθεῖα, διακοπτομένη μόνον ἐκ τοῦ θορύβου τῆς ῥυθμικῶς καταπιπτούσης βροχῆς. Σκότος ἐκάλυπτε τὰ πέριξ ψηλαφητόν. Οὔτε εἷς ἀστὴρ ἔλαμπεν εἰς τὸν οὐρανόν. Τὸ μόνον, ὅπερ ἐμαρτύρει τὴν ὕπαρξιν ζώσης ψυχῆς ἐν τῇ αὐλῇ, ἦτο ταινία φωτεινή, πίπτουσα ἐπὶ τοῦ καθύγρου, πλακοστρώτου ἐδάφους, ἀκτίς, ἐκ τῆς λυχνίας τοῦ ἐφημερίου, διερχομένη δια τῆς ῥωγμῆς τοῦ παραθύρου.

Τὸ κελίον τοῦ ἐφημερίου, παρακείμενον τῷ ναῷ, ἦτο εὐρύχωρον οἴκημα, διῃρημένον εἰς δύο· καὶ τὸ μὲν εἰς τὸ βάθος ἐχρησίμευεν αὐτῷ ὡς κοιτών, τὸ δὲ πρὸς τὴν αὐλήν—μελετητήριον καὶ αἴθουσα.

Ἦτο καθάριον τὸ οἴκημα τοῦ ἐφημερίου, ὡς ἦτο καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ καθαρὰ καὶ ἄσπιλος.

Ἀπώλεσε πρὸ χρόνων τὴν σύζυγον καὶ τὰ μόνα δύο τέκνα του καί, μάρτυς τοῦ βίου, ἔρημος ἐν τῷ κόσμῳ, ἀλλ' ἄνευ διαμαρτυρίας τινός, ἄνευ γογγυσμοῦ, ἀπεσύρθη εἰς τὴν πολίχνην Ν. ἀναχωρητὴς εἰς ἓν κελίον, εἰς τὸ βάθος

τοῦ προαυλίου τῆς ἐκκλησίας, εὐεργετῶν, νουθετῶν καὶ παραμυθῶν τοὺς πάσχοντας καὶ δυστυχεῖς. Ἐνάρετος, διαλλακτικός, προσηνὴς πρὸς πάντας ὁ παπᾶ Δημήτρης, ἐφείλκυσε τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ ποιμνίου του, ἐπεβάλλετο δὲ διὰ τοῦ λόγου πρὸς τοὺς ἀπαιδεῖς καὶ ζωηροτέρους τῶν χωρικῶν καὶ ἡ φήμη του διεσαλπίσθη εἰς τὰ πέριξ.

Ὁσάκις ἐνεφανίζετο εἰς συμπλοκὰς χωρικῶν, εἰς τὴν θέαν τοῦ ἐφημερίου οἱ διαπληκτιζόμενοι ἀπεχωρίζοντο. Σπάνια ἦσαν τὰ κακουργήματα, ἀφ' ἧς ὁ παπᾶ Δημήτρης ἐγκατεστάθη εἰς τὴν πολίχνην. Τὸ ἀγαθόν του βλέμμα καὶ τίγριν ἠδύνατο νὰ ἐξημερώσῃ καὶ τὸν ἀγριώτερον κακοῦργον νὰ ἀφοπλίσῃ.

* *
*

Εἶχον ἤδη παρέλθει ἡ ὀγδόη καὶ ἡμίσεια καὶ ὁ γηραιὸς ἐφημέριος, ἡμικεκλιμένος ἐπὶ εὐρέος ἀνακλίντρου, φορῶν τὸν ἐξ ἐριούχου σκοῦφόν του καὶ ἐν οἰκιακῇ περιβολῇ, ἐκράτει τὸ εὐχολόγιον καὶ ἀναγίνωσκεν. Τὸ φῶς τῆς λυχνίας, θλώμενον ὑπὸ χαμηλοῦ, πρασίνου ἀνταυγαστῆρος, κατηύγαζε τὸ πρὸ αὐτοῦ εὐχολόγιον διὰ ζωηρᾶς λάμψεως, ἐνῷ ἡ σεβασμία μορφή του ἀπέμενεν ἐν τῷ σκότει.

Ὁ ὕπνος ἤρχισεν ἤδη νὰ βαρύνῃ τὰ βλέφαρά του καὶ ᾐσθάνετο τὸν κάματον ναρκοῦντα τὰ μέλη του.

— «Ἂς περιμείνω ἀκόμη ὀλίγον. Ἴσως, ἂν παύσῃ ἡ βροχὴ ἔλθῃ κανεὶς νὰ ἐξομολογηθῇ», ἐσκέπτετο καὶ ἐνεκαρτέρει. Ἀλλ' ἡ βροχὴ ἔπιπτεν ἀδιακόπως καὶ ἡ ὥρα παρήρχετο μάτην. Αὔριον ὤφειλεν ὁ παπᾶ Δημήτρης νὰ ἐγερθῇ λίαν πρωῒ—εἰς τὰς τρεισήμισυ—ἡ ἡμέρα ποῦ ἦτον. Ἔρριψε βλέμμα εἰς τὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης κείμενον ἀργυροῦν ὡρολόγιον, ἀπέθεσε τὰς διόπτρας του, συνέστρεψεν εἰς πλόκαμον τὴν λευκὴν καὶ ἀραιὰν κόμην του, ἐσφήνωσεν αὐτὸν ὑπὸ τὸν σκοῦφόν του καὶ ἠγέρθη διὰ νὰ κλείσῃ τὴν θύραν τοῦ κελίου. Μόλις ὅμως ἔσυρε τὰς κάτωθι τοῦ ἀνακλίντρου ἐμβάδας του ἤκουσε βήματα εἰς τὴν αὐλήν. Ἔστη εὐθυτενὴς ἐν μέσῳ τοῦ δωματίου

καὶ ἀνέμενε. Μὲ ὑπόκωφόν τινα δοῦπον αἱ πλάκες τῆς αὐλῆς ἐκρότουν ὑπὸ τὰ ἐσπευσμένα βήματα, ἅτινα ὁλονέν ἐπλησίαζον.

— Ποῖος εἶνε ; ἠρώτησεν ὁ ἐφημέριος, πρὶν ἔτι κρούσωσι τὴν θύραν.

Εἰσῆλθε γυνὴ κεκαλυμμένη ἀπὸ κεφαλῆς, διάβροχος καὶ ῥιγῶσα.

— Καλησπέρα μὲ τὴν εὐχήν σου, παπᾶ μου, εἶπεν ἡ γυνή, κύπτουσα καὶ λαμβάνουσα τὴν δεξιὰν τοῦ ἱερέως πρὸς ἀσπασμόν.

Ἦτο περίπου τριάκοντα ἐτῶν, μᾶλλον εὐειδής, ὑψηλή, ἰσχνή, μὲ ἐρυθρὰ τα μῆλα τῶν παρειῶν ἐκ τοῦ ψύχους.

— Σὺ εἶσαι, Μαρία ; ἠρώτησεν ἔκπληκτος ὁ ἐφημέριος. Καὶ πῶς δὲν ἦλθες ἐνωρίτερα ; Μόνη ἦλθες ; Κάθισε.

— Δὲν ἠμποροῦσα νὰ ἔλθω 'νωρίτερα, ἀπεκρίθη μὲ προφανῆ ταραχὴν ἡ Μαρία. Θὰ μεταλάβω αὔριον, παπᾶ μου, καὶ ἦρθα νὰ μὲ ξαγορέψῃς, προσέθηκε συγκεχυμένως.

— Καλά, κόρη μου, ἀλλὰ τί ἔχεις καὶ εἶσαι τόσον ταραγμένη· ἔπαθες τίποτε στὸ δρόμο ; Μὴ εἶνε ἄρρωστο κανένα παιδί ; ἢ μήπως ὁ Θανάσης σὲ κακομεταχειρίσθη ;

—Ὄχι, παπᾶ μου, τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν συνέβη. Τώρα νὰ πάρω λίγη ἄνεσι καὶ σοῦ λέγω.

— Καλά, κάθησε· θέλεις λίγο νερό ; σὺ χλωμιάζεις. τί ἔπαθες, παιδί μου ; Σὲ καλό σου ! εἶπε μετὰ φιλοστόργου μερίμνης ὁ πνευματικός, προσφέρων κάθισμα πρὸς τὴν νεαρὰν γυναῖκα.

Ἡ Μαρία ἐπέθεσε τὸ ὑγρὸν σάλι της ἐπὶ μιᾶς καθέκλας, ἔσυρε τὸ κάθισμά της πρὸς τὸ ἀνάκλιντρον τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἐκάθισεν ἀπέναντί του. Τὸ πορφυροῦν χρῶμα τῶν παρειῶν της ἐξέλιπεν ὁλοτελῶς, τὰ χείλη της ἦσαν ὑπόλευκα καὶ ξηρά, τὸ στῆθός της ἔπαλλε καὶ οἱ ὀφθαλμοί της ἦσαν πλήρεις δακρύων.

— Ἄκουσε, παπᾶ μου, θὰ σοῦ ξεμυστερευθῶ ἕνα μυστικό, ποῦ μὲ βαρύνει 'ς τὴν καρδιὰ καὶ μοῦ πλακόνει τὰ στήθεια, σὰν νὰ ἔχω ἀπάνω ἕνα ὁλόκληρον βουνό !

Ἀνέπνευσε θορυβωδῶς, ἀπέμαξε τὰ δάκρυά της καὶ ἐξηκολούθησεν :

— Ἀπὸ χθὲς τὴ νύχτα βασανίζομαι, παπᾶ μου, οὔτε ἔφαγα οὔτε ἤπια, οὔτε μάτι ἔκλεισα. Δὲν ἤξευρα τί νὰ κάμω· καὶ 'ς τὸ τέλος ἐσκέφθηκα ἐσένα, κι' ἂν ἔκαμα κρῖμα, νὰ ὁ Θεὸς κι' ἂς μὲ κρίνῃ.

Καὶ ἔστρεψε τὸ βλέμμα της πρὸς τὸ εἰκονοστάσιον τοῦ ἐφημερίου.

— Δὲν τὸ κάνω ἀπὸ ἔχθριτα γιὰ τὸν ἄντρα μου· ὁ Θεός, ποῦ εἶν' ἀπὸ 'πάνω τὸ βλέπει. Ἂν καὶ σὺ ξέρεις, παπᾶ μου, τὴ ζωή, ποῦ περνῶ μαζύ του. Αὐτὸς ὅμως ἤτανε τῆς τύχης μου καὶ δὲν πειράζει. Ἄχ, παπᾶ μου, δὲν εἶνε πολὺς καιρὸς ποῦ βγῆκε ἀπὸ τὴ φυλακὴ γιὰ τὸ κακούργημα ποῦ ἔκαμε καὶ σήμερα, ἄχ, Θεέ μου, βοήθησέ μου νὰ τὸ πῶ, σήμερα ἑτοιμάζεται νὰ κάμῃ κι' ἄλλο.

— Καὶ πῶς τὸ ἔμαθες αὐτὸ σύ ; μετὰ γαλήνης ἠρώτησεν ὁ παπᾶ Δημήτρης.

— Νὰ σοῦ πῶ, παπᾶ μου, ἐχθὲς τὸ βράδυ δὲν εἶχα ὕπνο, μὰ ἤμουνα πλαγιασμένη καὶ συλλογιζόμουνα, πῶς εἶχε περάσει ἡ ὥρα καὶ ὁ Θανάσης ἔλειπε ἀκόμα ἀπὸ τὸ σπίτι. Ἄξαφνα ἀνοίγ' ἡ πόρτα κι' ἀκούω τὴν περπατησιά του. Ἐμπῆκε, ἄνοιξε τὴν κάμαρα. Ἐγὼ ἔκαμα πῶς κοιμοῦμαι. Ὁ Θανάσης ἐστάθηκε μιὰ στιγμὴ 'ς τὸ κατώφλιο καὶ σιγά—σιγὰ ἔκλεισε πάλι τὴν πόρτα τῆς κάμαρας. Σὲ λίγο, ἂν καὶ περπατοῦσαν μὲ μεγάλη προφύλαξι, ἄκουσα ποῦ μπῆκαν στὴ διπλανὴ κάμαρα καὶ ἄλλοι δύο — τρεῖς ξένοι.

— Λέγε, εἶπεν ὁ πνευματικός, ἀναδιπλώσας τὸν δεξιόν του πόδα ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου καὶ καθήσας ἐπ' αὐτοῦ.

— Ἐκαθήσανε καὶ ἄρχισαν νὰ μιλοῦν, ἐξηκολούθησεν ἡ γυνή. Ἤμουνα λίγο μακρυὰ καὶ δὲν ἄκουσα καθαρὰ τί ἔλεγαν· ἐπειδὴ ὅμως εἶνε τώρα κάμποσες μέραις ποῦ κάτι εἶχα μυρισθῆ, ἐσηκώθηκα σιγὰ — σιγὰ καὶ ἐπλησίασα 'ς τὴν πόρτα ποῦ ἐσυγκοινωνοῦσε μὲ τὴν ἄλλη κάμαρα, καὶ ἀπὸ τὴν κλειδαρότρυπα εἶδα τὸν ἄνδρα μου μὲ δυὸ ἄλλους καὶ μιλοῦσε κρυφά. Οἱ δύο ἄλλοι, μοῦ φαίνεται, πῶς

ἤτονε λησταίς! Ἀπὸ ἄκρες-μέσες, ποῦ ἄκουσα ἀπ' τὴν ὁμιλία τους, τέτοιοι πρέπει νὰ εἶνε.

— Καὶ τί ἤκουσες; μετὰ κακῶς κρυπτομένου ἐνδιαφέροντος ἠρώτησεν ὁ πρεσβύτης.

— Ἐμιλούσανε ἀπάνω ἀπὸ μισὴ ὥρα· ἀπὸ οὕλη τους τὴν ὁμιλία τοῦτο ἐκατάλαβα μονάχα: πῶς ἐσυμφωνήσανε, παπᾶ μου, κι' οἱ τρεῖς νὰ πατήσουνε τὸ τσιφλίκι τοῦ κυρ Θάνου, αὔριο τὴν αὐγή, ποῦ θὰ βγῇ νὰ πάῃ στὴν ἐκκλησιὰ καὶ ἂν τύχῃ κι' ἀντισταθῇ νὰ τόνε πάρουνε 'ς τὸ βουνὸ ἢ νὰ τονε σφάξουνε.

Εἰς τὴν ἐκμυστήρευσιν ταύτην ὁ ἱερεὺς ἠγέρθη ἀποτόμως, ἐφόρεσε τὰς ἐμβάδας του καὶ μετρῶν σπασμωδικῶς τοὺς κόκκους τοῦ κομβολογίου του, ἤρχισε νὰ διατρέχῃ τὸ δωμάτιον διὰ μεγάλων βηματισμῶν.

— Μά, εὐλογημένη, τί ἔκαμνες σήμερα ὁλημέρα καὶ δὲν ἦρθες νὰ μοῦ τὸ 'πῇς; εἶπεν ἐν ἐξάψει.

— Εἶχα σαστίσει, παπᾶ μου, καὶ δὲν ἤξευρα τί νὰ κάμω. Ἐγὼ ἅμα ἄκουσα αὐτὰ ποῦ ἔλεγαν, μοῦ ἦρθε νὰ βάλω μιὰ φωνὴ καὶ νὰ φωνάξω «σᾶς ἄκουσα, κακοῦργοι!», ἀλλὰ ἐδέθηκε ἡ γλῶσσά μου, ἐπιάσθηκε ἡ φωνή μου κ' ἐλίγωσε ἡ καρδιά μου. Σὰν ἦρθα στὸν ἑαυτόν μου, ἄνοιξα τὴν πόρτα κ' ἔτρεξα στὴν ἄλλην κάμαρα γιὰ νὰ τοὺς ἐμποδίσω ἀπὸ τὸ κακὸ ποῦ ἐμελετούσανε νὰ κάμουν, μὰ δὲν ηὗρα κανένα μέσα. Βγαίνω ὄξω στὸ δρόμο—ψυχή! Ἐγύρισα πίσω, ἐπλάγιασα πάλι, μὰ ποῦ νὰ μὲ παρ' ὁ ὕπνος. Τὸ πρωῒ ἐσκέφθηκα νὰ πάω νὰ τὸ πῶ 'ς τὸν ἀστυνόμο, μὰ πάλι ἐμετανόησα· εἶπα: ἐγὼ θὰ γείνω καταδότρια τοῦ ἄντρα μου; Κ' ἐσυλλογιζόμουνα, πῶς θὰ τὸν ἔπιαναν, θὰ τὸν ἔρριχναν πάλι 'ς τὴ φυλακή, θὰ τὸν καταδίκαζαν, ποιὸς ξέρει πόσα χρόνια, ἴσως θὰ ἐπέθαινε μέσα 'ς τὴ φυλακή, ἴσως, ἂν ἐγινότανε τὸ κακούργημα θὰ τὸν ἔκοβαν 'ς τὴ καρμανιόλα, Θεέ μου! κι' ἀνατρίχιαζα. Ἔπειτα πάλι, ἐσυλλογιζόμουνα 'κεῖνο τὸν κυρ Θάνο, τὸν καλὸν ἄνθρωπο, ποῦ τόσες φορὲς μᾶς εὐεργέτησε, τὸν ἐσυλλογίστηκα νὰ πέφτῃ ἀπὸ τῆς σπαθιὲς τοῦ ἄντρα μου καὶ νὰ φωνάζῃ βοήθεια καὶ νὰ ξεψυχᾷ, κ' ἐσηκονόμουνα

νὰ φύγω νὰ πά' νὰ τὸ μαρτυρήσω καὶ πάλι δὲ μ' ἐβαστοῦσε ἡ καρδιά μου. Ἐβράδυασε καὶ δὲν εἶχα κάμει καμμιὰ ἀπόφασι ἀκόμη. Εἶχα ξεχάσει πῶς αὔριο ἤθελα νὰ μεταλάβω καὶ ἐνθυμήθηκα πῶς ἔπρεπε νὰ ξαγορευτῶ. Τότες εἶπα: νά, μιὰ περίστασις ποῦ μοῦ στέλνει ὁ Θεὸς γιὰ νὰ βγάλω τὸ βάρος ἀπὸ πάνω μου.

— Καὶ νὰ τὸ φορτώσῃς εἰς ἐμέ, ἐψιθύρισε μετὰ πραότητος ὁ πνευματικός.

Ἡ γυνὴ ἐσιώπησε. Προδήλως εἶχεν ἀνακουφισθῆ. Παρηκολούθει διὰ τοῦ βλέμματος τὰ βήματα τοῦ γέροντος καὶ ἀνέμενε τί θὰ ἔλεγε. Ἀλλ' ὁ ἐφημέριος σύνοφρυς καὶ κύπτων ἐξηκολούθει βηματίζων ἐν τῷ κελίῳ, βεβυθισμένος εἰς σκέψεις. Ἐπὶ τῆς σκυθρωπῆς μορφῆς του ἀντηνακλᾶτο ὁ σάλος, ὃν διήγειρεν ἐν τῇ καρδίᾳ του ἡ ἐκμυστήρευσις τῆς Μαρίας. Καὶ πρὸ μικροῦ ἔτι ἦτο τόσον ἥσυχος καὶ γαληνιαία ἡ ψυχή του.

— Σκύψε νὰ σοῦ διαβάσω τὴν εὐχή, εἶπεν αἴφνης ὁ ποιμήν, σπεύδων νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ πρὸς τὸ πρόβατόν του ἱερὸν καθῆκον καὶ ἐπειγόμενος, ἵνα μὴ διακόψῃ ἐπὶ μακρὸν τὰς ἀπασχολούσας τὴν διάνοιάν του σκέψεις. Ἐφόρεσε τὸ πετραχήλιόν του, τὴν ἄκραν τοῦ ὁποίου ἔθεσεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς Μαρίας καὶ ἀνέγνωσε συντόμως ἐξιλαστήριον εὐχήν. Ἀκολούθως, λαβὼν ἓν κηρίον, ὡδήγησε τὴν σύζυγον τοῦ ληστοῦ μέχρι τοῦ προαυλίου, τὴν ηὐχήθη καληνύκτα καὶ εἰσῆλθε εἰς τὸ κελίον του

* *
*

Τὸ πρῶτον ἀντικείμενον ἐφ' οὗ ἐξηκόντισε τὸ βλέμμα του, ἅμα εἰσῆλθεν ὁ παπᾶ Δημήτρης ἦτο τὸ ὡρολόγιον.

— «Εἶνε δέκα! εἶπε γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ Τὸ τσιφλίκι τοῦ κυρ Θάνου ἀπέχει ἀπ' ἐδῶ τρεῖς ὥρας   Ὁ κυρ Θάνος θὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ τσιφλίκι του, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὴν μίαν μετὰ τὸ μεσονύκτιον διὰ νὰ ἦνε ἐδῶ εἰς τὰς τέσσαρας, ποῦ ἀρχίζει ὁ ὄρθρος. Τώρα εἶνε δέκα· ἕως τὴν μίαν — τρεῖς ὧραι. Προφθαίνει δὲν προφθαίνει. Καὶ οἱ λησταὶ τώρα εἶνε πουθενὰ κρυμμένοι καὶ ἀναμένουν

τὸ θῦμά των! . . . Τί δυστυχία! ἀμφιβάλλω, ἂν θὰ προληφθῇ τὸ κακόν. Πρέπει νὰ σπεύσω».

Τὸ πλατὺ μέτωπον τοῦ πνευματικοῦ ἦτο κατάρρυτον ἐξ ἱδρῶτος. Δυσχερῶς ἀνέπνεε.

Εἶχεν ἀποφασίσει ἐν τῷ νῷ νὰ μεταβῇ εἰς τοῦ ἀστυνόμου καί νὰ καταγγείλῃ τὴν μελετωμένην πρᾶξιν. «Πρέπει νὰ ὑπάγω, ἀμέσως, διελογίζετο, νὰ τὰ καταγγείλω, δὲν πρέπει ν' ἀφήσω νὰ θυσιασθῇ ἕνας τοιοῦτος ἄνθρωπος, ἕνας εὐεργέτης τοῦ τόπου. Πρέπει νὰ ὑπάγω καὶ ἀμέσως μάλιστα . . . Καὶ ἤρχισε νὰ φορῇ τὰ ὑποδήματά του. Ἀλλ' αἴφνης ἔφερε τὴν χεῖρα ἄνωθεν τῆς δεξιᾶς ὀφρύος καὶ ἔστη ἀμφιρρέπων. Τὸν εἶχε παρασύρει ἡ περὶ σωτηρίας τοῦ κυρ Θάνου μέριμνα καὶ ἡ σκέψις αὕτη δεσπόσασα τῆς διανοίας του, τὸν ἔκαμε νὰ λησμονήσῃ πρὸς στιγμήν, ὅτι ἐπεβάλλετο αὐτῷ σιωπή Τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ ἀπόκρυφον ἤδη δὲν ἀνῆκεν εἰς αὐτόν. Ἔπρεπε νὰ καταπνίξῃ τὴν ἀγανάκτησιν, ἣν τῷ διήγειρεν ἡ μελετωμένη πρᾶξις, ἀπέναντι τοῦ καθήκοντος τοῦ νὰ τηρήσῃ σιγὴν ἐπὶ τοῦ ἐμπιστευθέντος αὐτῷ μυστικοῦ καὶ νὰ θάψῃ αὐτὸ εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας του. Καὶ ἦτο αὐστηρὸς τηρητὴς τῶν θείων παραγγελμάτων ὁ παπᾶ Δημήτρης. Ἀλλὰ τὸ πρῶτον ἤδη καθ' ὅλον τὸν μακρὸν βίον του παρουσιάζετο αὐτῷ ὑπόθεσις παρομοίας φύσεως, ἥτις κατέλαβεν αὐτὸν ἐξ ἀπροόπτου χωρὶς νὰ ἔχῃ καιρὸν νὰ τὴν βασανίσῃ. Νὰ προδώσῃ τὴν μελετωμένην στυγερὰν πρᾶξιν; — Ἀλλὰ τότε παρέβαινε τὰ καθήκοντα τοῦ πνευματικοῦ. Νὰ τηρήσῃ σιγήν; χειρότερον· — θὰ ἐτελεῖτο τὸ κακούργημα, οὗτινος καὶ αὐτὸς θὰ ἦτο ἀρνητικὸς δράστης. Ἐζήτει διέξοδον ὁ ἀγαθὸς γέρων, ἤθελε, καὶ τὸ καθῆκόν του νὰ μὴ παραβῇ καὶ τὸ κακούργημα νὰ ἀποσοβήσῃ. Καὶ ἀπέμασε τὸν ἱδρῶτά του, καὶ ἔτρεχεν ἄνω κάτω ἐν τῷ κελλίῳ του.

Καὶ ἐν τούτοις ὁ καιρὸς παρήρχετο καὶ ἡ σωτηρία τοῦ κυρ Θάνου ὁλονὲν καθίστατο μᾶλλον προβληματική.

— Θεέ μου, σὺ φώτισέ με, τί νὰ κάμω! εἶπε γονυπετῶν πρὸ τοῦ Ἐσταυρωμένου ὁ ἐφημέριος.

Ἔμεινεν ἐκεῖ ἐπί τινα λεπτὰ γονυπετὴς καὶ σκεπτόμενος μᾶλλον ἢ προσευχόμενος.

Αἴφνης ἀνυψώθη ἐπὶ τῶν ποδῶν του μετὰ νεανικοῦ σθένους. Τὸ πρόσωπόν του ἐξήστραψεν ἀπὸ χαράν. Ἔκαμε τέλος μίαν ἀπόφασιν.

Ἐνεδύθη μετὰ πυρετώδους ταχύτητος θερμὰ ἐνδύματα, συνέστρεψε τὴν θρυαλλίδα τῆς λυχνίας καὶ ἐξῆλθε τοῦ κελίου του, κλείσας ὄπισθέν του τὴν θύραν.

Ἡ βροχὴ εἶχε σταματήσει. Ὁ οὐρανὸς ἦτο σκεπασμένος ἀπὸ νέφη κατάμαυρα, ἅτινα ὁ πνέων ἄνεμος ἐξώθει μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος. Κἄπου κἄπου διεφαίνετο καὶ βαθυκύανόν τι σημεῖον τοῦ οὐρανίου θόλου.

Μία κραυγὴ ἀλέκτορος ἀφύπνισεν ὅλους τοὺς ἀλέκτορας τῆς πολίχνης, αἱ κραυγαὶ τῶν ὁποίων ἀντήχουν καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις. Προμήνυμα ἀλλαγῆς καιροῦ.

Ὁ παπᾶ Δημήτρης ἐξῆλθε τῆς αὐλῆς τοῦ ναοῦ καὶ βυθιζόμενος εἰς τὸν πηλὸν τῆς ὁδοῦ, πολλάκις μέχρι ἀστραγάλων, ἔφθασε πρό τινος οἰκίσκου, οὗτινος ἔκρουσε τὴν θύραν.

Ἐκ τοῦ παραθύρου προέκυψε κεφαλὴ μεσήλικος ἀνδρός.

— Τί τρέχει, παπᾶ μου, αὐτὴν τὴν ὥραν; ἠρώτησεν ὁ χωρικός.

— Σήκω γρήγορα νὰ σελλώσῃς δύο καλὰ ἄλογα καὶ 'ντύσου καλὰ νὰ ἔλθῃς μαζί μου! Γλήγορα, μὴν ἀργῇς! Ἔλα, ἄνοιξέ μου, εἶπε μὲ ἐπιτακτικὸν ὕφος ὁ ἱερεύς . .

Μετὰ δέκα λεπτὰ οἱ δύο ἵπποι ἦσαν ἐπισεσαγμένοι καὶ ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ ἀγωγιάτου, ἱππεύσαντες ἐκάλπασαν μακρὰν τοῦ χωρίου.

— Ποιὸ δρόμο θὰ τραβήξουμε, δέσποτά μου; εἶπε προελάσας, ὁ ἀγωγιάτης.

— Ἴσα 'ς τὸ τσιφλίκι τοῦ κυρ Θάνου! Δρόμο!

. . . .

Ἦτο ἡ τετάρτη καὶ ἡμίσεια πρωϊνὴ ὥρα, ὅταν τὸ σήμαντρον τοῦ ναοῦ ἀντήχει χαρμοσύνως. Οἱ χωρικοὶ ἔσπευδον μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των εἰς τὸν ναόν, ὅστις ἐξήστραπτεν ἐκ τῶν φώτων. Ὁ παπᾶ Δημήτρης, φορῶν τὰ καλλίτερα ἄμφιά του ἠκτινοβόλει ἐξ εὐχαριστήσεως . . .

ΑΙ ΣΥΓΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡ ΑΝΤΩΝΗ

ΔΗΜΗΤΡΙῼ Α. ΒΕΛΛῌ

κὺρ Ἀντώνης ἦτο ἄνθρωπος ἀγαθός, ἡλικίας 40—45 ἐτῶν καὶ τὸ ἐπάγγελμα διδάσκαλος. Ἡ μεγάλη του ἀδυναμία ἦτο γεῦμα καλὸν καὶ ἀναπαυτικὴ κλίνη.

Ἠγάπα τὸ ὡραῖον φῦλον, ἀλλ' οὐδέποτε ἦλθεν εἰς συνάφειαν μετ' αὐτοῦ, διότι κατείχετο ὑπὸ δειλίας τινὸς ἀνεξηγήτου. Πᾶσα ὡραία γυνή, ἣν συνήντα εἰς τὸν τακτικὸν μέχρι Μουνυχίας περίπατόν του διήγειρε τὸν θαυμασμόν του.

—Ἡ ὡραία γυνή, ἔλεγεν, εἶναι ὡς τὸ ῥόδον, τὸ ὁποῖον εὐωδιάζει, ἀλλὰ καὶ τὸ ὁποῖον εἰμπορεῖ κανεὶς νὰ ὀσφραίνεται καὶ μακρόθεν.

Θὰ ἐφοβεῖτο ἴσως τὰς ἀκάνθας του!

Εἶν' ἀληθές, ὅτι τὸ ἐξωτερικόν του, μειδίαμα μᾶλλον καὶ οἶκτον ἢ συμπάθειαν ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ. Ἡ περιβολή του πολὺ συνετέλει εἰς τοῦτο. Καὶ δὲν ἦτο μὲν ῥυπαρός, ὡς πολλοὶ τῶν συναδέλφων του, ἀλλ' αἱ εὐρεῖαι καὶ μέχρις ἀστραγάλων φθάνουσαι περισκελίδες του, τὸ μακρόν, ἀμαυροῦ χρώματος ἐπανωφόριόν του, τὸ ἀναπόσπαστον χειμῶνα—καλοκαίρι σάλι του καὶ τὸ στακτί, μέχρι τῶν ὤτων του κατερχόμενον τεραστίου μεγέθους καζανοειδὲς καπέλον του, παρουσίαζον εἰκόνα, ἥτις ἀδύνατον ἦτο νὰ προσελκύσῃ τὸ εὐμενὲς βλέμμα, ὄχι μόνον ὡραίας, ἀλλ' οὔτε καὶ ἀσχήμου γυναικός.

Ὁ κὺρ Ἀντώνης, μέχρι τοῦδε τοὐλάχιστον, οὐδέποτε ἐπεζήτησε νὰ ἔλθῃ εἰς γάμου κοινωνίαν, καίτοι συχνάκις προέτρεπεν εἰς τοῦτο τοὺς ἀγάμους ἐκ τῶν φίλων του·

εἰς δὲ τοὺς προτρέποντας αὐτόν, ὁ κὺρ Ἀντώνης ἀπεκρίνετο πάντοτε στερεοτύπως καὶ μετὰ μειδιάματος, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀποκρυσταλλωθῆ εἰς τὴν φυσιογνωμίαν του :

— Θὰ ἔλθῃ καὶ μένα ἡ σειρά μου . . .

Καὶ ἔβαλλε βαθὺν στεναγμὸν καὶ διελογίζετο μετριοπαθῶς :

— Ποιὰ εἶν' ἐκείνη ποῦ θ' ἀγαπήσῃ ἐμένα τὸν ἀσχημάνθρωπο ; Μήπως ἐγύρισε ποτὲ καμμιὰ νὰ μὲ ἰδῇ :...

*
* *

Ἦτο μὴν Ἀπρίλιος καὶ ὁ ἀγαθὸς διδάσκαλος ἐμέτρει διὰ τοῦ βραχυσκελοῦς διαβήτου τῶν κνημῶν του τὴν ἀπὸ Μουνυχίας εἰς Φάληρον ἄγουσαν πλατεῖαν λεωφόρον. Ἐλαφρὰ ποντιὰς αὔρα ἀνερρίπιζε τοὺς κροσσοὺς τοῦ παρδαλοῦ σαλίου του, οἱ δὲ ρώθωνές του διεστέλλοντο, εἰσπνέοντες τὴν ἐκ τῆς θαλάσσης ἀναδιδομένην ὀσμὴν ἰωδίου.

Φαιδρὰ ζεύγη ἀλληλοκρατουμένων νεανίδων διῆλθον πλησίον, πολὺ πλησίον τοῦ κὺρ Ἀντώνη, καὶ γελῶντα ἀπεμακρύνθησαν μετά τινος σπουδῆς, ὡς τὰ στρουθία εἰς τὴν θέαν κουκουβάγιας. Ὁ κὺρ Ἀντώνης ὑπέθεσεν, ὅτι δι' αὐτὸν ἐγέλασαν αἱ κορασίδες καὶ διετέθη δυσαρέστως πρὸς αὐτάς.

Ἐπὶ τῆς πλατείας λεωφόρου κατήρχετο συρόμενον ὑπὸ ζεύγους φρυγώντων μαύρων ἵππων ὄχημα πολυτελές, ἐν ᾧ κυρία τις, νωχελῶς ἐξηπλωμένη, ἐδέχετο τὰς τελευταίας ἀκτῖνας τοῦ ὄπισθεν τῶν βουνῶν τῆς Σαλαμῖνος δύοντος ἡλίου. Τυχαίως ἔρριψεν αὕτη ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου περιπατητοῦ βλέμμα ἀδιάφορον, ἀλλ' ὅπερ ἀπέσυρεν αὐθωρεί, μὴ δυνηθεῖσα νὰ κρατήσῃ μειδίαμα καὶ ἐγένετο ἀφανὴς εἰς τὴν στροφὴν τῆς λεωφόρου.

Γραῖά τις κατήρχετο, φέρουσα δέμα ἐπὶ τῶν ὤμων. Συναντήσασα τὸν διδάσκαλον, τὸν περιειργάσθη μετὰ περιεργείας, καὶ ἀφοῦ προεχώρησεν ὀλίγον ἐστράφη καὶ τὸν παρετήρησε μειδιῶσα καὶ αὐτὴ καὶ προεχώρησεν ἀκόμη καὶ ἐστράφη αὖθις ψιθυρίσασα : «Χαρὰ στὴν ἀρχοντιά !»

Ὁ ἥλιος ἐκρύπτετο ἤδη καὶ ὁ κὺρ Ἀντώνης, περιτυλι-

χύσεις εἰς τὸ σάλιόν του ἐσκέπτετο νὰ δώσῃ πέρας εἰς τὸν περίπατόν του, ὅτε βλέπει μακρόθεν νεαράν τινα κυρίαν μελανειμονοῦσαν, βραδέως ἐρχομένην ἀντιθέτως.

— «Ἂς προχωρήσω ἀκόμη ὀλίγον», διελογίσθη ὁ κὺρ Ἀντώνης, καὶ ἀδιαφόρως κινῶν τὴν ῥάβδον του προύχώρησεν ἀκόμη βήματά τινα.

Δὲν ἀπεῖχε πολὺ τῆς ἐρχομένης κυρίας, ἡ σκιαγραφία τῆς ὁποίας παρίστα εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ κὺρ Ἀντώνη γυναῖκα ἐξαισίου κάλλους καὶ τῷ διηγέρθη ἐπιθυμία νὰ τὴν πλησιάσῃ καὶ τὴν περιεργασθῇ. Αἴφνης ὅμως τοῦ στιγμιαίου θάρρους του ὑπερίσχυσεν ἡ ἔμφυτος αὐτῷ συστολὴ καὶ δειλία καὶ ἐξ ἀποστάσεως εἴκοσι βημάτων ἔκαμε μίαν μεταβολὴν τοσοῦτον ἀδεξίαν, ὥστε ἡ ῥάβδος του περιπλακεῖσα μεταξὺ τῶν κνημῶν του, μικροῦ δεῖν τὸν ἀνέτρεψε. Καταπόρφυρος ἐκ συστολῆς ἀνέλαβε τὴν ἰσορροπίαν του καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του, στρέψας τὰ νῶτα πρὸς τὴν ἄγνωστον κυρίαν.

Ἀλλ' ὢ τῆς ἐκπλήξεώς του!

Εἰς τὰ ὦτά του ἀντήχησεν ἡ φωνὴ τῆς ἐρχομένης γυναικός, γλυκεῖα, διαυγής, ἀργυρόηχος, καλοῦσα αὐτὸν ὀνομαστί. Ἐνόμισε κατ' ἀρχὰς ὅτι παρήκουσεν, ἀλλ' ἡ κυρία τὸν ἐκάλεσε καὶ ἐκ δευτέρου: Ἀντώνη! Ἀντώνη!

Ἠδύνατο νὰ μὴ στραφῇ;

Ἐστράφη.

Ἡ κυρία δὲν ἀπεῖχεν ἤδη πολύ, καὶ εὑρέθη οὕτως εἰπεῖν, ἀντιμέτωπος πρὸς τὸν ἔκπληκτον κὺρ Ἀντώνην, ὅστις ὑπὸ τὴν μάγον γοητείαν τοῦ ἀκαριαίου καὶ εὐμενοῦς μειδιάματος τῆς νεαρᾶς γυναικός, ἐκαρφώθη εἰς τὴν θέσιν του ἀμηχανῶν. Ἡ νεαρὰ γυνή, προδήλως, τῷ ἦτο ἄγνωστος, ἀλλὰ πῶς αὐτὴ νὰ γνωρίζῃ τὸ ὄνομά του; Τί ἤθελε παρ' αὐτοῦ; Χίλιαι σκέψεις συνωθοῦντο εἰς τὸν ἐγκέφαλόν του. Ἡ μαύρη περιβολή της τῷ παρεῖχε τὸ ἐνδόσιμον νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἦτο χήρα. Ὁ κατὰ μόνας καὶ ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ περίπατός της παρὰ τὸ φλοισβίζον κῦμα ἐνεῖχέ τι τὸ ποιητικόν· ἴσως ἡ δυστυχὴς ἐπεζήτει παρηγορίαν εἰς τὴν νωπὴν ἔτι θλῖψίν της.

Ὁ ἀνέραστος διδάσκαλος παρετήρει ἔκπληκτος τὴν νεαρὰν γυναῖκα, ἥτις μὲ τοὺς ὡραίους λάμποντας ὀφθαλμούς της ἤγειρε κλύδωνα αἰσθημάτων εἰς τὴν καρδίαν του. Ἐκείνη, σιγῶσα, ἐθεώρει αὐτὸν ὡς νὰ ἀνέμενε νὰ τῆς ὁμιλήσῃ, ἀλλ' ἐκεῖνος καταληφθεὶς ὑπὸ ἀνεξηγήτου ταραχῆς ἐσίγα, μὴ δυνάμενος νὰ ἀρθρώσῃ οὔτε λέξιν. Δύο βήματα τῆς κυρίας πρὸς τὰ ἐμπρός, ἔδωκαν θάρρος εἰς τὸν δειλὸν διδάσκαλον καὶ ἐτόλμησε μὲ φωνὴν μόλις ἀκουσθεῖσαν νὰ ἐρωτήσῃ :

— Τί μὲ θέλετε, κυρία ;

Ἐκείνη προδήλως ἐν ἀμηχανίᾳ διατελοῦσα, ἐζήτησε συγγνώμην μὲ ἕνα τρόπον τόσον εὐγενῆ καὶ ἐράσμιον, ὥστε ὁ ἀτυχὴς διδάσκαλος ᾐσθάνθη ρῖγος διατρέχον εἰς ὅλον του τὸ σῶμα.

— Σᾶς ἐξέλαβα διὰ τὸν ἐξάδελφόν μου, προσέθηκεν, ἔχετε τόσην ὁμοιότητα... Ὅπως δήποτε χαίρω πολύ, κύριε, διότι μοῦ δίδεται ἀφορμὴ νὰ λάβω τὴν τιμὴν νὰ κάμω τὴν γνωριμίαν σας...

Ὁ κὺρ Ἀντώνης ἔσπευσε νὰ ἐκβάλῃ τὸν καζανοειδῆ πῖλον του, νὰ μειδιάσῃ ὅσον ἠδύνατο ἐπιχαρίτως, νὰ ψελλίσῃ τρία τέσσαρα εὐχαριστῶ καὶ νὰ κάμῃ ἄλλας τόσας ὑποκλίσεις τόσον ἀδεξίους καὶ κωμικάς, αἵτινες ὑπενθύμισαν εἰς τὴν κυρίαν τὰς ὑποκλίσεις τῆς πλανοδίου ἀρκούδας, ὅταν αὕτη τείνουσα τὸ τέφι πρὸς ἀργυρολογίαν, χαριεντίζεται ὑποκλινομένη πρὸ τῶν θεατῶν.

Ἐκ τῆς στάσεως καὶ τῶν κινήσεων τοῦ διδασκάλου, αἱ ὁποῖαι ἤρχισαν μὲ τοσαύτην ὁρμὴν καὶ εἶχον τάσιν νὰ διαρκέσωσιν ἐπ' ἄπειρον, ἡ νεαρὰ γυνὴ δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ μειδίαμα, ὅπερ μικροῦ δεῖν μετετρέπετο εἰς γέλωτα ἠχηρόν, τὰς διαστάσεις τοῦ ὁποίου οὔτε αὐτὴ ἡ ἰδία δὲν ἠδύνατο νὰ προΐδῃ. Κατέβαλεν ἐν τούτοις ὑπερανθρώπους προσπαθείας νὰ συγκρατηθῇ, δώσασα ἄλλην τροπὴν εἰς τὸν ἐκχειλίζοντα γέλωτά της.

— Καί... κατοικεῖτε ἐδῶ, εἰς τὸν Πειραιᾶ ; ἠρώτησε.

— Μά... μάλιστα, κυρία, εἶμαι διδάσκαλος, ὀνομάζομαι Ἀντώνιος Σουνιάδης, ἔχω ἀρκετὰς παραδόσεις καί...

Ἤθελε νὰ εἴπῃ ὅτι μετ᾿ ὀλίγους μῆνας πέρνει τὴν σύνταξίν του, ἀλλὰ ἐνόμισε πρέπον ν᾿ ἀποκρύψῃ τοῦτο, διὰ νὰ μὴ φανῇ εἰς τὴν ἀξιέραστον κυρίαν ὅτι διῆλθε τὸν ρουβίκωνα τῆς νεότητος... Εἶχε τὴν πονηρίαν αὐτήν, ἐμπνευσθεὶς ὑπὸ τοῦ κάλλους καὶ τῶν εὐγενῶν τρόπων τῆς ἀπέναντί του ἱσταμένης κυρίας.

— Καί... ἂν δὲν φανῶ ἀδιάκριτος... ἡ κυρία;... ἐπρόφερε δειλῶς καὶ συγκεκομμένως ὁ κὺρ Ἀντώνης, εἰς τὸν ὁποῖον ἤρχισε νὰ γεννᾶται ἀκράτητος ἐπιθυμία νὰ ὀσφρανθῇ τὸ ῥόδον καὶ ἐκ τοῦ πλησίον.

— Κλεοπάτρα, χήρα Λαλαράκη· ἴσως θὰ ἐγνωρίσατε τὸν μακαρίτην Λαλαράκην, πολιτικὸν συνταξιοῦχον...

— «Νὰ πάρῃ ὁ διάβολος! ἐσκέφθη ὁ κὺρ Ἀντώνης, γιατί νὰ μὴν τῆς 'πῶ πῶς κ' ἐγὼ τοῦ χρόνου πέρνω τὴν σύνταξίν μου; Φαίνεται πῶς ἡ κυρία τρέφει ἰδιαιτέραν συμπάθειαν πρὸς τοὺς συνταξιούχους.

— Δὲν εἶχα τὴν τιμὴν νὰ τὸν γνωρίζω, κυρία.

Καὶ μὴ ἀντισχὼν εἰς τὸν πειρασμὸν προσέθηκε μετ᾿ ὀλίγον:

— Ἀλλὰ κ' ἐγὼ μετὰ δεκατρεῖς μῆνας πέρνω τὴν σύνταξίν μου καὶ ἡσυχάζω πλέον ἀπ' αὐτὸ τὸ ἐλεεινὸν ἐπάγγελμα. Ἔχω μερικὰς οἰκονομίας, αἱ ὁποῖαι μὲ ἀρκοῦν νὰ ζήσω· ἂν δὲ μοῦ ἤρχετο καμμιὰ φορὰ ἡ ἰδέα νὰ νυμφευθῶ, μὲ τὸ εἰσόδημα αὐτὸ καὶ μὲ τρεῖς-τέσσαρας παραδόσεις...

Καὶ ἐλύθη ἡ γλῶσσα τοῦ διδασκάλου, καὶ εἶχε σκοπὸν νὰ ἐκθέσῃ εἰς τὴν κυρίαν ὅλα τὰ σχέδιά του, τὰ ὁποῖα μόλις τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἤρχισαν γονιμοποιούμενα εἰς τὴν ἐξημμένην φαντασίαν του.

— Καὶ διατί νὰ μὴ νυμφευθῆτε; ἔχετε καιρὸν ἀκόμη... ἔχετε τὰ πενῆντα; Ὁ μακαρίτης ἀπέθανεν ἑξῆντα δύο ἐτῶν.... εἶπεν ἡ νεαρὰ γυνὴ καὶ ἔκαμεν ὅτι ἀπέμαξεν ἓν δάκρυ, ἐνῷ δι' αὐτοῦ ἤθελε νὰ κρύψῃ τὸ μειδίαμά της.

— Ἄ, ὄχι δά! ἔσπευσε νὰ διαμαρτυρηθῇ ὁ κὺρ Ἀντώνης, γελῶν ἀλλὰ καὶ κάπως δυσηρεστημένος.

— Μά τί; Ὁ πεννηντάρης δὲν εἰμπορεῖ νὰ ὀνομασθῇ γέρος!

—Ὥστε ἐγὼ ποῦ εἶμαι τριάντα ἐννέα... καὶ ἔκρυπτε πέντ' ἔξη χρόνια ἀθεόφοβα ὁ κὺρ Ἀντώνης.

—Σεῖς;... ὄρεξι γιὰ παντριὰ μονάχα νὰ ἔχετε... εἶπεν ἡ νεαρὰ γυνὴ μειδιῶσα μὲ πονηρίαν.

— Ἆ, ναί! Ὄρεξιν λέγετε, ὄρεξιν! Ὄρεξις ὑπάρχει, ἀλλά... ποῦ δὲν μᾶς θέλουν, ἐπεῖπεν ὁ διδάσκαλος, ἔρριψε λοξὸν βλέμμα ἐπὶ τῆς κυρίας καὶ ἐταπείνωσε τὴν κεφαλήν, ἐρυθριῶν διὰ τὴν ἐκστομισθεῖσαν τολμηρὰν φράσιν.

— Καλὲ τί λέτε! εἶπεν ἔκπληκτος δῆθεν ἡ κ. Λαλαράκη,— ἄνθρωπος σὰν καὶ σᾶς μὲ τόσα ἠθικὰ καὶ ὑλικὰ χαρίσματα εἶνε περιζήτητος γαμβρός. Καὶ ἐτόνισε τὴν λέξιν ὑ λ ι κ ά· καὶ ἄλλο ἐμφαντικώτερον μειδίαμα τῆς γοήσσης κατέστησε τὸν ἀτυχῆ διδάσκαλον ἔξαλλον ἐκ χαρᾶς· τοῦ ἤρχετο ν' ἀνοίξῃ τὰς ἀγκάλας του καὶ νὰ σφίγξῃ ἐπὶ τοῦ στήθους του τὴν ἐπέραστον συνομιλήτριάν του καὶ νὰ φιλήσῃ τὸ στόμα ἐκεῖνο, ποῦ τοῦ ἔλεγε τόσον ὡραῖα λόγια τὰ ὁποῖα πρώτην φορὰν ἤκουε εἰς τὴν ζωήν του!

— Ἐγὼ τοὐλάχιστον δὲν θὰ ἐδίσταζα νὰ κάμω σύντροφόν μου ἕνα ἄνδρα ὅπως σεῖς ἂν δὲν...

— Ἂν δέν;... τελειώσατε πρὸς Θεοῦ κυρία, εἶπεν ἁρπάσας ἀπὸ τὸ στόμα της τὴν τελευταίαν λέξιν.— Ἂν δέν;

— Ἂν δὲν μὲ ἐμπόδιζε τὸ πένθος.... συνεπέρανεν ἡ νεαρὰ γυνή, ταπεινώσασα τὴν κεφαλὴν καὶ χαράσσουσα διὰ τῆς ὀμβρέλας της καμπύλας γραμμὰς πλησίον τοῦ προτεταμένου κομψοῦ πεδίλου της.

Ὁ ἀπροσδόκητος οὗτος ὅσον καὶ σαφὴς ὑπαινιγμὸς τῆς νεαρᾶς κυρίας ἀνεχαίτισεν αὐθωρεὶ τὴν ὁρμὴν τοῦ διδασκάλου.

Ὤφειλε νὰ ἀπαντήσῃ· εὑρίσκετο εἰς τὴν ἀποτομωτέραν κλίσιν τοῦ κατηφόρου καὶ προσεπάθει νὰ κρατηθῇ, καὶ δὲν εὕρισκε οὔτε θάμνον οὔτε πέτραν νὰ συλλάβῃ, καὶ ὁ ἴλιγγος ἐκ τῆς πρὸ αὐτοῦ χαινούσης ἀβύσσου, ἤρχισε νὰ

τὸν καταλαμβάνῃ δεινῶς· ἀλλὰ ποῦ νὰ κρατηθῇ; Ἡ μόνη ἀπάντησις, κατόπιν τοσούτου ἐνθουσιασμοῦ, ὤφειλε νὰ ἦνε ἡ πρότασις γάμου, παρερχομένου τοῦ πένθους. Ἀλλὰ τοιαύτην πρότασιν, τόσον βαρεῖαν, τόσον ξένην εἰς τὸν χαρακτῆρά του—πῶς νὰ τὴν κάμῃ; Καὶ ἐζήτει νὰ παρακάμψῃ τὸν σκόπελον τοῦτον ὁ ἀτυχὴς διδάσκαλος, καὶ περιέρρεεν ὁ ἱδρὼς τὸ μέτωπόν του, καὶ ἤσθμαινε καὶ ἐξηροκατάπινε καὶ οὐκ ἦν διέξοδος οὐκ ἦν σωτηρία! Τὸ ἀναποφάσιστον τοῦ χαρακτῆρός του κατέπνιξεν ἐν ἀκαρεῖ τὸν στιγμιαῖον ἐνθουσιασμόν του καὶ κατηρᾶτο ἑαυτὸν διατὶ νὰ ἐξωθήσῃ μέχρι τοῦ σημείου τούτου τὰ πράγματα, αὐτός, ὁ ὁποῖος ἀπέφευγε τὰς γυναῖκας ἐκ φόβου μὴ περιπλακῇ εἰς τὰ δίκτυά των, εἰς τὰς μαγγανίας των. Τώρα συνελήφθη ὡς μυῖα εἰς τὸν ἱστὸν τῆς ἀράχνης καὶ ἀγωνιᾷ καὶ σφαδάζει, ἐντελῶς ἀνίσχυρος πλέον νὰ τὸν διαρρήξῃ καὶ ἀπαλλαγῇ αὐτοῦ. Εἶχε κατρακυλίσῃ τόσον εἰς τὸν κατήφορον τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὃν τῷ διήγειρεν ἡ καλλονὴ τῆς γυναικὸς ἐκείνης, ὥστε οὔτε νὰ ὀπισθοχωρήσῃ οὔτε νὰ σταθῇ πλέον εἶχε σθένος. Τὸ λεπτὸν καὶ γλυκὺ ἄρωμα τοῦ ῥόδου ἤμβλυνε καὶ μετέβαλεν αἴφνης ἡ ἀπαισία δι' αὐτὸν ἰδέα τοῦ γάμου, τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἀτομικότητος, ὡς ἀπεκάλει τὸν γάμον ὁ κὺρ Ἀντώνης, ἀπὸ τοῦδε δὲ ᾐσθάνετο ἤδη τοὺς νυγμοὺς τῶν ὀλεθρίων ἀκανθῶν του.

Ἡ κ. Λαλαράκη, προδήλως ἐτέρπετο μὲ τὴν ἀγωνίαν τοῦ ἀτυχοῦς διδασκάλου, ὅστις ἐσπάραζεν ὑπὸ τὴν μάγον γοητείαν τοῦ βλέμματός της.

Παρῆλθον λεπτά τινα ἀγωνιώδους σιωπῆς.

Τέλος ὁ κὺρ Ἀντώνης ἔλαβε μίαν ἀπόφασιν· ἀπόφασιν τολμηράν, ἀλλὰ σώτειραν. Ἐσκέφθη ν' ἀποκρούσῃ πάσῃ δυνάμει τὸ προταθὲν δέλεαρ, θυσιάζων καὶ ἀξιοπρέπειαν καὶ τὰ πάντα· κατέβαλε λοιπὸν ὅλας τὰς προσπαθείας του, ἀνέπνευσε θορυβωδῶς καὶ εἶπε μετὰ θάρρους εἰς τὴν κ. Λαλαράκη:

— Δὲν προχωροῦμεν, κυρία;...

— Ναί, πράγματι, ἐνύκτωσε, ἔχετε δίκαιον, ἀπήντησεν

ἐκείνη καὶ γελῶσα προσέθηκε :—εἶνε φόβος νὰ μὴ παρεξηγηθοῦμεν... καληνύκτα σας...

Καὶ ἔτεινε τὴν χεῖρά της, χεῖρα μικρὰν καὶ παχουλήν, τὴν ὁποίαν ὁ κὺρ Ἀντώνης ἔθλιψεν ἐλαφρῶς, ριγῶν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν.

—Ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς συνοδεύσω, κυρία ;... ἐπρόφερεν ἐκνευρισμένος ὁ κὺρ Ἀντώνης.

—Ἆ ! εὐχαριστῶ, εἶνε περιττόν· κατοικῶ ἐδῶ πλησίον... χαίρετε !

Καὶ ἡ νεαρὰ κυρία, ἀφήσασα τὸν φίλον μας, ἀπεμακρύνθη μὲ βῆμα ἐλαφρὸν καὶ μεγαλοπρεπές.

Ὁ κὺρ Ἀντώνης ἀφῆκε νὰ τῷ διαφύγῃ στεναγμὸς ἀνακουφίσεως ἀλλὰ καὶ ὀδύνης συγχρόνως. Τὰ γόνατά του παρέλυον ἐφ' ὅσον ἡ νεαρὰ κυρία ἀπεμακρύνετο καὶ ᾐσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ καθίσῃ ἐκεῖ που διὰ ν' ἀναλάβῃ δυνάμεις.

Δὲν εἶχε σβεσθῆ ἀκόμη ἡ σκιαγραφία τῆς ὡραίας κυρίας εἰς τὸ σκότος τῆς λεωφόρου, ὅτε ἐπῆλθεν ἀκατάσχετος ἐπιθυμία εἰς τὸν κὺρ Ἀντώνην νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ καὶ μάθῃ τὴν κατοικίαν της. Ἠγέρθη λοιπὸν αὐθωρεὶ καὶ παραπαίων καὶ σκοντάπτων εἰς τὰ λιθάρια τοῦ δρόμου προὐχώρησε, προσπαθῶν νὰ μὴ χάσῃ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του ἐκείνην, ἡ ὁποία τόσας συγκινήσεις καὶ τοσοῦτον σάλον διήγειρεν ἐν τῇ καρδίᾳ του.

Ἡ κυρία ἐστάθη καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν θύραν οἰκίας τινὸς καλοῦ ἐξωτερικοῦ. Μετ' ὀλίγα λεπτὰ ἔφθασε καὶ ὁ κὺρ Ἀντώνης καὶ ἔστη ὑπὸ τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας ἐκείνης. Ἤθελε ν' ἀκούσῃ μίαν φορὰν ἀκόμη τὴν ἀργυρόηχον φωνήν της, ἥτις τόσον γλυκὰ ἐδόνησε πρὸ μικροῦ τὰς χορδὰς τῆς εὐαισθήτου καὶ δειλῆς καρδίας του.

Γέλωτες ἠχηροὶ ἔπληξαν τὰς ἀκοὰς τοῦ ἀφελοῦς διδασκάλου. Ἐκράτησε τὴν ἀναπνοήν του καὶ ἦτο φοβερὰ ἀνυπόμονος ν' ἀκούσῃ, μήπως διακρίνῃ μεταξὺ τῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς οἰκίας θορυβούντων τὴν φωνήν της, ὅτε αἴφνης ἀφοῦ ἐκόπασαν οἱ γέλωτες, ἠκούσθη γυναικεία φωνή:

— Καημένη Κλεοπάτρα, αἰωνίως τέτοιαις τρέλλαις θὰ κάνεις! Θὰ τοῦ πῆρες τὸ νοῦ τοῦ δυστυχισμένου. Χά! χα! χά!

Καὶ πάλιν γέλωτες.

Τέλος ὁ διδάσκαλος ἤκουσε τὴν μετὰ παλμῶν ἀναμενομένην φωνήν:

— Καλὲ ἀκοῦς ἐκεῖ, τί ἠλίθιος!...

Η ΕΠΑΝΟΔΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝῼ Ν. ΡΑΔῼ

ΑΤΑ τὰς ἀρχὰς Αὐγούστου τοῦ 188... ἔτους, διερχόμενος ἐκ Μ*, παραλίου πόλεως τῆς Κιλικίας, ἐφιλοξενήθην ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ φίλου μου κ. Κ*.

Ἦτο ἑσπέρα εἰς ἄκρον θερμὴ καὶ πνιγηρά, οὐχὶ ἀσυνήθης εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ἐκαθήμεθα μετὰ τοῦ φιλοξενοῦντός με κ. Κ* εἰς εὐρεῖαν πλακόστρωτον αὐλήν, καλυπτομένην ὑπὸ παχείας ἀναδενδράδος κογλίου, οὗτινος τὰ ἄνθη ἐν πλήρει ἀκμῇ, ἀνέδιδον τὴν ἡδυτάτην τῶν εὐωδιῶν. Ἐνώπιον ἡμῶν ἐξετείνετο κῆπος, ἐν ᾧ πλεῖστα ὅσα ὑπῆρχον καρποφόρα δένδρα.

— Ἐξεφράσατε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ γνωρίσετε τὸν πατέρα μου; μοὶ εἶπεν ὁ κ. Κ*, λαμβάνων ἐκ τῶν χειρῶν τῆς ὑπηρετρίας τὸν προσφερθέντα αὐτῷ σωλῆνα τοῦ ν α ρ γ ι λ έ.

— Ἂν τοῦτο δὲν δίδῃ κανένα κόπον ἢ ἐνόχλησιν εἰς τὸν γέροντα... ἀπεκρίθην.

— Ἀπεναντίας, θὰ εὐχαριστηθῇ πολύ. Ἀφότου ἔχασε τὴν ὅρασίν του, βλέπετε, δὲν ἐξέρχεται, καί, ὡς ἐκ τῆς ἀπομονώσεώς του αὐτῆς, τόσον ἐνετάθη ἡ περιέργειά του, ὥστε δὲν παύει νὰ ἐρωτᾷ ἀδιακόπως ὅλους μας περὶ τῶν νέων τῆς ἡμέρας· καὶ ἐπειδὴ νομίζει ὅτι καθίσταται ὀχληρὸς πρὸς τοὺς οἰκείους, μεγάλως εὐχαριστεῖται ὅταν τῷ γνωρίσωμεν ξένον τινά, ὁ ὁποῖος, κατὰ τὴν ἰδέαν του, θὰ φανῇ πρόθυμος ν' ἀποκριθῇ εἰς τὰς ἐρωτήσεις του καὶ θὰ ἔχῃ τὴν ὑπομονὴν ν' ἀκούσῃ κανὲν ἀνέκδοτόν του.

εἰς τρόπον ὥστε νὰ εὕρῃ καιρὸν νὰ ὁμιλήσῃ καὶ ἐκδυμένη.

Ἐγνώριζον ὅτι ὁ πατὴρ τοῦ φιλοξενοῦντός με ἦτο ἄνθρωπος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ ζῶσα, οὕτως εἰπεῖν, ἱστορία τῶν ἐνδόξων χρόνων τῆς ἐθνεγερσίας μας, λαβὼν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, ἀλλὰ διανύσας τὸν βίον καὶ ἐπιδοθεὶς εἰς τὸ ἔργον του, ὡς τόσοι ἄλλοι, ἐν ἀφανείᾳ, οὐδέποτε ζηλώσας φήμην καὶ περγαμηνάς..

Ὁ κ. Κ* ἐκάλεσε τὴν ὑπηρέτριαν καὶ τῆς παρήγγειλε νὰ βοηθήσῃ τὸν πρεσβύτην ὅπως ἐξέλθῃ εἰς τὴν αὐλήν. Μετά τινα λεπτὰ ἡ ὑπηρέτρια ἀνεφάνη ὁδηγοῦσα τὸν γέροντα, ἐπερειδόμενον ἐπὶ βακτηρίας. Εἶχεν ὁ πρεσβύτης ἀνάστημα βραχύ, κεκυρτωμένον ἐκ τῶν ἐτῶν, ἔφερε πώγωνα βαθὺν καὶ λευκόν, καὶ ἐνδύματα καθάρια. Ἐφόρει τὴν ἱστορικὴν βράκαν καὶ φέσιον ὀρθόν. Μοὶ ἐφάνη ὅτι ἔβλεπον κανένα Μιαούλην ἢ Κανάρην, καὶ εἰς τὴν ἐμφάνισίν του ὑπὸ τοσούτου κατελήφθην σεβασμοῦ, ὥστε ἠγέρθην παραχρῆμα καὶ ἀπεκαλύφθην πρὸ τοῦ ἱεροῦ τούτου λειψάνου τοῦ Ἀγῶνος. Προὐχώρησα βήματά τινα πρὸς ὑποδοχήν του καὶ ἐβοήθησα αὐτὸν νὰ καθήσῃ ἐπὶ τοῦ καναπέ, θέσας προσκεφάλαιον ὄπισθεν, ὅπως ἐπακουμβήσῃ τὰ νῶτά του.

Παρῆλθον στιγμαί τινες σιωπῆς, ἣν διέκοψα ἀποτείνας τὸν λόγον πρὸς τὸν σεβάσμιον γέροντα.

— Εἶχον μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ σᾶς γνωρίσω, εἶπον.— Πῶς ἔχετε;

— Σ' εὐχαριστῶ πολύ, κύριε, ἀλλὰ δὲν γνωρίζω ποῖος εἶσαι ἡ εὐγενεία σου, ἀπεκρίθη, ψαύων τὴν χεῖρά μου.

— Δὲν τὸν γνωρίζεις, πατέρα; ἀπεκρίθη ἀντ' ἐμοῦ ὁ κ. Κ* Εἶνε ὁ κ. Κ.

— Καὶ πόθεν εἶνε τουλόγου του;

— Κατάγομαι ἀπὸ τὴν νῆσον Σκῦρον, ἀπεκρίθην, κύψας πρὸς τὸ οὖς τοῦ γέροντος.

— Ὄχι δά! εἶπεν ἔκπληκτος· καὶ μειδιάσας προσέθηκε. — Ἐπῆγα μιὰ φορὰ εἰς τὴν Σκῦρον ἀλλ' ἐπέρασαν πολλὰ χρόνια ἀπὸ τότε· καὶ μετὰ μικρὰν σιωπήν.— Καλὸ νησί

ἡ Σκῦρος ἀλλὰ πτωχό· ἔμεινα ἐκεῖ ἀρκετὰς ἡμέρας καὶ ἔφυγα κατευχαριστημένος ἀπὸ τὴν περιποίησιν τῶν κατοίκων. Πολὺ φιλόξενοι ἄνθρωποι οἱ Σκυριανοί. Δὲν ἠξεύρω ἂν ἦναι ἀκόμη οἱ ἴδιοι. Νὰ σοῦ εἰπῶ μάλιστα καὶ μίαν ἱστορίαν, ἡ ὁποία συνέβη ἐκεῖ, δὲν ἠξεύρω ἂν τὴν ἤκουσές ποτε· ἀλλὰ δὲν θὰ τὴν ἤκουσες διότι εἶνε πολλὰ χρόνια ἀπὸ τότε, καὶ σὺ φαίνεται νὰ ἦσαι νέος ἀκόμη. Ἄκουσε λοιπὸν νὰ σοῦ τὴν διηγηθῶ, ἂν δὲν βαρύνεσαι.

Ἂν ἡ ἱστορία, ἣν ἀνέφερε προοιμιαζόμενος ὁ γέρων, δὲν ἀνήγετο εἰς τὰ χρονικὰ τῆς ἰδιαιτέρας μου πατρίδος, ἀναμφιβόλως, ἢ δὲν θὰ μ' ηὐχαρίστει πολύ, ἢ θὰ μοὶ προὐξένει ἀνίαν· διότι ἐγὼ ἐσκόπουν νὰ ἐρωτήσω τὸν γέροντα περὶ λεπτομερειῶν τινῶν, σχετιζομένων πρὸς ἱστορικά τινα συμβεβηκότα κατὰ τὸν ἀγῶνα, τὰς ὁποίας, ὡς ἐκ τῆς πιθανῆς συμμετοχῆς του θὰ ἠδύνατο νὰ μοὶ παράσχῃ.

Ἀνακαθήσας λοιπόν,

—Μετὰ μεγάλης εὐχαριστήσεως, ἀπεκρίθην, θ' ἀκούσω τὴν ἱστορίαν σας.

— Ἡ ἱστορία τὴν ὁποίαν θὰ σοῦ διηγηθῶ συνέβη περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, καὶ ὅταν ἐγὼ ἤμην εἰς Σκῦρον μοὶ τὴν διηγήθησαν μὲ ὅλας αὐτῆς τὰς λεπτομερείας.

Ἡ πατρίς σου οὐδέποτε ὑπῆρξε ναυτικὴ νῆσος. Ἀλλ' ἂν ἐστερεῖτο πλοίων, εἶχεν ὅμως ναύτας τολμηροὺς καὶ γενναίους, οἵτινες ἦσαν περιζήτητοι εἰς τὰ Ψαριανὰ καὶ Ὑδραϊκὰ πλοῖα. Μεταξὺ τῶν γενναίων τούτων ναυτῶν ἦτο καὶ νέος τις ἡλικίας 23—24 ἐτῶν, ὀνομαζόμενος Κωσταντῆς· τὸ ἐπίθετόν του δὲν τὸ ἐνθυμοῦμαι. Ἐταξείδευε παιδιόθεν μὲ τὰ ὑδραϊκὰ καράβια καὶ ἦτον ὁ καλλίτερος ναύτης τῆς πατρίδος σου. Ὅλοι τὸν ἠγάπων, διότι ἦτο φρόνιμος καὶ οἰκονόμος, συνετήρει δὲ καὶ τοὺς γονεῖς του οἱ ὁποῖοι ἦσαν πτωχοὶ μὲν ἀλλὰ τίμιοι ἄνθρωποι. Εἶχε μηνύσει εἰς τοὺς γονεῖς του, ὅτι τὸν χειμῶνα θὰ ἤρχετο νὰ διαχειμάσῃ πλησίον των εἰς τὴν πατρίδα, καὶ ἐκεῖνοι τὸν ἐπερίμενον πλέον μὲ τόσην ἀνυπομονησίαν, ὕστερον

ἀπὸ τριῶν ἐτῶν ἀπουσίαν. Εἰς αὐτὸ ὅμως τὸ διάστημα ὁ Κωσταντὴς δὲν ἔλειψέ ποτε νὰ στέλλῃ χρήματα καὶ νὰ τοὺς γράφῃ κἄπου κἄπου, ἐκεῖνοι δὲ δὲν ἔπαυον νὰ τοῦ μηνύουν ὅτι πολὺ ἐπεθύμησαν νὰ τὸν ἰδοῦν· εἶχον δὲ καὶ σκοπόν, ἂν ἤρχετο ὁ υἱός των κατ' ἐκεῖνον τὸν χειμῶνα, νὰ τὸν νυμφεύσουν, διότι ἦσαν γέροντες πλέον καὶ ἐφοβοῦντο μὴ ἀποθάνουν χωρὶς νὰ πιάσουν εἰς τὰ χέρια των τὸ παιδὶ τοῦ μόνου παιδιοῦ των. Καὶ μεταξὺ ὅλων τῶν κορασίδων τοῦ χωριοῦ, εἶχον κατὰ νοῦν νὰ κάμουν νύμφην των μίαν νέαν ὀρφανήν, ὡραίαν ὅσον καὶ φρόνιμον. Ἡ νέα αὐτὴ ἐκαλεῖτο Μαρία. Ὁ πατήρ της, ἰδιοκτήτης μικροῦ πλοιαρίου καὶ ἔντιμος ναύτης, ἐναυάγησεν εἰς τὰς ἀνατολικὰς ἀκτὰς τῆς Εὐβοίας καὶ ἐπνίγη μετὰ τοῦ μόνου ἀδελφοῦ της. Εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς καταστροφῆς ταύτης ἡ δυστυχὴς μήτηρ τῆς Μαρίας δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιζήσῃ τοῦ συζύγου καὶ τοῦ υἱοῦ της καὶ ἀπέθανεν, ἀφοῦ ἔπαθε τὰς φρένας. Ἡ οὕτω σκληρῶς ἀπορφανωθεῖσα κόρη, ἀπομείνασα μόνη ἐν τῷ κόσμῳ ἐν ἡλικίᾳ δώδεκα ἐτῶν, προσελήφθη ὑπό τινος θείας της, ἀδελφῆς τοῦ πατρός της, ἥτις περιέθαλψε καὶ ἐπεριποιήθη αὐτὴν ὡς ἴδιον τέκνον της. Προϊούσης τῆς ἡλικίας της, ηὔξανον συγχρόνως καὶ αἱ χάριτες μετὰ τῆς ὡραιότητος τῆς Μαρίας. Πολλοὶ νέοι ἐζήτησαν τὴν χεῖρά της, ἀλλ' ἡ θεία αὐτῆς ἀπεποιεῖτο ἑκάστοτε εὐσχήμως, προβάλλουσα ὡς ἐπιχείρημα τὴν νεαρὰν ἡλικίαν της. Ἐπιμονώτερος καὶ ἐνοχλητικώτερος ὅλων τῶν μνηστήρων ἦτο ὁ υἱὸς τοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας των Παντελῆς, νέος ἄνευ ἐπαγγέλματός τινος καὶ ἠθῶν διεφθαρμένων, ἀλλ' ὁ ὡραιότερος τῶν νέων τοῦ χωρίου. Ἡ θεία τῆς Μαρίας πολλάκις ἐπετίμησεν αὐτὸν διὰ τὴν ἀναίσχυντον ἐπιμονήν του καὶ ἔκαμε μάλιστα πικρὰ παράπονα πρὸς τὸν ἐφημέριον διὰ τὴν ἀνοίκειον διαγωγὴν τοῦ υἱοῦ του. Ὁ πατήρ του ἐπέπληξεν αὐτόν, ἀλλ' οὔτε αἱ ἐπιτιμήσεις τῆς θείας τῆς Μαρίας, οὔτε αἱ ἐπιπλήξεις τοῦ ἱερέως πατρός του ἠδυνήθησαν νὰ σωφρονίσωσι τὸν ἐρωτόληπτον Παντελῆ. Ἀπελπισθεὶς οὗτος νὰ τύχῃ παρὰ τῆς θείας τὴν χεῖρα τῆς Μαρίας, ἀπεφά-

σισε νὰ στρέψῃ τὰ βέλη κατ' αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ τῶν διαλογισμῶν του καὶ καιροφυλακτήσας ἑσπέραν τινά, καθ' ἣν ἡ Μαρία βραδύνασα εἰς τὴν πηγήν, ἤρχετο φέρουσα ἐπ' ὤμου τὴν ὑδρίαν της, ἐπλησίασεν αὐτὴν καὶ τῇ ἐξωμολογήθη τὸν ἔρωτά του, προσθέσας, ὅτι θὰ ἐρρίπτετο εἰς τὰ μαῦρα κύματα ἂν ἐκείνη ἠρνεῖτο νὰ τὸν ἀγαπήσῃ.

Εὐτυχῶς ἡ θεία, ἄγρυπνος φύλαξ τῆς Μαρίας, ἀνησυχοῦσα διὰ τὴν βραδύτητά της, ἐξεκίνησεν εἰς προϋπάντησίν της καὶ συνέλαβεν ἐπ' αὐτοφόρῳ καὶ ἐν τῇ ἐξάψει τῶν ἐρωτικῶν ἐξομολογήσεών του τὸν κὺρ Παντελῆ. Δὲν χάνει καιρόν, ὀγάζει τὸ συρτὸ καλίγι της καὶ ἐπιπίπτει ὡς θύελλα κατ' αὐτοῦ. Ποῦ πονεῖς, ποῦ δὲν πονεῖς, κὺρ Παντελῆ! Τί τὰ θέλετε—ἡ χάλαζα αὕτη τῶν κτυπημάτων ἐψύχρανε φαίνεται τὴν θερμότητα τῶν αἰσθημάτων τοῦ νέου, ὁ ὁποῖος ἐπὶ ἀρκετὸν καιρὸν ἔπαυσε νὰ ἐνοχλῇ τὴν Μαρίαν καὶ τὴν θείαν της. Ἀλλ' ὅτε ὁ Παντελῆς ἔμαθεν ὅτι τὴν Μαρίαν τὴν προξενεύουν τοῦ Κωσταντή, ὁ ὁποῖος θὰ ἤρχετο τὸν χειμῶνα, τοῦ ἐμπῆκαν, ὡς λέγουν, πάλιν οἱ ψύλλοι στ' αὐτιά. Δὲν εἶχεν ἡσυχίαν· ἐξενυκτοῦσεν ὑπὸ τὰ παράθυρα τῆς Μαρίας, καὶ δὲν ἄφησε τραγούδι ποῦ νὰ μὴν τῆς τὸ εἰπῇ. Ἦτον ἀλήθεια καλλίφωνος, μὰ ὁ παπᾶς του τὸ εἶχε καϋμό, γιατί ὁ υἱός του δὲν ἤθελε νὰ ψάλλῃ εἰς τὴν ἐκκλησιά.

Ἔτυχέ ποτε νὰ εἶνε ἡ Μαρία εἰς τὸ παράθυρον—διότι ἅμα ἔγινε λόγος διὰ τὸν Κωσταντή, ἡ θεία της οὔτε εἰς τὸ παράθυρο τὴν ἄφινε πλέον νὰ εὔγῃ, καὶ ὄχι διότι τὸ κορίτσι εἶχε κάμμίαν ἰδέαν διὰ τὸν Παντελῆ—κάθε ἄλλο!—ἐπερνοῦσε λοιπὸν ὁ Παντελῆς καὶ τὴν εἶδεν. Ἡ κόρη ἀπὸ τὸν φόβον της ἅμα τὸν εἶδε, ἔκαμε ὅπως κάμνει τὸ πουλὶ ὅταν τὸ μαγνητίζῃ τὸ φεῖδι: ἐστάθη καὶ τὸν ἐκύτταξεν.

—Ἄχ! τῆς φωνάζει ὁ Παντελῆς καὶ ἀγριεύει τὰ μάτια του. Ὅσο σ' ἀγαποῦσα πρῶτα, τόσο τώρα σὲ μισῶ! Ἀλλὰ ἔννοια σου, καὶ δὲν θὰ σοῦ περάσῃ! Δυστυχία 'ς ἐκεῖνον ποῦ θὰ σὲ πάρῃ!...

Καὶ τὴν ἐφοβέρισε μὲ τὸ δάκτυλό του. Ἔπειτα ἔφυγε.

Ἡ νεᾶνις κατατρομαγμένη, ἐσκέπτετο ἀκόμη ἀλλὰ τὰ πόδια της ἔτρεμαν καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ λιποθυμήσῃ· ἀλλὰ προσέτρεξεν ἡ θεία της, τὴν ὑπεστήριξε καὶ τὴν κατεπράϋνεν. Ἀφοῦ συνῆλθεν ὀλίγον, εἶπε πᾶν ὅ,τι συνέβη εἰς τὴν θείαν της, ἡ ὁποία ὅσον γενναία καὶ φρόνιμος καὶ ἂν ἦτο δὲν ἠμποροῦσε νὰ μὴ ταραχθῇ.

— Στάσου δά, εἶπεν, ὡς νὰ ὡμιλοῦσε μοναχή της,— ἀφοῦ εἶσαι τέτοιος, νὰ σοῦ δείξω 'γὼ πόσ' ἀπίδια βάζ' ὁ σάκκος . . . Δὲν ἤθελα νὰ καταφύγω ἕως ἐκεῖ, ἀλλὰ σὺ δὲν τρώγεσαι πειά ! . . . .

Καὶ ἔστειλε νὰ καλέσῃ ἕνα ἀνεψιόν της, ἐξάδελφον τῆς Μαρίας, ἕνα παλληκαρᾶ ἕως ἐκεῖ ἀπάνω.

— Δὲν ἤθελα ν' ἀκούεται τὸ κορίτσι, τοῦ λέγει,—γιὰ τοῦτο τὰ ὑπόμεινα ὅλα χωρὶς νὰ κάμω λόγο σὲ κανένα· ἀλλὰ ἔχασα πειὰ τὴν ὑπομονή μου. Τὸ καὶ τό, τοῦ λέγει, μᾶς κάνει ὁ Παντελῆς τοῦ παπᾶ . . . . Νὰ σὲ ἰδῶ !

—Ἔννοια σου, θειά, λέγει τὸ παλληκάρι καὶ τρίζει τὰ δόντια του.—Ἄλλη μιὰ φορὰ τοῦ ἔχω τινάξει τὴν προδιά του, γιατὶ μοῦ ἔκαμε χαλάσταις 'στὴν Ἀμέρισα τοῦ Γιάννη. Ἔννοια σου κ' ἐγὼ τὸν διορθόνω.

Εἶπε καὶ ἔφυγεν ἔξω φρενῶν ἀπὸ τὸν θυμόν του. Δυστυχῆ Παντελῆ, κι' ἂν πέσῃς 'στὰ νύχια του...

Τὴν ἐπαύριον ἔγεινε γνωστὸν εἰς τὸ χωρίον, ὅτι ὁ Παντελῆς ἐξυλοφορτώθη μὲ τὸν παραδοξότερον τρόπον ποῦ ἤκουσα εἰς τὴν ζωήν μου. Ἐνῷ ἐπέστρεφε νύκτα εἰς τὴν οἰκίαν του, ἄγνωστος ἐκάλυψεν αὐτὸν μὲ ἕνα χ ρ ά μ ι ἀπὸ κεφαλῆς καὶ, ἀφοῦ τὸν ἔδεσε καλά, τὸν ἔκαμε τοῦ ἀλατιοῦ, ποῦ λέγουν. Δὲν ἠξεύρω ἂν τὴν μέθοδον αὐτὴν τοῦ ξυλοκοπήματος, τὸ χ ρ ά μ ι, ὅπως τὴν λέγουν εἰς τὴν πατρίδα σου, τὴν ἐξασκοῦν μέχρι σήμερον. Τότε ἤκμαζεν· ἀλλ' ἦτο μέθοδος καλή, διότι διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἔμενεν ἄγνωστος πάντοτε ὁ δράστης. Ἔτσι καὶ ὁ κὺρ Παντελῆς, ὅστις δὲν κατώρθωσε μὲν νὰ ἰδῇ τὸν φιλοδωρήσαντα εἰς αὐτὸν τοὺς ῥαβδισμούς, ὑπώπτευσεν ὅμως, ἢ μᾶλλον ἦτο βέβαιος περὶ τῆς ὑποκινησάσης αὐτούς.

Πολλαὶ παρῆλθον ἡμέραι μέχρις ὅτου θεραπευθῇ ἐκ τῶν πληγῶν του. ὅτε, μένεα πνέων, ἐξῆλθεν ἤδη τῆς οἰκίας του, κάτω νεύων τὴν κεφαλὴν ἐξ ἐντροπῆς. Καὶ δὲν ἐντρέπετο διὰ τὴν ἀφορμήν, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐγένετο ἄξιος τῶν ῥαβδισμῶν τόσον, ὅσον διὰ τὴν προσβληθεῖσαν περιφιλαυτίαν του, αὐτός, ὁ ἐπὶ παλληκαρισμῷ καυχώμενος νὰ ξυλισθῇ ἀνηλεῶς! Πρὸς δικαιολογίαν του λοιπὸν ἔλεγεν ὅτι ἦσαν πολλοὶ οἱ κακοποιήσαντες αὐτόν.

Ἦτο μὴν Ὀκτώβριος. Καὶ ἐκεῖνα τὰ χρόνια, ἐνθυμοῦμαι, τὸν Ὀκτώβριον μῆνα εἴχαμε πλέον χειμῶνα καὶ κάποτε μάλιστα πολὺ βαρύν. Τώρα δὲν ἠξεύρω πῶς ἄλλαξαν καὶ αὐτοὶ οἱ καιροί, ὅπως ἄλλαξαν καὶ οἱ ἄνθρωποι. Ἦτο λοιπὸν Ὀκτώβριος καὶ τὰ καράβια ἐπήγαιναν πλέον νὰ δέσουν, ὅπως λέγουν οἱ ναυτικοί. Ἔδεσαν τὰ καράβια, ἦλθε καὶ ὁ Κωσταντῆς ἀπὸ τὸ ταξεῖδι νὰ ξεχειμάσῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Ἡ χαρὰ τῶν γονέων του ἅμα τὸν εἶδαν, δὲν περιγράφεται.

Ὁ Κωσταντῆς ἦτον, ὡς μοῦ διηγήθησαν, ἀναστήματος ὑψηλοῦ, μελαχροινός, πλαταρᾶς καὶ τὰ μάτια του ἐπετοῦσαν φωτιές. Ἀλλ' ἦτον ἀγαθὸς σὰν ἀρνάκι. Ἔφερε τοῦ πατρός του καινουργῆ φορέματα καὶ φέσι τουνεζίνικο, τῆς μητέρας του διάφορα χρήσιμα πράγματα, εἶχε δὲ καὶ εἰς τὸ κεμέρι του δουβλόνια καὶ κολονάτα. Ἀφοῦ ἐπέρασαν δυὸ τρεῖς ἡμέραι, ἡ μητέρα του τοῦ εἶπεν ἀπ' ἐξ' ἀπ' ἔξω, «ὅτι εἶνε τάχα γέροι ἄνθρωποι καὶ πρὶν ἀποθάνουν, καλὰ θὰ ἦτον μιὰ ποῦ ἦρθε στὴν πατρίδα, νὰ 'βρῇ μιὰ κοπέλα τοῦ γούστου καὶ τῆς σειρᾶς του νὰ πανδρευθῇ, νὰ χαροῦν κ' οἱ καϋμένοι οἱ γονεῖς του καὶ ν' ἀποθάνουν εὐχαριστημένοι.» Ἔπειτα τοῦ ὑπέδειξε «τὴν τάδε καὶ τὴν τάδε, ἀλλὰ ἡ τάδε, δηλαδὴ ἡ Μαρία, εἶνε μέσα στὴν καρδιά τους καὶ εἶνε τὸ μόνο κορίτσι 'ποῦ τοῦ ταιριάζει, γιατὶ ἔχει πολλαὶς χάραις καὶ εἶνε κι' ἀπὸ καλὸ σπίτι.»

Ἡ ὁμιλία αὕτη δὲν ἐκακοφάνη εἰς τὸν Κωσταντῆ, καὶ:

— Ἐγὼ θέλω νὰ εὐχαριστηθῆτε σεῖς, εἶπε, καὶ ὅ,τι μοῦ 'πῆτε θὰ τὸ κάμω, φθάνει νὰ μ' ἀρέσῃ τὸ κορίτσι.

Ἡ χαρὰ τῆς μητέρας του δὲν εἶχεν ὅρια τὸ εἶπεν εἰς

τὸν ἄνδρα της καὶ ἀπεφάσισαν νὰ τὰ τελειώσουν, ἅμα ὡς ὁ Κωσταντῆς ἐξεφράζετο ἐπιδοκιμαστικῶς ὑπὲρ τῆς νύμφης.

Ἀλλ' οὐχ ἧττον, καὶ ἡ θεία τῆς Μαρίας, ἐκτιμῶσα τὰ ἀγαθὰ προτερήματα τοῦ Κωσταντῆ καὶ αὐτοὺς τοὺς γονεῖς του, πρὸ πολλοῦ εἶχεν ἤδη προορίσει αὐτὸν ὡς σύζυγον τῆς ἀνεψιᾶς της, ἀνέμενε δὲ μόνον μετ' ἀνυπομονησίας τὴν ἄφιξίν του, ὅπως στείλῃ προξενειάν, ἐκ τῶν προτέρων βεβαία, ὅτι ἡ πρότασίς της θὰ ἐγίνετο ἀσπαστὴ ἐκ μέρους τοῦ γαμβροῦ καὶ οὕτω θὰ ἐξεπληροῦντο αἱ εὐχαὶ καὶ οἱ πόθοι της. Καὶ δὲν ἠπατᾶτο, διότι ἅμα ὡς ὁ ναύτης εἶδε τὴν Μαρίαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου Δημητρίου, τὴν ἠγάπησε καὶ ἔδωκεν ἐντολὴν εἰς τοὺς γονεῖς του νὰ τὰ τελειώσουν.

Ἀρραβῶνες καὶ γάμοι ἐτελέσθησαν συγχρόνως. Ὁ πατὴρ τοῦ Παντελῆ, ὡς ἐφημέριος τῆς ἐνορίας, ἐτέλεσε τὸ μυστήριον· ὁ δὲ Παντελῆς δὲν ἔλαβε μέρος εἰς τὴν χαράν, ἀλλ' ἔμεινεν εἰς τὴν οἰκίαν, κλείων τὰ ὦτα εἰς τὰ μέχρις αὐτοῦ ἀκουόμενα ᾄσματα καὶ τὰς εὐχὰς τῶν προσκεκλημένων. Ἐλύσσα ἐξ ἀγανακτήσεως καὶ ἔσχιζε τὰ ἐνδύματά του. Ἐν τούτοις τὸ μῖσος καὶ ἡ ἀπελπισία του δὲν ἔφθανον μέχρι τοῦ σημείου ἐκείνου τῆς ἀμέσου ἐκδικήσεως κατὰ τοῦ ἅρπαγος τῆς εὐτυχίας του. Βαθμηδὸν ὅμως τὸ πάθος του ὡρίμασεν εἰς τὴν καρδίαν του καὶ ἐσκέφθη ἄλλο μέσον ἐκδικήσεως αἰσχρότερον καὶ δολιώτερον, τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ὁποίου ἂν δὲν ὠφέλησεν αὐτὸν τὸν ἴδιον, προὐξένησεν ὅμως πολλὰς πικρίας καὶ βάσανα εἰς ἀμφοτέρους τοὺς συζύγους...

Ἐγήρασα πολύ, παιδί μου· αὐτή μου ἡ κυρτὴ ράχη σηκόνει 95 ὁλόκληρα ἔτη ἐπάνω της, καὶ ἡ ὁμιλία δὲ αὐτὴ κάπως μὲ κουράζει πλέον. Ὥστε ἂς κάμωμεν μίαν μικρὰν διακοπὴν καὶ ἀρχίζομεν πάλιν

Τῷ προσέφερα σιγάρον ὅπερ ἐδέχθη εὐχαρίστως, καὶ ἀφοῦ ἐκάπνισεν αὐτὸ ἤρξατο τῆς διακοπείσης διηγήσεώς του ὡς ἑξῆς:

*

* *

Τέσσαρες παρῆλθον μῆνες ἀπὸ τῶν γάμων τοῦ Κωσταντῆ καὶ τῆς Μαρίας. Ἡ ἄνοιξις ἤρχισε πλέον ν'ἀποδιώκῃ τὸ ψῦχος καὶ τὰ μαῦρα σύννεφα τοῦ χειμῶνος, καὶ αἱ χελιδόνες ἐχαιρέτιζον χαρμοσύνως αὐτὴν μὲ τὰ φαιδρὰ κελαδήματά των. Ἡ θάλασσα δὲν εἶχε πλέον τὴν ἀγρίαν ὄψιν τοῦ χειμῶνος καί, γελαστὴ-γελαστὴ προσεκάλει τοὺς ναύτας εἰς τὰ ἀκίνδυνα ταξείδια τοῦ θέρους. Ἡ γῆ ἀνέδιδε τὴν θαυμασίαν εὐωδίαν τοῦ θύμου καὶ τῶν ἀνθέων καὶ ὁ δυστυχὴς ναύτης ὤφειλε νὰ ἀποσπασθῇ τῆς ἀγκάλης τῆς ἀγαπητῆς του κατὰ τὴν ὡραιοτέραν τοῦ ἔτους ἐποχήν, τὴν ἐποχὴν τῶν ἐρώτων.

Οὐδ' ἐτόλμα κἂν ἡ καλὴ Μαρία νὰ σκεφθῇ περὶ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Κωσταντῆ της. Ἐλάτρευεν αὐτόν, διότι καὶ ἐκεῖνος ἦτο ἀγαθὸς καὶ ἐπιεικὴς πρὸς αὐτήν. Οὐδέποτε κατὰ τὸ τετράμηνον τοῦτο διάστημα ἀντήλλαξαν ψυχρὸν λόγον ἀναμεταξύ των, καὶ τὸ μέλλον τοῦ συζυγικοῦ βίου των προεμηνύετο αἴσιον καὶ εὐτυχές Ὅλον τὸ χωρίον τοὺς ἐκαμάρωνε, πολὺ δὲ περισσότερον οἱ γονεῖς των. Μόνον ὁ Παντελῆς δὲν ἠδύνατο νὰ ἡσυχάσῃ καὶ ἀνέμενε εὔθετον περίστασιν ὅπως πραγματοποιήσῃ τοὺς καταχθονίους σκοπούς του. Ἀλλ' ὅμως ὑπέκρυπτεν αὐτοὺς καὶ προσεποιεῖτο φιλίαν πρὸς τὸν Κωσταντῆν. Πρὸς μεγάλην χαράν του, ἐπέστη ἡ ἡμέρα τῆς ἀναχωρήσεως. Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἀνεκοίνωσε τὴν ἀπόφασίν του ὁ Κωσταντής, ἡ Μαρία ἦτο ἀπαρηγόρητος· τὰ δάκρυα ἔρρεον ἄφθονα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν της καί, ἄφωνος, ἐνηγκαλίζετο καὶ κατεφίλει αὐτόν· ἀλλ' ὤφειλεν ἡ δυστυχὴς νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν ἀνάγκην, κατορθώσασα μόνον νὰ λάβῃ τὴν ὑπόσχεσίν του ὅτι θὰ ἐπανήρχετο πάλιν κατὰ τὸν προσεχῆ χειμῶνα. Τὴν αὐτὴν καὶ περισσοτέραν λύπην ἠσθάνοντο καὶ οἱ γονεῖς του, διότι, ἀναχωροῦντος τοῦ τέκνου των δὲν ἐξεπληροῦντο καθ' ὁλοκληρίαν αἱ εὐχαί των....

-- Ἔμαθες, ἔλεγεν ὁ γέρων πρὸς τὴν γραῖαν σύζυγόν του, ἔμαθες, ἂν ἡ νύμφη μας ἑτοιμάζει τὸν ἔγγονον;

— Δὲν βαρυέσαι!... ἀπεκρίνετο περίλυπος ἡ γραῖα.

— Αἴ, τί νὰ γίνῃ, βρὲ γυναῖκα, ὅ,τι θέλει ὁ Θεὸς ἂς γίνῃ!

Καὶ περίλυποι, συνεσπειροῦντο εἰς μίαν ἐκεῖ γωνίαν. Τὴν ἐπαύριον ἡ Μαρία, καθημένη πλησίον τοῦ παραθύρου, ἐθεώρει μὲ δακρυβρέκτους ὀφθαλμοὺς τὸ ἐνώπιον αὐτῆς ἐκτεινόμενον πέλαγος, εἰς τὸν ἀπώτατον ὁρίζοντα τοῦ ὁποίου ἐφαίνετο ἀκόμη τὸ λευκότατον ἱστίον τοῦ πλοιαρίου, μὲ τὸ ὁποῖον ἀνεχώρησεν ὁ Κωσταντής της. Εἶχεν αὐτοὺς προσηλωμένους ἐπὶ τοῦ προσφιλοῦς ἐκείνου ἀντικειμένου, ὅπερ ἀνέπαλλεν μέσα εἰς τὴν πλημμύραν τῶν δακρύων της. Ὀλίγον ἀκόμη καὶ τὸ πλοιάριον θὰ ἐξηφανίζετο ὄπισθεν τοῦ μελανοῦ ἀκρωτηρίου τῆς νήσου. Ἡ Μαρία ἀπέμαξε τὰ δάκρυά της καὶ ἔρριψεν ὕστατον βλέμμα ἐπ' αὐτοῦ· ἀλλὰ τὸ βλέμμα της αἴφνης διεσταυρώθη μὲ τὸ φλογερὸν βλέμμα τοῦ Παντελῆ, ὅστις κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, κάτωθεν τοῦ παραθύρου ἱστάμενος καὶ παραμονεύων ἐκάγχασεν ὡς δαίμων τῆς Κολάσεως. Ἡ Μαρία ἀνεκραύγασε καὶ ἔπεσε λιπόθυμος. Ἔσπευσεν ἡ θεία της καὶ ἀνήγειρεν αὐτήν, ἀλλὰ δὲν ἔμαθε τὸν προξενήσαντα εἰς τὴν ἀνεψιὰν τὴν ἀφορμὴν τῆς λιποθυμίας, διότι ἡ Μαρία ἀπέκρυψεν αὐτόν. Ἐν τούτοις ὁ Παντελῆς οὐδέποτε ἄλλοτε παρηνώχλησε τὴν Μαρίαν, καὶ ὁσάκις συνήντα αὐτὴν καθ' ὁδὸν μετὰ τῆς θείας της ἢ καὶ μόνην, κατεβίβαζε τὸ πρόσωπον καὶ παρήρχετο· ἀλλ' ὅτε ἀπεμακρύνετο ῥήματά τινα, ἔβαλλε βαθὺν καὶ παρατεταμένον ἀναστεναγμὸν καὶ ἠκολούθει αὐτὴν διὰ τοῦ βλέμματος μέχρισότου ἐκείνη ἀπεκρύπτετο εἰς καμπήν τινα τοῦ δρόμου. Ἡ θεία της εἶχεν ἤδη σχηματίσει τὴν πεποίθησιν, ὅτι οἱ ῥαβδισμοὶ τὸν εἶχον σωφρονίσει, ἀλλὰ πόσον ἠπατᾶτο . . .

Μετὰ παρέλευσιν μηνῶν τινῶν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Κωσταντῆ, πρὸς μεγάλην χαρὰν τῶν γονέων του, ἡ Μαρία ἠσθάνθη τὰ πρῶτα σκιρτήματα τοῦ ἐμβρύου. Παράδοξον καὶ ξένον μέχρι τοῦδε αἴσθημα ἐκυρίευσεν αὐτήν. Ἤδη ἐμετριάζετο ὁπωσοῦν ἡ θλῖψις της ἐπὶ τῇ προσωρινῇ στερήσει τοῦ προσφιλοῦς αὐτῆς συζύγου, μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι προϊόντος τοῦ χρόνου θὰ ἐφιλοδώρει εἰς αὐτὸν τὸ προϊὸν τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης των.

....

Τὸ θέρος παρῆλθε καὶ τὸ μετὰ τοσαύτης ἀνυπομονησίας ἀναμενόμενον φθινόπωρον ἐπέστη. Ἡ Μαρία, πλήρης προσδοκίας, εἶχεν ἑτοιμάσει καὶ εὐτρεπίσει τὴν οἰκίαν της ὅπως δεχθῇ τὸν ἀγαπητὸν τῆς καρδίας της. Ἀλλὰ καὶ τὸ φθινόπωρον παρῆλθε χωρὶς νὰ φάνῃ εἴδησίν τινα προαναγγέλλουσαν τὴν ἄφιξιν τοῦ Κωσταντῆ. Ἤρχισεν ἤδη ν' ἀνυπομονῇ. Οἱ συγγενεῖς της ἐπαρηγόρουν αὐτὴν προβάλλοντες διάφορα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν ἀργοπορίαν ταύτην. Ἐν τούτοις ὁ χειμὼν ἐνέσκηψε ραγδαῖος καὶ πᾶσα ἐλπὶς περὶ ἐπανόδου τοῦ ναύτου ἐξέλιπεν ὁλοτελῶς. Περὶ τὰ μέσα Νοεμβρίου ἡ Μαρία ἔτεκεν ἄρρεν. Ἡ ἄνοιξις διεδέχθη τὸν χειμῶνα, τὸ θέρος τὴν ἄνοιξιν καὶ τὸ φθινόπωρον τὸ θέρος. Οὐδεμία πλέον ὑπῆρχεν ἀμφιβολία ὅτι ὁ Κωσταντῆς θὰ ἤρχετο κατὰ τὸν παρόντα χειμῶνα. Ναῦται τινες, ἐλθόντες κατὰ τὰς ἀρχὰς Ὀκτωβρίου, μετ' ἐκπλήξεως ἔμαθον ὅτι ὁ Κωσταντῆς δὲν εἶχε διαχειμάσει κατὰ τὸν παρελθόντα χειμῶνα εἰς τὴν πατρίδα καὶ ὅτι ἡ σύζυγός του ἐστερεῖτο εἰδήσεων περὶ αὐτοῦ. Εἶπον ὅτι τὸν εἶχον ἰδῆ πέρυσι κατὰ τὸν Αὔγουστον εἰς Ἀμερικὴν, καὶ ὅτι ἔλεγε νὰ ξεχειμάσῃ εἰς τὴν πατρίδα. Ὑπηρέτει ὡς ναύκληρος εἰς ρωσιανὸν καράβι, τὸ ὁποῖον διηυθύνετο εἰς Ἱσπανίαν. Ἔκτοτε δὲν τὸν εἶχον ἰδῆ πλέον. Εἷς ἐκ τῶν ναυτῶν κάτι τι ἠθέλησε νὰ προσθέσῃ ἀλλ' ἐσιώπησε, μεταμεληθεὶς ὡς φαίνεται. Τὸ διορατικὸν βλέμμα τῆς ὑπόπτου Μαρίας ἀντελήφθη τὸν δισταγμὸν τοῦτον τοῦ ναύτου καὶ ἐγένετο ὠχρὰ ὡς ὁ θάνατος.

—Τί συνέβη; ἐφώνησε.—Μὴ ζητεῖτε νὰ μοῦ τὸ κρύψητε· εἰπῆτέ μου τί τρέχει, μήπως ἔπαθε τίποτε ὁ Κωσταντῆς μου; καὶ ἔκαμνεν ὡς παράφρων.

—Ὄχι χριστιανή μου, ἀπεκρίθη ἔκθαμβος καὶ κάπως διστάζων ὁ ναύτης.

—Μὰ σὺ κάτι ἠθέλησες νὰ εἰπῇς κ' ἐμποδίσθης· λέγε μου, τί ἔπαθεν ὁ Κωσταντῆς; ..

—Μὴν ἀνησυχῇς, καλὲ χριστιανή μου, καὶ μὴν κάνῃς ἔτσι, εἶπε, καταπραΰνων αὐτὴν ὁ ναύτης, καὶ προσέθηκεν ὠχριῶν:—ἐγὼ εἶχα μάθει πέρυσι, πῶς ἐχάθη ἕνα ρωσιανὸ

καράβι. μὰ τώρα ἐνθυμήθηκα πῶς δὲν ἦταν ἀλήθεια· εἶδα μάλιστα καὶ τὸν καπετάνιο τοῦ καραβιοῦ στὴ Μαρσίλια.

Ἀλλὰ ποῦ πλέον νὰ πεισθῇ ἡ Μαρία. Ἔλυσε τὰ μακρὰ ξανθὰ μαλλιά της καὶ ἤρχισε νὰ ὀδύρεται καὶ νὰ θρηνῇ.

—Ἀχ, Κωσταντή μου, Κωσταντή μου! ἐφώναζε.

Εἰς τὰς κραυγάς της προσέτρεξαν οἱ γείτονες, κατορθώσαντες νὰ καταπραΰνωσιν αὐτήν. Ἀκολούθως περιεστοίχισαν τὸν ναύτην καὶ ἐζήτουν πληροφορίας περὶ τοῦ Κωνσταντῆ, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐξηκολούθει ἐπαναλαμβάνων ὅσα εἶπε καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν Μαρίαν.

Ἡ εἴδησις ὅσον ἀβάσιμος καὶ ἂν ἦτο, οὐχ ἧττον διεδόθη ἀστραπηδὸν ἀνὰ τὸ χωρίον καὶ πάντες ἔσπευδον ὅπως παρηγορήσωσι τὴν δυστυχῆ χήραν. Ὁ Παντελῆς δὲν ἠδύνατο νὰ κρύψῃ τὴν χαράν του. Συνανεστράφη τοὺς νεοελθόντας ναύτας, οἵτινες ἦσαν παιδικοί του φίλοι καὶ ηὐθύμησε μετ' αὐτῶν.

—Βρὲ παιδιά, τοὺς λέγει, μεταξὺ ἄλλων,—ἀλήθεια νἇναι αὐτὰ 'ποῦ μοῦ λέγουν γιὰ τὸν Κωσταντῆ; καὶ ἐδείκνυε ἐνδιαφέρον, ὡς νὰ τὸν ἐλυπεῖτο τάχα.

Οἱ ναῦται ἀνύψωσαν ἀρνητικῶς τοὺς ὤμους· εἷς ἐξ αὐτῶν ἀπεκρίθη μετά τινος δισταγμοῦ:

—Τί νὰ σοῦ πῶ, τ' ἀδέρφι, αὐτὴ ἡ ἄργητα δὲν μ' ἀρέσει διόλου... μὰ ποιὸς ξεύρει πάλι...

—Ἔλα δά, καὶ σὺ θὰ ξεύρεις τὴν ἀλήθεια καί, νὰ σοῦ 'πῶ, ἔκαμες καλὰ ποῦ δὲν τὴν εἶπες, γιατὶ ἡ φοβερὰ αὐτὴ εἴδησις εἰμποροῦσε νὰ σκοτώσῃ τὴν γυναῖκά του.

—Νὰ σοῦ 'πῶ, Παντελῆ, τέτοια πράγματα δὲν λέγονται εὔκολα-εὔκολα, ὑπέλαβεν ἐκμυστηρευόμενος ὁ ναύτης,—καλλίτερα ἂς τὸ μάθουν ἀπὸ ἄλλον, ἐγὼ δὲν λέγω τίποτε.

—Μὰ 'πέ μου το ἐμένα, τοὐλάχιστον. Καὶ μετά τινα στιγήν:—Τί, μήπως ἐπνίγη; προσέθηκε ἐρωτῶν:

—Νὰ σοῦ 'πῶ, ἀπεκρίθη μετ' ἐπιφυλάξεως ὁ ναύτης,—ἐγὼ μὲ τὰ μάτια μου δὲν τὸν εἶδα· τὸ καράβι ὅμως, ξεύρω πολὺ καλὰ πῶς ἐχάθη στὴν κόστα τοῦ Τουνεζιοῦ, καὶ πῶς ἕνα-δυὸ μόνον ἐγλύτωσαν ἀπὸ ὅλο τὸ τσοῦρμο·

μὰ ἐπνίγη ἢ δὲν ἐπνίγη ὁ Κωσταντής, — δὲν ἠμπόρεσα νὰ μάθω. Ἀφοῦ ὅμως ἀπὸ πέρυσι δὲν ἀκούσθηκε...

—Δυστυχισμένη Μαρία! προσέθετο κλαυθμηρίζων ὁ Παντελῆς.

Τὴν ἐπαύριον ἡ Μαρία εὗρεν ὄπισθεν τῆς θύρας της ἐπιστολὴν ἀνυπόγραφον, ἣν ἀναγνώσασα κατέπεσε κεραυνόπληκτος.

Ἡ ἐπιστολὴ περιεῖχε τὰ ἑξῆς:

«Ἡ ψυχή σου προεῖδε τὴν δυστυχίαν σου. Ἀδίκως σοῦ τὸ κρύπτουν· ὁ δυστυχὴς Κωσταντὴς ἐπνίγη πέρυσι».

Μετὰ βραχεῖαν διακοπὴν ὁ γέρων ἐξηκολούθησεν:

Εἶνε περιττὸν ἴσως νὰ εἴπω ὅτι τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολὴν ἔγραψεν ὁ καταχθόνιος Παντελῆς.

Καὶ ἀφοῦ πλέον ἡ ἀπαισία εἴδησις διεδόθη εἰς τὸ χωρίον, οἱ ναῦται δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διαψεύσωσιν αὐτήν, καὶ ὡμολόγησαν πᾶν ὅ,τι ἐγνώριζον περὶ τῆς ὀλεθρίας ταύτης ὑποθέσεως. Δὲν ἔμεινεν ἄνθρωπος εἰς τὸ χωρίον νὰ μὴ λυπηθῇ τὴν ταλαίπωρον Μαρίαν. Ἦτο ἀπαρηγόρητος, ἐνεδύθη ὁλόμαυρα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν καὶ δὲν ἤνοιγε τὸ στόμα νὰ ὁμιλήσῃ εἰς κανένα. Νὰ χηρεύσῃ τόσον νέα, εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ζωῆς της . . . Τί κρῖμα! ... Καὶ αὐτὸ τὸ τέκνον της παρημέλησε, τόσον κατέβαλεν αὐτὴν ἡ θλῖψις.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ χρόνου ἀπέθανεν ὁ πενθερός της καὶ δύο μῆνας μετὰ τὸν θάνατόν του ἀπέθανε καὶ ἡ πενθερά της. Εἰς τὰς ἀλλεπαλλήλους ταύτας συμφορὰς εἶνε ἀπορίας ἄξιον πῶς ἀντέσχεν ἡ ἀσθενοῦς ἄλλως τε κράσεως Μαρία. Καὶ ἐν τούτοις πόσα καὶ πόσα δὲν ὑπομένει ὁ ἄνθρωπος, καὶ πόσαι του πληγαὶ δὲν θεραπεύονται μὲ τὸν καιρόν!

Ἀλλ' ὑπάρχουν, φίλε μου, εἰς τὸν κόσμον τοῦτον τοιοῦτοι χαρακτῆρες, ἢ μᾶλλον τοιαῦται καρδίαι, τῶν ὁποίων ὁ χρόνος ὄχι μόνον ἀδυνατεῖ νὰ θεραπεύσῃ τὰς πληγάς,

ἀλλὰ καὶ συμφθείρει πολλάκις αὐτὰς μετὰ τῶν ὀλεθρῶν ἀναμνήσεων. Ἂν ἡ Μαρία ἀπέμενε μόνη εἰς τὸν κόσμον, ἂν δὲν εἶχε τὸ ἀκριβόν τέκνον της, ὤ! ἀφεύκτως θὰ παρηκολούθει αὐτὸν εἰς τὸ ὑγρόν του μνῆμα. Ἀλλ' ἔχουσα υἱόν, ὤφειλε νὰ ζήσῃ δι' αὐτὸν καὶ μόνον. Καὶ λοιπόν, παρελθούσης τῆς πρώτης θλίψεως, ἐπεδόθη μετ' ἐπιμελείας καὶ ζήλου εἰς τὴν ἀνατροφήν του, εὑρίσκουσα σχετικήν τινα παραμυθίαν εἰς τὴν ἐνασχόλησιν ταύτην.

Ἀλλ' ὁποίας τιμωρίας εἶνε ἄξιος, ὁ χάριν τῶν καταχθονίων πρὸς ἀπλῆν ἐκδίκησιν σκοπῶν του προξενήσας ὅλας τὰς θλίψεις ταύτας εἰς τὴν οὐδὲν πταίσασαν Μαρίαν; Τοῦτο θὰ τὸ ἴδωμεν εἰς τὸ τέλος.

Ὁ ναύτης ἐν τούτοις δὲν ἐψεύδετο. Πράγματι, τὸ ψαριανὸν πλοῖον, ἐφ' οὗ ἐπέβαινεν ὁ Κωσταντῆς εἶχε ναυαγήσει εἰς τὰ παράλια τῆς Τύνητος, ἀλλ' ὁ γενναῖος ναύτης ἐσώθη καὶ ἐξῆλθε κολυμβῶν εἰς τὴν ἔρημον ἀκτήν. Ὑπῆρξεν ὁ μόνος διασωθεὶς ἐκ τῆς καταστροφῆς, διότι ἅπαν τὸ πλήρωμα κατεποντίσθη μετὰ τοῦ σκάφους, ὅπερ κατά τινα νύκτα θυελλώδη καὶ βροχερὰν προσήραξεν ἐπὶ ὑφάλου. Ὁ Κωσταντῆς ἡμίγυμνος καὶ τρέμων ἐκ τοῦ ψύχους, συνεσπειρώθη κάτωθεν βράχου τινὸς καὶ ἀνέμενε τὴν ἡμέραν, προσπαθῶν ν' ἀποδιώξῃ τὸν ὕπνον, ὅστις ἐπιμόνως ἐπεκάθητο βαρὺς ἐπὶ τῶν βλεφάρων του. Ἀλλ' αἱ προσπάθειαί του ἀπέβησαν μάταιαι, διότι ταλαιπωρημένος καὶ ἄϋπνος ἐκ τῶν διηνεκῶν κακουχιῶν ἐπικινδύνου ταξειδίου, δὲν ἀντέσχε καὶ κατελήφθη κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπὸ νάρκης παραλυσάσης τὰ μέλη του, ἀκολούθως δὲ ὑπὸ ὕπνου βαθέος ἢ μᾶλλον ληθάργου διαρκέσαντος πολλὰς ὥρας. Ἂν δὲν ἦτο σιδηρᾶς τῳόντι κράσεως, ἀφεύκτως θὰ παρέδιδε τὸ πνεῦμα ἐκεῖ, ἐπὶ τῆς βραχώδους καὶ ἀφιλοξένου ἐκείνης παραλίας. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐπεφύλασσεν αὐτῷ πλειότερα δεινὰ καὶ πικρίας καὶ ὁ Κωσταντῆς ὤφειλε νὰ δώσῃ προηγουμένως ἐξόφλησιν πρὶν ἀπέλθῃ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου...

Ὅταν ἐξύπνησεν, εὑρέθη περικυκλωμένος ἀπὸ ἓξ ἄνδρας. Δὲν εἶχε δυνάμεις νὰ κινήσῃ τὰ μέλη του,

ἠγνόει ποῦ εὑρίσκετο, καὶ αἱ ἄγριαι μορφαὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἀνθρώπων τῷ ἐπροξένουν φρίκην. Ὡμίλησαν πρὸς αὐτόν, ἀλλ' ἐκεῖνος οὐδὲν ἐννόησε· συνεπέρανε μόνον ὅτι ἦτο αἰχμάλωτός των, καὶ ἔφριξεν εἰς τὴν ἰδέαν ὅτι πολὺ πιθανὸν νὰ ἦσαν καὶ ἀνθρωποφάγοι. Εἷς ἐξ αὐτῶν, ὁ ὁποῖος ἐφαίνετο ἀρχηγός των, ἀπετάθη πρὸς τοὺς λοιπούς, οἵτινες παραχρῆμα ἀνέλαβον τὸν Κωσταντῆ εἰς τοὺς βραχίονάς των καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ χωρίον ὅπερ ἔκειτο ὄπισθεν λόφου. Τὴν ἐπαύριον ὡδήγησαν αὐτὸν ὑπὸ συνοδείαν εἰς τὸ ἐσωτερικόν, καὶ ὁ δυστυχὴς ναύτης ἤρχισε ν' ἀποβάλλῃ πᾶσαν ἐλπίδα περὶ ἐπανόδου εἰς τὴν πατρίδα του. Ἔρριψεν ὕστατον βλέμμα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἣν ἡμιέκρυπτον ἀπὸ τῶν ὀμμάτων του ἡ ὄπισθεν αὐτοῦ ὑψουμένη λοφοσειρά. Ἱστία τινὰ εἰς τὸν ὁρίζοντα τοῦ πελάγους, ἀνεκάλουν εἰς τὴν μνήμην του τὴν οἰκογενειακὴν αὐτοῦ ἑστίαν καὶ δι' αὐτῶν ἔπεμπε νοερῶς ἀσπασμοὺς πρὸς τὴν σύζυγόν του. Ὁ παρ' αὐτῷ συμβαδίζων τυλήσιος ὤθησεν αὐτὸν βιαίως καὶ τὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῶν ρεμβασμῶν του. «Μαρία μου!» ἠρκέσθη νὰ ψελλίσῃ ὁ τάλας, καὶ κρουνοὶ δακρύων κατέρρεον ἐπὶ τῶν ἡλιοκαῶν παρειῶν του. Φεῦ! ἐπέπρωτο ἐπὶ πολὺ ἀκόμη νὰ κλαύσῃ. Ἐπέπρωτο νὰ διαμείνῃ ἐν τῇ δουλείᾳ εἴκοσιν ὅλα μακρὰ ἔτη . . . Αἱ σωματικαὶ βάσανοι εἰς ἃς ὑπέβαλλον αὐτὸν οἱ δεσπόται του, καὶ αἱ ψυχικαὶ ὀδύναι του καὶ θλίψεις ἐπὶ τῇ στερήσει τῆς ἐλευθερίας του, κατέβαλον αὐτὸν προώρως . . .

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζοφερᾶς δουλείας του ἐγνωρίσθη μὲ τυλησιόν τινα, ὃν εἶχε λυτρώσει ὁ Κωσταντῆς ἀπὸ τοῦ θανάτου, καὶ ὁ ὁποῖος τῷ ὑπεσχέθη, τυχούσης εὐθέτου περιστάσεως, νὰ διευκολύνῃ τὴν δραπέτευσίν του. Μεγάλως ἐχάρη ὁ δυστυχὴς Κωσταντῆς εἰς τὴν ἀνέλπιστον ταύτην ὑπόσχεσιν καὶ δὲν ἔβλεπε τὴν ὥραν πότε νὰ ἔλθῃ ἡ τρισπόθητος ἐκείνη στιγμή, καθ' ἣν θὰ ᾐσθάνετο ἑαυτὸν ἐλεύθερον. Ἐν τούτοις ἐπέστη ἡ εὔθετος περίστασις, ἵνα ἐκπληρώσῃ ὁ τυλήσιος τὴν ὑπόσχεσίν του. Νύκτα τινὰ παρέλαβε τὸν Κωσταντῆ καὶ ἀφοῦ προ-

ἡγουμένως ἔλυσε τὰ δεσμά του, τὸν ὡδήγησεν ἀκολούθως εἰς πυκνόν τι δάσος, ὅπου παρέμειναν ἀμφότεροι ἐφ᾽ ὅλης τῆς ἀκολούθου ἡμέρας. Τὴν ἐπομένην νύκτα ἀφίκοντο τέλος εἰς τὸ παράλιον. Ἀλλ᾽ ἐκεῖ ὤφειλον ν᾽ ἀναμείνωσι κεκρυμμένοι τὴν ἐμφάνισιν πλοίου τινός, ὅπως ἀπαλλαχθῶσι τοῦ κινδύνου τῆς καταδιώξεως ὅστις ἠπείλει αὐτούς. Ὁ θεὸς πλέον εἶχε λάβει, φαίνεται, οἶκτον διὰ τὸν δυστυχῆ Κωσταντῆ, καὶ μετὰ τριήμερον διαμονὴν εἰς τὴν ἔρημον ἐκείνην ἀκτήν, καθ᾽ ἣν ἐτρέφοντο μὲ χόρτα καὶ ρίζας καὶ εἶχον ἐξαντληθῇ αἱ σωματικαὶ αὐτῶν δυνάμεις, πρωΐαν τινὰ εἶδον παραπλέον βρίκιον. Ὁ Κωσταντῆς συνεπέρανεν ὅτι τὸ βρίκιον ἦτο χριστιανικόν, καὶ μὲ διάφορα σχήμαατα καὶ σημεῖα κατώρθωσε νὰ ἑλκύσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ κυβερνήτου. Λέμβος ἐν ἀκαρεῖ ἐρρίφθη ἐκ τοῦ πλοίου εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ Κωσταντῆς ἔκλαιεν ἐκ χαρᾶς καὶ κατησπάζετο τὸν σωτῆρά του τηνύσιον. Ἡ λέμβος ἐπλησίασεν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ τρεῖς ἔνοπλοι ἄνδρες ἐπήδησαν εἰς τὴν ἀκτήν.

— Σώσατέ με, πρὸς Θεοῦ! ἀνεφώνησεν ὁ Κωσταντῆς,— εἴκοσι χρόνους εἶμαι αἰχμάλωτος· σώσατέ με, ἱκέτευε διὰ τρεμούσης φωνῆς.

Οἱ ναῦται ἐξεπλάγησαν ἀκούσαντες τὴν γλῶσσάν των λαλουμένην εἰς τὴν ἀπομεμακρυσμένην ἐκείνην ἀκτήν.

Ὁ Κωσταντῆς ἀπεχαιρέτησε τὸν σωτῆρά του, ἐπεβιβάσθη εἰς τὴν λέμβον καὶ μετ᾽ οὐ πολὺ ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ πλοίου, ὅπερ ἦτο ψαριανόν. Ὁ πλοίαρχος καὶ οἱ ναῦται ἐπεδαψίλευσαν αὐτῷ πᾶσαν περιποίησιν. Τὸ πλοῖον διηυθύνετο εἰς Μασσαλίαν, ὅπου μετὰ ὀλιγοήμερον πλοῦν ἔφθασεν αἰσίως, ἀποβιβάσαν καὶ τὸν ταλαίπωρον πλάνητα ἐλεύθερον ἤδη ν᾽ ἀπέλθῃ ἄνευ πολλῶν κινδύνων εἰς τὴν πατρίδα του.

Μυρίαι ἤδη σκέψεις ἀνεκυκῶντο εἰς τὴν κεφαλήν του. Καθ᾽ ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα τῆς αἰχμαλωσίας του ὡς μόνην παρηγορίαν εἶχε τὴν ἀνάμνησιν τῆς Μαρίας του, ἡ εἰκὼν τῆς ὁποίας ἔμενεν ἀνεξάλειπτος ἐν τῇ μνήμῃ του.

Ἔκλειε πολλάκις τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐνόμιζεν ὅτι τὴν εἶχεν ἔμπροσθέν του καὶ τὴν παρετήρει. Δὲν παρήρχετο νύξ, χωρὶς νὰ τὴν ἰδῇ εἰς τὸν ὕπνον του. Περὶ τῶν γονέων του, οὔτε ἤλπιζε κἂν νὰ ὑπάρχωσιν ἐν τῇ ζωῇ, ἐπειδὴ ἦσαν γέροντες, καὶ πρὸ πολλοῦ ἐθρήνει διὰ τὸν θάνατόν των. «Ἀλλ' ἄράγε—διελογίζετο,—γνωρίζει ἡ Μαρία ἂν ὑπάρχω ἐν τῇ ζωῇ ἢ θὰ μὲ ἔκλαυσε πρὸ πολλοῦ ὡς ἀποθαμμένον; Καὶ ἔμεινεν ἄράγε πιστὴ εἰς τὴν μνήμην μου, ἢ ὑπανδρεύθη ἄλλον, ἀφοῦ ἀπηλπίσθη περὶ τῆς ἐπανόδου μου; Φεῦ! τίς οἶδε πρὸ πόσων χρόνων μ' ἔχει λησμονήσει ὁλοτελῶς; Ἔχει δίκαιον, ἔχει δίκαιον!» Καὶ φλογερὸς ἀναστεναγμὸς ἐξήρχετο τοῦ εὐρέος στήθους του. «Τί θὰ κάμω,—διηρωτᾶτο,—νὰ ὑπάγω τώρα εἰς τὴν πατρίδα; Δι' ἐμὲ ὅλοι ἐκεῖ εἶνε ξένοι· καὶ αὐτὴ ἡ Μαρία, ἂν ζῇ θ' ἀνήκῃ βεβαίως εἰς ἄλλον· ὥστε ἐγώ, οὔτε πατρίδα πλέον ἔχω, οὔτε σύζυγον, οὔτε συγγενῆ! Ἀχ, Θεέ μου, διατί νὰ μὴ πνιγῶ τότε καὶ ἐγὼ ὅταν τόσοι σύντροφοί μου ἀπηλλάχθησαν ἀπὸ τὸ βάρος αὐτὸ τῆς ζωῆς! Ἡ Μαρία ν' ἀνήκῃ εἰς ἄλλον!... Τί τὴν θέλω τὴν ζωήν!» διελογίζετο καὶ ἀνετριχίαζε. «Ὦ, Θεέ μου, εἶνέ ποτε δυνατόν!... Ἀλλ' ἂν κλαίῃ καὶ ἐκείνη τὴν στέρησίν μου ὅπως ἐγώ, ἂν διατηρῇ κ' ἐκείνη πιστὴν τὴν ἀνάμνησίν μου... Ὦ, ἴσως ἀκόμη ὑπάρχει ἐλπίς!» Καὶ ἡ σκέψις αὕτη ὑπερισχύσασα πασῶν τῶν ἄλλων, παρεκίνησε τὸν Κωσταντῆ νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν πατρίδα, προσληφθεὶς ὡς ἁπλοῦς ναύτης εἰς πλοῖόν τι, ὅπερ κατηυθύνετο εἰς Ὕδραν.

*
* *

Ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν πατρίδα σου.

Ἦτο ἑσπέρα τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου. Γραῖά τις κατοικοῦσα ἀπέναντι ἀκριβῶς τῆς οἰκίας τῆς Μαρίας, μόλις ἔσβεσε τὸν λύχνον της καὶ ἡτοιμάσθη νὰ κατακλιθῇ ἐπὶ τῆς πενιχρᾶς κλίνης της, ἤκουσε κρότον εἰς τὴν θύραν της καὶ ἠγέρθη ὅπως ἀνοίξῃ.

— Ποῖος εἶνε; ἠρώτησεν.

— Ἄνοιξε, κυρά, δὲν εἶμαι κακὸς ἄνθρωπος· ἄνοιξε, ἀπεκρίθη χαμηλοφώνως ὁ κρούσας τὴν θύραν.

— Δὲν γνωρίζω τὴ φωνή σου, 'πέ μου ποιὸς εἶσαι; ἐπανέλαβεν αὖθις διστάζουσα ἡ γραῖα.

— Εἶμαι ξένος ἄνθρωπος καὶ ζητῶ φιλοξενίαν.

Ἡ γραῖα ἤνοιξεν ἤδη ἀδιστάκτως τὴν θύραν καὶ ὁ ἄγνωστος εἰσῆλθεν. Ἦτο ἀναστήματος ὑψηλοῦ, κυφὸς ὀλίγον, καὶ ἔφερε πώγωνα βαθύν. Ἡ γραῖα ἤναψε τὸν λύχνον. Ὁ νέηλυς εἶχε τὴν ὄψιν ἀγρίαν, ἔφερε δὲ ὑπὸ μάλης μικρὸν σάκκον ἀπὸ καραβόπανον, κυλινδροειδῆ, ὃν ἀπέθεσεν εἰς γωνίαν τινά, ἀκολούθως δ' ἐκάθησεν ἐπὶ χαμηλοῦ θρανίου.

— Θὰ εἶσαι κουρασμένος, εἶπεν ἡ ἀγαθὴ γραῖα, τώρα ν' ἄψω φωτιὰ νὰ σοῦ ψήσω ἕνα καφέ. Πεινᾶς;

— Ὄχι, κυρά μου, σ' εὐχαριστῶ, τίποτε δὲν θέλω ἄλλο, μόνον μιὰ γωνιὰ γιὰ νὰ κοιμηθῶ.

— Καλά, παιδί μου, ὅπως ἀγαπᾶς· θὰ σὲ βάλω νὰ κοιμηθῇς 'στὸ κρεββάτι τοῦ γυιοῦ μου. Ἔχω καὶ ἐγὼ παιδὶ 'στὰ ξένα καὶ τὸ περιμένω. Ἔλα πᾶμε ἀπάνω.

Καὶ λαβοῦσα τὸν λύχνον ἡ γραῖα, ὡδήγησε τὸν ξένον εἰς τὸ ἐπάνω πάτωμα διὰ κλίμακος στενῆς καὶ ἀποτόμου. Τὸ ἐπάνω πάτωμα ἦτο διῃρημένον εἰς δύο: εἰς μίαν αἴθουσαν καὶ ἕνα κοιτῶνα στενόν. Τὰ δύο παράθυρα τῆς αἰθούσης ἔβλεπον εἰς τὸν δρόμον καὶ ἦσαν κλειστά.

Καληνυκτήσασα ἡ οἰκοδέσποινα τὸν ἄγνωστον κατῆλθε βραδέως εἰς τὸ ἰσόγαιον, καὶ ἐν πλήρει συναισθήσει τοῦ καθήκοντος τῆς φιλοξενίας κατεκλίθη καὶ ἐκοιμήθη τὸν ὕπνον τῶν δικαίων.

Ὁ ἄγνωστος, ἀπομείνας μόνος, ἔστη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου, ἔφερε τὴν παλάμην ἐπὶ τοῦ φλεγομένου μετώπου του, ἐξέβαλε βαθὺν στεναγμόν, ἀκολούθως δὲ στραφείς, ἐπλησίασε πρὸς τὴν κλίνην καὶ ἐξηπλώθη ἐπ' αὐτῆς χωρὶς νὰ ἐκδυθῇ. Ἦτο προδήλως βεβυθισμένος εἰς διαλογισμούς. Οἱ αἱματοβαφεῖς ὀφθαλμοί του ἦσαν προσηλωμένοι ἐπὶ τῆς στέγης, οἱ δὲ βραχίονές του περιέβαλλον σπασμωδικῶς τὴν πυρέσσουσαν κεφαλήν του. Τὸ

πρὸ τῶν εἰκόνων ὑποτρέμον φῶς τῆς λυχνίας, ἐπέχεε τὴν ἀμυδρὰν λάμψιν του ἐπὶ τῆς ἡλιοκαοῦς μορφῆς του, ἱκανὴν νὰ καταστήσῃ ἡμῖν γνωστὸν τὸν ναύτην μας Κωσταντῆ. Παρῆλθον στιγμαί τινες ψυχικῆς ἀγωνίας. Αἴφνης ἀνεσκίρτησε καὶ ἔστη ἐπὶ τῶν ποδῶν του ἀκολούθως, ἐξαγαγὼν μακρὸν πιστόλιον ἐκ τῆς ζώνης του, ἐπέθεσεν αὐτὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης. Τὸ πάθος τῆς ζηλοτυπίας προφανῶς κατέτρωγε τὰ σπλάγχνα του. Εὑρίσκετο τοσοῦτον ἐγγὺς τῆς οἰκίας του, ἐν ᾗ διῆλθε τὰς εὐτυχεστέρας τοῦ βίου του ἡμέρας, καὶ ἦτο βέβαιος ὅτι, ἂν εἰσήρχετο εἰς αὐτὴν ἀναφανδόν, οὐδεὶς θὰ τὸν ἐγνώριζεν, ἴσως δὲ μάλιστα θὰ τὸν ἀπεδίωκον ἀκόμη... Τί τὴν ἤθελε τὴν ζωήν; καλλίτερον νὰ δώσῃ ἓν τέλος. Ἀλλὰ μήπως ἦτο βέβαιος ἂν ζῇ ἡ Μαρία του; Ἐκεῖνος δὲν ἠρώτησέ ποτε κανένα ἐκ φόβου μὴ ἀναγνωρισθῇ. Εἶχε κάμει τὰς ἀκολούθους σκέψεις, καὶ ἀπεφάσισεν ἤδη ἐν τῷ νῷ τί ὤφειλε νὰ πράξῃ εἰς πᾶσαν περίπτωσιν: Ἂν ἡ Μαρία ἦτο νεκρά,— ἡ ζωὴ δι' αὐτὸν ἦτο περιττή· ἂν ἡ Μαρία ἀνῆκεν εἰς ἄλλον,— καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ δὲν θὰ ἠδύνατο πάλιν νὰ ὑποφέρῃ τὸ ἀδίκημα τοῦτο, καὶ ὤφειλε νὰ ἀποθάνῃ· οὐδεὶς θ' ἀνεγνώριζε τὸ πτῶμά του, οὐδεὶς θὰ ἐθρήνει ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ τάφου του... Εἶχε τόσον σκληρυνθῇ ἡ καρδία του, ὥστε οὐδὲ κἂν ἐφαντάζετο ποτὲ ὅτι ἡ Μαρία πιθανὸν νὰ ἔμενε πιστὴ εἰς τὴν χηρείαν της καὶ ὅτι θὰ ἐπενθηφόρει ἀκόμη διὰ τὸν ὑποθετικὸν θάνατόν του. Ἀμυδρὰ ἐλπὶς περὶ τοῦ ἐναντίου τῆς τελευταίας σκέψεώς του, ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Ἦλθε λοιπὸν μόνον καὶ μόνον ὅπως ἀναπαύσῃ τὰ ὀστᾶ του πλησίον τῶν γονέων του, ἀλλ' ἤθελε νὰ μείνῃ ἄγνωστος εἰς πάντας.

Κρότος ἀνοιγομένου παραθύρου ἀπέσπασεν αὐτὸν ἐκ τῶν ἀπαισίων διαλογισμῶν του. Ἐξήγαγε τὰ ὑποδήματά του, καὶ ἐπλησίασεν ἀκροποδητὶ βαδίζων πρὸς τὸ παράθυρον. Παρετήρησε ρωγμήν τινα ἐπ' αὐτοῦ καὶ προσήγγισε τὸν ὀφθαλμόν του. Ἀπέναντι ἀκριβῶς ἦσαν τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ, ὡς εἶπον, κατῴκει ἡ σύζυγός του. Ἐν

παράθυρον ἦτο ἀνοικτόν, ἐξ οὗ ἐφαίνετο ἡ αἴθουσα φωτιζομένη ὑπὸ πολυφώτου λυχνίας. Ἡ καρδία τοῦ δυστυχοῦς Κωσταντῆ ἔπαλλε σφοδρῶς. Ἡ στιγμὴ ἦτο κρισιμωτάτη. Ἐν τῇ σιγῇ ἐκείνῃ ἠκούοντο οἱ παλμοί του εὐκρινέστατα. Ὀπισθοχώρησε βήματά τινα, τὴν πελωρίαν παλάμην του ἔχων ἐπὶ τοῦ στήθους. Ἐπλησίασε πρὸς τὴν τράπεζαν, ἥρπασε σπασμωδικῶς τὸ ἐπ' αὐτῆς κείμενον πιστόλιον καὶ ἐπανῆλθεν αὖθις πρὸς τὴν ῥωγμήν. Ἡ Μαρία ἐφάνη ἐξελθοῦσα ἐκ τοῦ παρὰ τὴν αἴθουσαν θαλάμου. Ἔφερεν ἐσθῆτα μελανήν. Τὰ εἴκοσι μακρὰ ἔτη καὶ αἱ κατὰ τὸ διάστημα αὐτῶν θλίψεις καὶ πικρίαι ἃς ὑπέστη, ἠλλοίωσαν ἐπαισθητῶς τὴν χαρίεσσαν μορφήν της. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ πολυφώτου ἔπεσαν ἐπ' αὐτῆς διερχομένης. Ὁ Κωσταντῆς μόλις ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ κραυγήν.

— Φορεῖ ἀκόμη μαῦρα! ἐψέλλισε, καὶ ἀκτὶς χαρᾶς ἀρρήτου ἐφώτισε τὰ ἐρέβη τῆς καρδίας του.

Ἡ Μαρία διηυθύνθη πρὸς τὸ παράθυρον καὶ ἔκλεισεν αὐτὸ διὰ τοῦ ἐπὶ τοῦ μέσου τῶν φύλλων μακροῦ ἀγκίστρου οὕτως, ὥστε μεταξὺ αὐτῶν ἐσχηματίζετο ῥωγμὴ ἀρκούντως εὐρεῖα, ἑπομένως καὶ πάλιν ὁ Κωσταντῆς ἠδύνατο νὰ βλέπῃ, καίτοι οὐχὶ τόσον ἀνέτως. Ἡ Μαρία ἀπεσύρθη· ἀλλὰ μόλις προὐχώρησε βήματά τινα, συνήντησεν ἀπέναντι αὐτῆς νεανίαν, οὗτινος τὸ πρόσωπον ἦτο ἐστραμμένον ἀκριβῶς πρὸς τὸ μέρος ἔνθα ἐνήδρευεν ὁ Κωσταντῆς. Ἠδυνήθη οὗτος νὰ παρατηρήσῃ τὸν νεανίαν. Ἦτο ἀναστήματος ὑψηλοῦ καὶ εὐρύστερνος· λεπτὸς καὶ μέλας μύσταξ μόλις φυόμενος ἐσκίαζε τὸ ἄνω χεῖλός του. Εἶχε πλησιάσει πολὺ τὴν Μαρίαν, ἥτις ἀπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ὤμων του καὶ ἠσπάσθη αὐτόν. Τὸ στῆθος τοῦ Κωσταντῆ ἀνέπαλλεν ὡς τρικυμιώδης θάλασσα· ἐθαμβώθησαν οἱ ὀφθαλμοί του, ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἔσφιγξε σπασμωδικῶς τὴν λαβὴν τοῦ πιστολίου, ὁ δὲ δείκτης ὠλίσθησεν ἀσυναισθήτως παρὰ τὴν σκανδάλην.

— Εἶνε ἐραστής της! ἐπρόφερεν· ὤ, ἡ ἀθλία! καὶ ἐν τῇ παραφορᾷ του, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τί πράττει, ἔκρουσε τὴν ἀριστερὰν πυγμήν του ἐπὶ τραπέζης τινὸς τοσοῦτον

ἰσχυρῶς, ὥστε ἀγγεῖόν τι, κείμενον ἐπ' αὐτῆς κατέπεσε καὶ συνετρίβη εἰς τεμάχια. Ὁ κρότος οὗτος δὲν ἤρκεσε νὰ κατευνάσῃ τὴν ἔξαψιν τῆς μανίας, ἥτις κατεῖχεν αὐτόν. Ἤνοιξεν ἠρέμα τὸ παράθυρον καὶ προέβαλε τὴν κεφαλήν, ἔχων τὸ βλέμμα καὶ τὴν ἀκοὴν προσηλωμένα ἐπὶ τῆς συζύγου του καὶ τοῦ ἐραστοῦ της, προσπαθῶν νὰ ἴδῃ περισσότερα, ν' ἀκούσῃ τὴν ὁμιλίαν των καὶ πεισθῇ περὶ τοῦ ἐγκλήματος. Ἂν ἔβλεπέ τις αὐτὸν κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔξωθεν, μὲ τοὺς σπινθηροβολοῦντας ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν ὀρθότριχα κόμην, θὰ ἐκυριεύετο ὑπὸ φρίκης· Ἀλλ' αἱ ὁμιλίαι δὲν ἐξικνοῦντο μέχρι τῆς ἀκοῆς του, ὅσον καὶ ἂν ἐνέτεινεν αὐτήν.

— Εἶν' ἀδύνατον νὰ ἦνε σύζυγός της, διελογίσθη· εἶνε πολὺ νέος . . . Ναί, εἶνε ἐραστής της! Δυστυχῆ! Ἂν ἦτο σύζυγός της θὰ ἔπιπτον ἐγὼ θῦμα, ἀλλὰ τώρα βλέπω ὅτι ἡ θεία Δίκη ὁπλίζει τὴν χεῖρά μου, ὅπως τιμωρήσω τὸ ἔγκλημα καὶ τὴν ἀπιστίαν !...

Καὶ ὕψωσε βραδέως τὴν χεῖρα μὲ τὸ πιστόλιον. Αἴφνης, ὡς νὰ τῷ ἐπῆλθε νέα σκέψις :

— Ὄχι, εἶπεν, ἔχει δίκαιον... ἐγὼ πρέπει νὰ ἀποθάνω !..

Διηύθυνε τὸ στόμιον τοῦ ὅπλου κατὰ τοῦ στήθους του καὶ ἐπίεσε τὴν σκανδάλην . . . Ταὐτοχρόνως :

— Μητέρα, γιατί ἔκλεισες τὸ παράθυρο; ἠκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ νεανίου, καὶ τὰ παραθυρόφυλλα ἀνεπετάσθησαν διὰ μιᾶς κινήσεως καθ' ὅλον αὐτῶν τὸ πλάτος καὶ ἐκρότησαν ἐπὶ τοῦ τοίχου.

Ἡ ἐπὶ τῆς τραπέζης πολύφωτος λυχνία ἐφώτισε θεατρικὴν ὄντως σκηνογραφίαν. Ὁ Κωσταντὴς ἵστατο εἰς τὸ ἀπέναντι παράθυρον ὡς ἀπολιθωμένος καὶ ἐκράτει τὸ φονικὸν ὅπλον εἰς τὴν χεῖρα, ὅπερ διηύθυνε κατὰ τοῦ στήθους του.

— Μητέρα! ἐφώνησεν ἔντρομος ὁ νεανίας, ἔλα νὰ ἰδῇς ποιὸς εἶνε εἰς τὸ παράθυρον τῆς ἀντικρυνῆς μας ;

Τὸ πιστόλιον κατέπεσε τῶν χειρῶν τοῦ Κωσταντὴ καὶ λυγμοὶ ἀνήρχοντο εἰς τὸν λάρυγγά του. Ἠθέλησε νὰ κραυγάσῃ, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη καὶ κατέπεσε εἰς τὸ δάπεδον.

Ἡ Μαρία ἐπρόβαλε τὴν κεφαλὴν ἐκ τοῦ παραθύρου, ἀλλ' οὐδὲν εἶδεν· ἐστράφη μόνον καὶ ἠτένισεν ἔκθαμβος τὸν υἱόν της.

— Τί ἔπαθες, παιδί μου ; ἠρώτησεν ὠχριάσασα.

—Νά, μητέρα, κύτταξε τὸ παράθυρο, εἶνε ἀνοικτὸ ἀκόμη. Ἐστέκετο ἕνας ἄνθρωπος ἐκεῖ καὶ ἕως νὰ ἔλθῃς ἔφυγε· θαρρῶ πῶς ἔπεσε ἀπὸ μέσα.

Ἡ κοιμωμένη οἰκοδέσποινα ἀφυπνισθεῖσα ἐκ τοῦ κρότου ποῦ ἔκαμε τὸ θραυσθὲν ἀγγεῖον, ἀνέβη τὴν κλίμακα καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν· ἰδοῦσα δὲ τὸ παράθυρον ἀνοικτὸν καὶ τὸν ξένον ἐκτάδην κείμενον, ἐπλησίασε πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν ἠρώτησεν ἔντρομος :

— Τί ἔχεις, καλὲ ἄνθρωπε, τί ἔχεις ; Μήπως εἶσαι ἄρρωστος ;

— Ὢ Θεέ μου ! τί ἤθελα νὰ κάμω ! . . . ἐψέλλισε διὰ κεκομμένης φωνῆς ὁ Κωσταντής. Ἄχ, Μαρία μου ! Ἄχ, παιδί μου, τί ἠθέλησα νὰ κάμω ὁ ἄθλιος ! ὤ, εἶνε παιδί μου ! εἶνε αἷμά μου ! τὸ προαισθάνομαι !...

Ἡ γραῖα ἵστατο ἄνωθέν του καὶ τὸν ἔβλεπε σταυροκοπουμένη. Τὸν ἐπῆρε διὰ τρελλόν. Ἔφερεν ἁγιασμὸν καὶ τὸν ἐρράντισε, ψελλίζουσα εὐχάς τινας.

— Ὄχι, μὴ μὲ πέρνεις διὰ τρελλόν, κυρὰ Φροσύνη, εἶπεν ἐγειρόμενος ὁ Κωσταντής· κύτταξέ με καλὰ καὶ θὰ μὲ γνωρίσῃς.

Ἡ οἰκοδέσποινα ἐξεπλάγη ἔτι μᾶλλον, ἀκούσασα αὐτὸν νὰ τὴν ἀποκαλῇ κατ' ὄνομα. Τὸν ἐθεώρησεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Αἴφνης ἔβαλε κραυγήν.

— Παναγία μου ! ἐφώνησε, σὺ εἶσαι, Κωσταντή μου, ἢ ἡ ψυχή σου ; καὶ ὀπισθοχώρησε.

— Μὴ φοβῆσαι, παληά μου καὶ καλὴ γειτόνισσα, ὁ Κωσταντὴς εἶμαι, μόνο πήγαινε νὰ προδιαθέσῃς τὴν γυναῖκά μου.

Ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασεν ἡ ἀγαθὴ γραῖα ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν, ὅτε ἡ Μαρία μετὰ τοῦ υἱοῦ της ἦλθον πρὸς αὐτήν.

— Ποιὸς εἶν' ἐπάνω, κυρὰ Φροσύνη ; ἠρώτησεν ἡ Μαρία· ὁ γυιός μου εἶδε κάποιον εἰς τὸ παράθυρο.

—Ἐλᾶτε μέσα καὶ σᾶς λέγω ποιὸς εἶνε . . .

Μετά τινας στιγμὰς ὁ Κωσταντὴς ἔθλιβε παραφόρως εἰς τὰς ἀγκάλας του τὴν σύζυγον καὶ τὸν υἱόν του.

. . . .

Τώρα θέλεις νὰ σοῦ εἰπῶ καὶ περὶ τοῦ Παντελῆ ;

Ὁ Παντελῆς, ἀφαιρέσας διὰ τῆς ἀνωνύμου ἐπιστολῆς του καὶ τὴν ὑστάτην ἐλπίδα τῆς Μαρίας, περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ συζύγου της, καὶ μεταμεληθεὶς διὰ τὸ κακόν, ὅπερ ἐπροξένησε, στερούμενος δὲ τοῦ θάρρους νὰ διαψεύσῃ τὴν εἴδησιν, ἀνεχώρησε καὶ ἴσως μέχρι σήμερον ἀκόμη δὲν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του, καταδικάσας αὐτὸς ἑαυτὸν εἰς ἀειφυγίαν.

—Ἔχω πολλὰς τοιαύτας ἱστορίας νὰ σοῦ διηγηθῶ, ἂν θέλῃς, μοὶ προσέθηκεν ὁ γέρων, ἀλλ' ἂς ἀναβάλωμεν τὴν διήγησιν αὐτῶν δι' αὔριον.

Η ΣΥΝΑΓΡΙΔΑ ΤΟΥ ΚΥΡ ΓΙΑΝΝΗ

ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟ

ΕΝ εἶνε, βρὲ γυναῖκά μου, ἀπὸ τὸ φαγί.

—Πῶς δὲν εἶνε ἀπὸ τὸ φαγί, ἀφοῦ μιὰ ὀκᾶ χταπόδι τὤφαγες σχεδὸν μοναχός σου.

— Ἐγὼ ἔχω ἀκούσει ἀπὸ τὸ μακαρίτη τὸ γιατρὸ τὸ Νυστέρη, πῶς τὸ χταπόδι, ὅταν εἶνε καλὰ μαγειρεμένο, εἶνε τὸ πιὸ ἐλαφροστόμαχο φαγί.

— Ναί, γιατὶ κ' ἐκεῖνος δὲν ἐπήγαινε πίσω στὴ φαγανιά! Ἀπ' αὐτὸ δὰ καὶ πέθανε ὁ μακαρίτης.

— Κουροφέξαλα! Φέρε μου τώρα, σὲ παρακαλῶ, ἕνα κονιὰκ καὶ ἄφησε τὶς διδασκαλίες σου.

Καὶ ἤσθμαινε θορυβωδῶς ὁ κὺρ Γιάννης Πέρλος, ἐξηπλωμένος ἐπὶ εὐρέος ἀνακλίντρου. Ὑπηρέτησεν ἐπὶ δεκάδας ἐτῶν εἰς Ὑπουργεῖόν τι καὶ ἤδη συνταξιοῦχος, ἄτεκνος, εὔπορος μᾶλλον, ἔζη μετὰ τῆς συμβίας του, κυρίας Ζωΐτσας, βίον ἤρεμον καὶ ἀμέριμνον. Εἶχε πλείστας ἀρετὰς ὁ κὺρ Γιάννης καὶ ἠγαπᾶτο παρ' ὅλων τῶν ἐπὶ συντάξει συναδέλφων του.

Ἂν δὲν τὸν εὕρισκες εἰς τὴν οἰκίαν του θὰ ἦτον εἰς τὸ «καφενεῖον τῶν Εὖ φρονούντων» καὶ ἂν δὲν ἦτο κ' ἐκεῖ, τότε ἀφεύκτως θὰ τὸν εὕρισκες εἰς τὴν ἀγοράν. Εἰς τὴν ἀγορὰν κατέτριβε τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας του. Τὸν ἐγνώριζον ὅλοι ἐκεῖ. Τὸ φρεσκότερο ψάρι, τὸ καλλίτερο κρέας, τὸ εὐχημότερον φροῦτο ἦτον τοῦ κὺρ Γιάννη. Ἀλλὰ δὲν ἦτο μόνον φαγᾶς ὁ κὺρ Γιάννης, ἦτο καὶ ἄπληστος, ἀδηφάγος. Μ' ὅλας τὰς ἀπαγορεύσεις τῶν ἰατρῶν, διότι ἔπασχεν ἀπὸ

ζαχαρώδη διαβήτην, καὶ τὰς ἀδιαλείπτους τῆς συζύγου του διδασκαλίας, δὲν ἐννοοῦσε ὁ κὺρ Γιάννης νὰ ὑποβληθῇ εἰς καμμίαν δίαιταν. «Τί βγῆκε νὰ ζήσω πέντε ἢ δέκα χρόνια περισσότερο, καὶ νὰ στερηθῶ τὴν μεγαλειτέραν μου εὐχαρίστησιν» ἔλεγε πάντοτε.

Συνέβαινε πολλάκις νὰ εὕρῃ φρέσκο ψάρι· τὸ ἔπαιρνε ὅσα—ὅσα καὶ τὸ ἔστελνε μὲ ἕνα ὀψοκομιστὴν εἰς τὸ σπίτι. Παρέκει ἔβλεπεν ἕνα μπουτάκι ἀρνιοῦ τοῦ γάλακτος ἢ κανὲν καλὸ κομμάτι μοσχαριοῦ:—ζύγισέ το κι' αὐτό. Πάει κι' αὐτὸ στὸ σπίτι.—Κὺρ Γιάννη, τοῦ φωνάζει ἕνας ψαρᾶς, ποὺ μόλις αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἔφερε ἕνα πανέρι 3—4 ὀκάδες μπαρμπούνια τῆς ὥρας.—Ἀμ' τώρα, καϋμένε, ἐπῆρα δυὸ κεφάλους μιάμισυ ὀκᾶ. Καὶ πλησιάζει καὶ ρίπτει λαίμαργον βλέμμα εἰς τὸ κάνιστρον μὲ τὰ μπαρμπούνια, καὶ κάμνει νὰ φύγῃ τὸν πειρασμόν, καὶ τὰ μπαρμπούνια θαρρεῖς πῶς τὸν ἐσαγήνευσαν καὶ τὸν κρατοῦν ἐκεῖ καθηλωμένον, καὶ θέλει νὰ φύγῃ καὶ στρέφεται καὶ τὰ βλέπει μορφάζων.—Τί ὡραῖα, ποὺ θὰ εἶνε στὴ σκάρα ψητά, σκέπτεται, μὲ ψιλὸ - ψιλὸ μαϊδανὸ ἀπὸ πάνω· τρέλλα! Ἄϊ στὸ διάβολο! Ἂς πάρω μισὴ ὀκᾶ. Πέρασέ μου μερικὰ στὸ βοῦρλο! προστάζει μὲ σβεννυμένην ἐκ τῆς συγκινήσεως φωνήν.

—Μά, βρὲ χριστιανέ μου, τ' εἶν' αὐτὰ που πᾶς καὶ κάνεις; Τί θὰ τὰ κάμουμε τόσα φαγιά; μουσαφιρῆδες ἔχεις; Διεμαρτύρετο ἡ ἀγαθὴ κυρὰ Ζωίτσα.

—Τὸ βλέπω, καϋμένη γυναῖκα, δίκηο ἔχεις, μὰ τί να κάμω, δὲ βαστιέμαι.

—Σὰ δὲ βαστιέσαι μὴν πηγαίνῃς στὴν ἀγορά. Δὲν εἶνε κατάστασις αὐτή.

—Ἆ, μονάχα αὐτὸ δὲν γίνεται, γυναῖκα.

Καὶ ἦτον αὐτὴ ἡ ἱστορία καθημέραν

Μὲ τὴν ἑσπερινὴν ἁμαξοστοιχίαν ἔλαβέ ποτε ὁ κὺρ Γιάννης ἀπὸ τὸ Λαύριον μίαν συναγρίδα ἕως δυόμισυ ὀκάδες φρέσκαν, λαχταριστήν, καμπουρωτήν, δῶρον ἑνὸς φί-

λου του ἐκεῖθεν ἐλθόντος. Ἦτο πλέον ἀποδειπνημένος καὶ χορτάτος ἕως τὸν λαιμόν, καὶ ἐζήτει, ὡς εἴδομεν, κονιὰκ πρὸς διευκόλυνσιν τῆς χωνεύσεως τοῦ χταποδιοῦ καὶ τίς οἶδε πόσων ἄλλων φαγητῶν. Ἅμα εἶδε τὴν συναγρίδα, ἐξήστραψαν οἱ ὀφθαλμοί του, ἔτρεξαν τὰ σάλια του. Προσκαλεῖ ἀμέσως τὴν ὑπηρέτριαν, τὴν Μαρίναν καὶ τῆς λέγει ν' ἀφήσῃ κάθε ἄλλη δουλειὰ καὶ νὰ καθαρίσῃ καλὰ τὴ συναγρίδα, νὰ τὴν κόψῃ εἰς μουρέλα, νὰ τὴν ἁλατίσῃ καὶ νὰ τοῦ τὴν φέρῃ. Ἡ Μαρίνα δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν τοῦ κυρίου της καὶ ἡ συναγρίδα ἐκομίσθη ἐντὸς λεκάνης καθ' ὅλα ἑτοίμη διὰ μαγείρευμα. Ὁ κὺρ Γιάννης ἔλαβεν ἐκ τῶν χειρῶν τῆς Μαρίνας τὴν λεκάνην, ἠγέρθη τοῦ ἀνακλίντρου μὲ ὅλον τὸν ὄγκον του καὶ ἀσθμαίνων, διηυθύνθη εἰς τὸν ἐξώστην, ἀπέθεσε τὴν λεκάνην κάτω εἰς τὸ μάρμαρον διὰ νὰ διατηρηθῇ νωπὴ ἡ συναγρίδα μέχρι τῆς ἐπομένης εἰς τῆς νύκτας τὴ δροσιά, ἔκλεισε καὶ ἠσφάλισε τὴν θύραν τοῦ ἐξώστου καὶ, βέβαιος ὅτι ἡ συναγρίδα ἦτο ἀσφαλής, ἀπεσύρθη εἰς τὸν κοιτῶνά του.

Ἀφοῦ κατεκλίθη, ἤρχισε νὰ σκέπτεται, πῶς πρέπει νὰ μαγειρευθῇ καλλίτερον ἡ συναγρίδα. «— Τὸ κεφάλι, βέβαια βραστό, μὲ ἕνα καλὸν ζωμόν, διελογίζετο, τὴ μέση— πλακὶ με πολὺ πολὺ μαϊδανὸ καὶ σκορδάκι, καὶ τὴν οὐρά.. καὶ δὲν ἐπρόφθασε νὰ συμπληρώσῃ τὴν σκέψιν του, παραδοθεὶς εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Μορφέως.

*
* *

Ὁ κὺρ Γιάννης εἶχε σοβαροὺς λόγους νὰ ἀσφαλίσῃ μετὰ τοσαύτης προφυλάξεως τὴν συναγρίδα, διότι ὅλοι οἱ γάτοι τῆς γειτονειᾶς σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, μυριζόμενοι ἄφθονον τροφὴν εἰς τὸ μαγειρεῖον του, συνέρρεον ἀπὸ πάσης γωνίας καὶ ἐγίνετο ἐκεῖ τοῦ Κουτρούλη τὸ πανηγύρι. Φαίνεται ὅμως, ὅτι οἱ ἀπρόσκλητοι οὗτοι ἐπισκέπται δὲν περιωρίζοντο εἰς μόνα τὰ ἀποφάγια· μ' ὅλην δὲ τὴν ἐπαγρύπνησιν τῆς Μαρίνας, ὁ κὺρ Γιάννης πολλάκις θὰ ἐπένθησε διὰ τὴν στέρησιν ὀρεκτικῶν τινων τεμαχίων,

ὡς ἐκ τούτου εἶχε λόγους νὰ δυσπιστῇ πρὸς τὴν διάκρισίν των καὶ ἔτρεφεν ἄσπονδον μῖσος καθ' ὅλου τοῦ γένους τῶν γάτων.

Εἶχε πάρει πλέον τὸν πρῶτον ὕπνον, ὅτε αἴφνης ἐξύπνησεν ἀπὸ ἕνα θόρυβον, συνήθη μὲν εἰς τὰ ἀκοάς του, ἀλλ' ὅστις τώρα τὸν ἔκαμε νὰ φρικιάσῃ. Ὁ θόρυβος αὐτὸς ἦτο γρυλλισμοὶ ἀποτρόπαιοι ἀλληλοσπαρασσομένων γάτων. Εἶχε λησμονήσει τὸ ψάρι, καὶ διὰ νὰ μὴ διακόψῃ τὸν ὕπνον του: «Ἄς τους κι' ἄς φαγωθοῦνε, κακογρονάχουν!» ἐσκέφθη καὶ ἐστράφη ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευράν. Καὶ ἡ σκέψις αὐτὴ ἀνετάραξε φαίνεται, τὴν ἤρεμον διάνοιάν του, καὶ ἐκ τῆς ταραχῆς ταύτης ἀνέκυψεν ἡ ἀνάμνησις τῆς συναγρίδος. «Βρέ, διάβολε, ἐσκέφθη, ἔχει γοῦστο νὰ ἔκλεισα ἔξω στὸ μπαλκόνι καμμιὰ γάτα! Καὶ ἀλλόφρων, μ' ὅλον τὸν ὄγκον του, ἀνεπήδησεν ἐλαφρὸς καὶ εὐκίνητος ἐκ τῆς κλίνης του καὶ μὲ τρία τέσσαρα ἅλματα, ἀσθμαίνων, εὑρέθη πλησίον τῆς θύρας τοῦ ἐξώστου Ὁ θόρυβος ἔπαυσεν αὐτοστιγμεί. Στρέφει τὸ κλειδὶ καὶ ἀνοίγει μὲ ὁρμὴν τὴν θύραν, ἐξ αὐτῆς δὲ ἐξορμῶσι καὶ περιπλέκονται εἰς τοὺς πόδας του ὡς δαιμονιῶντες, ὄχι ἕνας πλέον ἀλλὰ τρεῖς τέσσαρες γάτοι καὶ τρέπονται εἰς ἄτακτον φυγήν. Τὰ ἔχασεν ὁ κὺρ Γιάννης. Ἐστάθη ὡς κεραυνόπληκτος Οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας του ἐκτυποῦσαν ὡς σφύρα ἐπὶ ἄκμονος. Συνῆλθε τέλος καὶ ἔρριψεν ἓν βλέμμα εἰς τὴν λεκάνην, ἀλλὰ τί νὰ ἰδῇ! Ἡ καταστροφὴ ἦτο πλήρης. Οἱ τρισκατάρατοι οὔτε κοκκαλάκι δὲν ἄφησαν. Σύντομος ἔρευνα τὸν ἔπεισεν, ὅτι αὐτὸς μόνος ἦτον ὁ αἴτιος νὰ ματαιωθοῦν τόσα ὄνειρα, διότι, ἄν, ὅταν ἀπέθεσε τὴν συναγρίδα ἐπὶ τῆς μαρμαρίνης πλακὸς τοῦ ἐξώστου, ἔρριπτεν ἓν βλέμμα ὄπισθεν τῶν γαστρῶν θ' ἀνεκάλυπτεν τοὺς δι' ἄλλον ἴσως λόγον, λόγον ἰδικόν των, παραμένοντας ἐκεῖ γάτους.—«Μωρὲ κρίμα στὴ συναγρίδα!» ἠρκέσθη νὰ ψιθυρίσῃ ὁ κὺρ Γιάννης καὶ ἡτοιμάζετο νὰ ἀποσυρθῇ καὶ πάλιν εἰς τὸν κοιτῶνά του, ὅτε ἀπό τινος παραθύρου ἀνοικτοῦ, βλέποντος εἰς τὴν αὐλήν, παρατηρεῖ κάτι ποὺ ἐμαύριζε—γάτον βέβαια, ὁ ὁποῖος τοῦ ἐφάνη ὅτι ἔγλυφε

τὰ πόδια του.—«Ἆ, κλέφτη, διελογίσθη, νὰ σοῦ δείξω ἐγώ!»

Μετὰ τὰς ἐμβάδας του, ἁρπάζει μίαν καλοκαιρινὴν ὀμβρέλαν, ποὺ ἐκρέματο ἐκεῖ που καὶ ἀκροποδητὶ κατορθώνει νὰ πλησιάσῃ χωρὶς νὰ ἐννοηθῇ εἰς τὴν θύραν τοῦ δωματίου, ἐξ ἧς τὸ παράθυρον δὲν ἀπεῖχε πολύ. Ἐστάθη ἓν δευτερόλεπτον διὰ νὰ καταστείλῃ τὴν ταχεῖαν ἀναπνοήν του, εἶτα ἐσήκωσε τὴν ὀμβρέλαν ἀπὸ τὸ κάτω μέρος, ἀνέπνευσεν ὅσον ἠδυνήθη ἀέρα διὰ νὰ καταστήσῃ τὸ κτύπημα ὅσον τὸ δυνατὸν βαρύτερον καὶ ἐζύγισε τὴν λαβίδα τῆς ὀμβρέλας οὕτως, ὥστε αὐτὴ νὰ καταπέσῃ εὐθέως κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ γάτου...

Ἀλλ' ὁ κὺρ Γιάννης δὲν ἦτο κακὸς ἄνθρωπος· καὶ ἐνῷ ἦτο ἕτοιμος νὰ καταφέρῃ τὴν ὀμβρέλαν, συνησθάνθη τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ διαπράξῃ εἰς ἓν ζῷον, τὸ ὁποῖον, ὅσον κλέφτικο καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἦτο, εἰς αὐτὴν ὅμως τὴν περίστασιν δὲν ἔπταιε καθόλου. Ἔπρεπε νὰ ἦτο λογικὸν ζῷον καὶ ἀκόμη χορτασμένον μάλιστα, διὰ νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὸν πειρασμὸν τῆς ἀνυπερασπίστου καὶ ἀπροφυλάκτου συναγρίδας καὶ νὰ καθίσῃ ἐκεῖ εἰς τὴν γωνίαν τοῦ ἐξώστου, καὶ νὰ σκεφθῇ ἂν πρέπῃ νὰ τὴν πειράξῃ. Ἔπειτα αὐτὸ δὲν ἦτο μόνον· εἰμπορεῖ μάλιστα, ὅταν εἶδε τοὺς συντρόφους του νὰ καταχειρίσουν τὴν συναγρίδα, νὰ τοὺς ὑπέμνησε τὸ βδέλυγμα τῆς πράξεώς των καὶ τὴν ἀναμένουσαν αὐτοὺς τιμωρίαν. Ἔπειτα νὰ ἰδοῦμεν ἂν ἦτο καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος εἰς τὴν θέσιν τῶν γάτων, θὰ εἶχε τὴν δύναμιν τάχα νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὸν πειρασμόν; Ὕστερα δὰ εἶνε φανερὰ ἡ ἀθωότης τοῦ ζῴου, ἀφοῦ κάθηται ἐκεῖ εἰς τὸ παράθυρον ἄφοβον καὶ ἀμέριμνον. Ὁ ἔνοχος φεύγει, κρύπτεται Ἔπειτα καὶ τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς — ζῷον εἶνε, βρὲ ἀδελφέ!»

Καὶ οἱ τεταμένοι μυῶνες τῶν χειρῶν τοῦ κὺρ Γιάννη βαθμηδὸν ἤρξαντο χαλαρούμενοι.

—«Καὶ μόλα ταῦτα τὰ δικαιολογητικά, διελογίζετο ὁ κὺρ Γιάννης, ἔχασα ἐγὼ τὴν συναγρίδα; Τί ἤθελε, ἀδελφέ, ὁ γάτος εἰς τὸ μπαλκόνι; Ἐπὶ τέλους τί δουλειὰ εἶχε σὲ

ξένο σπίτι ; Τί μὲ μέλλει ἐμένα ἂν δὲν τὴν ἔφαγε αὐτὸς καὶ τὴν ἔφαγαν ἄλλοι ; Ἔχασα ἐγὼ ἕνα τέτοιο σπάνιο ψάρι; ! Καὶ οἱ μυῶνες ἐνετάθησαν καὶ πάλιν καὶ ἡ ὀμβρέλα ἤρξατο ὑψουμένη.—Ὅπως δήποτε, πρέπει νὰ τὸν τιμωρήσω τὸν ἄθλιον διὰ τὸ κακὸν ποῦ μοῦ ἔγεινε, ἐσκέφθη ὁ κὺρ Γιάννης, καὶ ἂς πληρώσῃ αὐτὸς καὶ διὰ τοὺς ἄλλους. Θὰ τὸν σπρώξω ἔτσι μὲ τὴν ἄκραν τῆς ὀμβρέλας νὰ πέσῃ κάτω εἰς τὶς πλάκες τῆς αὐλῆς, καὶ ὅ,τι γείνῃ ἂς γείνῃ.

Καὶ χωρὶς νὰ ἐννοήσῃ πῶς, δίδει μίαν ὤθησιν εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ γάτου μὲ τὴν ἄκραν τῆς ὀμβρέλας καὶ τὸ παράθυρον ἐκενώθη.

Ἀλλ' αὐτοστιγμεὶ ἀκούει κάτω εἰς τὰς πλάκας τῆς αὐλῆς ἕνα κρότον, ποὺ τὸν ἔκαμε νὰ σκάσῃ στὰ γέλοια, καί, ἂν ζῇ ὁ κὺρ Γιάννης, ἀκόμα θὰ γελᾷ...

Ὁ γάτος... δὲν ἦτο παρὰ κουμάρι μὲ νερό, ποὺ τὸ εἶχε βάλει ἀφ' ἑσπέρας ἡ Μαρίνα στὸ παράθυρο νὰ κρυώσῃ

ΤΟ ΠΟΥΣΙ

(Ἀπὸ τὰς διηγήσεις τοῦ πατέρα μου).

ΙΩΑΝΝΗ ΒΟΥΤΣΙΝΩ

ΙΧΑ πωλήσει τὸ ριζάρι στὴ Σαλονίκη σὲ καλὴ τιμή, ἐφόρτωσα στὴ γολέττα διάφορα ἐμπορεύματα, ἐκάμαμε τὰ χαρτιά μας καὶ πρωΐ-πρωῒ ἐσαλπάραμε γιὰ τὴ Σκῦρο. Ἐφύγαμε μὲ καλοσυνάτο βοηθητικὸ καιρὸ καὶ τὴν ἄλλη μέρα ἐλογαριάζαμε ν' ἀράξωμε στὰ Πωριά[1]. Ὅλη μέρα ἐφυσοῦσε δυνατὸ ἀεράκι, ἐπέρνανε ὅλα μας τὰ πανιὰ καὶ κατὰ τὸ σουρούπωμα ἐφάνη βαθειὰ στὸ πέλαγος νὰ μολυβίζῃ τὸ ἀγαπημένο μας νησί. Ἀλλὰ μὲ τὸ πέσιμο τοῦ ἥλιου ἄρχισε νὰ πέφτῃ καὶ ὁ ἀέρας, τόσο, ὥστε σχεδὸν ἐμπονατσάρησε ὁλότελα. Τὴ νύκτα μᾶς τὸν ἐπέταξε πάλι ὁ κόρφος καὶ τὸ καΐκι, ἄξιο καὶ ξεφόρτωτο, ἔτρεχε σὰν ἄτι.

Ὅσα ταξείδια ἔκαμα στὴ ζωή μου — καὶ δὲν ἔκαμα λίγα — μοῦ ἄρεζε πάντα νὰ φθάνω στὴν πατρίδα τὴν αὐγή, καὶ δὲν ξεύρω πῶς, ἀλλὰ πολλαῖς φοραῖς τὸ κατώρθωνα.

Εἶχα κοιμηθῆ νωρὶς καὶ στὰς δυὸ ἀπὸ τὰ μεσάνυκτα ἐξύπνησα. Ἀνέβηκα στὴν κουβέρτα, ἔστριψα ἕνα τσιγάρο κ' ἐκάθισα δίπλα στὸν τιμονιέρη. Τὸν ἐρώτησα ποῦ βρισκόμαστε καὶ μοῦ ἀποκρίθηκε πῶς δὲν ἀπέχομε πολὺ ἀπὸ τὴ Σκῦρο.

Ἔκαμνε ψύχρα καὶ σὰν νὰ ἔρριχνε ψιλὴ-ψιλὴ βροχή. Σκοτάδι—πίσσα ! Τί διάβολο ! δυόμισυ ἡ ὥρα καὶ τέτοιο

1 Ὅρμος τῆς Σκύρου.

σκοτάδι ; εἶπα μέσα μου. Ἔξαφνα ὅμως ἄκουσα στὴν πλώρη τὴ μπουρού.

— Τί τρέχει ; ἐρώτησα τὸν τιμονιέρη.

— Δὲ βλέπεις τί ποῦσι εἶνε, κὺρ Γιάννη ; μοῦ ἀποκρίθηκε ὁ ναύτης.

Καὶ πράγματι, ἦτον ἕνα ποῦσι, ποὺ δὲν ἔβλεπες τὸ δάκτυλό σου.

Σὲ λίγο ἄρχισε πάλι ἡ μπουροὺ καὶ ἅμα ἔπαυεν ἡ μπουροὺ ἄρχιζαν νὰ κτυποῦν τὸ καμπανάκι ποῦ ἦταν 'μπρὸς στὴ μπόμπα.

Ἡ φοβερωτέρα τρικυμία δὲν τρομάζει τοὺς ναυτικοὺς τόσο, ὅσο τὸ ποῦσι.

— Ξυπνῆστε τὸν καπετάνιο ! ἀκούω ποὺ φωνάζει ὁ λοστρόμος μὲ ἀνήσυχη φωνή.

Ὁ τιμονιέρης ἐκτύπησε μὲ τὴ γυμνὴ φτέρνα του τὴ κουβέρτα καὶ στὴ στιγμὴ ὁ καπετὰν Γεώργης ἐπρόβαλε τὸ κεφάλι του ἀπὸ τὸ ταμπούκιο.

— Τί τρέχει ; ἐρώτησε.

— Μᾶς βρῆκε τὸ ποῦσι, καπετὰν Γεώργη, εἶπα ἐγώ.

Ἐπετάχθηκε στὴν κουβέρτα τυλιγμένος μέσα στὴν ἀμπαδένια του γοῦνα καὶ ἔτρεξε στὴν πλώρη. Ἔδωσε ὅ,τι διαταγὴ εἶχε νὰ δώσῃ καὶ ἔπειτα γαντζώνει στὰ ξάρτια κι' ἀνεβαίνει στὴν κόφα γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ διακρίνῃ ποῦ βρισκόμαστε.

Ἡ μπουροὺ καὶ τὸ καμπανάκι δὲν ἔπαυαν νὰ κτυποῦν ἀδιάκοπα πότε τὸ ἕνα πότε τὸ ἄλλο. Ἐγώ, θὲς ἀπὸ τὴ ψύχρα, θὲς ἀπὸ τὸ φόβο τοῦ κινδύνου, ἔτρεμα σὰν τὸ ψάρι.

Ὕστερα ἀπὸ λίγο ὁ καπετὰν Γεώργης ἐκατέβη ἀπὸ τὸ κατάρτι καὶ ἐπρόσταξε νὰ μαϊνάρουν τὸν παπαφίγκο. Σὲ λιγάκι ἐφώναξε νὰ ρίξουν τὴ γάμπια.

Ἔξαφνα ἀκούω ἀπὸ τὴν πλώρη τὴ φωνὴ τοῦ λοστρόμου, φωνὴ τρομαγμένη :

—Καπετὰν Γεώργη, κράζει πετεινὸς στὴν πλώρη μας !

Δὲν μοῦ ἔμεινε πνοή ! Αὐτὸ θὰ εἰπῇ πῶς εἴμαστε κοντὰ στὴ στεριά ! Ποῦ ὅμως βρισκόμαστε ;

— Μπρούλια τρίγκο ! φωνάζει δυνατὰ ὁ καπετὰν Γιώρ-

γης—δεξιὰ τὸ τιμόνι σου! λέγει τοῦ τιμονιέρη καὶ τρέχει 'μπρός.

Ἐγὼ ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ ἐπερίμενα πιὰ ν' ἀκούσω τὸ κτύπημα τῆς γολέττας ἐπάνω σὲ κανένα βράχο, κ' ἐδόξαζα μονάχα τὸ Θεό, ποῦ δὲν ἦταν φουρτοῦνα καὶ δὲν εἶχα φόβο νὰ σκυλοπνιγῶ.

Ἐσηκώθηκα κ' ἐγὼ μὲ τρεμουλιαστὰ πόδια κ' ἐπῆγα νὰ βοηθήσω νὰ τὰ γυρίσουμε.

—Ὄρτσα λαπάντα! φωνάζει ὁ πλοίαρχος μὲ ἄγρια φωνή, ἀλλὰ μὲ τὸ ὄ ρ τ σ α λ α π ά ν τ α ἀκούομε πάλι τὴ φωνὴ τοῦ πετεινοῦ ἀπὸ τὴ πλώρη μας.

— Μὰ τί διάβολο τρέχει ἐδῶ! κ' ἐμπρὸς στερειὰ καὶ πίσω στερειά! ;

Ἡ γολέττα τὰ εἶχε πιὰ γυρίσει, ὅταν ἐγὼ ἐνθυμήθηκα, πῶς κάτω ἀπὸ τὸ κάσαρο τῆς πλώρης εἶχα βάλει ἕνα κλουβὶ μὲ πεντέξη κότες καὶ ἕνα πετεινό, ποῦ ἀγόρασα ἀπὸ τὴ Σαλονίκη!

Τὸ πρωῒ τὸ ποῦσι διελύθη καὶ εἰς τὰς ὀκτὼ ἐφουντάραμε στὰ Πωριά!

Ο ΜΠΑΡΜΠΑ-ΣΤΑΜΑΤΗΣ

(Ἱστορικὸν ἐπεισόδιον)

ΙΩΑΝΝΗ Κ. ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗ

νῆσος Σκῦρος, μεσημβρινωτέρα τῶν Σποράδων, ὑφίστατο πλειότερον πασῶν τὰς ἐπιδρομὰς τῶν πειρατῶν κατὰ τὰ τέλη τοῦ Μεγάλου Ἀγῶνος, ὡς μᾶλλον ἀπόκεντρος τῶν λοιπῶν. Οἱ ἀγαθοὶ καὶ γενναῖοι νησιῶται, ἀμοιροῦντες ναυτικοῦ, ὑφίσταντο πολλὰ δεινὰ ἐκ τῶν συχνῶν τούτων ἐπιδρομῶν, πλειστάκις ἀποκρούσαντες αὐτὰς ἐρρωμένως. Ἀλλ' ὅτε τὰ στίφη τῶν πειρατῶν ἐπήρχοντο πολυπληθῆ, ἀπογυμνοῦντα τὴν νῆσον, οἱ κάτοικοι, στερούμενοι τῶν πρὸς ἀντίστασιν μέσων, κατέφευγον ἀθρόοι εἰς τὴν ἀκρόπολιν, τὴν δεσπόζουσαν τῆς πόλεως καὶ ἐνεκλείοντο ἐν αὐτῇ, ὑφιστάμενοι ἁπάσας τὰς συνεπείας τακτικῆς πολιορκίας, ἧς τὸ ἀποτέλεσμα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀπέβαινε πρὸς ζημίαν των, ἱκανοποιουμένων τῶν ἀπαιτήσεων τῶν πολιορκητῶν. Καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ πράξωσιν ἄλλως, διότι ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου ἀπετελεῖτο κυρίως ἐκ γυναικοπαίδων καὶ γερόντων, ὀλίγιστοι δὲ νέοι ἀπέμενον, τῶν πλείστων λαβόντων μέρος εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα.

Ἡ ἀκρόπολις, (τὸ Κάστρον, ὡς ὀνομάζεται παρὰ τῶν κατοίκων), εἶνε φρούριον Ἐνετικόν, ἐκτισμένον ἐπὶ βράχου καὶ ἐπὶ βάσεων πελασγικῶν τειχῶν, περιλαμβάνον περὶ τοὺς 200 μονοδόμους οἰκίσκους, ἀξιόλογον μονὴν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, καὶ ἐξαρτωμένην ἐκ τῆς ἐν Ἄθῳ ἱερᾶς μονῆς τῆς Λαύρας καὶ δεξαμενήν, κτισθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν, ἤδη δὲ ἡρει-

πωμένην. Βορειοδυτικῶς τῆς ἀκροπόλεως καὶ εἰς τοὺς πρόποδας αὐτῆς ἁπλοῦται ἡ πόλις, πάλλευκος ὡς νύμφη· ἀνατολικομεσημβρινῶς δὲ μᾶλλον ἀπότομος, δεσπόζει τοῦ κόλπου, ὑπερκειμένη τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης 200 ὡς ἔγγιστα μέτρα. Δυτικῶς κεῖται τὸ κοιμητήριον τῆς πόλεως, ἔνθα, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἐτάφη ὁ ἥρως Θησεύς, καταπεσὼν ἐξ ἀπροσεξίας ἐκ τοῦ πρὸς μεσημβρίαν βράχου. Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι, ἀρνουμένων τῶν κατοίκων νὰ παραδώσωσι τὰ ὀστᾶ τοῦ ἥρωος καὶ νὰ φανερώσωσι τὸν τάφον του εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἀετὸς καταπτὰς τρὶς ἐκ τῶν νεφελῶν ὑπέδειξε τὸ μέρος ἐν ᾧ ἐτάφη ὁ Θησεύς. Βορειόθεν τῆς ἀκροπόλεως ἐκτείνεται στενὴ κοιλάς, διαυλακουμένη ὑπὸ ἀβαθοῦς ποταμίσκου, ἔχοντος τὰς πηγάς του ἔκ τινος φάραγγος, ἀρδεύοντος διὰ τῶν διαυγῶν ῥείθρων του τοὺς ἑκατέρωθεν τῆς κοίτης του κήπους καὶ περιστρέφοντος τοὺς τροχοὺς δωδεκάδος νερομύλων πρὶν ἐκβάλῃ ἤρεμος εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἀρκούμενοι εἰς τὴν μικρὰν καὶ ἀτελῆ ταύτην περιγραφήν, καθότι ὁ σκοπὸς ἡμῶν εἶνε ν' ἀφηγηθῶμεν ἐπεισόδιον ἁπλοῦν, προσθέτομεν ὅτι, οἱ ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως οἰκίσκοι, οὓς προανεφέραμεν, ἀνήκουσι καὶ νῦν ἔτι εἰς τοὺς εὐπορωτέρους τῶν κατοίκων· ἦσαν δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐφωδιασμένοι διὰ τροφίμων καὶ ἐχρησίμευον ὡς κατοικίαι τῶν πολιορκουμένων. Σήμερον δὲ ἐπέχουσι τόπον ἀποθηκῶν διὰ τὰς προμηθείας τῶν κατοίκων.

*
* *

Ἦτο ἡ ἐνάτη τῆς νυκτὸς ὥρα τῆς 31 Δεκεμβρίου τοῦ 1827. Ἡ πόλις ἦτο ἔρημος κατοίκων, ἀληθὴς νεκρόπολις. Ἄνεμος σφοδρὸς πνέων ἐσκόρπιζε ψεκάδας χιόνος, αἵτινες, ἐν συμφυρμῷ μετὰ φρυγάνων, συνεσωρεύοντο εἰς τὰς γωνίας τῶν ὁδῶν. Ἡ βοὴ τοῦ ἀνέμου καὶ ὁ ῥόχθος τῶν ἐπὶ τῶν βράχων θραυομένων κυμάτων μετὰ τῶν ὠρυγῶν τῶν πλανωμένων κυνῶν, ἀπετέλουν καταχθόνιον συναυλίαν. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν παράθυρόν τι, λησμονηθὲν ἀνοικτὸν ἐκ τῆς πρὸς ἀπόδρασιν σπουδῆς τῶν ἐνοι-

κούντων, ἐκρότει μετὰ πατάγου, μεχρισότου, θραυόμενον ἐπὶ τοῦ τοίχου κατέπιπτε κινδυνεύομενον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου θορυβωδῶς ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου. Αἴφνης, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀλαλαγμοῦ τούτου τῶν στοιχείων, ἠκούσθη κατ' ἀρχὰς μὲν ὑφ' ἑνός, ἀκολούθως δὲ ἐν χορῷ ᾀδόμενον ᾆσμα, κατόπιν δὲ γέλωτες καὶ καγχασμοί. Ἐνόμιζέ τις ὅτι δαίμονες ὠργίαζον. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν καγχασμῶν, τοῦ ᾄσματος καὶ τῆς ῥοῆς τοῦ ἀνέμου, δύσκολον ἦτο νὰ διακρίνῃ τις τὰς φωνὰς τῶν συμποσιαζόντων. Τίνες ἦσαν οὗτοι;

Ἀπὸ μιᾶς ἤδη ἑβδομάδος εἶχον καταπλεύσει εἰς τὴν νῆσον τρία μύστικα πλήρη ἀγρίων πειρατῶν. Ἐπὶ τῇ εἰδήσει ταύτῃ οἱ κάτοικοι δι' ἀπεσταλμένων των ἠθέλησαν νὰ προβῶσιν εἰς διαπραγματεύσεις πρὸς τοὺς ἐπιδρομεῖς, πρόθυμοι νὰ ὑποστῶσι πᾶσαν θυσίαν εἰς εἴδη καὶ εἰς χρήματα, ἤρκει οἱ λιάπιδες νὰ ἐγκατέλειπον τὴν νῆσον. Οἱ πρέσβεις ἐπανελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀνήγγειλον ὅτι αἱ προτάσεις τῶν λιάπιδων συνίσταντο εἰς τὴν ἐκ μέρους τῶν κατοίκων χορηγίαν τροφῶν ἐπὶ ἕνα μῆνα διὰ 50 ἄνδρας καὶ εἰς τὴν πληρωμὴν 800 γροσίων. Καὶ ἕως ἐδῶ μὲν αἱ ἀπαιτήσεις των ἦσαν καλαὶ καὶ ἅγιαι, ὅταν ὅμως οἱ πρέσβεις προσέθεσαν ὅτι ἐκτὸς πάντων τούτων οἱ ἀρχηγοὶ τῶν μυστίκων ἀπαιτοῦσιν ἕκαστος δι' ἑαυτὸν καὶ μίαν ὡραίαν κόρην, οἱ προὔχοντες ἐξανέστησαν καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἀρνηθῶσιν εἰς τοὺς πειρατὰς καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς τροφάς. Ἐγένετο δὲ ὁμοφώνως ἀποδεκτὴ ἡ πρότασις ἑνὸς τῶν δημογερόντων, νὰ κλεισθῶσιν εἰς τὸ κάστρον καὶ ν' ἀποκρούσωσι τοὺς πειρατὰς ἐφ' ὅσον ἠδύναντο. Αὐθωρεὶ κῆρυξ ἀπὸ συνοικίας εἰς συνοικίαν μεταβαίνων ἀνήγγελλε τὴν ἀπόφασιν τῶν προὐχόντων, οἱ δὲ κάτοικοι ἀθρόοι, περισυλλέγοντες πᾶσαν εὐκολομετακόμιστον περιουσίαν των ἀπήρχοντο εἰς τὸ κάστρον. Μάτην ἀναμένοντες οἱ πειραταὶ ἀπάντησιν ἀπὸ μέρους τῶν κατοίκων, ἐξαπέστειλαν ἔνοπλον ἀπόσπασμα, ὅπερ, ὡς εἰκός, εὗρε τὴν πόλιν κενὴν κατοίκων. Ἐξαγριωθέντες οἱ λιάπιδες ἐκ τῆς περιφρονήσεως ταύτης κατέλαβον τὴν

πόλιν καὶ ἀφοῦ ἐλεηλάτησαν οἰκίας τινὰς ἐπεδόθησαν ἀκολούθως εἰς τὴν εὐθυμίαν καὶ τὴν κραιπάλην. Νύκτα τινὰ ἀπεπειράθησαν καὶ ἔφοδον κατὰ τῆς ἀκροπόλεως, ἀλλ' ὡς ἐκ τοῦ βραχώδους τῶν κλιτύων της καὶ τῆς ἀγρύπνου ἐπιτηρήσεως τῶν ἐν αὐτῇ οἰκούντων, αὕτη ἐματαιώθη, φονευθέντων διὰ λίθων δύο ἐκ τῶν ἐπιδρομέων. Ἡ εἴσοδος τοῦ φρουρίου, φυλασσομένη ὑπὸ κολοσσιαίας θύρας τεθωρακισμένης διὰ σιδηρῶν ἐλασμάτων, ἦτο ἀπόρθητος.

Ἀπὸ μιᾶς ἤδη, ὡς εἴπομεν, ἑβδομάδος, ὑφίστατο ἡ πολιορκία, οἱ δὲ κάτοικοι, στερούμενοι ἐπαρκῶν ἐφοδίων, ὑπέφερον δεινῶς. Πολλάκις ἡ ἐμφάνισις μόνη τῶν πλοίων τοῦ στόλου ἦτο ἱκανὴ νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν, ἀλλ' ἤδη, ὡς ἐκ τῆς κατὰ τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Ἑλλάδος ἐνεργείας τοῦ στόλου, οἱ δυστυχεῖς νησιῶται μάτην ἀνέμενον παρ' αὐτοῦ τὴν ἀπαλλαγήν των. Πλήρεις θάρρους ἐν τῷ μέσῳ τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν οἱ προὔχοντες, καθίσταντο ἄθυμοι καὶ σκυθρωποὶ ἐν τοῖς διαβουλίοις. Ἄγρυπνοι τὰς νύκτας, διέτρεχον τὰς θέσεις, αἵτινες δὲν παρεῖχον πολλὰς ἐλπίδας ἀσφαλείας καὶ εἰς ἃς εἶχον τοποθετήσει ἐνόπλους φρουρούς.

Κατὰ τὴν προμνησθεῖσαν νύκτα οἱ πολιουρκούμενοι ἤκουον τὰ βακχικὰ ᾄσματα τῶν πολιορκητῶν, ἅτινα ἔφερε μέχρις αὐτῶν συγκεχυμένως ὁ πνέων βορρᾶς. Οἱ προὔχοντες, συνηθροισμένοι ἐντὸς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, συνδιεσκέπτοντο περὶ τῶν μέτρων, ἅτινα ὤφειλον νὰ λάβωσιν ἐν περιπτώσει διαρκείας τῆς καταστάσεως ταύτης. Εἰς τὸ σκιόφως τῶν πρὸ τῶν εἰκόνων λυχνιῶν, ἐκεῖ που εἰς μίαν γωνίαν, διεκρίνετο μέλας τις ὄγκος ἀνθρώπου παραμονεύοντος καὶ ἔχοντος τὰ σπινθηροβολοῦντα βλέμματά του ἐστραμμένα πρὸς τὴν ὁμήγυριν. Διαλαθὼν τὴν προσοχὴν τῶν γερόντων, εἶχεν εἰσδύσει εἰς τὸν ναόν.

—Εἶνε ἀδύνατον ν' ἀνθέξωμεν ἀκόμη δύο ἡμέρας, Χατζῆ Γεώργη, εἶπε στενάζων γέρων τις ἀποτεινόμενος πρὸς πολιὸν πρεσβύτην, ὅστις ἦτο, ὡς φαίνεται, ὁ πρόεδρος τῶν δημογερόντων. Οἱ ἄνθρωποι ἤρχισαν νὰ μουρ-

μουρίζουν· εἶνε πολλοὶ ποὺ δὲν ἔχουν πλέον τίποτε νὰ φάγουν.

—Ἂς τοὺς δώσουν ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν, εἶπεν ὁ πρεσβύτης.

—Ἐγὼ νομίζω πῶς πρέπει, Θεέ μου, συγχώρεσέ μου, νὰ ἐνδώσωμεν εἰς μερικὰς προτάσεις των, διὰ νὰ σωθοῦν οἱ ἄλλοι. Ὅπλα καὶ πολεμοφόδια δὲν ἔχομεν ἀρκετά, ὥστε νὰ ἀποφασίσωμεν νὰ κάμωμεν ἔξοδον· τροφὰς δὲν ἔχομεν νὰ συντηρηθῶμεν, ἕως ὅτου δώση ὁ Θεὸς καὶ φανῇ ὁ στόλος...

—Καὶ τί εἴδους ὑποχώρησιν θέλεις, κὺρ Γιάννη, νὰ κάμωμεν; Νὰ δώσωμεν δηλαδὴ ὅ,τι μᾶς ζητοῦν; εἶπεν ὁ ἕτερος. Ὅλοι ἐπάνω-κάτω ἔχομεν θυγατέρας, ἀδελφάς, συγγενεῖς· τίς θ'ἀποφασίση νὰ θυσιάση, παραδίδων εἰς τὴν ἀτιμίαν τὸ τέκνον ἢ τὴν ἀδελφήν του; Ἐγὼ τοὐλάχιστον προτιμῶ νὰ ἀποθάνω τῆς πείνης μετὰ τῆς οἰκογενείας μου παρὰ νὰ ἐνδώσω.

Ἄκρα σιγὴ ἐπεκράτησε μετὰ τοὺς λόγους τούτους, ἣν διέκοψεν αἴφνης ἡ σθεναρὰ φωνὴ τοῦ εἰς τὴν γωνίαν κρυπτομένου. Ἦτο οὗτος νεανίας εἰκοσαετὴς περίπου, μᾶλλον βραχύσωμος. Ἡ μέλαινα βοστρυχώδης αὐτοῦ κόμη, καλύπτουσα τὸ ἥμισυ τοῦ ὑψηλοῦ μετώπου του, ἐσκίαζε δύο μεγάλους ζωηροτάτους ὀφθαλμούς. Ἔφερε βρακίον βαθέος κυανοῦ χρώματος καὶ ἐκράτει εἰς χεῖρας τὸ φέσιόν του, τὸ ὁποῖον περιέστρεφε σπασμωδικῶς. Ἔστη εἰς ἀπόστασίν τινα στιβαρὸς ὡς μικρὸς Ἡρακλῆς, καὶ κύπτων τὴν κεφαλὴν εἰς σημεῖον σεβασμοῦ:

—Ἐγώ, εἶπεν, ἀπεφάσισα νὰ σώσω τοὺς πατριώταις μου ἀπὸ τὴν πολιορκία καὶ ταῖς κόραις σας ἀπὸ τὴν ἀτιμία. Ἂν δὲν ἐπιτύχῃ τὸ σχέδιό μου, μόνος ἐγὼ θὰ πάθω, ἂν ἐπιτύχῃ θὰ σωθῶμεν ὅλοι. Εἰμποροῦσα νὰ ἐκτελέσω τὸ σκοπό μου καὶ χωρὶς νὰ σᾶς πῶ τίποτε, ἀλλ' ἐπειδὴ μπορεῖ καὶ νὰ μὴν ἐπιτύχῃ, ἔκρινα καλὸ νὰ σᾶς πῶ τὸ σχέδιο ποῦ μελετῶ καὶ νὰ σᾶς παρακαλέσω τότε νὰ μὴ λησμονήσητε ὅτι πηγαίνω νὰ σκοτωθῶ μαζὺ μὲ ἄλλους δύο συντρόφους γιὰ νὰ σώσωμεν τὴν πατρίδα μας.

—Εἰπέ μας, παιδί μου, τί σκοπεύεις νὰ κάμῃς, πιθανὸν νὰ εἰμπορέσωμεν νὰ σοῦ παρέξωμεν τὰ μέσα πρὸς πληρεστέραν ἐπιτυχίαν, εἶπεν ὁ πρόεδρος τῶν δημογερόντων.

—Ἀφοῦ ἐπιμένετε, ἰδοὺ λοιπόν. Μὲ εἴχατε διορίσει νὰ φυλάγω εἰς τὸ δυτικὸ μέρος τοῦ κάστρου. Ἀπ' ἐκεῖ παρετήρησα, ὅτι οἱ λιάπιδες ἄναψαν φῶτα εἰς τρία σπίτια καὶ ἄρχισαν νὰ διασκεδάζουν 'ς τὴν ἀρχή, ἔπειτα ἀπὸ τὰ τραγούδια των ἐκατάλαβα ὅτι εἶνε ὅλοι μεθυσμένοι. Ἅμα ἐτελείωσε ἡ βάρδια μου ἐσκέφθηκα πῶς μ' αὐτὸ τὸ σκοτάδι καὶ τὴν κακοκαιριὰ τρία παλληκάρια εἰμποροῦν νὰ τοὺς κάμουν ὅλους στάχτη. Εἶπα τὸ μυστικό μου σὲ δύο ἄλλους φίλους μου καὶ τοὺς εὗρηκα πρόθυμους νὰ μ' ἀκολουθήσουν. Λοιπὸν μὲ τὴν ἄδειά σας.

Καὶ χωρὶς νὰ περιμείνῃ τὴν ἐπιδοκιμασίαν τῶν γερόντων, ἐξῆλθεν ἠρέμα τοῦ ναοῦ, ἀφοῦ πρῶτον ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ ἔψελλισε προσευχήν τινα μετὰ κατανύξεως.

Οἱ πρῦγοντες ἔμειναν ἄναυδοι ἐπί τινας στιγμάς· ἀκολούθως ἠγέρθησαν ἐκ τῶν στασιδίων καὶ ἐξῆλθον ὡσαύτως τοῦ ναοῦ, διευθυνθέντες εἰς τὴν πρὸς βορρᾶν σκοπιάν.

*
* *

Ὁ ἄνεμος ὁλονὲν ἐμυκᾶτο. Κατὰ μικρὰ διαλείμματα ἠκούετο ἔτι τὸ βραγχῶδες ᾆσμα τῶν ἐκβεβακχευμένων ἤδη πειρατῶν, ὅπερ βαθμηδὸν ἐσβέννυτο εἰς μίαν σφοδροτέραν τοῦ ἀνέμου πνοήν. Πυρετώδεις προπαρασκευαὶ ἐτελοῦντο ὄπισθεν τῆς πρὸς βορρᾶν ἐπάλξεως. Εὐσταλεῖς νεανίαι, ὁπλισθέντες διὰ πλατυστόμων πυροβόλων καὶ ἐφοδιασθέντες διὰ μαχαιρῶν, πυρίτιδος καὶ βολῶν ἡτοιμάσθησαν πρὸς ἀναχώρησιν. Ἦτο ἤδη ἡ δεκάτη τῆς νυκτός, ὅτε ἡ σιδηρᾶ θύρα τοῦ φρουρίου ἡμιηνεῴχθη, συστραφεῖσα μετὰ ἐλαφροῦ γογγυσμοῦ.

—Πηγαίνετε μὲ τὴν εὐχή μας, παιδιά μου, σᾶς περι-

μένω ἐδῶ νὰ σᾶς ἀνοίξω, ἠκούσθη ψιθυρίζουσα φωνὴ προσώπου.

Οἱ τρεῖς νεανίαι ἐξῆλθον γυμνόποδες, καὶ ἡ σιδηρόφρακτος θύρα ἐκλείσθη αὖθις μὲ τὸν αὐτὸν γογγυσμόν. Ὡς φάσματα ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐβάδιζον, μόλις ἐγγίζοντες τὸ ἔδαφος οἱ τολμητίαι. Εἶχον ἤδη βαδίσει ἀρκετὸν διάστημα διὰ τῶν στενωπῶν τῆς πόλεως, ὅτε ὁ ὁδηγῶν τοὺς λοιποὺς δύο νεανίας ἔστη καί, ἀποταθεὶς πρὸς αὐτούς, ἔδωκε τὰς ἀκολούθους ὁδηγίας: «Οἱ λιάπιδες, εἶπε, γλεντοῦν μέσα σὲ τρία σπίτια. Ὅταν προχωρήσουμε παρακάτω θὰ ἐννοήσουμε ποῦ μένει ὁ ἀρχηγός των. Ἐκεῖ θὰ κτυπήσουμε πρῶτα πρῶτα, θ' ἀδειάσωμε κατ' ἐπάνω τους τὰ τρομπόνια μας. Ἕως νὰ συνέλθουν, ἐμεῖς θὰ γεμίσωμε καὶ θὰ τρέξωμε 'στοὺς ἄλλους ποῦ μένουν 'στὸ σπίτι· ἐγὼ θ' ἀνοίξω τὴν πόρτα καὶ σεῖς θὰ ρίξετε κατ' ἀπάνω τους. Θάρρος, παιδιά, νὰ μὴ δειλιάσετε· ἐδώσαμε ὑπόσχεσι πῶς ἢ θὰ διώξωμε τοὺς λιάπιδες ἢ θὰ πέσωμε καὶ οἱ τρεῖς σφαγμένοι. Ὁ Θεὸς θὰ εἶνε μαζύ μας. Πηγαίνομε».

Εἶχον κατέλθει κατωφερῆ τινα στενωπόν, ὅτε αἴφνης, εἰς καμπήν τινα, παρετήρησαν μακρόθεν ἀνταύγειαν φωτὸς σχηματίζουσαν φωτεινὸν τετράγωνον ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς ἀπέναντι τῶν εὐωχουμένων οἰκίας. Ἔστησαν καὶ ἐνέτεινον τὴν ἀκοήν των· φωναὶ ἐξικνοῦντο μέχρις αὐτῶν συγκεχυμένως. Ἀτάραχοι οἱ νεανίαι προεχώρησαν βήματά τινα. Μία λέξις: κ α π ε τ ά ν ι ε, ἀκουσθεῖσα, μικροῦ δεῖν ἀπέσπα ἐπιφωνήσεις ἐκ μέρους τῶν νεανιῶν.

— Ἐδῶ τὸν ἔχομε τὸν ἀρχηγό, ἐψέλλισεν ὁ ὁδηγός — τρέξετε μαζύ μου.

Δὲν ἀπεῖχον ἤδη δέκα βήματα τῆς οἰκίας, ὅτε παρετήρησαν εἰς γωνίαν τινὰ πελώριον λιάπην, κλονιζόμενον καὶ ἔχοντα τὰ νῶτα ἐστραμμένα πρὸς αὐτούς. Χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν ὁ ὁδηγὸς ἐξάγει ἐκ τῆς ζώνης τὴν μάχαιράν του καὶ τὴν ἐμπήγει, ὡς ἔμπειρος ἀνατόμος, κάτωθεν τῆς ἀριστερᾶς ὠμοπλάτης τοῦ πειρατοῦ. Ὅστις, κλονισθείς, ἔπεσεν ἀθορυβεὶ βληθεὶς εἰς τὴν καρδίαν, χωρὶς οὐδὲ λέξιν

νὰ προφέρῃ. Διασκελίσαντες τὸ πτῶμά του οἱ νεανίαι καὶ κύπτοντες ἀνῆλθον ἐπὶ τοῦ προαυλίου τῆς οἰκίας. Ἡ θύρα ἔμενεν ἠνεῳγμένη ὡς ἐκ τῆς ἐξόδου τοῦ φονευθέντος ἤδη πειρατοῦ. ἐφράσσετο δὲ ὑπὸ δευτέρας θύρας, (ἐξώπορτο, ὡς καλοῦσιν αὐτὸ οἱ κάτοικοι) ἐξικνουμένης μέχρι τοῦ ἡμίσεως τῆς κυρίως θύρας. Οἱ πειραταί, δώδεκα τὸν ἀριθμόν, ἐκάθηντο ὀκλαδὸν καὶ συνεζήτουν ζωηρῶς πέριξ λειψάνων δείπνου πλουσίου· τινὲς τούτων, ἐν τῇ ἐσχάτῃ κραιπάλῃ ἤδη διατελοῦντες, ἔρρεγχον κατακείμενοι. Αἴφνης καταχθόνιος ἐκπυρσοκρότησις ἠκούσθη, τὰ φῶτα ἐν ἀκαρεῖ ἐσβέσθησαν, ἀραί, οἰμωγαί, ἀπαίσιος θόρυβος, κραυγαὶ ἠκούσθησαν, βήματα ἀντήχησαν σπεύδοντα καὶ μετά τινα λεπτὰ ἐν τῇ σιγῇ ἠκούετο μόνον ὁ στόνος ἐκπνέοντός τινος πειρατοῦ. Οἱ δράσται τοῦ ἀνδραγαθήματος τούτου ἀφανεῖς ἐν τῷ σκότει, ἐφ' ἱκανὸν καταδιώξαντες τοὺς ὀλίγους ἐναπομείναντας δραπέτας, ἔσπευδον ὅπως φέρωσιν εἰς πέρας τὸ ἐπ' αἰσίοις ἀρξάμενον ἔργον των. Ἀνιχνεύοντες, ἀνεῦρον καὶ τὸ δεύτερον οἴκημα τῶν πειρατῶν, ὅπερ ἀπεῖχεν ἀρκετὰ τοῦ συντελεσθέντος δράματος. Οὐδὲν ἀντιληφθέντες οὗτοι, διεσκέδαζον πίνοντες τὸν οἶνον, ὃν παρεσκεύασαν δι' ἑαυτοὺς οἱ φιλόπονοι νησιῶται. Δι' ἀποτόμου ὠθήσεως ἡ θύρα τῆς οἰκίας ἠνεῴχθη ἐξ ὁλοκλήρου. πρὶν ἢ δὲ συνέλθωσιν ἐκ τῆς ἐκπλήξεως οἱ κραιπαλοῦντες ἐδέχθησαν κατάστηθα βροχὴν πεπυρακτωμένου μολύβδου καὶ τεμαχίων σιδήρου, ἐξακοντισθέντων καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις.

— Μέσα! κατ' ἀπάνω τους, παιδιά, ἐφώνησεν ἐκμανεὶς ὁ ὁδηγός.

Ἡ μάχαιρα ἀπετελείωσε τὸ ἔργον τῶν πλατυστόμων. Πλέουσα ἐν τῷ αἵματι, ἐξῆλθε νικηφόρος ἡ τριὰς τῶν ἡρώων, πυροβολοῦσα πρὸς ἐκφοβισμὸν τῶν σωθέντων ἐκ τῆς καταστροφῆς. Τὴν τρίτην οἰκίαν ἤδη εὗρον κενὴν καὶ ἐγκαταλελειμμένην.

. . . .

Ἐκ τῆς ὑψηλοτέρας σκοπιᾶς τοῦ φρουρίου οἱ κάτοικοι

περιχαρεῖς ἐθεῶντο τὴν ἐπαύριον εἰσπλέοντα εἰς τὸν ὅρμον στολίσκον ἐκ δέκα σκαφῶν, σύροντα ἐν θριάμβῳ τὰ τρία μύστικα τῶν πειρατῶν. Ἐλαφρὰ ἐκ τοῦ πελάγους αὔρα ἐκόλπου τὰ λευκὰ τῶν νικηφόρων πλοίων ἱστία καὶ ἀνερρίπιζε τὰς πτυχὰς τῆς κυανολεύκου σημαίας των.

*
* *

Κατόπιν ἑξαετοῦς ἀπουσίας ἐκ τῆς πατρίδος μου, ἐπεσκέφθην αὐτὴν πρό τινων ἐτῶν

Εἰς τὴν ἄκραν τῆς πόλεως ἢ μᾶλλον κατὰ τὴν εἴσοδον, πολλοὶ τῶν συμπολιτῶν μου θὰ ἐνθυμῶνται βεβαίως γέροντα καφεπώλην, φαιδρότατον καὶ ἀκμαῖον μ' ὅλα τὰ 78 ἔτη ἅτινα ἔφερεν ἐπὶ τῶν ὤμων του. Παιδιόθεν ἐγνώριζον τὸν Μπάρμπα Σταμάτην, ἤκουσα δὲ ὅτι εἶχεν ὑπηρετήσει εἰς τὰ Ψαριανὰ μὲ τὸν Κανάρην, πλειστάκις ἀναδειχθείς. Κατὰ τὸ 187... ὅτε μετέβην εἰς τὴν πατρίδα μου, συχνάκις ἐπεσκεπτόμην τὸ καφενεῖον τοῦ Μπάρμπα Σταμάτη, ὅστις ἀσμένως μοὶ διηγεῖτο σελίδας τοῦ ἐνδόξου ἀγῶνος. Μεταξὺ πολλῶν ἄλλων μοὶ διηγήθη καὶ τὸ ἀνωτέρω ἐπεισόδιον, ὅπερ ἀτέχνως ἀφηγήθην. Ὅτε δὲ ἠρώτησα αὐτὸν νὰ μοὶ εἴπῃ πῶς ἐκαλεῖτο ὁ νεανίας ἐκεῖνος ὁ διακινδυνεύσας τὴν ζωήν του ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν συμπολιτῶν του, ὁ μετριόφρων πρεσβύτης μοὶ ἀπεκρίθη :

— Ἐρώτησε ἄλλους νὰ σοῦ τὸ ποῦν.

Η ΚΩΦΑΛΑΛΟΣ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

ΗΤΟ δεκαεξαέτις. Εἶχε πρόσωπον ὠοειδές, χαρακτηριστικὰ σύμμετρα, κόμην καστανόχρουν, ὀφθαλμοὺς γλυκεῖς καὶ μελαγχολικούς, ἀνάστημα μᾶλλον ὑψηλὸν καὶ βάδισμα μεγαλοπρεπές. Ὅταν τὴν ἐβάπτισαν τῇ ἔδωκαν τὸ ὄνομα Ἑλένη, ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦτο οὐδέποτε τὸ ἤκουσεν. Εἰργάζετο εἰς ἓν ἐκ τῶν ἐν Πειραιεῖ βιομηχανικῶν καταστημάτων, καὶ αἱ συνεργάτιδές της τὴν ὠνόμαζον βωβήν. Αὐτὸ ἦτο τὸ ὄνομά της.

Οἱ γονεῖς της ἦσαν πτωχοί· ἀπέθανον — καὶ ἀφῆκαν τὴν θυγατέρα των πάμπτωχον, τὴν ἀφῆκαν ὀρφανὴν καὶ ἔρημον. Ἦτο μικρά, ὅταν ἔχασε τοὺς γονεῖς της, οἵτινες δὲν ἐδοκίμασαν τὴν πικρίαν διὰ τὴν δυστυχίαν τῆς θυγατρός των. Τὴν ὀρφανὴν παρέλαβε γείτων τις ἄτεκνος καὶ τὴν ἀνέθρεψεν, εὐσπλαγχνισθεῖσα τὸ ἐγκαταλελειμμένον βρέφος, ὅπερ ἦτο ὡραῖον ὡς ἄγγελος.

Ἦτο τότε δύο καὶ ἡμίσεος ἐτῶν, καὶ ἄναρθροι μόνον ἦχοι ἐξήρχοντο τοῦ ροδοχρόου στόματός της. Οἱ θετοὶ γονεῖς ἀνησύχουν περὶ τούτου οὐκ ὀλίγον, ἀλλ' ἐδέησε νὰ πεισθῶσιν εἰς τὴν γνώμην τῶν γειτόνων, ὅτι τὸ παιδὶ ἔχει γλωσσοδέτη· ἔλεγον δέ, ἂν τὸ κορίτσι κλείσῃ τὰ τρία χρόνια καὶ δὲν 'μιλήσῃ, νὰ καλέσουν μιὰ γρηά, γνωστὴ γιὰ τὴν τέχνη της, νὰ κόψῃ τοῦ παιδιοῦ τὸν γλωσσοδέτη.

Ἡ κόρη ἐν τούτοις συνεπλήρωσε τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας της, ἀλλ' οὐδεμίαν λέξιν ἠδύνατο νὰ προφέρῃ·

οὔτε μπαμπὰ οὔτε μαμά! νὰ ἀκούσουν καὶ αὐτοὶ τὰς τρυφερὰς καὶ παρηγόρους ταύτας λέξεις, ἔστω καὶ παρὰ θετοῦ τέκνου. Καὶ τὸ ἠγάπων τόσον πολύ!

Ἐπὶ τέλους, μιᾷ τῶν ἡμερῶν, οἱ θετοὶ γονεῖς τῆς Ἑλένης ἀπεφάσισαν νὰ καλέσουν τὴν γνωστὴν γραῖαν νὰ κόψῃ τὸν γλωσσοδέτη τοῦ παιδιοῦ. Ἦλθεν ἡ γραῖα

— Γερόντισσα, — τῆς λέγει ἡ θετὴ μήτηρ, — ὅ,τι μοῦ ζητήσῃς θὰ σοῦ τὸ δώσω, μόνο τὸ Ἑλενάκι μου νὰ μοῦ κάμῃς νὰ μιλήσῃ....

— Κυρά μου, ὅ,τι θέλει ὁ Θεὸς κι' ὅ,τι μπορῶ νὰ κάμω, θὰ τὸ κάμω· φέρετ' ἐδῶ τὸ παιδί.

Ἡ θετὴ μήτηρ ὡδήγησε τὴν Ἑλένην κρατοῦσα αὐτὴν ἐκ τῆς χειρός. Ἡ γραῖα ἠτένισε τὸ κοράσιον, μὲ ἔμπειρον δὲ βλέμμα ἐξήτασεν αὐτό, περιεργαζομένη τὴν μορφήν του.

— Τφού! νὰ μὴ βασκαθῇ! καλὲ τί ὡραῖα 'μάτια εἶν' αὐτά! ἐπρόφερε θαυμάζουσα ἡ γραῖα· — ἔλα 'δῶ, παιδάκι μου.

Ἀλλὰ τὸ παιδίον δὲν ἐκινήθη τῆς θέσεώς του, μόνον δὲ τὸ βλέμμα αὐτοῦ ἐξέφραζε ταραχήν τινα καὶ δισταγμόν.

Ἡ γραῖα ἔκαμεν εἰς αὐτὸ νεῦμα διὰ τῆς χειρὸς νὰ πλησιάσῃ καὶ ἐπανέλαβε ταυτοχρόνως τὴν πρόσκλησίν της.

Οὐκ ἦν φωνὴ οὐδ' ἀκρόασις.

Ἡ γραῖα ἐκίνησε περίλυπος τὴν κεφαλήν, προὐχώρησε πρὸς τὸ κοράσιον καὶ ἐθώπευσε τοὺς βοστρύχους τῆς ἀφθόνου ξανθῆς κόμης του.

— Ἄνοιξε, παιδάκι μου, τὸ στοματάκι σου νὰ ἰδῶ ἔχεις δοντάκια;

Οὐδὲν κίνημα. Τὸ παιδίον ἔβλεπεν ἠλιθίως πως ἤδη, ὁτὲ μὲν τὴν γραῖαν, ὁτὲ δὲ τὴν θετήν μητέρα του.

— Δὲν μοῦ λές, κυρά μου, ἀκούει τὸ παιδί;

— Μήτε ἀκούει, μήτε μιλεῖ, κυρὰ γερόντισσα.

Ἡ γραῖα καταφανέστερον ἐκίνησεν ἤδη τὴν κεφαλήν της, ἐκφράζουσα ἴσως διὰ τοῦ τρόπου τούτου τὴν ἀπογοητευτικήν [illegible] ... γίαν της. [illegible] αἴφνης τὸ κοράσιον μεταξὺ τῶν γονέων της καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα του. Μετὰ ἓν λεπτὸν, ἔναρθρος καὶ ὑπόκωφος κρότος ἠκούσθη ἐν τῷ στόματι τοῦ

παιδίου, μικρά ψαλλίς κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ δαπέδου καὶ φωνὴ γοερὰ ἀντήχησε.

— Δός του 'λίγο νερὸ μὲ ξύδι νὰ πλύνῃ τὸ στοματάκι του, εἶπεν ἡ χειρουργὸς ἀποταθεῖσα πρὸς τὴν ἔκπληκτον θετὴν μητέρα, ἥτις δὲν ἀνέμενε τοσοῦτον ταχεῖαν τὴν ἐγχείρησιν.

— Ἐγὼ ὅ,τι μοῦ περνοῦσε ἀπὸ τὸ χέρι τὸ ἔκαμα, τὰ παραπέρα εἶνε στὸ χέρι τοῦ Θεοῦ.

Ἡ θετὴ μήτηρ ἔθεσεν εἰς τὴν χεῖρα τῆς γραίας ἓν δίδραχμον καὶ ἀπέπεμψεν αὐτήν.

*
* *

Ἡ Ἑλένη ἦτο κωφάλαλος.

Κατὰ τὸ δωδέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας της ἔσχε τὴν ἀτυχίαν νὰ χάσῃ τὴν θετὴν μητέρα της, ἡ στοργὴ τῆς ὁποίας οὐδὲ τὸ παράπαν ἠλαττώθη μέχρι τελευταίας πνοῆς της. Ἠγάπα τὴν Ἑλένην ὡς πραγματικὸν τέκνον της· ἀποθνήσκουσα δὲ ἐζήτησε καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ συζύγου της τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι οὗτος θὰ υἱοθέτει αὐτήν.

Ἀπομείνασα καὶ δεύτερον ὀρφανὴ ἡ Ἑλένη, ἀφωσιώθη εἰς τὸν θετὸν πατέρα της, προσπαθοῦσα διὰ παντοίων τρόπων νὰ καθιστᾷ ἧττον ὀδυνηρὰν τὴν στέρησιν τῆς συζύγου του, περιποιουμένη αὐτὸν καὶ προλαμβάνουσα ἁπάσας τὰς θελήσεις του. Ἀλλ' ὁ γέρων, ἀπαρηγόρητος, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιζήσῃ τῆς προσφιλοῦς συζύγου του καὶ μετὰ δύο ἔτη ἀσθενήσας ἐπὶ μακρόν, μετέστη καὶ αὐτὸς εἰς Κύριον . . .

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀσθενείας τοῦ γέροντος, οἱ καλοὶ συγγενεῖς του, μένεα πνέοντες διὰ τὴν υἱοθέτησιν τῆς Ἑλένης, ἣν ἐνόμιζον τετελεσμένην, οὐδόλως ἐνεφανίσθησαν· ἤδη ὅμως, μόλις ἐγένετο γνωστὸς ὁ θάνατός του, προσῆλθον, κατ' ἀρχὰς μὲν ἤπιοι καὶ ταπεινοί, ἀκολούθως δέ, πληροφορηθέντες ὅτι ὁ γέρων οὔτε διαθήκην, οὔτε ἄλλο τι ἄφινεν εἰς τὴν ἀτυχῆ κωφάλαλον, ἐγένοντο ἀγέρωχοι καὶ θρασεῖς, ἀντεποιοῦντο τὰ πάντα καὶ προέ-

δησαν μάλιστα εἰς τραχέα κινήματα, ζητοῦντες ν' ἀποδιώξωσιν αὐτὴν τῆς οἰκίας. Αἱ γείτονες, αἵτινες πολλάκις παρέστησαν μάρτυρες τῆς ἀφοσιώσεως τῆς Ἑλένης πρὸς τοὺς θετοὺς αὐτῆς γονεῖς, ἐξανέστησαν κατὰ τῆς σκληρότητος ταύτης τῶν συγγενῶν καὶ μία μάλιστα ἐπὶ τοσοῦτον ἠγανάκτησεν, ὥστε προέβη εἰς ὕβρεις καὶ μυκτηρισμοὺς κατ' αὐτῶν δημοσίᾳ, διὰ τὴν πλεονεξίαν καὶ τὴν ἀσπλαγχνίαν των πρὸς τὴν δυστυχῆ κόρην. Μόλις ἐπέτρεψαν αὐτῇ νὰ παραλάβῃ μεθ' ἑαυτῆς τὰ φορέματά της, ἅτινα δὲν ἦσαν καὶ μεγάλης ἀξίας.

Ἐγκαταλελειμμένη ἡ δυστυχὴς ὀρφανή, ἄσιτος καὶ ἄστεγος, ἐζήτησεν ἄσυλον παρὰ πτωχῆς τινος γραίας, γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα κυρὰ Θανάσαινα, ἥτις ἐπέζη παρασκευάζουσα καὶ πωλοῦσα πολτὸν ἐκ πίσσων (φάβα) κατὰ τὰς νηστησίμους ἡμέρας. Ἡ φιλόξενος καὶ ἀγαθὴ Θανάσαινα μετὰ προθυμίας ἐδέχθη τὴν Ἑλένην καὶ διεμοίρασε μετ' αὐτῆς τὸν ξηρὸν ἄρτον της.

Πλὴν φεῦ! Ἡ τέως ζωηρὰ καὶ εὔθυμος Ἑλένη καθίστατο μικρὸν κατὰ μικρὸν σκυθρωπὴ καὶ περίλυπος. Τίς οἶδε ποῖοι διαλογισμοὶ ἀπησχόλουν τὸν ἐγκέφαλόν της, ὁποία ἀπογοήτευσις περὶ τοῦ μέλλοντος κατέλαβε τὴν ἀτυχῆ κωφάλαλον! Ὦ! ἂν ἠδύνατο νὰ ὁμιλήσῃ θ' ἀνεκουφίζετο ἀναμφιβόλως.

Ἤδη, πλέκουσα περιπόδια πρὸς πορισμὸν τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου καὶ κύπτουσα ἐπὶ τῆς ἐργασίας της, ἀπετυφλοῦτο ἐκ τῶν δακρύων.

Ἡ φιλοξενοῦσα αὐτὴν γραῖα, βλέπουσα αὐτὴν ὁσημέραι καταβαλλομένην, ἐφρόντισε νὰ σχετίσῃ αὐτὴν μὲ τὰ κορίτσια τῆς γειτονιᾶς, διὰ νὰ ξεσκάσῃ λιγο τὸ καϋμένο τὸ παιδί. Καὶ δὲν ἠπατήθη εἰς τοὺς ὑπολογισμούς της ἡ ἀγαθὴ γραῖα, διότι ἐκ τῆς γνωριμίας της μετὰ τῶν κοριτσιῶν τῆς γειτονιᾶς καὶ τῶν μετὰ ταῦτα στενῶν σχέσεών της κατωρθώθη διὰ μεσιτείας μιᾶς ἐξ αὐτῶν νὰ προσληφθῇ ἡ Ἑλένη ὡς ἐργάτις εἰς ἐργοστάσιόν τι τοῦ Πειραιῶς.

Ὁ καταστηματάρχης ταχέως ἐξετίμησε τὰς σπανίας ἀρετὰς τῆς κωφαλάλου καὶ μετὰ βραχὺ χρονικὸν διάστημα

ηὔξησε τὸν μισθόν της. Οὕτως ἡ Ἑλένη διὰ τῆς σπανίας εὐφυΐας καὶ φιλοπονίας της κατώρθωσεν οὐ μόνον τὰ πρὸς τὸν βίον ἐπιτήδεια νὰ προσπορίζηται, ἀλλὰ καὶ ν' ἀποταμιεύῃ κατὰ μῆνα 15—20 δραχμάς.

Ἀνταμείβουσα τὴν γραῖαν, προέτεινεν αὐτῇ νὰ τῇ παραχωρήσῃ ἐπὶ ἐνοικίῳ τὸ καλλίτερον τῶν δύο δωματίων της, κατὰ δὲ τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτῆς ἑορτήν, τῇ ἐδώρησε μάλλινον μαῦρον ἐπώμιον, ὅπερ ἠγόρασεν ἀντὶ 20 δραχμῶν.

Οὕτω διέρρευσαν δύο ἔτη, κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὁποίων οὐδὲν νέφος ἐπεσκίασε τὸν ὁρίζοντα τῆς μικρᾶς ταύτης εὐδαιμονίας της.

*
* *

Ἑσπέραν τινὰ ἡ κυρὰ Θανάσαινα παρετήρησεν, ὅτι ἡ Ἑλένη ἐπιστρέψασα ἐκ τῆς συνήθους ἐργασίας της, ἦτο ἐκτάκτως σκυθρωπή, ἔφαγεν ὀλίγον, ἀκολούθως δὲ ἐγερθεῖσα τῆς τραπέζης, ἤνοιξε τὸ παράθυρον τοῦ δωματίου της καὶ καθίσασα παρ' αὐτῷ ἐβυθίσθη εἰς διαλογισμούς. Βαθεῖς στεναγμοί, οὓς προσεπάθει νὰ καταπνίξῃ, ἐξεσπῶντο ἀκατάσχετοι τοῦ στήθους της. Ποῖαι σκέψεις ἆρά γε ἀπησχόλουν τὸν νοῦν τῆς δυσμοίρου κόρης ; Ποῖοι πόθοι ἀνέθορον ἐν τῇ εὐαισθήτῳ καρδίᾳ τῆς ταλαιπώρου κωφαλάλου ; διελογίζετο ἡ γραῖα, ἀλλὰ δὲν εἶχε τὴν τόλμην νὰ τὴν ἐρωτήσῃ περὶ τοῦ αἰτίου τῆς μελαγχολίας της· καὶ ἂν ἠρώτα αὐτὴν μὴ θὰ ἐλάμβανε σαφῆ καὶ ἱκανοποιητικὴν ἀπάντησιν ;

Περίεργος οὖσα ἡ κυρὰ Θανάσαινα, ἢ μᾶλλον ἐνδιαφερομένη καὶ μεριμνῶσα περὶ τῆς ἡσυχίας τῆς προστατευομένης της, ἀπεφάσισε νὰ κατοπτεύσῃ τὰ διαβήματά της. Παρετήρησε λοιπόν, ὅτι κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἡ Ἑλένη ἐπὶ ἱκανὴν ὥραν μείνασα εἰς τὸ παράθυρον, ἀκολούθως ἔκλεισεν αὐτὸ καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν κλίνην της· ἀλλ' ἐκ τοῦ θροῦ τῶν σινδόνων καὶ τῶν ἀποτόμων κινήσεων αὐτῆς συνεπέρανεν, ὅτι ἡ νεᾶνις ἠγρύπνει.

Τὸ ὡρολόγιον τοῦ Δημαρχείου εἶχεν ἤδη σημάνει τὴν

σαν πρωϊνὴν ὥραν, τὴν 3ην... ἀλλ' ἡ γραῖα δὲν ἤκουσε πλέον ἄλλην· ἀπεκοιμήθη.

Λίαν πρωὶ ἐξυπνήσασα, ἐμέμφθη ἑαυτὴν διὰ τὴν ἀδυναμίαν της, «τόσῳ νὰ συνέβαινε καὶ τίποτε. .» φορέσασα δὲ τὰς εὐμαρίδας της, ἐπορεύθη καὶ ἤνοιξεν ἐλαφρῶς τὴν θύραν τοῦ δωματίου τῆς Ἑλένης. Λίαν ἐξεπλάγη ἡ κυρὰ Θανάσαινα, ἰδοῦσα τὴν προστατευομένην της ἐνδεδυμένην ἤδη. Εἰς τὴν δι' εὐγλώττου νεύματος ἐρώτησιν τῆς γραίας, ἡ κωφάλαλος ἀπεκρίθη ὡσαύτως, ὅτι δὲν δύναται νὰ κοιμηθῇ, καὶ ἤρξατο διατρέχουσα κατὰ μῆκος τὸ δωμάτιον, κεκλιμένην ἐπὶ τοῦ στήθους ἔχουσα τὴν κεφαλήν.

Αἱ πρῶται τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου ἀκτῖνες ἐχρύσουν τὰς κορυφὰς τῶν μολυβδοχρόων ὀρέων τῆς Σαλαμῖνος, ἐλαφρὸς δ' ἄνεμος πνέων ἀνεκίνει τὰ φύλλα τῆς ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου νεοφύτου ἐλαίας. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Ἑλένης ἦσαν ἐρυθροὶ ὡς ἡ αὐγὴ καὶ ὑγροὶ ὡς τὰ ῥόδα, ἐφ' ὧν ἐπικάθηται ἡ πρωϊνὴ δρόσος. Τὴν κόμην λελυμένην ἔχουσα καὶ τὴν μορφὴν ὠχρὰν καὶ περίλυπον, ἦτο αὐτὴ ἡ λύπη προσωποποιημένη.

Τὴν ἐπαύριον τὰ αὐτὰ ἐπανελήφθησαν καὶ ἡ γραῖα οἰκοδέσποινα ἤρξατο σπουδαίως ἀνησυχοῦσα. Μὴ δυναμένη δὲ νὰ συμπεράνῃ τὸ αἴτιον τῆς τοιαύτης μεταβολῆς τῆς προστατευομένης της, κατέφυγε πρὸς φίλην τινὰ τῆς Ἑλένης, ἥτις οὐδεμίαν ἠδυνήθη νὰ παράσχῃ αὐτῇ πληροφορίαν, δικαιολογοῦσαν τὴν ἀλλοίωσιν ταύτην τῆς διαγωγῆς τῆς κωφαλάλου.

Ἐν τούτοις ἡ Ἑλένη ἤρξατο ἀποτόμως τηκομένη· περὶ τοὺς ὡραίους ὀφθαλμούς της ἐσχηματίσθη μελανὸν περιθώριον· αἱ παρειαί της ἐκοιλάνθησαν ἐπαισθητῶς, τὸ δὲ χρῶμα τοῦ προσώπου της ἀπώλεσε τὴν προτέραν ζωηρότητα καὶ ἀνθηρότητά του.

*
* *

Ἑσπέραν τινά, κατόπιν ἐπιμόνων ἐρωτήσεων τῆς γραίας, ἡ Ἑλένη μετὰ προφανοῦς δειλίας καὶ συστολῆς, ἐξήγαγε βραδέως ὑπὸ τὸν στηθόδεσμόν της τεμάχιον

χάρτου συνεπτυγμένου, καὶ διὰ τῆς μιᾶς μὲν χειρὸς ἔτεινε τοῦτον εἰς τὴν οἰκοδέσποιναν, διὰ τῆς ἑτέρας δὲ ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον καὶ ἀνελύθη εἰς λυγμούς. Ἡ ἀγαθὴ γραῖα ἐνόησε τὰ πάντα καὶ ἤδη ἦλθεν ἡ σειρὰ νὰ κλαύσῃ καὶ αὐτή! . . .

Πτωχὸν παιδίον! Δύσερως κόρη! ἡ καλλονή σου γενήσεται ἡ ἀφορμὴ τῆς δυστυχίας σου, τοῦ ὀλέθρου σου!

Ἡ κυρὰ Θανάσαινα θέσασα τα δίοπτρα ἐπὶ τῆς κεκυρτωμένης ρινός της καὶ πλησιάσασα τὸν χάρτην εἰς τὸ φῶς, μετὰ μεγάλης δυσκολίας ἀνέγνωσε τὰ ἑξῆς:

«Ἄγγελέ μου! Ἀπὸ τὴν πρώτη φορὰ ποῦ σὲ εἶδα, »μοῦ ἄνοιξες βαθειὰ πληγὴ μὲς τὴν καρδιά μου! καὶ ὅσαις »φοραῖς ἔχω τώρα ποῦ σὲ βλέπω, τόσαις πληγαῖς μοῦ ἀ»νοίγεις. Μιά σου λέξι ἠμπορεῖ νὰ γιάνῃ ὅλες μου ταῖς »πληγαῖς. Πὲ μοῦ την αὐτὴ τὴ λέξι, ἂν θέλῃς νὰ μὲ »σώσῃς. Ἀπόψε θὰ σ' ἀκολουθήσω γιὰ νὰ μάθω ποῦ κά»θεσαι καὶ στὰς 10 τὴ νύχτα θὰ 'ρθῶ ν' ἀκούσω ἀπὸ τὸ »γλυκό σου στοματάκι ἐκεῖνο, ποῦ θὰ μὲ κάμῃ ἢ εὐτυχῆ »ἢ δυστυχῆ εἰς ὅλη μου τὴ ζωή.

»Ἕνα μόνο λόγο θέλω νὰ μοῦ πῇς, φῶς μου»!

Ὁ λάτρης σου

ΔΗΜΗΤΡΗΣ»

Ἀποπερατώσασα ἡ κυρὰ Θανάσαινα τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ὑπὸ φλογεροῦ πάθους ἐμπνευσθείσης ταύτης ἐπιστολῆς, ἀπέμαξε διὰ τοῦ ρινομάκτρου τὸν ἀφθόνως ἐκ τοῦ μετώπου της ρέοντα ἱδρῶτα. Ἄκρα σιγὴ ἐπεκράτει ἐν τῷ δωματίῳ, διακοπτομένη ἐνίοτε ἐκ τῶν βαθέων στόνων τῆς δυσμοίρου νεάνιδος.

«Φαίνεται ὅτι τὸν ἀγαπᾷ κι' αὐτή, διελογίσθη ἡ γραῖα, ὁ Θεὸς τὴν ἐφώτισε καὶ μοῦ ἔδειξε τὸ γράμμα αὐτό, γιὰ νὰ προλάβωμε τὸ κακὸ πρὶν προχωρέσῃ. Πρέπει νὰ φυλάξω ἀπόψε ποῦ θὰ ἔλθῃ εἰς τὰς δέκα, καθὼς γράφει, γιὰ νὰ τοῦ δώσω ἐγὼ τὴν ἀπάντησι ποῦ περιμένει ἀπὸ τὸ γλυκό της στοματάκι, συνεπέρανεν ἡ οἰκοδέσποινα καὶ ἠγέρθη, ὅπως προετοιμάσῃ τὸ δεῖπνον, ὅτε κρότος ἠκούσθη εἰς τὴν θύραν.

Ἡ γραῖα ἔσπευσε ν' ἀνοίξῃ καὶ μετ' ὀλίγον ἐπανῆλθε, συνοδευομένη ὑπὸ νεάνιδος, φίλης τῆς Ἑλένης, ἥτις εἰσελθοῦσα ἐχαιρέτισεν αὐτήν. Ἐφαίνετο κάπως ἀνήσυχος καὶ τεθορυβημένη.

—Ἦλθα, κυρὰ Θανάσαινα, νὰ σοῦ εἰπῶ γιὰ τὴν ὑπόθεσι ποῦ μ' ἔχεις παρακαλέσει,—ἤρξατο ἡ νεᾶνις ἀσθμαίνουσα καὶ διακοπτομένη εἰς ἑκάστην λέξιν.—Ἡ Ἑλένη ἀγαπᾷ ἕνα ἐργάτην, ποῦ δουλεύει εἰς τὸ ἐργοστάσιον τοῦ Σ... Εἶνε ἕνας νέος καλὸς καὶ ὡραῖος—τὸν ξεύρω—καὶ φαίνεται πῶς κι' αὐτὸς χάνει τὸ νοῦ του γι' αὐτήν. Ἀλλά...

Ἡ γραῖα μὲ κεχηνὸς τὸ στόμα ἤκουε τῆς νεάνιδος.

— Τί ἀλλά, παιδί μου; ἠρώτησεν.

— Ἀλλά . . . νομίζω . . . δὲν ξεύρει ὁ κακομοίρης πῶς ἡ Ἑλένη εἶνε βωβή . . .—καὶ προσέθηκε μετὰ πλειοτέρας ἐμφάσεως,—εἶδα ἀπὸ μακρυά, ποῦ ὁ νέος τῆς ἔδωκε κάτι τι κ' ἐκείνη τὸ 'πῆρε καὶ τὥκρυψε μὲ χαρὰ στὸν κόρφο της· θαρρῶ πῶς ἦταν ραβασάκι..

—Ἆ! δὲν πιστεύω, παιδί μου, λᾶθος θὰ ἔκαμες, ἐπρόφερε μορφάζουσα ἡ γραῖα, διὰ νὰ θέσῃ ἐν ἀμφιβολίᾳ τὴν νεάνιδα, συγχρόνως δὲ καὶ ἵνα μὴ ἐκθέσῃ τὴν Ἑλένην. Τέτοιο πρᾶγμα δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ τὸ δεχθῇ ἡ Ἑλένη· ἔπειτα τί νὰ τὸ κάμῃ τὸ γράμμα· μήπως ἠμπορεῖ νὰ διαβάσῃ; Ὦ! λᾶθος, λᾶθος, χωρὶς ἄλλο θὰ ἔκαμες, παιδί μου.

Ἡ κόρη δὲν ἀπεκρίθη· ἀλλὰ τὸ ἐπὶ τῶν χειλέων της μειδίαμα ἐδήλου, ὅτι δὲν εἶχεν ἀπατηθῇ ὡς πρὸς τὴν ἐπίδοσιν τοῦ γράμματος.

Ἐν μεγάλῃ ἀνησυχίᾳ διατελοῦσα ἡ κυρὰ Θανάσαινα, ἀνέμενε μετ' ἀνυπομονησίας τὴν 10ην τῆς νυκτὸς ὥραν, χωρὶς νὰ δώσῃ εἰς τὴν Ἑλένην νὰ ἐννοήσῃ τοὺς σκοπούς της.

Ἡ κωφάλαλος μόλις ἐγγίσασα τὸ δεῖπνον, ἀπεσύρθη εἰς τὸ δωμάτιόν της καί, κατὰ τὸ σύνηθες, ἤνοιξε τὸ παράθυρον καὶ ἐκάθισε παρ' αὐτῷ.

Ἡ ἀπὸ τινων ἡμερῶν διαγωγή της αὐτη προδήλως ἐσήμαινεν, ὅτι ἀναμένει τινά, διότι κατείχετο ὑπὸ νευρικῆς

ἀνυπομονησίας. Βεβαίως οὐδὲν ἄλλο θὰ ἐπόθει, ἢ ἁπλῶς νὰ ἴδῃ μόνον τὸν ἀγαπητὸν τῆς καρδίας της. Μόνον νὰ συμπεράνωμεν δέδοται ἡμῖν περὶ τῶν πληρούντων τὸ ἀναπάλλον στῆθός της αἰσθημάτων. Ὅτι ἠγάπα, ἦτο καὶ ἡλίου φαεινότερον. Ναί! ἠγάπα διὰ τοῦ ἔρωτος ἐκείνου, ὅστις καταφλέγει, καταπυρπολεῖ. Ὁ ἔρως οὗτος δι' αὐτὴν ὑπῆρξεν ὀλέθριος· ἀλλ' ἴσως ἐλπίς τις ὑπέφωσκεν ἐν αὐτῇ, ὅτι ὁ τοσαύτην ἀγάπην ἐκδηλώσας πρὸς αὐτὴν νεαρὸς τεχνίτης, θὰ παρέβλεπε τὸ ἐλάττωμά της. Ἀλλὰ μήπως δὲν εἶχεν αὕτη ἄλλας ἀρετάς, δυναμένας νὰ ἰσοφαρίσωσι πρὸς ἐκεῖνο; Μήπως δὲν ἦτο ὡραία, δὲν ἦτο ἀγαθή, φίλεργος, δυναμένη νὰ καταστήσῃ τὸν σύζυγόν της εὐτυχῆ; Ἀλλ' ἴσως ἡ δύσμοιρος κόρη δὲν εἶχε πλήρη συναίσθησιν τοῦ δεινοῦ ἐλαττώματός της. Ἐκ τῶν ὑπαγορεύσεων τῆς ἀγαθῆς καρδίας της λαμβάνουσα ἐνδόσιμον, ἐνόμιζεν ἴσως, ὅτι καὶ ὁ ἀγαπήσας αὐτὴν ὑπὸ τῶν αὐτῶν θὰ ἐνεπνέετο αἰσθημάτων.

Ἡ σελήνη ἔρριπτεν ἐπ' αὐτῆς λοξῶς τὰς ἀκτῖνάς της καὶ κατηύγαζε δι' ἀργυρᾶς λάμψεως τὸ περίδακρυ καὶ ὠχρὸν πρόσωπόν της. Πᾶσα σκιὰ διαγραφομένη ἐπὶ τοῦ στενοῦ πεζοδρομίου ἀφύπνιζεν αὐτὴν ἐκ τῶν σκοτεινῶν ρεμβασμῶν της. Ἔκυπτεν ἐκ τοῦ παραθύρου, παρετήρει καὶ ἐπανέπιπτεν ἀδρανὴς ἐπὶ τοῦ καθίσματός της.

Ἦτο ἡ ἐννάτη ὥρα. Τῶν ἐρώντων τὰ ὡρολόγια πάντοτε σπεύδουσιν. Ὁ διὰ τῆς ἐπιστολῆς του δηλώσας τὴν 10ην ὥραν ἐραστὴς ἐφάνη ὑπὸ τὸ παράθυρον τῆς Ἑλένης μίαν ὅλην ὥραν ἐνωρίτερον. Ἡ κόρη ἀναγνωρίσασα αὐτὸν ἀνεσκίρτησεν. Ὁ νεανίας ἐπλησίασε πρὸς τὸ παράθυρον, ὅπερ ἓν μόνον μέτρον ὑψοῦτο τοῦ πεζοδρομίου. Ἀμφοτέρων αἱ καρδίαι ἔπαλλον σφοδρῶς. Ἡ Ἑλένη, ἐρειδομένη ἐπὶ τῆς παραστάδος, ἔβλεπεν ἀτενῶς τὸν νεανίαν ἀσθμαίνουσα, οὗτος δὲ προχωρήσας ὑπ' αὐτὴν σχεδόν:

— Καὶ σὺ λοιπὸν μὲ ἀγαπᾷς, ἄγγελέ μου; ἐπρόφερε ταπεινοφώνως.

Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐδόθη ἀπάντησις εἰς τὴν τρυφερὰν

ταύτην ἐρώτησιν, ὁ νεανίας ἐπανέλαβεν ἠχηρότερον :

— Δὲν ἔχεις φόβον νὰ σὲ ἰδοῦν οἱ συγγενεῖς σου ;

Ἡ Ἑλένη ἵστατο πάντοτε ἀκίνητος ὡς ἄγαλμα, προσηλωμένον ἔχουσα ἐπ᾽ αὐτοῦ τὸ βλέμμα.

— Γιατί δὲν μοῦ 'μιλεῖς, φῶς μου ; 'πέ μου τὸ ναὶ καὶ γίνομαι σκλάβος σου.

Οὐδεμία ἀπάντησις.

—Μὴ μὲ βασανίζῃς, ἀγάπη μου !

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην δύο κορασίδες ἀλληλοκρατούμεναι διέβησαν πλησίον τοῦ ἐραστοῦ τῆς κωφαλάλου, αἵτινες ἀντιληφθεῖσαι, ὡς φαίνεται, τῆς ὑποθέσεως, ἐλύθησαν εἰς ἠχηροὺς γέλωτας.

— Τῆς βουβῆς κάμνει τὸν ἔρωτα ὁ χαζός ! ἐπρόφερεν ἡ ἑτέρα τούτων καὶ μὴ δυναμένη νὰ συγκρατήσῃ τὸν γέλωτα, ἔσυρε τὴν φίλην της καὶ ἔφυγον δρομαίως.

Ὁ δυστυχὴς νεανίας ἔμεινεν ὡς κεραυνόπληκτος εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦτο, ὅπερ ἐκτύπησεν ὡς βαρεῖα σφύρα τὴν κεφαλήν του. Λαῖλαψ σφοδρὰ ἐμαίνετο ἐν τῷ στήθει του, τὰ ὦτά του ἐβόμβουν, οἱ πόδες του ἐκλονοῦντο. Ἄβυσσος ἔχαινεν ἐνώπιόν του, ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς ὁποίας ἵστατο, βλέπων ἀπέναντί του τὴν Ἑλένην τείνουσαν αὐτῷ τὴν χεῖρα. Προσεπάθει νὰ συγκεντρώσῃ τὰς ἰδέας του, αἵτινες ἐπὶ μᾶλλον συνεχέοντο. Ἐπὶ δύο λεπτὰ ἵστατο μὲ κεκλιμένην τὴν κεφαλήν.

Ὅτε συνῆλθεν, ἀπέτεινε τὸ βλέμμα πρὸς τὴν διεύθυνσιν, ἣν ἔλαβον τὰ κοράσια φεύγοντα. Ἡ ὁδὸς ἦτο ἔρημος.

Ὁ ἀτυχὴς νεανίας πελιδνὸς τὴν ὄψιν, ἀνέτεινεν ἤδη τὸ βλέμμα πρὸς τὸ εἴδωλον, ὅπερ ἐλάτρευε, καὶ ἐκ τοῦ στήθους του ἀπεσπάσθη βαθὺς στεναγμός.

— Τί λέγουν αὐτὰ τὰ παληοκόριτσα ; ἠρώτησεν αὐτὴν ἀσυνειδήτως, καὶ μὴ λαβὼν ἀπάντησιν, ἥρπασε δι᾽ ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τὴν κεφαλήν του καὶ ὀλοφυρόμενος, ἔδραμεν ἔξω φρενῶν, φεύγων τὴν ειδεχθῆ θέαν τοῦ εἰδώλου του . . . .

Ἀγρία καὶ ἄναρθρος κραυγὴ ἀντήχησεν αἴφνης καὶ δοῦπος βαρὺς καταπεσόντος σώματος ἠκούσθη.

Ἡ κυρὰ Θανάσαινα, ἧς τὸ ὡρολόγιον ἐδείκνυεν ἀκόμη τὴν 9½ ὥραν, ἀκούσασα τὴν κραυγήν, ἀπέρριψε μετὰ τάχους ἐκ τῶν δακτύλων αὐτῆς τὸ νῆμα, δι' οὗ ἔπλεκε περιπόδια καὶ ἔδραμεν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Ἑλένης, δεινὰ προαισθανομένη.

Εὗρεν αὐτὴν ἐντελῶς ἀναίσθητον· τὸ ὡραῖον πρόσωπόν της ἦτο καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου ψυχρότερον· αἱ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν της ἀνεστραμμέναι, καὶ ἀφροὶ ἐξήρχοντο τοῦ στόματός της. Κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ δαπέδου πτῶσίν της, ἡ κεφαλὴ αὐτῆς συγκρουσθεῖσα πρὸς τὴν γωνίαν τραπέζης, ἐτραυματίσθη δεινῶς.

— Βοήθεια ! . . . ἐκραύγαζεν ἡ γραῖα, βοήθεια ! . . .

Τινὲς τῶν γειτόνων ἔδραμον καὶ παρέσχον εἰς τὴν Ἑλένην θερμὰς περιποιήσεις. Μετὰ πολλὰς δὲ προσπαθείας ἐπανέφερον εἰς τὰς αἰσθήσεις της καὶ ἐπέθηκαν αὐτὴν ἐπὶ τῆς κλίνης.

Καθ' ὅλην τὴν νύκτα δεινὸς πυρετὸς κατεῖχεν αὐτήν, ὅστις ἐξηκολούθησε καὶ τὴν ἐπαύριον.

Ἔκειτο ἐκεῖ ἓν ἄφωνον, ἓν ἐγκαταλελειμμένον πλάσμα τοῦ Θεοῦ, οὗτινος ὁ βίος ἐθραύσθη διὰ παντός.

Ὁ ἰατρός, ἐπισκεφθεὶς τὴν ἀσθενῆ, διώρισε φάρμακά τινα, κινῶν δὲ ἀπελπιστικῶς τὴν κεφαλήν :

— Ἐπιληψία, προελθοῦσα ἐκ πληθώρας σφοδρῶν ψυχικῶν συγκινήσεων. Ἂν προσβληθῇ καὶ δεύτερον τετέλεσται !... εἶπεν ὁ ἰατρὸς καὶ ἀπῆλθε.

Περὶ τὴν 9ην ἑσπερινὴν ὥραν τῆς ἐπαύριον, ἡ Ἑλένη ἐπειράθη ν' ἀνακαθήσῃ ἐπὶ τῆς κλίνης της, ἀλλὰ τὸ βλέμμα αὐτῆς προσηλώθη ἀποτόμως πρὸς τὸ μέρος τοῦ παραθύρου, ὅπου ἀκριβῶς ἵστατο αὕτη κατὰ τὴν προπαρελθοῦσαν νύκτα. Αἴφνης σφοδρὸς κλονισμὸς συνετάραξε σύσσωμον αὐτήν· αἱ χεῖρές της κατέπεσαν ἄτονοι, ἡ κεφαλή της ἔκλινε πρὸς τὰ δεξιὰ ἀδρανὴς καὶ οἱ ὡραῖοι ὀφθαλμοί της ἐκλείσθησαν, ἵνα μὴ ἀνοίξωσι πλέον.

ΔΙΑ ΤΡΙΑ ΡΟΥΒΛΙΑ

ΝΙΚΟΛΑΩ Κ. ΚΟΝΤΩ

Ημισυ βέρστιον ἀπὸ τοῦ χωρίου Μ* τοῦ κυβερνείου Τ***, ὑψοῦται καλύβη κατεσκευασμένη ἐκ χονδρῶν δοκῶν, δύο ἔχουσα διαμερίσματα. Εἰς τὴν καλύβην ταύτην κατῴκει οἰκογένεια, συνισταμένη ἐκ τῶν συζύγων Κάρπου καὶ Ἀγραφένας καὶ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ αὐτῶν Βάνια.

Μικρὸς ὄπισθεν τῆς καλύβης κῆπος, ἐν ᾧ ὑψοῦντο τέσσαρες ἢ πέντε ἀκακίαι καὶ ἐπρασίνιζον γλοεραὶ πρασιαί, ἐπιμελῶς πεφυτευμέναι διὰ γογγυλῶν, κραμβῶν καὶ γεωμήλων, ἤλεγχε τὴν δραστηριότητα καὶ τὴν φιλεργίαν τῶν οἰκοδεσποτῶν. Καὶ ὄντως, ὁ Κάρπος ἦτο φιλόπονος γεωργός, καὶ αἱ δύο-τρεῖς δεσετίναι (36 στρέμματα) γῆς, ἧς ἦτο κάτοχος, παρεῖχον αὐτῷ τὰ μέσα πρὸς σχετικήν τινα εὐπορίαν.

Δὲν ἔπινε βότκαν, καὶ οἱ χωρικοί, οἵτινές εἰσι νηφάλιοι, πλουτοῦσιν ἐν Ρωσσίᾳ. Ἐκώφευεν ἑκάστοτε εἰς τὰς προσκλήσεις τῶν φίλων του, ὁσάκις δ' ἐκάλουν αὐτὸν εἰς τὸ καπηλεῖον, οὗτος εὕρισκεν ἀείποτε ἀφορμήν τινα, ὅπως τοὺς ἀποφεύγῃ.

Ἦτο ρωμαλέος καὶ εὐρύνωτος μουζῖκος ὁ Κάρπος, μὲ χαρακτηριστικὰ σύμμετρα μέν, ἀλλὰ τραχέα κάπως, ἡ δὲ νεαρὰ σύζυγός του ξανθὴ καὶ εὐσταλὴς χωρική.

Ἡ Ἀγραφένα δὲν εἰργάζετο εἰς τοὺς ἀγρούς, ὡς ὅλαι αἱ γυναῖκες τῶν χωρικῶν, διότι δὲν τὸ ἤθελεν ὁ Κάρπος, ἀλλ' ἔμενεν εἰς τὴν καλύβην ἐπιμελουμένη τοῦ μικροῦ

υἱοῦ της καὶ ἐνασχολουμένη εἰς ἄλλας ἐργασίας—νὰ περιποιηθῇ καὶ ἀμέλξῃ τὰς ἀγελάδας, νὰ κατασκευάσῃ βούτυρον, τυρὸν κτλ.

Ἡ αἴθουσα καὶ ὁ κοιτὼν τῆς καλύβης ἔλαμπον ἐκ τῆς καθαριότητος. Αἱ σινδόνες τῆς κλίνης ἦσαν λευκόταται, ζεῦγος δὲ πυραμίδων ἀπὸ προσκεφάλαια ἐκ πτίλου, ὑψοῦντο ἀμφοτέρωθεν αὐτῆς.

Ἐν Ρωσσίᾳ εἶνε ἀντικείμενον μεγάλου στολισμοῦ ἡ διακόσμησις τῆς κλίνης καὶ τὰ πολλὰ προσκεφάλαια. Εἰς ἀρχαιοτέραν δ' ἐποχὴν οἱ βογιάροι καὶ ἐν γένει οἱ εὐπορώτεροι Ρῶσσοι προσεπάθουν νὰ ἔχωσιν ὅσον οἷόν τε πλειοτέρας κλινοστρωμνάς, ὅπως ὑποδέχωνται τοὺς ἐπισκεπτομένους αὐτοὺς ξένους.

Ἡ αἴθουσα τῆς καλύβης ἦτο ἀρκούντως εὐρεῖα. Ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς αὐτῆς γωνίας ἐκρέμαντο τέσσαρες ἢ πέντε εἰκόνες ἐπηργυρωμέναι καὶ ἐπίχρυσοι, ἔμπροσθεν δ' αὐτῶν ἔκαιε λυχνία ἐξ ἐρυθρᾶς ὑάλου. Αἱ ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἐπὶ τῶν τραπεζῶν καὶ ἐπὶ τῶν τοίχων κεντηταὶ ὀθόναι καὶ χειρόμακτρα, ἤλεγχον τὴν φιλοκαλίαν καὶ καλαισθησίαν τῆς οἰκοδεσποίνης.

Καὶ ἦτο αὕτη κόρη εὐπόρου χωρικοῦ, ὅστις, διὰ τῆς νηφαλιότητος καὶ φιλοπονίας του, κατόρθωσε ν' ἀποκτήσῃ μικράν τινα περιουσίαν. Προῖκα δὲν ἔδωκεν εἰς τὴν θυγατέρα του, διότι τοῦτο δὲν συνηθίζεται ἐν Ρωσσίᾳ, ἦτο ὅμως αὕτη ἡ μόνη κληρονόμος τοῦ πατρός της.

Ὁ Κάρπος ἠγάπα τὴν σύζυγόν του καὶ συνεζεύχθη αὐτὴν ἐξ ἔρωτος. Οἱ γονεῖς τῆς Ἀγραφένας, φρονίμως ποιοῦντες, οὐδὲν παρενέβαλλον πρόσκομμα εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἐραστῶν, τοὐναντίον δέ, ὑπέθαλπον αὐτὰς καὶ μετ' ἀνυποκρίτου χαρᾶς ἐδεξιοῦντο ἀείποτε τὸν Κάρπον ἐπισκεπτόμενον αὐτούς, διότι ἅπαντες οἱ χωρικοὶ ἐξετίμων καὶ ἠγάπων αὐτόν.

Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς στέψεώς των, ὁλόκληρον τὸ χωρίον ἐπανηγύρισε καὶ ἄφθονος ἔρρευσεν ὁ οἶνος, ἡ βότκα καὶ αἱ ναλίφκαι (εἶδος ροσολίου). Αἱ γυναῖκες τοῦ χωρίου οὐδέποτε ἐνεθυμοῦντο μεγαλοπρεπεστέρους γάμους· ἔπιον,

ἔπιον — καὶ αἱ γυναῖκες δὲν ὑστεροῦσι τῶν ἀνδρῶν ἐν Ρωσσίᾳ,—μέχρι κραιπάλης. Τὸν πρῶτον ἀσπασμὸν δέον ν' ἀνταλλάξωσιν οἱ νεόνυμφοι παρόντων ἁπάντων τῶν προσκεκλημένων. Δίδεται εἰς τοὺς νεονύμφους ἓν ποτήριον οἴνου· οὗτοι δὲ ὑποκλίνοντες γεύονται, εἶτα δ' ἀσπάζονται ἀλλήλους, ὅτε οἱ παριστάμενοι ἀναφωνοῦσι «γόρκο!» ἤτοι: «εἶνε πικρόν!» καὶ ἐπαναλαμβάνουσι τὰς ἀναφωνήσεις, ὅπως ἐπαναληφθῇ ὁ ἀσπασμός, γενόμενος οὕτω γλυκὺς διὰ τῆς ἐπαναλήψεως. Τὸ γόρκο λοιπὸν εἰς τοὺς γάμους τοῦ Κάρπου καὶ τῆς Ἀγραφένας ἀντήχει διὰ πολλῶν στομάτων. Τὴν ἐπαύριον, πλῆθος ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, προπορευομένης παχυσώμου τινὸς καὶ ἐρυθρᾶς ὡς τεύτλου χωρικῆς, μικρὸν ἐρυθροῦν προσκεφάλαιον ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἀναπαλλούσης καὶ δύο χωρικῶν παρ' αὐτήν, βαυκάλεις πλήρεις βότκας κρατούντων, ᾔδεσαν ἐν φωναῖς καὶ ᾄσμασι πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ πενθεροῦ, ἵνα ἐπιδείξωσι τὸ ἐρυθροῦν προσκέφαλον ὡς θρίαμβον τῆς παρθενίας. Ἐπὶ τριήμερον διήρκεσεν ἡ εὐωχία καὶ ὁ πότος.

Ὁ γάμος οὗτος ἐτελέσθη ὑπὸ τοσοῦτον αἰσίους οἰωνούς, ὥστε οὐδεὶς τῶν χωρικῶν ἐφαντάζετο, ὅτι ἀπειλητικόν τι νέφος θὰ ἐσκίαζέ ποτε τὸν αἴθριον ὁρίζοντα τοῦ νεαροῦ ζεύγους. Καὶ ὅμως ποσάκις, φεῦ! ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπεδείχθη ἠπατημένη ἡ κοινὴ γνώμη!...

*
* *

Δύο συνεπληροῦντο ἔτη ἀπὸ τοῦ γάμου τοῦ Κάρπου.

Ἦτο—δὲν ἐνθυμοῦμαι ποία ἑορτή: τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, νομίζω, καὶ ἡ ἐκκλησία τοῦ χωρίου ἦτο πεπληρωμένη πιστῶν, προσελθόντων ἐκ τῶν παρακειμένων χωρίων.

Εἰς ὀλίγα χωρία ἐν Ρωσσίᾳ ὑπάρχουσιν ἐκκλησίαι, καὶ ἡ ἔλλειψις αὕτη ἴσως προέρχεται ἕνεκα τῆς δαπανηρᾶς συντηρήσεως αὐτῶν καὶ τῶν ἱερέων· διὰ τοῦτο ὅμως καὶ οἱ πτωχότεροι ναοὶ ὑπερέχουσι πολὺ κατὰ τὴν μεγαλο-

πρέπειαν καὶ τὸν πλοῦτον τῶν ἐν τοῖς ἡμετέροις χωρίοις καὶ μικροπόλεσιν ἀκόμη.

Οἱ Ρῶσσοι δὲν φείδονται χρημάτων, ὅταν πρόκειται περὶ τῆς εὐπρεποῦς διακοσμήσεως τῶν ναῶν τοῦ Ὑψίστου. Ἐν τούτοις θὰ ἦτο προτιμότερον, ἂν τὰ χωρία δὲν ἐστεροῦντο ναῶν, ἢ, χάριν τῆς ἀνωφελοῦς εὐπρεπείας αὐτῶν, ν' ἀναγκάζωνται οἱ ἀτυχεῖς χωρικοὶ νὰ μεταβαίνωσι πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων αὐτῶν, ὁδοιποροῦντες ἐπὶ δύο καὶ τρεῖς ὥρας πολλάκις κατὰ δριμὺν παγετὸν καὶ ἀφόρητον καύσωνα.

Ἡ λειτουργία εἶχε περατωθῆ καὶ οἱ χωρικοὶ ἐξήρχοντο ἤδη τοῦ ναοῦ, ὑπὸ μάλης φέροντες τοὺς δερματίνους πίλους των, ὑποκλίνοντες καὶ σταυροκοπούμενοι. Ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους, ἀκολουθῶν τὴν σύζυγόν του, ἐξήρχετο καὶ ὁ Κάρπος.

Δύο ἄνδρες μεσήλικες, ὧν ὁ ἕτερος μονόφθαλμος, προφανῶς ἀνέμενον αὐτὸν μετ' ἀνυπομονησίας, διότι ἅμα οὗτος κατῆλθε τὰς βαθμίδας τοῦ προνάου, ἐπλησίασαν αὐτόν.

Ἦσαν ἀμφότεροι ἀναστήματος βραχέως καὶ ἔφερον πώγωνα βαθὺν ὑπόξανθον.

Ἐκ τῆς ἐνδυμασίας των ἠδύνατό τις νὰ εἰκάσῃ, ὅτι ἦσαν ξένοι.

Δὲν εἶχον τὴν συνήθη νωθρότητα, πρόσθες καὶ τὴν ἀγαθότητα, τὴν χαρακτηρίζουσαν τοὺς ρώσσους χωρικούς, τοὐναντίον δὲ αἱ κινήσεις αὐτῶν ἦσαν γοργαὶ καὶ οἱ ὑπόφαιοι μικροὶ ὀφθαλμοί των ὑπέφαινον δολιότητα καὶ πανουργίαν. Εἶχον τὸ βλέμμα ὀξὺ καὶ διαπεραστικόν. Ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῶν ὁ ρῶσσος ἀστὸς θ' ἀνεγνώριζεν ἐκ πρώτης ὄψεως τὸν κ ε ρ δ ο σ κ ό π ο ν, ὅπερ ἐστὶ ταὐτόσημον τοῦ κτηνέμπορος.

— Καλημέρα, Κάρπο Ἀντώνιτς, καὶ τοῦ χρόνου, εἶπεν ἀποταθεὶς πρὸς αὐτὸν ὁ μονόφθαλμος τῶν κτηνεμπόρων.

— Ἐπερίμενες ν' ἀκούσῃς καὶ τὸ «δι' εὐχῶν» καὶ νὰ 'βγῇς, ἐψιθύρισεν ὁ ἄλλος ἐρρίνως, οὗτινος ἡ ρὶς ἦτο

πεπισσμένη καὶ ἔφερε φοβερὰν οὐλὴν ἐπὶ τοῦ μετώπου.

—Ἐμάθαμε πῶς ἔχεις μιὰν ἀγελάδα καὶ ἕνα ἄλογο γιὰ πούλημα, προσέθηκε μετὰ μειδιάματος, ὅπερ ἐνεποίει φρίκην.

— Πᾶμε, ἂν θέλῃς, στὸ τρακτῆρι νὰ σὲ τρατάρωμε τὸ τσάϊ, κ' ἐκεῖ πιὰ τὰ 'μιλοῦμε, εἶπε χειρονομῶν ὁ πρῶτος.

Ὁ Κάρπος ἐγνώριζε τοὺς δύο ξένους, ἀλλ' οὐδέποτε ἄλλοτε εἶχεν ἔλθη εἰς συνάφειαν πρὸς αὐτούς, διὸ ἐξεπλάγη μικρὸν ἐκ τῆς οἰκειότητος τῶν δύο κτηνεμπόρων. Ἐντούτοις :

— Πηγαίνομεν, ἀπεκρίθη, καὶ ἀποταθεὶς πρὸς τὴν σύζυγόν του,—ἐγὼ ἔχω δουλειὰ καὶ θὰ μείνω, προσέθηκε, σὺ πήγαινε στὸ σπίτι.

Ἡ Ἀγραφένα εἶχεν ἀκούσει τὴν πρότασιν τῶν ξένων καὶ ἔστη μετά τινος δισταγμοῦ.

— Τί σοῦ κατέβηκε πάλι νὰ πουλήσῃς τὴν ἀγελάδα καὶ τὸ ἄλογο ; ἐπρόφερεν ἐν τέλει.

— Δὲν εἶνε 'δική σου δουλειά, ἀπεκρίθη ἀποτόμως πως ὁ Κάρπος· πήγαινε στὸ σπίτι !

Ἡ νεαρὰ χωρικὴ ὑπήκουσε δυσαρέστως καὶ ἀνεχώρησεν.

Οἱ δύο κτηνέμποροι μετὰ τοῦ Κάρπου, ἐξελθόντες τοῦ κιγκλιδωτοῦ περιβόλου τῆς ἐκκλησίας, διηυθύνθησαν εἰς τὸ οὐ μακρὰν ἀπέχον τεϊοπωλεῖον καὶ ἀνελθόντες τὴν στενὴν καὶ βορβορώδη κλίμακα αὐτοῦ, εἰσῆλθον εἰς εὐρεῖαν αἴθουσαν, πεπληρωμένην ἤδη χωρικῶν.

Βαρεῖα ὀσμὴ μ α χ ό ρ κ α ς (εἶδος καπνοῦ), ἀνεδίδετο ἐκεῖθεν προσβάλλουσα τὴν ὄσφρησιν τοῦ εἰσερχομένου.

Οἱ τοῖχοι αὐτῆς ἦσαν ἀμαυροί. Μακραὶ ἐκ δρυὸς τράπεζαι ἀσκεπεῖς, ἐξετείνοντο καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς αἰθούσης· ὅμιλοι δὲ ρυπαροενδεδυμένων χωρικῶν ἐκάθηντο παρ' αὐταῖς ροφῶντες τὸ τέϊον.

Ὑπηρέτης, τέως παρὰ τὸ κυλικεῖον ἱστάμενος καὶ φέρων μακρὸν ἐρυθροῦν χιτῶνα, οὗ τὰ κράσπεδα ἐκάλυπτον πλατείας ἀναξυρίδας ἀορίστου χρώματος καὶ ἐζωσμένος διὰ βαμβακίνης λευκῆς ζώνης, ἐπλησίασε τοὺς νεήλυδας, ἀνετίναξε τὴν μακρὰν καὶ βοστρυχώδη ξανθὴν κό-

μην του, προσπαθῶν δὲ νὰ λάβῃ ὕφος αἱμύλον, ἠρώτησε :

—Διατάσσετε νὰ σᾶς δώσωμεν τὸ τσάϊ εἰς τὸ ἰδιαίτερον δωμάτιον ;

Ἅπαντα τὰ καταστήματα ὅπου πίνεται τὸ τέϊον ἐν Ρωσσίᾳ, ἔχουσιν ἰδιαίτερα δωμάτια, μᾶλλον εὐπρεπῆ καὶ καθάρια, ἐν οἷς ὑποδέχονται τοὺς ἐμπόρους, τοὺς εὐγενεῖς, ἑνὶ λόγῳ, τοὺς μᾶλλον ἐξέχοντας ἐν τῇ κοινωνίᾳ, δι' ὅπερ καὶ «διὰ τοὺς ἐμπόρους», «διὰ τοὺς εὐγενεῖς» καλοῦνται ταῦτα.

Οἱ νεήλυδες ἄνευ ἀπαντήσεως ἠκολούθησαν τὸν ὑπηρέτην καὶ διέταξαν τρεῖς μερίδας τείου. Τὸ «διὰ τοὺς ἐμπόρους» δωμάτιον, ἐν ᾧ εἰσῆλθον, ἦτο ἐπικήκης μικρὸς θάλαμος, τέσσαρας μόνον ἔχων μικρὰς τραπέζας, κεκαλυμμένας δι' ὀθονῶν ὑπόπτου καθαριότητος.

Ὁ ὑπηρέτης, κρατῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς δίσκον, ἐφ' οὗ ὑπῆρχον ποτήρια, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς δοχεῖον πλῆρες ζέοντος ὕδατος, εἰσῆλθε καὶ ἀπέθετο αὐτὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης. Οἱ δύο ξένοι μετὰ τοῦ Κάρπου ἐστράφησαν πρὸς τὴν ἄνωθεν αὐτῶν ἐπὶ τῆς γωνίας κρεμαμένην εἰκόνα καὶ ἐποίησαν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

Εἰς τοιαύτας περιπτώσεις, εἷς ἐκ τοῦ ὁμίλου τῶν τεϊποτῶν ἀναλαμβάνει τὰ τῆς παρασκευῆς τοῦ τείου· θὰ πλύνῃ διὰ ζέοντος ὕδατος τὰ ποτήρια, θὰ θραύσῃ εἰς μικρὰ τεμάχια τὴν ζάκχαριν διὰ ψαλίδος καὶ θὰ πληρώσῃ τὰ ποτήρια.

Τὴν ἐργασίαν ταύτην ἀνέλαβεν ὁ μονόφθαλμος τῶν κτηνεμπόρων.

Μετὰ τὸ πρῶτον ποτήριον, κατὰ τὴν πόσιν τοῦ ὁποίου ἐπεκράτη σιγή, ὁ πεπιεσμένην ἔχων τὴν ῥῖνα κτηνέμπορος ἤρξατο τοῦ λόγου.

— Καὶ μόνο αὐτὰ τὰ δύο κομμάτια πουλεῖς, Κάρπο— Ἀντώνιτζ ;

—Ἀμ' δὲν ἔχω δὰ καὶ πολλά· μιὰ ἀγελάδα μοῦ μένει, μὰ αὐτὴ ἂς μείνῃ πειά—δὲν τὴ δίνω.

— Καὶ τί τιμὴ ζητεῖς γι' αὐτὴν ποῦ πουλεῖς; ἠρώτησε ῥοφῶν.

— Κι' ἀφίσετε δὰ νὰ τὴν ἰδῆτε πρῶτα κ' ἔπειτα συμφωνοῦμεν, εἶπεν ὁ Κάρπος ὠθῶν τὸ κενωθὲν ποτήριόν του.

— Τἄχομ' ἰδῆ, τἄχομ' ἰδῆ.

— Αἴ, καὶ πῶς ταὖρετε; Ἠξέρετε, ἐγώ, ἐπειδὴ δὲν ἔχω πολλὰ ζῶα, ὅσα ἔχω τἄχω καλοθρεμμένα.

— Ὅσο γι' αὐτὸ δὲν ἔχομε νὰ 'ποῦμε τίποτε· ἡ ἀγελάδα εἶνε παχειά, ἀλλὰ τὸ ἄλογο εἶνε παληό, καὶ τὰ πισινὰ πόδια τὰ ἔχει χαλασμένα. Ἐμᾶς εἶν' ἡ δουλειά μας αὐτὴ καὶ δὲν γελειόμαστε.

— Μὰ κ' ἐγὼ δὲν ἔχω σκοπὸ νὰ σᾶς γελάσω· ἂν σᾶς ἀρέσουν τὰ πέρνετε. Ὅσο γιὰ τὴν τιμή, ποῦ λέτε, θὰ μοῦ δώσετε εἰκοσιπέντε ῥούβλια γιὰ τ' ἄλογο καὶ τριάντα γιὰ τὴν ἀγελάδα.

Καὶ ἤρξαντο αἱ διαπραγματεύσεις, αἵτινες ἔχουσιν ἰδιόρρυθμόν τινα κωμικὸν τύπον παρὰ Ῥώσσοις, καὶ αἵτινες ἀπέληξαν εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ τε ἵππου καὶ τῆς ἀγελάδος ἀντὶ τεσσαράκοντα ῥουβλίων.

Ὁ Κάρπος, γνωρίζων τὴν ἀξίαν τῶν κτηνῶν ἅτινα ἐπώλησεν, ἔχαιρεν ἐνδομύχως διὰ τὴν ὑπέρογκον σχετικῶς ταύτην τιμὴν καὶ εἶχε σχηματίσει πεποίθησιν ὅτι οἱ ἀγορασταὶ ἠπατήθησαν. Ἦτο διατεθειμένος νὰ πωλήσῃ αὐτὰ εἰς τιμὴν πολὺ κατωτέραν ταύτης, διότι ὁ μὲν ἵππος ἦτο σχεδὸν χωλός, ἡ δὲ ἀγελὰς στεῖρα· ἑπομένως, εὐχαρίστως ἐδέχθη τὴν προταθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ τῶν κτηνεμπόρων τιμήν, ἔδωκε τὴν χεῖρά του, καὶ ἀπροκαλύπτως ἐξέφρασε τὴν χαράν του ὁ ἀγαθὸς χωρικός.

— Θαρρῶ πῶς ἐγελαστήκαμε 'ς αὐτὴ τὴν ἀγορά, εἶπεν ὁ πεπιεσμένην ἔχων τὴν ῥῖνα ξένος, καὶ θὰ κάμωμε καλὰ νὰ παρατηρήσωμε ἄλλη μιὰ φορὰ τὰ ζῶα, προσέθετο καὶ ἔκαμε νεῦμα συνεννοήσεως πρὸς τὸν ἀπέναντι αὐτοῦ καθήμενον συνέταιρόν του.

Τὸ εὔχαρι τέως πρόσωπον τοῦ Κάρπου κατέστη σκυθρωπόν. «Τίς οἶδε, διελογίσθη, ἂν δὲν ἀνακαλύψουν τὰ ἐλαττώματά των!».

—Ἀφοῦ τὸ θέλετε, συνεπέρανε, σηκωθῆτε νὰ πᾶμε νὰ τὰ παρατηρήσετε ἄλλη μιὰ φορά, ἂν κ' ἐγὼ νομίζω πῶς ἡ συμφωνία μας εἶνε τελειωμένη, ἀφοῦ εἴπατε πῶς τὰ εἴδατε καὶ ἐδώσατε καὶ τὰ χέρια. Ἂς ἦνε ὅμως, συκωθῆτε νὰ πᾶμε.

Οἱ κτηνέμποροι ἐθεώρησαν ἐκ νέου ἀλλήλους καὶ ἀντήλλαξαν αὖθις βλέμμα συνεννοήσεως.

— Καλά, εἶπεν ὁ μονόφθαλμος, δὲν πειράζει, δὲν πέρνομε τὸ λόγο μας ὀπίσω· δόσε μας τόρα ἑξῆντα ρούβλια ρέστα ἀπὸ μιὰ ἑκατοστάρα, γιατὶ δὲν ἔχομε ψιλὰ καὶ πᾶμε νὰ πιοῦμε τὰ καλορρίζικα.

Ὁ Κάρπος, οὗτινος τὸ πρόσωπον ἐκ νέου ἐφαιδρύνθη εἰς τὴν θέαν τοῦ τὰ χρώματα τῆς Ἴριδος ἔχοντος χαρτονομίσματος τῆς αὐτοκρατορικῆς Τραπέζης τῶν ἑκατὸν ρουβλίων, ἔκυψε μετά τινος νωχελείας καὶ ἀνέσυρεν ἐκ τοῦ ὑποδήματός του δερμάτινον φάκελλον, τρέμων δὲ ἐκ τῆς συγκινήσεως, ἐξήγαγεν ἐξ αὐτοῦ δέμα περιέχον χαρτονομίσματα. Τὸ διορατικὸν βλέμμα τοῦ πεπιεσμένην ἔχοντος τὴν ρῖνα ξένου, ἠδυνήθη ἀστραπηδὸν νὰ ὑπολογίσῃ τὰ ἐν τῷ δέματι χρήματα, ὅτι ἀνήρχοντο εἰς 150 ρούβλια ὡς ἔγγιστα.

Ὁ Κάρπος πρὸ πολλοῦ ἐσκέπτετο νὰ ἐκποιήσῃ τὰ ἄχρηστα δι' αὐτὸν ζῷα, ἀντ' αὐτῶν δὲ ν' ἀγοράσῃ νέα, ἀλλ' οὐδέποτε ἐξέφρασε τοῦτο καὶ εἰς τὴν σύζυγόν του, σκεφθείς, ὅτι «αὐτὰ δὲν εἶνε δουλειαὶς τῶν γυναικῶν». Τὴν προτεραίαν λοιπὸν εἶχεν ἀποφασίσει ἀμετακλήτως νὰ προέβῃ εἰς τὴν πρᾶξιν ταύτην, τοσούτῳ μᾶλλον, καθόσον πρό τινων ἡμερῶν εἶχε μεταβῇ εἰς τὴν πόλιν, κομίζων 7 ψάθας (42 κοιλὰ) σίτου, ὃν ἐπώλησεν εἰς καλὴν τιμήν, καὶ ἐκ τῆς πωλήσεως ταύτης εἶχε διαθέσιμα χρήματα.

« Αὔριον εἶνε παζάρι, διελογίζετο, θὰ πωλήσω τὸ ἄλογο καὶ τὴν ἀγελάδα, θὰ πάρω 25-30 ρούβλια, θὰ προσθέσω ἀκόμη κι' ἄλλα καὶ θὰ ἀγοράσω ἄλλα νέα καὶ καλλίτερα ζῷα.

Ὁ κτηνέμπορος δὲν εἶχεν ἀπατηθῇ εἰς τοὺς ὑπολογι-

σμούς του. Ἀκριβῶς 150 ρούβλια ἦσαν τὰ χρήματα, ἅτινα ὁ Κάρπος, ἐγερθεὶς τὴν πρωΐαν, παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ.
Ὁ ἀγαθὸς χωρικός, οὐδὲν ὑποπτεύων, ἠρίθμησεν ἓν πρὸς ἓν ἑξήκοντο ρούβλια, ἐπανέλαβε τὴν ἀρίθμησιν καὶ ἐκ δευτέρου, ἔλαβε τὸ ἐξ ἑκατὸ ρουβλίων χαρτονόμισμα, ἔδεσεν αὐτὸ εἰς τὸ δερμάτινον περικάλυμμα καὶ εὐχαριστήσας τοὺς ἀγοραστὰς ἠγέρθη.

— Πᾶμε τώρα νὰ ποιοῦμε καὶ τὰ καλορρίζικα, ἐπρότεινεν ἀκτινοβολῶν ἐκ χαρᾶς.

Ἠγέρθησαν καὶ οἱ κτηνέμποροι, ἐπλήρωσαν 24 καπήκια διὰ τὸ τέϊον καὶ ἐξῆλθον.

— Θὰ μᾶς κάμῃς τὴ χάρι νὰ μείνουν ὡς αὔριο τὰ ζῶα στὴν αὐλή σου, καὶ σοῦ πληρόνομε τὸ χόρτο ποῦ θὰ φᾶν, εἶπεν ὁ μονόφθαλμος.

—Γιατί ὄχι ; μὲ μεγάλη εὐχαρίστησι, ὑπέλαβεν ὁ Κάρπος.

— Εὐχαριστοῦμε· καὶ ποῦ θὰ πᾶμε νὰ ποιοῦμε τὰ καλορρίζικα ;

— Ὅπου θέλετε, ἀπήντησεν ὁ Κάρπος.

— Τότε πᾶμε λοιπὸν ἔξω στὸ ἄλλο καπηλειό, ποῦ ὁ κάπηλος εἶνε Ὡβραῖος καὶ δίνει τὴ βότκα πιὸ φθηνά.

—Ἐγὼ 'ξέρετε δὲν πίνω ρακί, μὰ γιὰ τὸ χατῆρί σας θὰ πιὸ καὶ ἕνα καὶ δυό, γιατί σᾶς βλέπω καλοὺς ἀνθρώπους.

—Ἡ καλωσύνη σου !... Ἀμ' τί' 'μπορεῖ νὰ πάθῃ κανεὶς μὲ ἕνα καὶ δυὸ ρακιά ! ὑπέλαβεν ἐρρίνως καὶ μορφάζων ὁ κτηνέμπορος.

Εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ χωρίου Μ* ὑψοῦτο ἀχυρόσκεπής καλύβη, ἣν κατεῖχεν Ἑβραῖός τις, τὸν κάπηλον ἐπαγγελλόμενος. Εἰς τὴν καλύβην αὐτὴν ὡδήγησαν τὸν Κάρπον οἱ δύο ξένοι. Οὐδεὶς θαμὼν ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ, ἐκτὸς τοῦ καπήλου, φέροντος τὸν τύπον τῶν υἱῶν τοῦ Ἰσραήλ. Ἐφόρει οὗτος ἐπενδύτην ἐκ δορᾶς προβάτου κατερχόμενον ἄχρι τῶν γονάτων του, στίλβοντα ἐκ τῆς ρυπαρότητος, ἐρυθρὰν μαλλόπλεκτον ζώνην περὶ τὴν ὀσφὺν καὶ ὑποδήματα στραβοπατημένα καὶ πλήρη βορβόρου. Αἱ ἄκραι

τοῦ βαστρυχώδους καὶ εἰς δύο διαχωρισμένου σφηνοειδοῦς πώγωνός του ἤγγιζον τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ κυλικείου, ὄπισθεν τοῦ ὁποίου ἵστατο μειδιῶν τοῖς ξένοις. Δύο βόστρυχοι μιξοπόλιοι ἐκρέμαντο ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῶν κοίλων κροτάφων του. Εἶχε σῶμα κάτισχνον καὶ κεκυρτωμένον, ῥῖνα μακρὰν καὶ γρυπήν, ὀφθαλμοὺς μικροὺς καὶ θολωτοὺς καὶ ὀφρῦς δασείας. Ἦτο αὐτόχρημα ἁρπακτικὸν ὄρνεον. Πολὺ σπανίως ἀπατᾶταί τις ἐκ τῆς μορφῆς εἰς τὴν διάγνωσιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου· αἱ τοιούτου ὅμως εἴδους μορφαὶ τῶν ἐν Ρωσσίᾳ Ἰουδαίων τοιαύτην κακὴν ἐντύπωσιν προξενοῦσιν, ὥστε ἐκ πρώτης ὄψεως δύνασαι νὰ σχηματίσῃς πεποίθησιν περὶ τῆς ποιότητος καὶ τῶν διαθέσεων αὐτῶν χωρὶς νὰ εὑρεθῇς ποτε ἠπατημένος.

— Καὶ τοῦ χρόνου! ἐτόλμησε νὰ ψελλίσῃ ὁ βδέηλος· ἀγαπᾶτε νὰ περάσετε ἀπὸ μέσα; εἶνε πιὸ ζεστὰ ἐκεῖ. Ὁρίστε.

Καὶ ὡδήγησε τοὺς νεήλυδας εἰς μικρὸν δωμάτιον θερμόν, ἀλλὰ ῥυπαρόν, ῥυπαρώτατον καὶ ἔχον θύραν ἐξόδου πρὸς τὴν αὐλήν.

— Μεγάλα ἢ μικρὰ ποτήρια; ἠρώτησε· καὶ πρὶν ἔτι λάβῃ ἀπάντησιν κατεβίβασεν ἐκ τοῦ ἑρμαρίου μέγα δοχεῖον πλῆρες οἰνοπνεύματος.

— Δόσε μας πρῶτα τρία μικρὰ ποτηράκια, εἶπε περιδεῶς ὁ Κάρπος, ὅστις ἐρρίγησεν ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ ὀγκώδους δοχείου.

Ὁ κάπηλος ἐκόμισε τρία ποτήρια βότκας εἰς μικρὰν παροψίδα, περιέχουσαν τετράγωνα τεμάχια ἄρτου ἐκ σικάλεως καὶ ἁλίπαστον κραμβολάχανον. Τὰ πρῶτα ποτήρια κατεπόθησαν καὶ ὁ κάπηλος ἔφερε τὴν δευτέραν δόσιν, ἥτις καὶ αὐτὴ κατεπόθη.

— Ἔχω ποῦ γυρίζω τόσα χωριά, εἶπεν ὁ μονόφθαλμος κτηνέμπορος, παρατηρῶν τὸν Κάρπον, καὶ εἶδα καὶ ἐγνώρισα τόσους καὶ τόσους ἀνθρώπους, μὰ 'σὰν καὶ λόγου σου ἄνθρωπο, Κάρπο Ἀντώνιτς, δὲν εἶδαν, οὔτε θὰ ἰδοῦν τὰ 'μάτια μου.

— Καλλίτερο μουζῖκο ἀπὸ τὸν Κάρπο Ἀντώνιτς δὲν

ἔχομε στὸ χωριό, προσέθηκεν ὁ ἰουδαῖος ἐκ τῆς θέσεως του εἰς πλημμελῆ ρωσσικὴν διάλεκτον,—μὲ τὴ διαφορὰ ὅμως ποῦ τὸ λεπτό του ἐμεῖς οἱ κάπηλοι δὲν τὸ βλέπουμε στὸ 'μάτι.

—Καὶ πῶς αὐτό ; Πρώτη μου φορὰ τὸ βλέπω ! Αὐτὸ εἶνε πρωτάκουστο πρᾶγμα Φέρε κέρασέ μας ἀπὸ 'μένα, προσέθηκεν ὁ πεπιεσμένην ἔχων τὴν ρῖνα κτηνέμπορος.

—Ἀ, ἐγὼ δὲν εἰμπορῶ νὰ πιῶ ἄλλο ! διεμαρτυρήθη ὁ Κάρπος.

—Μᾶς προσβάλλεις ! εἶπεν ὡς προσβληθεὶς, τρόπον τινὰ ὁ μονόφθαλμος,—ἤλθαμε μὲ δυὸ πόδια, ἀλλὰ ἔχομε Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, ὥστε τὰ ρακιὰ πρέπει νὰ γίνουν τρία.

Ὁ κάπηλος εἶχεν ἤδη πληρώσει τρία ποτήρια μεγαλειτέρας χωρητικότητος καὶ ἔθεσεν αὐτὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης μετὰ νέας ζακούσκας.

Μετὰ δυσαρεσκείας ἔλαβεν εἰς χεῖρας τὸ τρίτον ποτήριον ὁ Κάρπος καὶ ἐπὶ ἱκανὴν ὥραν ἐκράτει καὶ ἐθεώρει αὐτὸ μορφάζων, ὡς ὅταν πρόκειτο νὰ πίῃ τις δυσάρεστον τὴν γεῦσιν ποτὸν, φάρμακον τέλος· καὶ ἐνῷ οἱ δύο αὐτοῦ συμπόται εἶχον ἤδη κενώσει τὰ ποτήριά των, οὗτος, προσηκλωμένον ἔχων τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἰδικοῦ του, ἐσκέπτετο

—Πιέ το λοιπόν, τί τὸ κυττάζεις ; εἶπεν ὁ μονόφθαλμος, ὠθῶν αὐτὸν διὰ τοῦ ἀγκῶνος.

Ὁ δυστυχὴς Κάρπος, μὴ δυνάμενος νὰ ἀρνηθῇ εἰς τοὺς μετὰ τοσαύτης θερμότητος ἐκθειάσαντας τὴν καλοσύνην αὐτοῦ φίλους καὶ ἀνασκιρτήσας, ὡς ἀφυπνισθεὶς, ἔφερε τὸ ποτήριον εἰς τὰ χείλη καὶ ἐκένωσεν αὐτό. Ἠσθάνετο ἤδη τὰς συνεπείας τοῦ οἰνοπνεύματος, σκοτοδίνην καὶ παράλυσιν τῶν μελῶν του.

—Αἴ, στὸ διάβολο ! διελογίσθη,—τί τάχα κι' ἂν μεθύσω μιὰ φορά ! πηγαίνω σπίτι καὶ κοιμοῦμαι.

—Ἔτσι δὰ σ' ἀγαπῶ ! . . . Μπράβο ! Ξέρεις ὅμως, Κάρπο Ἀντώνιτς μὲ δυὸ πόδια ἤρθαμε, μὰ εἴχαμε καὶ δυὸ χέρια, καὶ δυὸ καὶ δυὸ κάνουν τέσσαρα ! Ἔ, Γιάνκελ, πῶς σὲ λένε ! φέρε μας τὸ τέταρτο.

Τί πρὸς τὸν Κάρπον τώρα; ἐκεῖ ποῦ πῆγε τὸ τρίτο, ἂς πάγῃ καὶ τὸ τέταρτο.

Ἦτο ἤδη κατενθουσιασμένος μὲ τὴν ἐλευθεριότητα τῶν νέων φίλων του· τοῦ ἤρχετο νὰ τοὺς ἐναγκαλισθῇ καὶ τοὺς φιλήσει. Ὀλίγου δεῖν ἔκλαιεν ἐκ χαρᾶς, χαρᾶς ἀνεξηγήτου.

Τὰς χεῖρας καὶ πόδας ἠκολούθησαν τὰ πέντε δάκτυλα, τὰ πέντε δάκτυλα ἠκολούθησαν τὰ δέκα, τὰ δέκα τοὺς δώδεκα Ἀποστόλους, τούτους δὲ οἱ τεσσαράκοντα ἴσως Μάρτυρες καὶ ὁ ἄθλιος Κάρπος πρὸ πολλοῦ ἤδη εἶχε χάσει τὸν λογαριασμόν.

Ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον διατάξει τὸν κάπηλον καὶ ἔφερεν ἄρτον καὶ ἰχθῦς ἁλιπάστους. Ὁ Κάρπος ἔφαγε μετὰ μεγάλης ὀρέξεως ἢ μᾶλλον τῷ ἐφάνη ὅτι ἔφαγε πολύ. Ἦτο ἡ τρίτη ἤδη ὥρα μετὰ μεσημβρίαν, ὅταν ἠθέλησε νὰ ἐξέλθῃ. Τρικλίζων καὶ ἐπὶ τῶν θρανίων ἐρειδόμενος, ἔφθασε μέχρι τῆς θύρας. Οἱ δύο ἄθλιοι κτηνέμποροι ἐθεώρησαν ἀλλήλους καί: «καλὰ τὸν ἔχομεν», ἐψέλλισαν· εἶτα δὲ ἀποταθέντες πρὸς τὸν κάπηλον:

— Ἀπ' αὐτὴ τὴ δουλειά, εἶπον, θὰ ἔχῃς καὶ σὺ πέντε ρούβλια· ἂν τύχῃ τίποτε νὰ 'ξέρῃς πῶς θὰ 'μιλήσῃς...

Ὁ Ἰουδαῖος ἔκλινε τὴν κεφαλὴν εἰς σημεῖον συγκαταθέσεως.

Ὁ Κάρπος μετ' οὐ πολὺ εἰσῆλθεν αὖθις εἰς τὸ καπηλεῖον· ἐπὶ τῶν φορεμάτων του ἐπεκάθηντο ψεκάδες χιόνος, αἵτινες ἐτάκησαν αὐθωρεὶ εἰς τὴν θαλπερὰν θερμοκρασίαν τοῦ δωματίου. Τὰ ὑποδήματά του ἦσαν πλήρη χιόνος μετὰ βορβόρου ἀναμεμιγμένης. Κατώρθωσεν ὅπως-ὅπως νὰ πλησιάσῃ.

— Τί; χιονίζει; ἠρώτησεν ὁ μονόφθαλμος· καὶ κύψας εἰς τὸ οὖς τοῦ συντρόφου του ἐψιθύρισε:— Τοῦτο δὲν βοηθεῖ καθόλου τὰ σχέδιά μας.

Ὁ κάπηλος ἀντελήφθη τῆς φράσεως ταύτης καὶ προσέθηκε αἰνιγματωδῶς:

— Σὰν νὰ μὴν ἔφθανεν ἡ τόση λάσπη! Αὐτὸ τὸ νερόχιονο θὰ τὴν κάμῃ ποῦ νὰ μὴν εἰμπορῇ κανεὶς νὰ ξεμυτίσῃ. Τόσο 'νωρὶς κ' ἐνύκτωσε πιά.

Τῷ ὄντι· καίτοι ἦτο ἀκόμη ἐνωρίς, ἐν τούτοις ἦτο σχεδὸν σκότος, διότι ἡ ἀτμοσφαῖρα ἦτο ζοφερά, τοσοῦτον δ' ἄφθονος καὶ πυκνὴ χιὼν κατέπιπτε καὶ ἐκάλυπτε τὸ βορβορῶδες ἔδαφος, ὥστε ἡ θερμότης αὐτοῦ δὲν ἐπρόφθανε νὰ τήξῃ αὐτήν. Ὁ μονόφθαλμος ἐξῆλθε καὶ παρετήρησεν· ἀπὸ δέκα βημάτων δὲν ἠδύνατό τις νὰ διακρίνῃ τὰ ἀντικείμενα· ἡ περίστασις πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ μυσαροῦ σχεδίου των ἐκρίθη κατάλληλος..

— Αΐ, Κάρπο Ἀντώνιτς, εἶπεν ἐπιστρέψας,—στὴ θέσι ποῦ 'μαστε ἔχομε ἀνάγκη νὰ ἡσυχάσωμε, καὶ 'μεῖς ἐδῶ εἴμαστε ξένοι. Σήκω νὰ σὲ πᾶμε στὸ σπίτι σου, κ' ἐκεῖ μᾶς δίνεις, ἂν θέλῃς, καμμιὰ γωνιὰ γιὰ νὰ κοιμηθοῦμε. Σήκω !

Καὶ ὤθησεν αὐτὸν ἰσχυρῶς εἰς τὴν λαγόνα.

Ὁ Κάρπος, κεκυφὼς ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἔρρεγχεν ἐν τῇ ἐσχάτῃ κραιπάλῃ διατελῶν. Εἰς τὴν ὤθησιν τοῦ μονοφθάλμου ἐκεῖνος ἤνοιξε τοὺς βεβαρυμένους ἐκ τῆς μέθης ὀφθαλμούς του καὶ ψιθυρίσας ἀκαταλήπτους τινὰς λέξεις, ἐπανέπεσεν ἐπὶ τῶν βραχιόνων του ἀδρανής.

— Πρέπει νὰ τὸν σηκώσωμε ! εἶπον, καὶ ἐγείραντες αὐτὸν ἐκ τῶν βραχιόνων ἐξῆλθον ἐκ τῆς ὀπισθίας θύρας τοῦ καπηλείου.

Ἡ χιὼν ἐκάλυπτε τὰ πέριξ. Ὁ Κάρπος, στηριζόμενος ἐπὶ τῶν βραχιόνων τῶν συμποτῶν του καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους κεκλιμένην ἔχων, ἐσύρετο αὐτόχρημα ὑπ' αὐτῶν ἐπὶ τῆς βορβορώδους ὁδοῦ, τῆς ἀγούσης πρὸς τὴν οἰκίαν του. Ἄλλοι μουζῖκοι εἰς τὴν ἄλλην αἴθουσαν τέως κραιπαλοῦντες, ἐπανέκαμπτον εἰς τὰ χωρία των. Ἔνθεν κἀκεῖθεν κάτισχνοί τινες ἵπποι ἵσταντο κεκυφότες καὶ διάβροχοι, ἀναμένοντες τὴν ἐπάνοδον τῶν κυρίων των. Ἰδοὺ μουζῖκός τις ἐξέρχεται τρικλίζων καὶ ὀρχούμενος· ἐμπνέει οἶκτον ἡ κατάστασίς του. Κρατεῖ εἰς τὴν δεξιὰν ὁρμαθὸν κολλυρίων, ἅτινα ἠγόρασε διὰ τὰ μικρά του. Εἶχεν ἀκόμη χρήματα διὰ ν' ἀγοράσῃ καὶ ἄλλα χρήσιμα διὰ τὴν οἰκογένειάν του πράγματα, ἀλλὰ τὰ ἐδαπάνησεν εἰς τὸ καπηλεῖον κραιπαλῶν. Ἐπιστρέφει ἤδη

μὲ μόνα αὐτὰ τὰ κολλύρια καὶ τὰ θυλάκια κενά . . . Οἷα ἀθλιότης ! . . . Τέλος ἀναγνωρίζει τὸ ἁμάξιόν του, πίπτει ἐπ' αὐτοῦ πρηνής. «Νού !» ἀναφωνεῖ προστακτικῶς καὶ τὸ δυστυχὲς κτῆνος, συνηθισμένον εἰς τοιούτου εἴδους φαιδρὰς διαχύσεις τοῦ κυρίου του, ἀναλαμβάνει ὑπὸ ἰδίαν εὐθύνην τὴν εἰς τὸ χωρίον μεταφορὰν αὐτοῦ . . . Οἷα κατάπτωσις !

Οἱ τρεῖς φίλοι μετὰ κόπου ἔβαινον, προσκόπτοντες ἀνὰ πᾶν βῆμα καὶ βυθιζόμενοι εἰς τὸν πηλὸν μέχρι γόνατος. Ἄφθονος ἱδρὼς κατέρρεεν ἐκ τοῦ μετώπου τῶν δύο ἀλιτηρίων. Ἀφίκοντο εἰς μικρόν τι ἐκ συμηδῶν δάσος, διακόσια μέτρα μόλις ἀπέχοντος τῆς καλύβης τοῦ Κάρπου καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰ ἐνδότερα αὐτοῦ, σταματήσαντες παρά τινα ἐκ λεπτοκαρυῶν λόχμην. Ἦτο σχεδὸν σκότος. Σμῆνος ἀγρίων νησσῶν, ἔντρομον ἐκ τῆς ἀσυνήθους ταύτης ἐπισκέψεως, ἀπέπτη μετὰ πατάγου πλαταγῆσαν.

Ἡ χιὼν ἤρξατο ἤδη τηκομένη.

Οἱ δύο κτηνέμποροι ἐναπέθηκαν τὸν μουζῖκον ἐπὶ καθύγρων κλάδων καὶ φύλλων καὶ ἀπαλλαγέντες οὕτω τοῦ φορτίου των, ἀνέπνευσαν δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν πνευμόνων των.

Ὁ Κάρπος, εἰς ἐντελῆ ἀναισθησίαν διατελῶν, κατεκλίθη καὶ ἤρξατο ῥέγχων θορυβωδῶς.

Μετὰ παρέλευσιν στιγμῶν τινων ὁ μονόφθαλμος, ἀπομάξας τὸν ἱδρῶτά του καὶ σαρδόνιον καγχάσας, εἶπεν :

— Εἴδαμε κ' ἐπάθαμε, Ἀκεὶμ Ἰδάνιτζ, νὰ τὰ καταφέρωμε· πιστεύεις πῶς ἐκόντεψα νὰ μεθύσω κ' ἐγώ ; Ἐμπρὸς τώρα, προσέθηκε, δὲν πρέπει νὰ χάνωμε καιρό, τράβα του τὸ δέμα μὲ τὰ χρήματα, βάλε καὶ ὅσα ἔχεις σύ, νὰ καὶ τὰ 'δικά μου καὶ πήγαινε νὰ τὰ χώσῃς καλὰ σ' ἕνα μέρος, ἀλλὰ πρόσεξε νὰ μὴ λησμονήσῃς ὕστερα τὸ μέρος. Μὴ κρατήσῃς ἀπάνω σου οὔτε πεντάρα, γιατί, γιὰ κάθε ἐνδεχόμενο δὲν πρέπει νὰ 'βροῦν ἐπάνω μας τίποτε. Ἔλα, γλήγορα ! ἐπρόσθεσεν.

Ὁ Ἀκεὶμ ἐξετέλεσε πᾶν ὅ,τι ἐπρόσταξεν ὁ μονόφθαλμος.

— Δὲν τὰ μετροῦμε νὰ ἰδοῦμε πόσα εἶνε ; ἠρώτησε.

— Τέτοιαις ὥραις—τέτοια λόγια ! Τώρα δὲν ἔχομε καιρό· ὅσα εἶνε—'δικά μας εἶνε· πήγαινε καὶ ἔλα πέσε νὰ ξεκουρασθῇς.

Καὶ ὁ 'Ακείμ, περιτυλίξας τὰ χαρτονομίσματα ἐντὸς μαλλίνου ὑφάσματος καὶ ἀποχωρήσας βήματά τινα, μετέβη πλησίον δρυός, ἐχούσης κοίλωμα. Παρὰ τὴν ῥίζαν τοῦ δένδρου ἔκυψεν, ἐξήγαγε μάχαιραν καὶ ἀνώρυξε μικρὸν λάκκον, κατέχωσε τὸ χρηματόδεμα, ἀκολούθως δὲ ἐξαλείψας τὰ ἴχνη του καὶ σκορπίσας φύλλα τινὰ καὶ κλαδία ἐπ' αὐτῶν, ἐπέστρεψε καὶ ἐκάθησε παρὰ τὸν συνένοχόν του.

— Τώρα, λέγει ὁ μονοφθαλμος, ἡ δουλειὰ εἶνε τελειωμένη ! 'Εσημείωσες καλὰ τὸ δένδρο ; ἠρώτησε.

— Καὶ μὲ σκοτάδι—πίσσα τὸ 'βρίσκω.

—"Ο,τι κι' ἂν γείνῃ τώρα εἶσαι δασκαλεμένος καὶ 'ξέρεις πῶς θὰ φερθῇς. Πέσε τώρα καὶ κάνε πῶς ῥοχαλίζεις.

Καὶ οἱ ἀλιτήριοι κατεκλίθησαν ἐπὶ τοῦ καθύγρου ἐδάφους, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ῥέγχοντος Κάρπου.

'Η νὺξ ἱκανῶς εἶχεν ἤδη προχωρήσει καὶ ἡ σύζυγος τοῦ Κάρπου εἰς μάτην ἀνέμενεν αὐτόν. Τεταραγμένη ἐκ τῆς ἀσυνήθους ταύτης διαγωγῆς τοῦ συζύγου της, ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ χωρίον πρὸς ἀνεύρεσίν του, ὑποπτεύουσα κακόν τι. Διηυθύνθη εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός της, ὃν εὗρε κοιμώμενον καὶ διηγήθη αὐτῷ περὶ τῆς ἀπουσίας τοῦ συζύγου της.

'Ο πατὴρ αὐτῆς ἔκπληκτος ἐπὶ τῇ εἰδήσει ταύτῃ, συμπαρέλαβε τὴν θυγατέρα του καὶ ἐξῆλθε πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ γαμβροῦ του ἀνὰ τὸ χωρίον. "Απασαι αἱ καλύβαι τοῦ χωρίου ἦσαν κατάκλειστοι καὶ μόνον ἀπομεμακρυσμένα ᾄσματα καὶ διαλείπουσαι ὑλακαὶ κυνῶν ἐμαρτύρουν ὅτι τὸ χωρίον ἦτο κατῳκημένον.

Εἰς γωνίαν τινά, μέλαν τι ἀντικείμενον εἵλκυσατο τὴν προσοχήν των.

'Επλησίασαν.

Ἦτο μουζῖκος βεβακχευμένος, ὅστις ἔκυπτεν ἐπὶ τῆς γωνίας ἐμῶν.

Ὁ πατὴρ τῆς Ἀγραφένας ἀπετάθη πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν ἠρώτησεν ἂν εἶδέ που τὸν Κάρπον, ἀλλὰ μὴ λαβόντες ἀπάντησιν ἐξηκολούθησαν τὸν δρόμον των.

Ἔφθασαν εἰς καπηλεῖόν τι· ὁ κάπηλος ἡτοιμάζετο νὰ κλείσῃ, ἀποδιώξας πρὸ μικροῦ τὸν τελευταῖον πελάτην του, ὃν εἶχεν ἤδη ἀπογυμνώσει καὶ τοῦ τελευταίου καπηκίου του, καὶ ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τὸν βόρβορον. Αἴφνης ἰδὼν τὸν Ἰβὰν Πετρόβιτζ μετὰ τῆς θυγατρός του ἐν τοιαύτῃ προκεχωρημένῃ ὥρᾳ, ἠρώτησεν αὐτοὺς περὶ τοῦ αἰτίου.

— Ὁ Κάρπος δὲν ἐπῆγεν ἀκόμη εἰς τὸ σπίτι του καὶ δὲν 'ξέρομε τί ἔπαθε, ἀπεκρίθη ὁ Ἰβὰν Πετρόβιτζ. Μήπως τὸν εἶδες; ἐπηρώτησε.

— Κἄποιος, νομίζω, μοῦ εἶπε, πῶς τὸν εἶδε μὲ δύο ξένους καὶ ἔπιναν εἰς τὸ καπηλειὸ τοῦ Ἑβραίου. Αὐτὸν ἐρώτησε καὶ θὰ σοῦ 'πῇ.

Ὁ Ἰουδαῖος ἐρωτηθείς, ἀπεκρίθη, ὅτι οἱ δύο φίλοι του, μετὰ τῶν ὁποίων συνέπινεν ἀπὸ πρωΐας, τὸν ἐπῆραν νὰ τὸν συνοδεύσουν εἰς τὸ σπίτι του, διότι ἦτο τόσον μεθυσμένος, ὥστε δὲν ἦτο εἰς κατάστασιν νὰ ὑπάγῃ μόνος του.

Οἱ ξένοι οὗτοι ἦσαν γνωστοὶ εἰς τοὺς χωρικούς, ὡς κτηνέμποροι καὶ ἐγνώριζον πάντες αὐτοὺς ὡς κερδοσκόπους καὶ ἀπατεῶνας, οὐδέποτε ὅμως καὶ ὡς λῃστάς. Ἐν τούτοις ὁ Ἰβὰν Πετρόβιτζ ἤρξατο κάπως ἀνησυχῶν.

Ἡ δυστυχὴς Ἀγραφένα ἠτένισε τὸν πατέρα της, προσπαθοῦσα νὰ ἐννοήσῃ τι ἐκ τῆς φυσιογνωμίας του· ὅθεν ἤρξατο ὀδυρομένη καὶ ἀποσπῶσα τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς της.

Ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἑβραίου ἐφαίνετο ἀπίστευτος, ἀλλ' οὐδὲν ἧσσον ἐδέησε νὰ πεισθῶσι περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων του καὶ ἔλαβον τὴν πρὸς τὴν καλύβην ἄγουσαν.

Διῆλθον διὰ τοῦ δάσους.

Σκότος ψηλαφητὸν ἐκάλυπτε τὰ πάντα καὶ βαθεῖα σιγὴ ἐβασίλευε πανταχοῦ, διακοπτομένη ἐνίοτε ἐκ τῶν πνιγομένων θρήνων τῆς Ἀγραφένας. Αἴφνης ρογχαλισμὸς ἐν

τῷ μέσῳ τῆς ἀπολύτου ταύτης ἠρεμίας ἔκαμε τοὺς νυκτιπόρους νὰ σταματήσωσιν ἔντρομοι.

Προὐχώρησαν βήματά τινα.

Οἱ πόδες τοῦ Ἰβὰν Πετρόβιτζ προσέκοψαν αἴφνης ἐπὶ μαλακοῦ τινος ἀντικειμένου, ὅπερ ἔκαμεν αὐτὸν νὰ ὀπισθοχωρήσῃ κατὰ ἓν βῆμα.

Ἡ Ἀγραφένα ἔβαλε κραυγὴν καὶ μὴ δυναμένη νὰ κρατηθῇ εἰς τοὺς πόδας της, κατέπεσε λιπόθυμος. Ὁ πατὴρ αὐτῆς, συνελθὼν ἐκ τῆς πρώτης ἐκπλήξεως, ἐπλησίασε καὶ ἔκυψεν ἐπὶ τοῦ μαλακοῦ ἐκείνου ἀντικειμένου.

Ἦτο ὁ μονόφθαλμος, ὅστις ἔρρεγχεν ὅσον ἠδύνατο σφοδρότερον.

Ὁ χωρικὸς ἔψαυσε τὸ πρόσωπον τοῦ ληστοῦ καὶ εὑρὼν αὐτὸ θερμὸν ἀνέπνευσεν ἐλευθέρως.

— Ποιὸς εἶσαι σύ; ἠρώτησεν, ὠθῶν τὸν ἄγνωστον εἰς τὸν ὦμον.

— Ἆ! Τί εἶνε; ἐτραύλισεν ὁ μονόφθαλμος καὶ ἐπειράθη νὰ ἀνακαθίσῃ τρίβων τὸν μόνον ὀφθαλμόν του.

— Μὴν ἔτυχε νὰ ἰδῇς τὸν Κάρπο Ἀντώνιτζ; ἠρώτησεν ὁ γέρων.

— Ποιός;... ἐγώ;... τὸν ἐπήγαμε στὸ σπίτι του, ἀπεκρίθη διακεκομμένως καὶ ἐπανέπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Ἡ Ἀγραφένα ἐν τούτοις εἶχε συνέλθει καὶ ἤκουσε τὴν τελευταίαν φράσιν τοῦ ἀγνώστου. Ἡ θλῖψις καὶ ἡ ἀγωνία αὐτῆς μετετράπη εἰς χαρὰν καὶ ὥρμησεν, ὅπως ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν οἰκίαν της, ὅτε οἱ πόδες αὐτῆς περιεπλέχθησαν εἰς τοὺς πόδας τοῦ συζύγου της καὶ ἀπολέσασα τὴν ἰσορροπίαν, κατέπεσεν ἐπ' αὐτοῦ.

— Ποῦ εἶμαι; . . . ἠκούσθη ὑπόκωφος ἡ φωνὴ τοῦ Κάρπου.

— Σὺ εἶσαι, Κάρπο μου; ἀνέκραξε περιχαρής, ὡς ἀναγνωρίσασα τὴν φωνὴν τοῦ συζύγου της ἡ Ἀγραφένα, εἶσαι καλά;... Τί ἔπαθες;...

— Μοῦ 'κλεψαν τὰ χρήματά μου! Μ' ἐλήστεψαν! Ἄχ, οἱ ἀθεόφοβοι! ὤ, τί θὰ γενῶ ὁ κακομοίρης!... ἐκραύγασεν αἴφνης ὁ μονόφθαλμος ληστὴς ὀλολύζων.

Τὸ δάσος ἀντήχει ἐκ τῶν θρήνων τοῦ κακούργου. Μετά τινας στιγμὰς ἠγέρθη τρίβων τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ ὁ Ἀκεὶμ καὶ προσποιούμενος ὅτι ἀναζητεῖ εἰς τοὺς κόλπους του, ἔβαλε καὶ αὐτὸς ἀγριωτέρας ἔτι κραυγάς, καταρώμενος τοὺς κλέπτας.

Ὁ Κάρπος, ἀφυπνισθεὶς ἤδη καθ' ὁλοκληρίαν, ἔφερε μηχανικῶς τὴν χεῖρα εἰς τὸ ὑπόδημά του καὶ ἐν ἀκαρεῖ θρηνώδης τριῳδία ἐπλήρου τὴν στενὴν ἀτμοσφαίραν τοῦ δάσους.

— Τώρα τί κάθεσθε καὶ κλαῖτε 'σὰν μωρὰ παιδιά! ἐπετίμησεν ὁ ἀγαθὸς γέρων, ὅστις οὐδέποτε ἠδύνατο νὰ ὑποπτεύσῃ τὸν δόλον εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην. Ἂς σᾶς γίνῃ δὰ τοῦτο μάθημα γι' ἄλλη φορά! Ἔλα τώρα, Κάρπο, σήκω νὰ πηγαίνωμεν, ἐπρόσθεσεν.

Καὶ παραλαβὼν τὸν γαμβρὸν καὶ τὴν θυγατέρα του, ἐξῆλθον τοῦ δάσους, ἀφίσαντες τοὺς δύο λῃστάς, ὅπως διανεμηθῶσιν ἐν ἀνέσει τὴν τοσοῦτον εὐκόλως ἀποκτηθεῖσαν λείαν των.

Τὴν ἐπαύριον ὁ Κάρπος ἠγέρθη μεσουρανοῦντος τοῦ ἡλίου, καὶ ἦτο ἀπαρηγόρητος διὰ τὰ ἐπισυμβάντα τῆς προτεραίας. Ἡ ἀπώλεια τῆς ἐξ ἑκατὸν πεντήκοντα ρουβλίων περιουσίας του δὲν ἦτο μικρὰ δι' αὐτόν, πτωχὸν χωρικὸν ὄντα. Στεναγμοὶ ἀνήρχοντο ἐκ τοῦ στήθους του καὶ ἀπέπνιγον τὴν φωνήν του... Ὅταν δὲ ἡ Ἀγραφένα ἔμαθεν, ὅτι ὤφειλον ἀκόμη νὰ δώσωσιν εἰς τοὺς δύο ξένους τὸν ἵππον καὶ τὴν ἀγελάδα, οὓς ὁ Κάρπος εἶχε πωλήσει καὶ ἔλαβε τὴν ἀξίαν αὐτῶν, ἡ δυστυχὴς ἐλιποθύμησεν ἐκ νέου, ὅταν δὲ συνῆλθε:

— Καὶ τί θὰ κάμωμε τώρα, χωρὶς χρήματα, χωρὶς ἄλογο καὶ μὲ μιὰ μονάχα ἀγελάδα! Πῶς θὰ ζήσωμε οἱ φτωχοί! Δὲν ἦταν καλλίτερα νὰ 'σπαζε τὸ πόδι σου, ὅταν ἔμπαινες 'στὸ καπηλειό, παρὰ τὴ συμφορὰ ποῦ μοῦ 'φερες στὴν κεφαλή μου;... ὠλόλυζεν ἡ σύζυγος τοῦ μουζίκου.

Ὁ Κάρπος ἐκάθητο σκυθρωπὸς καὶ σύννους, μὴ προσέχων εἰς τὰς δικαίας μομφὰς τῆς συζύγου του καὶ τὰς

θωπείας τοῦ μικροῦ Βάνια. Αἴφνης ἠγέρθη ἀποτόμως καὶ ποιήσας ἀθυμίας χειρονομίαν :

—Ἄϊ στὸ διάβολο ! θ' ἀποθάνω ἐγώ, εἶπε καὶ ὥρμησε πρὸς τὴν θύραν.

Μάτην ἡ σύζυγός του προσεπάθησε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ· οὗτος ἀπεσπάσθη βιαίως ἀπ' αὐτῆς καὶ ἔλαβε τὴν πρὸς τὸ χωρίον ἄγουσαν.

Περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐπέστρεψεν εἰς τὴν καλύβην του μετὰ τῶν κτηνεμπόρων ἐν οἰκτρᾷ καταστάσει. Ὅπως ἀπαλλαγῇ τῆς καταπιεζούσης αὐτὸν θλίψεως ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῶν χρημάτων του, ἐπανεῦρε τοὺς δύο ξένους, οἵτινες ἅμα εἶδον αὐτὸν ἤρξαντο κλαίοντες ἀπαρηγόρητοι, καὶ ἔπιε μετ' αὐτῶν καὶ ἐμεθύσθη· μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὰ ἔξοδα τὴν φορὰν ταύτην κατέβαλον οἱ φίλοι του.

Ἡ Ἀγραφένα, ἅμα εἶδεν αὐτούς, ἐπάγωσεν ἡ δυστυχής. Ἠγνόει ποῦ ν' ἀποδώσῃ τὴν αἰφνιδίαν ταύτην ἀλλοίωσιν τῆς διαγωγῆς τοῦ συζύγου της καὶ δὲν ἀπέδιδέ ποτε ταύτην εἰς τὴν ἀφορμὴν τῆς ἀπωλείας τῶν χρημάτων του. Ἤλπιζεν, οὐδὲν ἧττον, ὅτι παρερχομένης τῆς θλίψεως ταύτης, θὰ ἐσυνετίζετο ὁ Κάρπος, ἀλλ' ἠπατᾶτο οἰκτρῶς. Οἱ κτηνέμποροι, παραλαβόντες τὸν ἵππον καὶ τὴν ἀγελάδα, ἀπῆλθον ἐν τῷ μέσῳ τῶν θρήνων καὶ τῶν ἀρῶν τῆς Ἀγραφένας.

Τὸν χειμῶνα ἐν Ρωσσίᾳ, οἱ χωρικοὶ δὲν ἐξέρχονται εἰς τοὺς ἀγρούς, ἀλλ' ἐνασχολοῦνται οἴκοι, παρασκευάζοντες καὶ ἐπιδιορθοῦντες τὰ ἄροτρα καὶ ἄλλα γεωργικὰ ἐργαλεῖα.

Ὁ Κάρπος, ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀσχολίας, ἐπροτίμα ἤδη τὸ καπηλεῖον. Ἠγείρετο λίαν ἀργὰ καὶ ἐζήτει χρήματα παρὰ τῆς συζύγου του. Αὕτη κατ' ἀρχὰς μὲν τῷ ἠρνεῖτο, ἀλλὰ βλέπουσα τοῦτον ἐξοργιζόμενον καὶ λαμβάνοντα ἀπειλητικὴν ἀπέναντι αὐτῆς στάσιν, ἐνέδιδε παραχρῆμα. Ὁ Κάρπος διηυθύνετο ἐσπευσμένως εἰς τὸ καπηλεῖον καὶ ἐξηκολούθει πράττων οὕτω καθ' ἑκάστην, μεχρισότου

βαθμηδὸν ἐξήντλησεν ὁλοτελῶς τὸ ἀπολειφθὲν αὐτῷ μικρὸν ἀποταμίευμα.

Ὁ πενθερός του ἀπεπειράθη νὰ τὸν συμβουλεύσῃ, τὸν ἠπείλησε μάλιστα, ὅτι θὰ ἀπεκλήρου τὴν θυγατέρα του, ἂν δὲν ἤλλασσε διαγωγήν, ἀλλ' εἰς μάτην ἀπέβησαν αἱ συμβουλαί· εἰς οὐδὲν ἀποτέλεσμα ἀπέληξαν αἱ ἀπειλαί. Ὁ Κάρπος, μὴ θέλων νὰ ἐργασθῇ, ἔμενεν ἀργός, καθήμενος ἀπὸ πρωΐας εἰς τὸ καπηλεῖον καὶ διήρχετο τὸν καιρόν του παίζων χαρτία καὶ πίνων βότκαν· οὕτω δέ, προϊόντος τοῦ χρόνου, σὺν τῇ μέθῃ προσετέθη αὐτῷ καὶ ἕτερον πάθος—ἡ χαρτοπαιξία. Καὶ ἰδού, τὰ δύο ταῦτα ἀποτρόπαια πάθη ἐκυρίευσαν τὸν φιλόπονον τέως καὶ νηφάλιον τοῦτον γεωργόν.

Ὅταν τὸ χρῆμα ἐξέλιπε τέλεον, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ ἄρτος, ὁ Κάρπος ἤρχισε νὰ πωλῇ πᾶν ὅ,τι τῷ ἦτο μᾶλλον πρόχειρον. Ἐπώλησε τὴν μόνην ἀπολειφθεῖσαν αὐτῷ ἀγελάδα, κατόπιν ἐπώλησε καὶ τὸ ἄχρηστον ἤδη καταστὰν ἁμάξιον, ἐν εὐτελεστάτῃ τιμῇ, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, ἀπεγύμνου καὶ αὐτὴν τὴν καλύβην του ἀνεπαισθήτως, πρὸς κορεσμὸν τῶν ἐν αὐτῷ ἀναγεννηθέντων παθῶν.

Ἡ δυστυχὴς σύζυγός του, ἀμοιροῦσα χαρακτῆρος ἰσχυροῦ, παρεσύρετο ἀσυναισθήτως ὑπὸ τοῦ ῥεύματος τῆς καταστροφῆς, μεχρισότου ἡμέραν τινὰ εὑρέθη ἐπ' αὐτοῦ τοῦ χείλους τῆς ἀβύσσου, ἀνίσχυρος πλέον νὰ συγκρατήσῃ τὸν ἐν αὐτῇ καταπίπτοντα σύζυγόν της.

Ἐν τούτοις οἱ προξενήσαντες αὐτῇ τὴν συμφορὰν ταύτην ᾤχοντο ἀπιόντες ἀνενόχλητοι. Ἀλλ' ἔστι δίκης ὀφθαλμός.

Εἶχεν ἤδη πωλήσει τὰ πάντα καὶ δὲν ἀπελείπετο αὐτῷ ἄλλο τι ἢ ἡ καλύβη του καὶ αὐτὴ καταρρέουσα καὶ ἀπογυμνωμένη, ὅτε ἡ Θεία Πρόνοια ἐπῆλθεν ἐπίκουρος αὐτῷ χάριν τῆς λιμοκτονούσης συζύγου καὶ τοῦ τέκνου του.

Πρωΐαν τινὰ εἰσῆλθεν εἰς τὴν καλύβην του ὁ δημογέρων τοῦ χωρίου, ὅπως τῷ ἀναγγείλῃ, ὅτι ἡ ἀναλαβοῦσα τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀπὸ Λ* εἰς Σ* σιδηροδρόμου ἑταιρία,

ὥρισεν αὐτῷ τὸ ποσὸν τριάκοντα τριῶν ρουβλίων ὡς ἀποζημίωσιν, διότι ἡ γραμμὴ προσεγγίζουσα τὸ χωρίον Μ* θὰ διήρχετο ἔμπροσθεν τῆς καλύβης του, καὶ ὅτι, τῇ συστάσει αὐτοῦ τοῦ δημογέροντος τῷ παραχωρεῖται ἡ θέσις τοῦ ὁδοφύλακος εἰς τὴν παρὰ τὴν καλύβην του ἀνεγερθησομένην σκοπιάν, μὲ μηνιαῖον μισθὸν δώδεκα ρουβλίων.

Ἡ εἴδησις αὕτη μεγάλως ἐχαροποίησεν τὴν Ἀγραφέναν.

Ὁ Κάρπος κεκλιμένην ἔχων τὴν κεφαλὴν ἐθεώρει τὸν δημογέροντα κάτωθεν τῶν ὀφρύων του. Ὁ δημογέρων ἀρκεσθεὶς νὰ λάβῃ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Κάρπου, ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς θὰ μετέβαλλε διαγωγήν, ἐχαιρέτισε καὶ ἀπῆλθε.

Τὸ προσεχὲς ἔαρ ἤρξαντο αἱ ἐργασίαι τῆς κατασκευῆς τοῦ ἀπὸ Λ* εἰς Σ* σιδηροδρόμου, καὶ ἡ ἐπιχωμάτωσις προέβαινε γιγαντιαίοις βήμασιν. Ὁ Κάρπος ἑκὼν ἄκων ἀνέλαβεν ἐργασίαν ὡς ἁπλοῦς ἐργάτης μὲ ἡμερομίσθιον 30 καπήκια. Ἀλλὰ αἱ ἀποδοχαὶ αὗται ἦσαν ἥκιστα ἐπαρκεῖς πρὸς συντήρησιν τῆς οἰκογενείας του, ηὐξημένης ἤδη κατὰ ἓν ἄτομον. Ταῦτα βλέπουσα ἡ ἀτυχὴς Ἀγραφένα ἀπεφάσισε, καίτοι δὲν ἦτο ἐξῳκειωμένη, νὰ κατέλθῃ εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἐργασίας καὶ ἔλθῃ ἐπίκουρος πρὸς τὸν σύζυγόν της, προσθέσασα εἴκοσιν ἔτι καπήκια εἰς τὰς ἡμερησίας ἀποδοχὰς αὐτοῦ. Ἀλλ' ἂν τὸ πάθος τῆς οἰνοποσίας διετέλει ἐν ὑφέσει, δὲν ἔπαυεν οὐδὲν ἧσσον ὁ Κάρπος, ὁσάκις παρουσιάζετο εὐκαιρία, νὰ δοκιμάζῃ τὴν τύχην του εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον. Καὶ δὲν ἔχανε μὲν μεγάλα ποσά, διότι δὲν εἶχεν, ἔχανεν ὅμως πάντοτε. Πρὸς τὴν σύζυγόν του δὲν ἐφέρετο ἤδη ὡς πρότερον, ἀλλ' ἐκακομεταχειρίζετο καὶ ἔτυπτεν ὑβρίζων αὐτὴν ἐνίοτε διὰ τῶν αἰσχροτέρων λέξεων. Ἐκείνη ὑπέμενεν τὰ πάντα ἀγογγύστως, ἀλλ' ἤρξατο βαθμηδὸν φθίνουσα καὶ μαραινομένη.

Πολλοὶ τῶν κατεχόντων γαίας ἐπ' αὐτῆς τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, ἐπωφεληθέντες τῆς περιστάσεως ταύτης, ἀνήγειρον παραπήγματα, οἱ μὲν ὅπως ἱδρύσωσι παντοπωλεῖα, χάριν τῶν εργατῶν, οἱ δε, χάριν ἄλλων

παραπλησίων συμφερόντων. Καὶ οὕτω, περὶ τὴν καλύβην τοῦ Κάρπου ἀνηγέρθησαν τρία ἐπιμήκη καὶ εὐρέα παραπήγματα, ἐν οἷς οἱ ἐργάται εὕρισκον διάφορα τρόφιμα, θερμὸν ὕδωρ διὰ τὸ τέϊον, ἐνίοτε δὲ καὶ ἄσυλον κατὰ τὰς βροχερὰς νύκτας.

Ἡ πρώτη διάβασις τῆς ἀτμαμάξης ἐχαιρετίσθη μετὰ μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ ὑπὸ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Μ*. Εἶχεν ἤδη προχωρήσει περὶ τὰ τρία βέρτια πρὸς νότον μέχρι τοῦ τέρματος τῆς σιδηροστρώσεως.

Ὁ Κάρπος ἐξετέλει προσωρινῶς χρέη ὁδοφύλακος ἀντὶ μικρᾶς ἐπιχορηγήσεως, καὶ ἦτο ὑπόχρεως νὰ παρευρίσκεται εἰς τὴν θέσιν του κατὰ τὴν διάβασιν τῆς ἁμαξοστοιχίας. Ἀλλ' ἂν τὴν ἡμέραν εἰργάζετο, τὸ ἑσπέρας ἀποχωρῶν εἰς γωνίαν τινὰ μετὰ δύο-τριῶν ἄλλων ὁμοίων του, παρεδίδετο μετὰ μανίας εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον, αἱ διηνεκεῖς συγκινήσεις τοῦ ὁποίου καθίστων αὐτὸν ἐνίοτε μανιώδη μέχρι παραφροσύνης, καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν καλύβην του μὲ κενὰ θυλάκια. Ἡ δυστυχὴς Ἀγραφένα οὐδ' ἐτόλμα κἂν νὰ παραπονεθῇ, διότι οὗτος, ὡς μαινόμενος ἐπετίθετο κατ' αὐτῆς, πολλάκις δὲ συνέβαινε ν' ἀκούσωσιν οἱ γείτονες τοὺς θρήνους της, οὓς αὕτη προσεπάθει νὰ καταπνίξῃ.

— Μωρή, τὰ 'δικά σου χρήματα παίζω;! ὠρύετο ὁ ἄθλιος.

— Ὄχι, δὲν παίζεις τὰ 'δικά μου· τῶν παιδιῶν σου τὸ ψωμὶ παίζεις, ἄθλιε! ἀπεκρίνετο ἐκείνη κλαίουσα.

Καὶ ὁ Κάρπος ἐξήμει ὕβριν ἀποτρόπαιον καὶ ἀπήρχετο, ὅπως ἐπανέλθῃ τὸ μεσονύκτιον...

*
* *

Ἑσπέραν τινὰ ὁ Κάρπος εὐνοηθεὶς ὑπὸ τῆς τύχης ἐκέρδισε τρία ρούβλια.

Ἡ ὥρα ἦτο ἤδη λίαν προκεχωρημένη, ὅταν ἐλθὼν εἰς τὴν καλύβην καὶ εὑρὼν τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα του κοιμωμένους, ἀπέθεσε τὸ χαρτονόμισμα ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ κατεκλίθη.

Τὴν ἐπαύριον ἐγερθεὶς λίαν πρωΐ, μετέβη εἰς τὴν ἐργασίαν του· ἀλλὰ καθ' ὁδὸν ἐνθυμηθεὶς τὰ τρία ρούβλια, ἅτινα εἶχε κερδίση καὶ τὰ ὁποῖα ἀφῆκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἡ Ἀγραφένα εἶχεν ἐγερθῇ τῆς κλίνης πρὸ αὐτοῦ, ἔθεσε πῦρ εἰς τὴν ἑστίαν καὶ ἡτοίμασε θερμὸν ὕδωρ διὰ νὰ κάμῃ λουτρὸν εἰς τὴν θυγατέρα της—βρέφος πέντε μηνῶν. Εἶχεν ἤδη καταβυθίσει τὸ βρέφος ἐντὸς ξυλίνης σκάφης, ὅτε ἤκουσε τὰ βήματα τοῦ Κάρπου εἰς τὴν αἴθουσαν. Οὗτος, προδήλως ἀνεζήτει τι, διότι ἠκούετο ὁμιλῶν ὡσεὶ καθ' ἑαυτόν ;

— Τί διάβολο ἔγειναν !

Μετά τινας στιγμὰς προέβαλε τὴν κεφαλὴν ἐκ τῆς θύρας καὶ ἠρώτησε τὴν Ἀγραφέναν «ἂν εἶδε τὰ τρία ρούβλια ποῦ ἦταν ἀπάνω στὸ τραπέζι».

— Τὰ εἶδα, ἀπεκρίθη περιδεῶς ἡ χωρική, ἐκεῖ ἐπάνω εἶνε, δὲν τὰ 'πείραξε κανένας.

Ὁ Κάρπος ἐστράφη αὖθις εἰς τὴν αἴθουσαν, ἀνεζήτησε πανταχοῦ, ὑπὸ τὴν τράπεζαν, ὑπὸ τὸ ἀνάκλιντρον, ἀλλ' εἰς μάτην.

— Μωρή, ἐμένα θὰ κάμῃς στραβό ! ἀνεκραύγασε τοσοῦτον ἰσχυρῶς, ὥστε ἔκαμε τὴν καλύβην νὰ τρέμῃ. Πέ μου ποῦ τἄχεις, γιατὶ θὰ σὲ τελειώσω ! Ἔλα, λέγε γλήγορα ! ἐπρόσθεσε καὶ ἐδράξατο σκίμποδός τινος.

— Μά, χριστιανέ μου, τί ἄνθρωπος εἶσαι σὺ καὶ δὲν πιστεύεις ; σοῦ λέγω πῶς δὲν τὰ 'πῆρα 'γώ !

Ὁ μουζῖκος ἐμαίνετο. Αἱ τρίχες τοῦ πώγωνός του ἐκυμάτιζον ἀγρίως ἐπὶ τοῦ στήθους του. Εἶχε τὴν ὄψιν ἀποτρόπαιον, τοὺς ὀφθαλμοὺς σπινθηροβολοῦντας καὶ αἱματοβαφεῖς. Ἡτοιμάσθη ἤδη ν' ἀνεγείρῃ τὸν σκίμποδα, ὅταν ἡ Ἀγραφένα ἀπετάθη πρὸς τὸν μικρὸν Βάνια, ὅστις ἔπαιζεν εἰς τὴν αἴθουσαν.

— Βάνια, μὴν ἔπιασες κανένα πράσινο[1] χαρτί, ποῦ ἦταν ἐπάνω στὸ τραπέζι ; ἠρώτησε.

[1] Τὸ ρωσσικὸν χαρτονόμισμα τῶν τριῶν ρουβλίων εἶνε χρώματος πρασίνου.

Τὸ παιδίον, ἔντρομον ἤδη ἐκ τῶν ἀπαισίων κραυγῶν τοῦ πατρός του, ἦτο συνεσταλμένον καὶ ἤρξατο κλαυθμηρίζον, μὴ δυνάμενον νὰ ἀρθρώσῃ λέξιν.

— Ποῦ εἶνε, βρέ, τὸ πράσινο χαρτί; ἐπανέλαβεν ἐντονώτερον καὶ ἀγριώτερον ὁ πατήρ.

Τὸ πτωχὸν παιδίον, κλαῖον ἤδη, ἠρκέσθη νὰ ἐπιδείξῃ διὰ τρεμούσης χειρὸς τὴν θερμάστραν.

Ἀπαισία σκέψις διῆλθε τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ Κάρπου. «Μὴν τὰ ἔκαψε;!» διελογίσθη ἔξω φρενῶν.

Ἔδραμε, δίκην ἄρκτου, πρὸς τὴν θερμάστραν, ὡς ἂν ἤθελε νὰ σώσῃ τὸ χαρτονόμισμα ἐκ τῆς ὁλοκαυτώσεως διὰ τῆς σπουδῆς του. Αἴφνης ἔστη ὡς ἐνεός, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχων προσηλωμένους ἐπὶ μικροῦ τινος τεμαχίου πρασίνου χάρτου, κειμένου ἐπὶ τοῦ πρὸ τῆς θερμάστρας σιδηροῦ ἐλάσματος.

— Ποιός! ἐσὺ τὤκαψες, βρέ;!.. ἐφώνησεν ἔξω φρενῶν.

Τὸ παιδίον ἤρχισε νὰ κλαίῃ γοερῶς καὶ ἔσπευσε, κακὰ προαισθανόμενον, νὰ καταφύγῃ ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς μητρός του.

Ἀλλ' ὁ παράφρων ἤδη καταστὰς Κάρπος, κατέφθασεν αὐτὸ ὀλίγα βήματα πρὸ τῆς θύρας τοῦ κοιτῶνος καὶ ἁρπάσας τὸ δυστυχὲς παιδίον διὰ τῶν κρατερῶν αὐτοῦ χειρῶν, ἀνύψωσεν ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του καὶ ἐκτύπησεν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ τοίχου κατὰ κεφαλῆς· τοσοῦτον δὲ σφοδρὸν ἦτο τὸ κτύπημα, ὥστε τὸ ταλαίπωρον παιδίον ἐξέπνευσεν αὐθωρεὶ θραυσθέντος τοῦ κρανίου του.

Ἡ Ἀγραφένα ἀκούσασα τὸν κρότον καὶ ἀντιληφθεῖσα τῆς φονικῆς πράξεως τοῦ συζύγου της, ἠγέρθη αὐτομάτως καὶ ἐγκαταλιποῦσα τὸ βρέφος ἐν τῇ σκάφῃ, ἔδραμεν ἔξω τοῦ κοιτῶνος.

Εἰς τὴν θέαν τοῦ αἱμοφύρτου καὶ ἐκτάδην κειμένου υἱοῦ της ἀνετριχίασε καὶ ἔβαλε διάτορον κραυγήν.

— Θηρίον! Τί ἔκαμες!.. ἐπρόφθασε νὰ εἴπῃ καὶ ὥρμησε κατὰ τοῦ συζύγου της ὡς λυσσαλέα τίγρις, κατασχίζουσα αὐτοῦ τὸ πρόσωπον.

᾿Αλλ᾿ ἐν ἀκαρεῖ, ἀναμνησθεῖσα τὸ ἐν τῇ σκάφῃ ἐγκαταλειφθὲν βρέφος, ἔδραμεν ἔκφρων εἰς τὸν κοιτῶνα.

Στιγμαί τινες παρῆλθον καὶ νέα κραυγὴ σπαρακτικωτέρα ἀντήχησε· τὸ βρέφος κατόπιν ἀπελπίδων τινῶν καὶ ματαίων προσπαθειῶν εἶχε πνιγῇ ἐν τῷ ὕδατι. Ἔκυψεν ἡ ᾿Αγραφένα ἀνήγειρεν αὐτό, ἀλλ᾿ ἦτο ἤδη ἄπνουν.

Ὁ Κάρπος, ἱστάμενος τέως,προσηλωμένους ἔχων τοὺς ἀπλανεῖς ὀφθαλμούς του ἐκεῖ που εἰς μίαν γωνίαν, ἀφυπνίσθη ἐκ τῶν κραυγῶν καὶ θρήνων τῆς συζύγου του καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα.

Ἡ ἀποτρόπαιος θέα τοῦ πτώματος καὶ τοῦ ἑτέρου τέκνου του ἐπὶ μᾶλλον παρώξυνεν αὐτὸν καὶ ὁ μουζῖκος ἀφίκετο εἰς τὸ ζενὶθ τῆς παραφροσύνης του. Ἔβαλε μηκυθμὸν ἀγρίου θηρίου καὶ δραξάμενος πελέκεως, κατέφερε σφοδρὸν κτύπημα κατὰ τῆς κεφαλῆς τῆς συζύγου του καὶ διέσχισεν αὐτὴν εἰς δύο...

Ἡ αἴθουσα ἦτο ἤδη πεπληρωμένη ἐκ τῶν προσδραμόντων γειτόνων, οὓς προσείλκυσαν αἱ ἀλλεπάλληλοι κραυγαί.

Ἐνώπιον τοῦ φρικώδους τούτου θεάματος ἵσταντο ὡς κεραυνόπληκτοι.

Αἴφνης ἐκ τοῦ κοιτῶνος ὥρμησεν αἱμοσταγὴς ὁ παράφρων Κάρπος. Τοσαύτη ἦτο ἡ κατάπληξις καὶ ἡ φρίκη τῶν παρισταμένων, ὥστε οὐδεὶς ἐκινήθη ὅπως κρατήσῃ αὐτόν. ᾿Αλλ᾿ ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὸν κοιτῶνα καὶ εἶδον τὰ δύο πτώματα, ὑψίστη φρίκη κατέλαβεν αὐτοὺς καὶ ἀπέστρεψαν τὸ πρόσωπον.

. . . .

Ὁ παράφρων ἐξελθὼν τῆς καλύβης περιέφερεν ἀσκόπως τὸ ἐξηγριωμένον βλέμμα του, ἐφορμήσας δὲ ἀνῆλθε καὶ ἔστη ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς γραμμῆς συστρέφων σπασμωδικῶς τὴν κεφαλήν του ὡσεὶ ἀνέμενέ τι.

Ὀξὺς συριγμὸς ἀντήχησε καὶ ἡ ἁτμάμαξα ἐφάνη ἐρχομένη.

Δὲν ἀπεῖχεν ἤδη πλέον τῶν τριάκοντα μέτρων ὅτε καὶ δεύτερος ἀντήχησε συριγμός, ὀξύτερος καὶ διαρκέστερος.

Ὁ μηχανικὸς ἰδὼν τὸν ὁδοφύλακα μακρόθεν, δὲν ἐκράτησε τὴν μηχανήν, διότι ὑπέθετεν ὅτι οὗτος θὰ κατήρχετο παραχρῆμα τῆς γραμμῆς, ἀλλ' ὅτε πλησιάσας εἰς μικρὰν ἀπόστασιν καὶ βλέπων τὸν ὁδοφύλακα ἱστάμενον ἔτι εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, ἠθέλησε νὰ κρατήσῃ αὐτήν, ἦτο ἤδη λίαν ἀργά...

Ἡ ἁτμάμαξα διῆλθεν ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ Κάρπου, καὶ κατασυνέτριψεν αὐτόν.

. . . .

Δεκαετὲς μειράκιον εἶδεν ἐκ τοῦ παραθύρου τῆς καλύβης τὰ διατρέξαντα· ἦτο ὁ μόνος μάρτυς τῆς φρικώδους ταύτης σκηνῆς.

Προσῆλθεν ἡ ἐξουσία καὶ ἀνέκρινε τὸ μειράκιον.

— Καὶ διατὶ τὸ τέρας αὐτὸ προέβη εἰς τὴν πρᾶξιν ταύτην, ἠρώτησεν ὁ ἀνακριτής.

— Διὰ τρία ρούβλια! ἀπεκρίθη τὸ μειράκιον.

ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΣΤΟ ΠΕΛΑΓΟ

ΚΩΝΣΤ. Σ. ΚΟΚΟΛΗ

ΜΕΓΑΛΟΙ-μικροί, εἴχαμε συναχθῆ γύρω στὸ μαγκάλι καὶ οἱ μισοὶ καθισμένοι κάτω στὸ μαλακὸ χαλί, οἱ ἄλλοι μισοξαπλωμένοι ἐπάνω στὸ πλατὺ καὶ μαλακὸ διβάνι, ἡτοιμάσθημεν νἀκούσωμεν τὴν διήγησιν τοῦ παπποῦ.

Ἔξω ἐφυσοῦσε βορειὰς δυνατὸς καὶ ἔκαμνε τὰ παράθυρα καὶ ταὶς καρδιαὶς τῶν μικρῶν ἀκροατῶν νὰ τρέμουν.

Ὁ παπποῦς εἶχε κάμει πολλὰ ταξείδια στὴ ζωή του καὶ ὅταν ὁ καιρὸς ἦτο ὅπως ἐκείνη τὴ βραδυά, πάντοτε ἦτο πρόθυμος νὰ μᾶς διηγηθῆ ἓν ἀπὸ τὰ πολλὰ ἐπεισόδια τῆς ζωῆς του, γεμάτα περιπετείας καὶ μὲ μίαν χάριν, ποῦ ὅλοι μας ἐκρεμόμεθα ἀπὸ τὰ χείλη του.

Ἡ γιαγιά, ἡ ὁποία, Κύριος οἶδε, πόσες φορὲς θὰ τὰς εἶχεν ἀκούσει αὐτὰς τὰς ἱστορίας, ἦτο πάντοτε ἡ πρώτη ποῦ ἐλάμβανε θέσιν πλησίον τοῦ παπποῦ διὰ νὰ ἀκούῃ καλλίτερα, καὶ τὸ ἐνδιαφέρον της ἐκορυφοῦτο εἰς κάθε τραγικὴν ἢ φαιδρὰν σκηνὴν τῆς διηγήσεως τοῦ παπποῦ. Ὁ Θεὸς φυλάξοι νὰ μιλήσῃ κανείς· ὠργίζετο φοβερὰ ἂν ὁ διακόψας ἦτο παιδὶ καὶ ἐδυσφόρει ἂν ἦτο μεγάλος.

Πρὶν ἀρχίσῃ ἡ διήγησις ἔγεινε λόγος περὶ τῶν τελευταίων ναυαγίων, τὰ ὁποῖα αἱ ἐφημερίδες περιέγραφον μὲ πολλὴν τραγικότητα καὶ ὅταν πλέον εἶχεν ἐξαντληθῆ τὸ θέμα αὐτό, ὁ παπποῦς ἔβηξε, καὶ τοῦτο ἦτο τὸ σύνθημα τῆς ἐνάρξεως. Ἐστράφησαν ὅλοι πρὸς τὸ μέρος

του, ἐλάβομεν ἕκαστος τὴν πλέον ἀναπαυτικὴν θέσιν καὶ πᾶσα ὁμιλία ἔπαυσε ἐν ἀκαρεῖ.

«Ἐβγήκαμε ἀπὸ τὸν κόρφο τῆς Σμύρνης μὲ καλό, βολικὸ καιρὸ κ' ἐψηλόσαμε κατὰ τὸ Σίγρι γιὰ νὰ τοῦ δώσωμε ἔπειτα πρίμα. Ὁ καιρὸς ἦτο γραῖγο-λεβάντες. Ἐλογαριάζαμε, πῶς ἂν βαστάξῃ ἔτσι θὰ ὁ καιρός, ἐκεῖ στὰς ἔξη τὸ βράδυ θὰ ἐπέφταμε σοταβέντο ἀπὸ τὸ βουνὸ τῆς Σκύρου, θ' ἀράζαμε νωρὶς-νωρὶς εἰς τῆς Τρεῖς μποῦκες καὶ θὰ ξημερονόμεθα στὰ σπίτια μας—ἡ ἡμέρα ποῦ ἦτον.

Ἐξημέρωνε Χριστούγεννα.

Ἄϊντε-ἄϊντε, ἐπέσαμε κάτω ἀπὸ τὴ Μιτυλήνη, ἀλλὰ μᾶς ηὗρε τὸ κ α ρ α ν τ ὶ καὶ μᾶς ἐπαίδεψε τέσσερις-πέντε ὥραις. Φουσκοθαλασσιά - καὶ ἀέρας τίποτε. Τέλος πάντων ἐκεῖ κατὰ τὰ 'σπερνὰ ἐγλυτώσαμεν ἀπὸ τὸ καραντὶ καὶ μὲ ὅλα μας τὰ πανιὰ ὀρτσάραμε μὲ πλώρη γραῖγο-τραμοντάνα. Ἡ γολέτα ἦταν ἄξιο καὶ καλοθάλασσο καΐκι· εἰς τὴ μπουρίνα δὲν μᾶς ἔπιανε πουλί! Ὁ οὐρανὸς ἄρχισε νὰ συννεφιάζῃ. Ἀφοῦ ἐδειπνήσαμε, ἐγὼ ἐκαλονύκτισα τὸν καπετὰν-Γιώργη κ' ἐκατέβηκα στὴν κάμαρα νὰ κοιμηθῶ. Δὲν εἶχα πάρει ἀκόμη τὸν πρῶτον ὕπνο, ὅταν ἐξύπνησα ἀπὸ ἕνα θόρυβο ἀπάνω στὴν κουβέρτα. Ἀπὸ τὸ θόρυβο αὐτὸν καὶ ἀπὸ τὸ κούνημα τῆς γολέτας ἐκατάλαβα πῶς ὁ καιρὸς εἶχε χαλάσει Ἐφόρεσα τὴν καπότα μου κ' ἔβγαλα τὸ κεφάλι μου ἀπὸ τὸ σ π ι ρ ά γ ι ο. Πίσσα ὁ οὐρανός· κἄτι κύματα θεόρατα, βουνά!

— Τί τρέχει, καπετὰν Γιώργη; ἐρώτησα τὸν πλοίαρχο.

— Τίποτε, μοῦ ἀποκρίθηκε ξηρά-ξηρὰ ὁ καπετὰν Γιώργης.

Ἐτραβήχθηκα μέσα, ὄχι διότι ἡσύχασα μὲ τὸ τ ί π ο τ ε αὐτὸ τοῦ πλοιάρχου, ἀλλὰ διότι ἕνα κῦμα, ποῦ ἔσπασε ἐκείνη τὴ στιγμὴ στὴ μάσκα τῆς γολέττας, ἐχύθηκε πλώρα πρίμα μέσα μὲ μανία νὰ σαρώσῃ ὅ,τι εὕρισκε στὴν κουβέρτα.

Έπεσα πάλι στήν κοκέτα μου κ' ἐδοκίμασα νά κοιμηθῶ, ἀλλά ποῦ ὕπνος. Ἑτοιμάσθηκα ν' ἀνέβω ἀπάνω, ἀλλά ἄλλαξα γνώμη γιατί ἄκουσα ποῦ ἔβρεχε, βροχή δυνατή καί χονδρή, ποῦ θαρρεῖς κ' ἔπεφτε χαλάζι. Μέσα στό θόρυβο ποῦ ἔκαμναν ἡ βροχή, τά κύματα καί ὁ ἄνεμος, ἀπό καιρό σέ καιρό ἄκουα τή φωνή τοῦ καπετάν Γιώργη, ποῦ σιγά-σιγά καί βαθειά ἔλεγε τοῦ τιμονιέρη πότε «δούλευέ τα», πότε «σοῦ φυλλίζει» καί ἄλλα προστάγματα, ποῦ μόνον οἱ γεμιτζῆδες τά καταλαβαίνουν. Ξαπλωμένος, καθώς ἤμουνα, εἶχα ἀντίκρυ μου τήν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Νικολάου, μέ τό κανδυλάκι, ποῦ ἐκινεῖτο καί ἐτρεμόσβυνε ἐμπρός εἰς τήν εἰκόνα.

Δέν ἔβλεπα τήν ὥρα νά παύσῃ ἡ βροχή γιά ν' ἀνέβω ἀπάνω νά μάθω ποῦ βρισκόμεθα καί ἄν δέν τρέχωμε κανένα κίνδυνο. Ἐσυμπέραινα, πῶς θά ἦτον περασμένα τά μεσάνυκτα, ὅταν ἔννοιωσα πῶς ἡ βροχή εἶχε παύσει. Ἐκουκουλώθηκα καλά, ἐφόρεσα ἀπό πάνω καί τή νιτσεράδα μου, μέ μεγάλη δυσκολία κατώρθωσα ν' ἀνέβω τή σκαλίτσα, δυό-τρεῖς φορές ἀναποδογύρισα στό ἀνέβασμα, καί ἐπί τέλους σκυφτός, κρατούμενος πότε ἀπό τήν κουπαστή, πότε ἀπό τό ταμπούκιο, ἔφθασα ἕως πίσω, ἐσωριάστηκα χάμω κ' ἐσφηνώθηκα ἐκεῖ στή γωνιά τοῦ ἀϊνά, χωρίς νά βγάλω ἄχνη ἀπό τό στόμα μου. Σκοτάδι-πίσσα· δέν ἔβλεπες τό δάκτυλό σου. Ὁ καπετάν Γιώργης, κουλουριασμένος κι' αὐτός στήν ἄλλη κώχη τοῦ ἀϊνά, δέν εἰμποροῦσα νά ἰδῶ ἄν ἐκοιμότανε ἤ ἄν ἦτον ξυπνητός. Ἔβλεπα μονάχα τό τιμονιέρη κωλοκαθισμένον κοντά μου, μέ τό διάκι ἀγκαλιασμένο στά δεξιά του, καί τόν ἔβλεπα, διότι εἶχε 'μπρός του τόν πούσουλα, καί τό φῶς τοῦ φαναριοῦ του τοῦ ἐφώτιζε τό στῆθος. Λίγο-λίγο ἐσυνείθισαν τά μάτια μου στό σκοτάδι, καί εἶδα πῶς ἐταξειδεύαμε σχεδόν ξυλάρμενοι — μέ τόν τρίγκο μοναχά κ' ἐκεῖνον μπρουλιαρισμένον.

Εἶχα κάμει τόσα ταξείδια στή ζωή μου, τέτοια τρικυμία δέν τήν εἶχα ξαναϊδῆ. Τώρα εἴχαμε καί τόν ἀέρα καί τή θάλασσα ἀπό τήν πρυμιά μάσκα,—θάλασσα χοντρή,

πού μᾶς ἐπατοῦσε, ἂν καὶ εἴμεθα ξεφόρτωτοι. Καὶ ἦτον ἀδύνατον νὰ κάμωμεν περισσότερα πανιὰ νὰ τρέχῃ τὸ καΐκι, γιατί θὰ μᾶς τὰ ἔτρωγε ὁ ἀέρας· ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ μπότζι ἐκεῖνο ἦτονε πολὺ δύσκολο καὶ ἐπικίνδυνο ν' ἀνέβουν οἱ ναύταις νὰ λύσουν πανί. Ἡ θάλασσαις ἐμπαινόβγαιναν—τί νὰ σοῦ κάμῃ καὶ ὁ τιμονιέρης ἀφοῦ δὲν ἔβλεπε· ἂν ἦτον 'μέρα, τέτοιες τιμονιὲς δὲν θὰ τὶς ἔκανε ἕνας καλὸς ναύτης σὰν τὸ Δημητρό· ἀλλὰ τώρα εἶνε συχωρεμένος γιατί δὲν βλέπει· ἔχει μονάχα τὸ μάτι του καρφωμένο στὸν πούσουλα καὶ δὲν τονε μέλει γιὰ τὶς θάλασσαις.

Οἱ ναυτικοὶ ὅλοι σχεδὸν ὅταν ταξειδεύουν, πρὸ πάντων μὲ φουρτοῦνα, ἔχουν λίγα λόγια. Τοὺς ἐρωτᾷς καί, ἢ δὲν σοῦ ἀποκρίνονται διόλου, ἢ σοῦ ἀπαντοῦν μ' ἕνα-δυὸ λόγια ξηρά. Ὁ καπετὰν Γιώργης—ὁ εὐθυμώτερος καὶ ὁμιλητικώτερος ἄνθρωπος ποῦ ἐγνώρισα στὴ στεριά, ἐσφαλοῦσε τὸ στόμα του ὅταν ἐπατοῦσε τὸ πόδι του στὸ καράβι. Καὶ οἱ ἐπιβάται εἶνε πάντοτε περίεργοι.

Ἡ ἀνησυχία καὶ ἡ ἀνυπομονησία μου νὰ μάθω τέλος πάντων ποῦ βρισκόμαστε, μὲ ἔκαμαν νὰ γυρίσω νὰ τὸν ἐρωτήσω :

— Εἴμαστε μακρυὰ ἀπὸ τὴ στεριά, καπετὰν Γιώργη ;

Δὲν μοῦ ἀπεκρίθη. Ἐσηκώθη μονάχα, ψηλὸς καθὼς ἦτον, ἕνας γίγαντας ἕως ἐκεῖ ἀπάνω, ἦλθε κοντὰ στὸν τιμονιέρη, ἔρριξε μιὰ ματιὰ στὸν πούσουλα, ἀκούμπησε τὰ χέρια του καὶ ἀπάνω σ' αὐτὰ τὸ πηγοῦνι του στὸ ξύλο τῆς ράντας, ἐστάθηκε ἔτσι κάμποση ὥρα κ' ἔπειτα ἐπιάστηκε ἀπὸ τὸ σχοινί, ποῦ ἦταν τεζαρισμένο πρίμα - πλώρα γιὰ νὰ κρατιοῦνται οἱ ναύταις, κ' ἐτράβηξε κατὰ τὴν πλώρη. «Τώρα, εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου, θὰ μάθω ἀπὸ τὸν τιμονιέρη ποῦ βρισκόμαστε.

— Πηγαίνομε καταπάνω στὴ Σκῦρο, στὸ Βουνό, καὶ δὲν πρέπει νἆμαστε καὶ πολὺ μακρυά. Τώρα νὰ ἰδοῦμε ἂν θ' ἀπεικάσουμε τὸ νησάκι ἢ θὰ σπάσουμε τὰ μοῦτρά μας ἀπάνω. Ὁ καπετάνιος ἦτανε τῆς ἰδέας νὰ τραβήξουμε κατὰ τὸ Καβοδόρο, ἀλλ' ἔπειτα ἐσκέφθηκε, πῶς

δὲ θὰ ἐπροφθάναμε καὶ τώρα ὁ Θεὸς νὰ βάλῃ τὸ χέρι του. Ἂν εἰμπορέσωμε νὰ περάσωμε καταμεσῆς νησάκι καὶ στερηᾶς θὰ εἶνε θαῦμα τοῦ ἅϊ Νικόλα—ἡ χάρι του νὰ μᾶς βοηθήσῃ.

Ἐγώ, ἅμα ἄκουσα αὐτά, ἄρχισα νὰ τρέμω, διότι ἕως ἐκείνη τὴ στιγμὴ δὲν εἶχα καταλάβει καλὰ-καλὰ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου· ἔλεγα, φουρτούνα εἶνε, στὸ πέλαγος εἴμαστε, φόβος κανένας δὲν ὑπάρχει. Ὅταν ὅμως ἄκουσα, ὅτι ἐπλησιάζαμε στὴ στερηὰ καὶ πῶς πηγαίναμε καταπάνω στὸ βουνό, ἐφοβήθηκα πολύ, γιατί ἤξευρα, πῶς γιὰ νὰ μποῦμε στὶς Τρεῖς μποῦκες, σ' ἕνα τόσο στενὸ λιμανάκι, εἴμαστε 99 τοῖς ἑκατὸ χαμένοι. Κ' ἐσυλλογίστηκα τὴν ὥρα ἐκείνη τὸ σπίτι μου, ἀπ' ἐδῶ τοῦ λόγου της, ἀπ' ἐκεῖ τὸν κύριον—ποῦ θὰ ἦτον τότε δώδεκα χρονῶν ἀγόρι, μοῦ φαινότανε πῶς ἄκουα τὴν καμπάνα τῆς ἐκκλησιᾶς μας, ποῦ ἐσήμαινε χαρμόσυνα, ποῦ ἐξημέρωνε Χριστούγεννα, καὶ εἶδα ὅλας τὰς ἐλπίδας μου χαμένας. Καὶ ἡ θάλασσα ἐβογγοῦσε γύρω μου, καὶ ὁ ἀέρας ἐφυσοῦσε λυσσασμένος, καὶ τὰ κύματα ἐσηκόνοντο θεόρατα, καὶ ἡ γολέττα μας πότε ἀνέβαινε ψηλὰ στὸν οὐρανὸ καὶ πότε ἐβυθίζετο στὰ τάρταρα. «Θεέ μου, σῶσέ μας!» ἐπρόφθασα καὶ εἶπα, ὅταν αἰσθάνθηκα τὴν γολέττα νὰ κ α ϊ ν α ν τ ί σ ῃ καὶ ἕνα πελώριο κῦμα νὰ χυθῇ ἐπάνω μου μὲ δαιμονικὴ λύσσα. Κάθε δύναμί μου εἶχε παραλύσει ἐκείνη τὴ στιγμὴ καὶ εἶπα μέσα μου πῶς: πάει πιά, ἐβουλιάξαμε, ἐχαθήκαμε. Τὰ χέρια μου ἦταν ξυλιασμένα ἀπὸ τὸ κρύο, ἀλλὰ περισσότερο ἀπὸ τὸ φόβο. Ἀφῆκα τὸ σκαρμό, ποῦ δένονται ἡ ἀπλαῖς, ποῦ τὸν ἐκρατοῦσα γιὰ νὰ βαστιέμαι στὴ θέσι μου κ' ἐκυλίσθηκα μέσα στὰ νερά, σὰν νὰ μὲ εἶχε ξεβράσει τὸ κῦμα. Καὶ μέσα στὴ παραζάλη μου ἐσκέφθηκα, πῶς ἔπρεπε νὰ εὕρω κανένα ξύλο, κανένα κάβο νὰ πιασθῶ, γιὰ νὰ μὴν ἔλθῃ κανένα ἄλλο κῦμα καὶ μὲ πετάξῃ ἀπὸ τὴν κουπαστὴ στὸ πέλαγο. Ἔξαφνα αἰσθάνθηκα δύο χέρια δυνατά, ποῦ μ' ἔπιασαν ἀπὸ τὶς ἀμασχάλες καὶ μ' ἐσφενδόνισαν σὰν δεμάτι ἄχυρα στὴν θέσι ποῦ ἐκαθόμουνα πρίν, καὶ ἄκουσα μιὰ φωνή, τὴ φωνὴ τοῦ καπετὰν Γιώργη, ποῦ

φώναξε θυμωμένος : «Πήγαινε, βρὲ ἀδερφέ, κάτω, νὰ μὴ μᾶς εὕρῃ κανένας μπελᾶς !» Αὐτὸ μονάχα. Ἐγὼ ὅμως δὲν ἐνοοῦσα νὰ κουνηθῶ πιὰ ἀπὸ τὴ γωνιὰ ἐκείνη. Σὲ λιγάκι τὸν ἄκουσα πάλι ποῦ ἐφώναξε στοὺς ναύτις, ποῦ ἦταν στὴν πλώρη : «Ἔχετε καλὰ τὸ νοῦ σας !», καὶ στὴ φωνή του διέκρινα τὴν ταραχὴ καὶ τὴν ἀνησυχία.

Τώρα ἤρχετο συχνότερα κοντὰ στὸν πούσουλα, ἔσκυβε κ' ἔβλεπε καὶ δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἡσυχάσῃ. Ἐγὼ ἔτρεμα σὰν σκύλος, κουλουριασμένος ἐκεῖ στὴ γωνιὰ καὶ ἀπὸ τὸν φόβο μου καὶ ἀπὸ τὸ κρύο, γιατὶ ἤμουνα βρεμένος σὰν πάππια. Εἶχα ὅμως τὸ μάτι μου καρφωμένο ἐμπρὸς καὶ προσπαθοῦσα νὰ διακρίνω κανένα μελανὸ σημεῖο.

Οἱ ναυτικοὶ τὴν προσέγγισιν τῆς ξηρᾶς τὴν ἐννοοῦν ἀπὸ πολλὰ σημεῖα, ὅταν εἶνε σκότος. Ὅταν ταξιδεύουν καὶ ἔχουν τὴ στεριὰ σοπράνο, τὰ κύματα, φυσικά, δὲν εἶνε χονδρὰ καὶ μανιώδη—ἀποθαλασσίζει ἀλλὰ καὶ ὅταν πλησιάσῃ κανεὶς κοντὰ σὲ στεριὰ τὴν βλέπει ποῦ μαυρίζει ὅσο σκοτάδι καὶ ἂν εἶνε· ναί, τὴν βλέπει τὴ στεριά, ἀλλὰ ποῦ μπορεῖ νὰ ἰδῇ καὶ σὲ ποιὸ μέρος τῆς στεριᾶς εὑρίσκεται γιὰ νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ βράχο, ξέρα ἢ ρηχά ; Καὶ πηγαίνει πλέον καὶ ὁ Θεὸς βοηθός.

— Πήγαινε, Δημητρό, ἐσὺ μπροστά, ποῦ ἔχεις καλὸ μάτι καὶ μένω ἐγὼ στὸ τιμόνι, εἶπεν ὁ πλοίαρχος. Ἔχετε καλὰ τὸ νοῦ σας, γιατί αὐτὴ ἡ χονδρὴ θάλασσα εἶνε τοῦ κάβου· ἂν προσπεράσωμε θ' ἀποθαλασσίσῃ καὶ τότε βλέπομε.

Ἀλλὰ δὲν εἶχε κάμει ὁ Δημητρὸς δύο βήματα, ὅταν ἕνα κῦμα σὰν βουνὸ ἐχύθηκε ἀπὸ πίσω μας μὲ τέτοια ὁρμή, ποῦ εἶδες ἕνα καΐκι νὰ γονατίσῃ· δὲν ἐπρόφθασε νὰ σηκωθῇ—χύνεται ἄλλο κι' ἄλλο καὶ ὁρμοῦν μὲ τέτοια μανία, ποῦ εἶπα μέσα μου, πῶς δὲν θὰ σηκωθοῦμε πιὰ κ' ἔκαμα τὸ σταυρό μου.

— Πέσαμε ἀπὸ κάτω ! ἐφώναξεν ὁ σκοπὸς ἀπὸ τὴν πλώρη.

Ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμή :

—Ἔλα πίσω, Δημητρό, ἐφώναξε καὶ ὁ καπετὰν Γιώρ-

γης,έπέσαμε σοταδέντο άπό τή στεριά! Νά τό Βουνό άπό σοπράνο. Τώρα νά ίδοῦμε πῶς θ' άπεικάσωμε τό νησάκι, γιά νά περάσουμε άπό μέσα, έπρόσθεσε, σάν νά τό έλεγε μέσα του.

Ἐμένα ἡ χαρά μου δέν εἶχεν ὅρια. Ἐπροσηκώθηκα λίγο στά γόνατα καί ἔστρεψα τά μάτια μου δεξιά, άπό πάνω άπό τήν κουπαστή καί εἶδα πράγματι ποῦ έμαύριζε δεξιά, κοντά, πολύ κοντά κἄτι τι πελώριο, ὑψηλό βουνό. Ἀλλά δέν εἶχα ἀνάγκη πιά νά ἰδῶ τίποτε,γιατί αίσθάνθηκα πῶς ἡ γολέττα μας εἶχε όρθοποδίσει καί τά κύματα δέν μᾶς έπατοῦσαν πιά. Ὅσο γιά τόν ἄλλο κίνδυνο τοῦ νησακιοῦ, οὔτε τόν έλογάριαζα, γιατί ἤξευρα, πῶς καί οἱ ναύταις καί ὁ καπετάν Γιώργης ἤξευραν τόσο καλά τά μέρη αὐτά, ὥστε εἰμποροῦσαν νά περάσουν άπό μέσα καί μέ κλειστά τά μάτια.

Μετά μισή ὥρα εἶδα τόν καπετάν Γιώργη νά κάνη τό σταυρό του. Ἐσταυροκοπήθηκα κ' έγώ μέ δάκρυα στά μάτια. Ἐσηκώθηκα ἀπάνω καί εἶδα πῶς εἴχαμε μπῆ πιά στίς Τρεῖς μποῦκες. Ἐδέσαμε παλαμάρι, γιατί τά νερά τοῦ λιμανιοῦ εἶνε ἄπατα, καί μέ τό ρόδισμα τῆς πρώτης αὐγῆς έπῆρα τό δρόμο γιά τή χώρα.

Ἀπό μακρυά ἄκουσα ποῦ έσήμαιναν οἱ καμπάνες. Ἐτράβηξα κατ' εὐθεῖαν εἰς τήν έκκλησιά μας. Ὅταν έπάτησα τό κατώφλιο τῆς έκκλησιᾶς ἄκουσα τή φωνή τοῦ κυρίου ἀπ' έδῶ, ποῦ ἔλεγε τόν Ἀπόστολο τῶν Χριστουγέννων:

«Ἀδελφοί, ὅτε ἦλθε τό πλήρωμα τοῦ χρόνου, έξαπέστειλεν ὁ Θεός τόν Υἱόν αὐτοῦ...»

ΗΡΘΕ ΤΟ ΤΣΕΡΝΙΚΙ!

ΜΙΛΤΙΑΔΗ ΑΓΑΘΟΝΙΚΩ

Τὸ τσερνίκι τοῦ καπετὰν Νικολῆ τοῦ Τράκου ἦταν ἕτοιμο στὰ Πωριά. Εἶχε καλάδο τὸ πανὶ καὶ τὴν ἄγκουρα ἀπίκου. Ὁ καπετὰν Νικολῆς, ἀνυπόμονος, ἐκουνοῦσε τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια του κ' ἐφώναζε σ' ἐκείνους ποὺ ἦταν ὄξω στὴ στερειὰ νὰ μπαρκαριστοῦν γλήγορα. Ἐκεῖνοι ὅμως μὲ τὶς γυναῖκες καὶ μὲ τὰ παιδιά των δὲν τοὺς ἔκαμνε καρδιὰ ν' ἀποχωρισθοῦν ἀπὸ τοὺς ἀγαπημένους των. Καὶ ἡ φελοῦκα ἐπερίμενε ἐκεῖ διπλαρωμένη στὸ βράχο καὶ ὁ Μανώλης ὁ μοῦτσος, μὲ τὸ ἕνα του χέρι στὸ κουπὶ καὶ μὲ τὸ ἄλλο ἀκουμπῶντας στὸ βράχο, εἶχε βυθισμένο τὸ βαθύ του βλέμμα ψηλὰ ἐπάνω, ποὺ ἄσπριζε τὸ σπιτάκι τους, ἀπομακρυσμένο ἀπὸ τὰ ἄλλα τοῦ χωριοῦ καὶ προσπαθοῦσε νὰ διακρίνη ποιὰ ἦταν ἡ μάννα του μέσα σὲ τρεῖς τέσσαρες γυναῖκες, ποὺ ἐστέκονταν ἔξω στὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ των.

Ὁ ἥλιος δὲν εἶχε βασιλέψει ἀκόμη, ἀλλὰ ἦταν κρυμμένος πίσω ἀπὸ τὸ Κάστρο καὶ ὁ ἴσκιος τοῦ ψηλοῦ βράχου ἐχύνετο ἕως τὰ Πωριὰ κ' ἐσκοτείνιαζε τὸ μέρος ἐκεῖνο, θαρρεῖς καὶ ἦταν σουρούπωμα. Ἔξω στὸ πέλαγο ἐφυσοῦσε τὸ βορειαδάκι καὶ ὁ καπετάνιος εἶχε δίκηο ν' ἀνυπομονῆ τόσο, γιατί ἔχανε τὸ βολικὸ καιρό. Εἰς τὸ περιγιάλι πέρα, ποὺ τὸ κῦμα τὸ ἐφιλοῦσε ἀπαλὰ ἀπαλά, ἐκαθρεφτίζονταν μέσα στὸν κρυσταλλένιο γιαλὸ τὰ σπίτια τοῦ Κάστρου καὶ στὴν πλατειὰ ἀμμουδιὰ τῆς ἀκρογιαλιᾶς, ἔρημης ἐκείνη τὴν ὥρα, ἐφαίνονταν ἐδῶ κ' ἐκεῖ τρία - τέσσερα κρασοβάρελα καὶ δυὸ βάρκες προμυτισμένες.

Οἱ ἀνεμόμυλοι τοῦ Μώλου καὶ τῶν Πωριῶν ἄρχισαν νὰ δένουν πιὰ τὰ πανιά τους καὶ οἱ γεωργοὶ τοῦ κάμπου, ἄλλοι πεζοὶ καὶ ἄλλοι καβάλα στὰ γαϊδουράκια των, ἐπέστρεφαν, μουρμουρίζοντες τραγουδάκια, στὸ χωριό. Σιγὰ σιγὰ ὁ ἴσκιος τοῦ Κάστρου ἔφευγε καὶ ἐπρόβαλλε ὁ ἥλιος πέρα ἀπὸ τὸ Κάστρο, μακρυὰ μακρυά, σὰν σφηνωμένος μέσα σὲ μιὰ σχισμάδα τοῦ μακρυνοῦ βουνοῦ κ' ἔρριξε πλάγια τὶς ἀκτῖνές του γιὰ μιὰ στιγμὴ κ' ἐσκέπασε τὸν κάμπον μ' ἕνα χρυσοκόκκινο φῶς σὰν σκόνη χρυσαφιοῦ. Τὸ κάτασπρο ἐκκλησιδάκι τοῦ Ἁγερμολάου, ποῦ εἶν' ἀπάνω στὸ ἀντικρυνὸ νησάκι, ἔγεινε κατακόκκινο καὶ ὁ καπετὰν Νικολῆς, ἀκουμπημένος ἀπάνω στὰ ξάρτια καὶ λουσμένος ἀπὸ τὶς ἀκτῖνες τοῦ ἥλιου, ἐφαινότανε σὰν ἄγριος.

— Μὰ τί κάνετε, βρὲ ἀδερφέ; θὰ μπῆτε νὰ φεύγουμε; ἐφώναξε ἔξω φρενῶν ὁ καπετὰν Νικολῆς ἀπὸ τὸ τσερνίκι.

— Τώρα! τώρα μπαίνουμε, καπετὰν Νικολῆ, ἐφώναξαν καὶ ἄρχισαν ν' ἀποχαιρετίζουν τοὺς δικούς των.

Ἐμπῆκαν τέλος πάντων ἕνας-ἕνας στὴ βάρκα: ὁ Γιάννης τοῦ Νικολῆ—ὁ παρτσινέβελος τοῦ καϊκιοῦ καὶ δυὸ ναῦτες. Ὁ Μανώλης ἀβαράρισε τὴ βάρκα μὲ τὸ χέρι του, ὕστερα μὲ τὸ κουπί του καὶ ἅμα ἡ φελοῦκα ἀνοίχθηκε λίγο ἀπὸ τὰ στεριά, ἐστάθηκε πίσω στὴν πρύμη τῆς βάρκας, ἔβαλε τὸ κουπὶ στὴ γουργοῦρα καὶ κουνῶντάς το γλήγορα-γρήγορα μέσα στὴ θάλασσα δεξιὰ-ἀριστερά, τοὺς ἔφερε κοντὰ στὸ τσερνίκι.

Ὁ καπετὰν Νικολῆς ἐμουρμούρισε κἄτι τι γιὰ τελευταία φορά, ἐβοήθησε νὰ πάρουν ἀπάνω τὴ βάρκα, νὰ σηκώσουν τὴν ἄγκουρα καὶ ἐπῆρε στὸ χέρι τὸ διάκι.

—Ἴσα φλόκο! ἐφώναξε, καὶ μὲ τὸ σήκωμα τοῦ φλόκου τὸ καΐκι ἐγύρισε πλώρη κατὰ τὸ πέλαγο, ἐφούσκωσε τὸ πανί του, ἐπροσπέρασε τὸν κάβο τοῦ νησακιοῦ καὶ τὸ τσερνίκι, γλυστρῶντας σὰν τὸ δελφίνι, ἐπῆρε δρόμο, ὡς ποῦ μὲ τὸ σκοτάδι ἔγεινε ἄφαντο στὸ βαθὺ τὸ πέλαγο τὸ λευκό του πανάκι.

* *
*

Εἶχε δίκηο νὰ βιάζεται ὁ καπετὰν Νικολῆς. Τέτοιο καιρὸ δὲν ἔπρεπε νὰ χάνουν. Ὀκτώβρη μῆνα μικρὰ καΐκια ἀπὸ βραδὺς ποτὲ δὲν ξεκινοῦν. Ἀλλὰ τί νὰ κάμῃ ;

Ἔβλεπε τὸν καιρὸ καλό· τὸ καΐκι του ἦταν ἄξιο καὶ καλοθάλασσο κ' ἐσκέφθηκε, πῶς ἂν κρατήσῃ ὅλη τὴ νύχτα αὐτὸς ὁ καιρός, ὡς τὸ πρωῒ θὰ μπορέσῃ νὰ περάσῃ τὸ Καβοδόρο καὶ νὰ πέσῃ κάτω ἀπὸ τὴν Ἄνδρο· κ' ἔτσι ἀποφάσισε νὰ φύγῃ ἀπὸ βραδύς.

Ὁ καπετὰν Νικολῆς ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς καλλίτερους ναυτικοὺς τοῦ νησιοῦ καὶ ὅποιος ἐταξείδευε μαζῆ του εἶχε πεποίθησι στὴν ἱκανότητα καὶ τὴν νοημοσύνη του. Ἦταν ψηλός, γαλανός, μὲ χονδρὰ ξανθὰ μουστάκια, ἡλιοκαμμένος καὶ εἶχε μιὰ πολὺ γλυκειὰ φυσιογνωμία. Τὸ καΐκι, ἡ «Φεβρωνία», ὅπως τὤλεγαν, δὲν ἦταν ὅλο δικό του. Τὸ μεγαλείτερο μερίδιο τὸ εἶχε ὁ κὺρ Γιάννης τοῦ Νικολῆ, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ παρτσινέβελος καὶ ὁ ὁποῖος εἶχε φορτώσει κάμποσα καντάρια ριζάρι, σερμαγιά του κ' ἐπήγαιναν στὴ Σύρα νὰ τὸ πουλήσουν.

Σὲ μεγάλη ταραχὴ εὑρέθησαν τὴν ἄλλη 'μέρα ὅλοι οἱ κάτοικοι τοῦ νησιοῦ γιὰ τὴν τύχη τοῦ τσερνικιοῦ, ποῦ ἔφυγε ἀπὸ βραδύς, γιατί τὴ νύχτα εἶχε σηκωθῇ φοβερὸς ἄνεμος μὲ βροχή—τέλειος κατακλυσμός. Ἡ οἰκογένειαις τῶν ἐπιβατῶν πρὸ πάντων ἦταν σὲ μεγάλη ἀνησυχία. Εἰς τὰ καφενεδάκια τοῦ νησιοῦ ἄλλη ὁμιλία δὲν εἶχαν, παρὰ νὰ συζητοῦν γιὰ τὸ τσερνίκι καὶ τοὺς ἐπιβάταις του. Μερικοὶ ἦταν τῆς ἰδέας, πῶς τὸ καΐκι,—γλήγωρο καθὼς ἦτον, θὰ μπόρεσε νὰ περάσῃ τὸ Καβοδόρο· τὸ ἔλεγαν ὅμως, ἀλλὰ δὲν τὸ πίστευαν κι' αὐτοί, γιατί ὁ ἀέρας ἔπιασε στὰς δύο - δυόμισυ μετὰ τὰ μεσάνυχτα καὶ τὸ τσερνίκι δὲν θὰ εἶχε κάμει 20—25 μίλια. Ἄλλοι πάλιν, ρουφῶντας τὴν φασκομηλιά των, ἐκουνοῦσαν τὸ κεφάλι καὶ δὲν ἔβγαζαν ἄχνη ἀπὸ τὸ στόμα των. Φοβερὴ ἀγωνία ἐβασάνιζεν ὅλους· ἔλεγεν ἕνας τὴ γνώμη του δειλά-

δειλά, ἐσώπαινε καὶ δὲν ἄκουες μιλιά· μονάχα ὁ ἀέρας —ἡ πρώτη προβέτζα—γιονιᾶς σωστός, ἐσφύριζε στὸ παράθυρο τοῦ καφενέ, ἡ ψιλὴ βροχή, ποῦ ἐκτυποῦσε στὸ καλδερίμι τοῦ δρόμου καὶ τὸ ἀνεμιστήρι, ποῦ ἐγύριζε μὲ κρότο εἰς τὴ γωνιὰ τοῦ ἐπάνω τζαμιοῦ τοῦ παραθύρου.

Ἄκρα σιωπὴ ἐβασίλευε μέσα στὸ καφενεδάκι καὶ ὅλοι ἦταν σκυμμένοι καὶ βυθισμένοι ὁ καθένας στὴ σκέψι του. Ἔξαφνα ἀνοίγει ἡ πόρτα καὶ ὅλοι ξαφνιάστηκαν. Ἐμπῆκε μέσα κουκουλωμένος μὲ τὴν καπότα του καὶ μουσκίδι ἀπὸ τὴ βροχή, ὁ ἀγροφύλακας ὁ Τριαντάφυλλος. Ὅλοι ἐκάρφωσαν τὰ μάτια των ἐπάνω του μὲ ἀνησυχία καὶ κακὴ προαίσθησι, ὡς νὰ ἐπερίμεναν ν' ἀκούσουν κἄτι τι ἀπαίσιο ἀπὸ τὸ στόμα του.

— Τί νέα ; τὸν ἐρώτησαν ὅλοι μ' ἕνα στόμα.

— Τί νέα ; δὲν τὰ μάθετε ; ναυάγιο !

— Τὸ τσερνίκι ;! ἐρωτοῦν καὶ πετιῶνται ἀπὸ τὰ σκαμνιά των.

— Ποιὸ τσερνίκι ; Καλέ, ἕνα μπάρκο φορτωμένο μαλλιά. Ἔπεσε στὸ Ἄϊ Φωκᾶ καὶ ἀπὸ τὸ πλήρωμα δὲν ἔμεινε ρουθοῦνι. Πάω νὰ τὸ πῶ τοῦ δημάρχου. Μεγάλο κακὸ στὴ θάλασσα, ἐπρόσθεσεν ὁ ἀγροφύλακας Τριαντάφυλλος καὶ ἔφυγε νὰ πάῃ νὰ εὕρῃ τὸν δήμαρχο.

Αὐτὸ συνέβη κατὰ τὰ τέλη Ὀκτωβρίου 1869—70. Τηλέγραφος τότε δὲν ὑπῆρχε ἀκόμη στὸ νησὶ καὶ δὲν ἦταν εὔκολο νὰ ζητήσουν πληροφορίαις ἀπὸ τὴ Σύρα, ἂν ἔφθασε τὸ τσερνίκι ἐκεῖ. Ὕστερα ἀπὸ δυό-τρεῖς 'μέραις ἐκαλοσύνεψε, ἐπῆρε νοτιὰ καὶ ἕνα τρεχαντῆρι, ποῦ ἦταν στὴ Σύρα, ἐγύρισε στὴν πατρίδα. Ἐρωτοῦν ἂν εἶδαν τοὺς ξενιτεμένους των στὴ Σύρα—μήτε εἶδαν μήτε ἤκουσαν τίποτε. Τότε πιὰ ἦταν τὰ κλάμματα καὶ τὰ μοιρολόγια. Οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι τῶν ξενιτεμένων ἐπροσπαθοῦσαν νὰ παρηγορήσουν τὰς οἰκογενείας των καὶ νὰ τοὺς πείσουν. πῶς δὲν ἐχάθησαν, πῶς ἴσως νὰ ἐπρόφτα-

ξαν κ' ἐτρύπωσαν σὲ κανένα λιμανάκι, στὸ Καστρὶ τῆς Καρύστου ἔξαφνα, ἢ πουθενὰ ἀλλοῦ, πῶς ἐπειδὴ ἐπῆρε νοτιά, δὲν ἠμπόρεσαν νὰ πιάσουν στὴ Σύρα καὶ τέτοια, ἀλλὰ τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἦταν θετικὸ καὶ δὲν εἶχε τὴ δύναμι νὰ τοὺς παρηγορήση.

Ἡ Ἀμέρισα, ἡ γυναῖκα τοῦ καπετὰν Νικολῆ, ἔξανε τὰ μαλλιά της, ἐκομμάτιασε τὰ μάγουλά της, ἔκαμε θρῆνος!

Ἔφυγαν ἄλλα καΐκια γιὰ τὴ Σύρα, ἐγύρισαν πίσω, ἀναζήτησαν—τοῦ κάκου· ἐπέρασε μῆνας καὶ εἴδησις καμμία!

Τότε πιὰ δὲν ἔμεινε καμμιὰ ἀμφιβολία, πῶς τὸ τσερνίκι ἐχάθη σύψυχο, ἐμαυροφόρεσαν αἱ οἰκογένειες τῶν ἐπιβατῶν, ἔκαμαν πιὰ καὶ τὰ κόλλυβά τους καὶ ὅλο τὸ νησὶ τοὺς ἔκλαψεν ἀπὸ τὴν καρδιά.

Ἀπ' ὅλους πιὸ ἀπαρηγόρητος ἦταν ὁ φίλος καὶ κουμπάρος τοῦ καπετὰν Νικολῆ, ὁ μαστρο-Γιώργης ὁ παπουτσῆς· τόσο ἔκλαψε τὸν ἀγαπητό του φίλο ὥστε ἀρρώστησε ἀπὸ τὴ λύπη του καὶ οὔτε δουλειὰ ἤθελε νὰ πιάση οὔτε στὸ ψάρεμα νὰ πάῃ, ποῦ τὸ ψάρεμα ἦταν μία ἀπὸ ταὶς μεγαλείτεραις ἀδυναμίαις του, σχεδὸν πάθος.

Στὶς σαράντα 'μέρες ἀπὸ τὴν ἀπαίσια ἐκείνη βραδειὰ ἔγεινε μεγάλο μνημόσυνο, ἐχοροστάτησαν ὅλοι οἱ παπάδες τοῦ νησιοῦ, οἱ μυρολογίστρες εἶπαν τὰ πιὸ λυπητερά τους μυρολόγια καὶ δὲν ἔμεινε μάτι νὰ μὴ κλάψῃ τοὺς ἀδικοπνιγμένους.

Ὁ μαστρο-Γιώργης ἦταν ἄνθρωπος νευρικὸς καὶ τὸ δυστύχημα αὐτὸ—ὁ ἄδικος πνιγμὸς τοῦ φίλου του,τὸν ἔκαμε εὐαίσθητο φοβερὰ καὶ τὸ κάθε τι τὸν ἐτάραζε. Πολλαὶς φοραὶς τὸν εἶδαν νὰ μιλῇ μοναχός του καὶ νὰ κάνῃ χειρονομίαις, εἰς τρόπον ὥστε στὸ νησὶ ἄρχισαν νὰ φοβοῦνται γιὰ τὸ λογικό του. Ἀλλὰ ὁ χρόνος σιγὰ-σιγὰ βαλσαμόνει ὅλαις ταὶς πληγαίς, καὶ ὁ μαστρο-Γιωργης, ἀφοῦ ἐπέρασε κάμποσος καιρός, ἄρχισε νὰ συνέρχεται, ἔπιασε πάλι τὴ δουλειά του καὶ συχνότερα τὸ ψάρεμα.

Ἐσηκώθη ἕνα πρωΐ, ἐπῆρε τὸ ἀποκαλαμίδι του καὶ τὰ

δολώματά του καὶ σιγά-σιγὰ ἐτράβηξε γιὰ τὸ Ἀχίλλει,[1] ποῦ ἐκεῖ κοντὰ εἶνε μιὰ ἀγκάλη κ' ἔχει πολλοὺς σαργούς. Ἐπήγαινε σκυμμένος καὶ εἶχε στὸ νοῦ του τὸ φίλο του καπετὰν Νικολῆ· εἶχε φθάσει δὲ εἰς τὰ μισὰ τοῦ δρόμου του, ἐκεῖ κοντὰ εἰς τ' Ὁλόρθο Πωρί, ὅταν σηκώνει ἔξαφνα τὰ μάτια του καὶ βλέπει στ' Ἀχίλλει ἀραγμένο ἕνα τσερνίκι. Ἐστάθη, κυττάζει μὲ προσοχή· γελοῦν τὰ χείλη του, γελᾷ ὅλο του τὸ πρόσωπο ἀπὸ χαρά! . . . Ἀνεγνώρισε τὸ τσερνίκι, τὸ χαμένο τσερνίκι τοῦ φίλου του καπετὰν Νικολῆ. Δὲν τοῦ ἔμεινε ἀμφιβολία. Γιὰ μιὰ στιγμὴ τοῦ ἦλθε στὸ νοῦ νὰ στραφῇ πίσω, νὰ πάῃ στὸ χωριό, νὰ πάῃ στὴ κουμπάρα του καὶ νὰ τῆς ἀναγγείλῃ τὴν χαροποιὰ εἴδησι. Κ' ἐστράφη γιὰ νὰ γυρίσῃ πίσω, ἀλλὰ εἶδε ποῦ ἤρχετο μακρυὰ ἀπὸ πέρα κἄποιος, ποῦ ἔμοιαζε μὲ τὸν κουμπάρο του καὶ τρέχει νὰ τὸν ὑποδεχθῇ, γεμάτος λαχτάρα.

Ὁ καπετὰν Νικολῆς ἦλθε κοντά του, ἀγκαλιάσθηκαν, ἐφιλήθηκαν, εἶπαν ἕνα σωρὸ πράγματα, τὸν ἐρώτησε μάλιστα ὁ καπετὰν Νικολῆς ἂν τοῦ ἔχῃ ἕτοιμα τὰ παπούτσια, ποῦ τοῦ παρήγγειλε πρὶν νὰ φύγῃ καὶ ἀποχωρίσθηκαν. Εἶπε μὲ τὸ νοῦ του ὁ μαστρο-Γιώργης: ἂς πάω νὰ πιάσω λίγους σαργοὺς νὰ τοῦ πάω δῶρο γιὰ τὸ καλῶς ὥρισες καὶ τὸ βράδυ ἔχομε καιρὸ νὰ τὰ ποῦμε.

Εἶχε τέτοια χαρά, ποῦ δὲν εἴξευρε τί ἔκανε. Ἐβαρέθηκε νὰ πάῃ μακρύτερα νὰ ψαρέψῃ κ' ἐπροτίμησε νὰ καθίσῃ ἐκεῖ κοντὰ σὲ μιὰ ἀγκαλίτσα, ἔκαμε πάσῃ κ' ἔριξε τὸ ἀγγίστρι, ἀλλὰ οἱ σαργοὶ δὲν ἐτσιμποῦσαν.

Μισὴ ὥρα εἶχε ριγμένο τ' ἀγγίστρι στὴ θάλασσα,—τίποτε! περίεργο αὐτό! Τὸ θαλασσάκι ἐκτυποῦσε καὶ τὰ νερὰ τῆς ἀγκάλης ἤτανε θολά—κατάλληλα γιὰ ψάρεμα τῶν σαργῶν· ἡ πάσῃ ἔγεινε μὲ ὅλους τοὺς κανόνας, πῶς διάβολο νὰ μὴ τσιμποῦν; Καὶ ὅμως δὲν ἐτσιμποῦσαν, γιατί ὁ μαστρο-Γιώργης ἀπὸ τὴ σαστιμάδα του δὲν εἶχε βάλει καθόλου δόλωμα στ' ἀγγίστρι.

1 Ὁρμίσκος, ὁπόθεν κατὰ τὴν παράδοσιν ἀπέπλευσεν εἰς τὴν Τρωάδα ὁ ἥρως Ἀχιλλεύς.

Βλέποντας πῶς δὲν εἰμποροῦσε τίποτε νὰ κάνῃ, ἐμάζεψε τ' ἁρμίδια του, ἔχωσε τὴ σέλλα τοῦ βρακιοῦ του στὸ ζωνάρι του, γιὰ νὰ μὴ τὸν ἐμποδίζῃ στὸ δρόμο κ' ἐτράβηξε γιὰ τὴ χώρα, λυπημένος γιὰ τὴ κακὴ ψαριά, ἀλλὰ χαρούμενος γιὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ κουμπάρου του. Σ' ὅλο τὸ δρόμο ἐσυλλογιζότανε τὴ χαρὰ τῆς κουμπάρας του, καὶ ἡ περιέργεια νὰ μάθῃ ποῦ ἤτανε τέλος πάντων οἱ ξενιτεμένοι τόσον καιρὸ ποῦ τοὺς εἶχαν χαμένους, τὸν ἔκαμε νὰ μὴ νοιώσῃ κούρασι ὕστερα ἀπὸ τόσο δρόμο. Ἦταν κοντὰ τὸ μεσημέρι ὅταν ἔφθασε στὸ σπίτι του. Ἡ γυναῖκά του, ποῦ τὸν εἶδε γελαστὸ καὶ χαρούμενο, καὶ ποῦ εἶχε τόσον καιρὸ νὰ ἰδῇ νὰ γελάσουν τὰ χείλη του, τῆς φάνηκε παράξενο καὶ ἄρχισε νὰ τὸν ἐρωτᾷ τί τοῦ συνέβη

Ἐκεῖνος τὴν ἐκύτταξε καλὰ-καλὰ μὲ ἀπορία.

«Πῶς τάχα τὸν ἐρωτᾷ τί συνέβη ; Εἶνε δυνατὸν νὰ μὴν ἔμαθε πῶς ἦλθαν οἱ ξενιτεμένοι ; Εἶχαν περάσει τόσαις ὥραις ἀφ' ὅτου αὐτὸς εἶχεν ἰδῆ τὸν καπετὰν Νικολῆ... Δὲν εἰμποροῦσε, παρὰ νὰ ἦταν φερμένος στὸ σπίτι του καὶ παρόμοια νεκρανάστασις θὰ ἐσήκωνε στὸ πόδι ὅλο τὸ νησί· πῶς ἦτο λοιπὸν δυνατὸν νὰ μὴ μάθῃ ἡ γυναῖκά του τὸν ἐρχομὸ τοῦ καπετὰν Νικολῆ ;»

—Μά, βρὲ γυναῖκα, τί μ' ἐρωτᾶς τί συνέβη ; τῆς λέγει, στὴν Ἀμέρικα ζῇς ; Δὲν ἔμαθες πῶς ἦρθε ὁ κουμπάρος, ὁ καπετὰν Νικολῆς ;

—Δὲν ἐβγῆκα, χριστιανέ μου, ὄξω ἀπὸ τὸ πρωΐ· πῶς θέλεις νὰ τὸ μάθω ; Δόξα νἄχῃς, Θεέ μου, εἶπεν ἡ γυναῖκα τοῦ μαστρο-Γιώργη, κ' ἔκαμε τὸ σταυρό της.

Ὁ μαστρο-Γιώργης ἐτοποθέτησε γλήγωρα-γλήγωρα τ' ἁρμίδια του καὶ τ' ἀγγίστριά του μέσα στὸ ντουλάπι, κ' ἔτσι καθὼς ἦταν, σκονισμένος, νηστικός, ἄπλυτος ἀπὸ τὸ δρόμο ἔφυγε νὰ πάῃ στοῦ κουμπάρου του. Δὲν ἐπερπατοῦσε, ἐπετοῦσε ἀπὸ τὴ χαρά του.

Ἡ πόρτα τοῦ σπιτιοῦ τοῦ καπετὰν Νικολῆ ἦταν μισοκλεισμένη. Ἔξω στὸ δρόμο ἔπαιζαν τὰ τρία παιδάκια του στὰ μαῦρα ντυμένα, ἀλλὰ ὁ μαστρο-Γιώργης ἀπὸ τὴ

βιάσι νὰ μπῇ στὸ σπίτι, δὲν τὰ παρετήρησε. Ἔδωσε μιὰ σπρωξιὰ τῆς πόρτας κ' ἐμπῆκε. Ὅλα μέσα κατάμαυρα· καναπελίκια, κουρτινάκια, τραπεζομάντυλα, καὶ οἱ καθρέφτες ἀκόμη σκεπασμένοι μὲ μαῦρο ὕφασμα· ὅλα, ὅλα μαῦρα ἐκεῖ μέσα, μονάχα ἡ καθαριότης ἔλαμπε. Ἡ κουμπάρα του ἤτανε καθισμένη καὶ αὐτὴ στὰ μαῦρα κ' ἐμπάλωνε τα ρουχαλάκια τῶν παιδιῶν της. Καθὼς ἐμπῆκε, ἐμπουρδάρισε μάλιστα μέσα στὸ σπίτι ὁ μαστρο-Γιώργης :

— Καλῶς τὰ 'δέχθης, κουμπάρα, ἐφώναξε.

— Ποιόνε ; Τί ; εἶπ' ἐκείνη, ἀναπετάχθηκε ἀπὸ τὸ σκαμνί της καὶ ἐξανάπεσε πάλι σωριασμένη, σὰν νὰ εἶχε πέσει ἀπὸ ψηλὰ ἀπὸ τὴ στέγη.

— Πῶς—ποιόνε ;—τὸν κουμπάρο ! τῆς εἶπε ἢ τοῦ φάνηκε πῶς εἶπε ὁ μαστρο-Γιώργης καὶ ἄρχισε νὰ τρέμη καὶ νὰ κλονίζωνται τὰ γόνατά του.

— Ποῦ εἶνέ τος ; Ἦρθε τὸ τσερνίκι ;! Παιδιά, παιδιά! ἐφώναξε.—Ἄχ, Παναγία μου! παιδιά! ὁ μπαμπᾶς σας ἦρθε !

— Ποιὸ τσερνίκι λές, κουμπάρα ; Ἐγὼ τὸν κουμπάρο τὸν εἶδα τὸ πρωΐ, ποῦ πήγαινα στὸ ψάρεμα... δὲν ἦρθε ἀκόμα ; Τί τσερνίκι λές ;

Ὁ μαστρο-Γιώργης, λέγοντας αὐτά, εἶχε τὰ μάτια του γουρλωμένα καὶ ἡ ὄψις του ἦταν σὰν τὸ κερί. Ἡ γυναῖκα τοῦ καπετὰν Νικολῆ, ἅμα γύρισε καὶ τὸν εἶδε τὸν ἐφοβήθη· τέτοια ἦταν ἡ κατάστασίς του, ὥστε ἐσκοτείνιασε ἡ χαρὰ τῆς καπετάνισσας, ἔσβυσε μονομιᾶς σὰν τὸν ἥλιο, ποῦ τὸν σκεπάση μαῦρο σύννεφο.

Ἄρχισε νὰ τρέμη καὶ αὐτή, ἐφοβήθη, ἐτρόμαξε. Ἐσυλλογίσθη, πῶς ἀφοῦ ὁ μαστρο-Γιώργης εἶδε τὸν ἄνδρα της ἀπὸ τὸ πρωΐ, ἔπρεπε νὰ εἶνε φερμένος εἰς τὸ σπίτι ἐδῶ καὶ τρεῖς ὥραις. Τί ἐγίνηκε λοιπόν : Μήπως ὁ μαστρο-Γιώργης δὲν εἶνε μὲ τὰ καλά του ;

— Μὴν ἔκαμες λάθος, κουμπάρε ; τὸν ἠρώτησε δειλάδειλά.

— Καλὲ τί λές, κουμπάρα ; τὸν εἶδα μὲ τὰ μάτια μου, τὸν ἀγκάλιασα, τὸν ἐφίλησα, ἐμιλήσαμε τόση ὥρα μαζύ,

θυμοῦμαι μάλιστα ποῦ εἶχε τὴ φοῦντά του πλακωμένη στὸ τσάκισμα τοῦ φεσιοῦ του, μ' ἀρώτησε ἂν τοῦ ἔκαμα τὰ παπούτσια του, ποῦ μοῦ παρήγγειλε πρὶν νὰ φύγῃ, καὶ μοῦ λὲς ἂν ἔκαμα λᾶθος;

— Μὰ τότε ποῦ εἶνέ τος λοιπόν;

— Δὲ ξέρω κ' ἐγὼ τί νὰ σοῦ πῶ... πάω νὰ χάσω τὸ νοῦ μου.

Ἡ γυναῖκα τοῦ μαστρο-Γιώργη, ἅμα ἔφυγε ὁ ἄντρας της, ἐβγῆκε καὶ εἶπε σταὶς γειτόνισσαις τὴ χαροποιὰ εἴδησι,—τὸν ἐρχομὸ τῶν χαμένων, καὶ σὲ μιὰ στιγμὴ τὸ εἶχε μάθει ὅλος ὁ κόσμος. Βοὴ καὶ ταραχή! Καθένας ἔτρεξε νὰ πάῃ νὰ χαιρετήσῃ τοὺς νεοφερμένους. Σὲ λίγο εἶχε γεμίσει τὸ σπίτι τοῦ καπετὰν Νικολῆ· ὁ ἕνας ἐρωτοῦσε τὸν ἄλλον, πολλαὶς γυναῖκες εἶπαν πῶς εἶδαν, ἄλλη τὸν καπετάνιο, ἄλλη τὸ Γιάννη τοῦ Νικολῆ, ἄλλαις τὸν ἕνα, ἄλλαις τὸν ἄλλο, καὶ ἄλλαις εἶπαν πῶς εἶδαν, μάλιστα καὶ τὸ καΐκι ἀραγμένο στὴ Λιναριά! Ἕως ὅτου νὰ μαθητευθῇ ἡ ἀλήθεια, πῶς οὔτε καΐκι εἶδε κανείς, οὔτε καπετάνιο, οὔτε κανένα, εἶχε πιὰ βραδιάσει. Νέα κλάμματα, νέος θρῆνος.

Οἱ συγγενεῖς τῶν χαμένων ἐπείσθησαν, πῶς ἡ ψυχὴ τοῦ καπετὰν Νικολῆ παρουσιάσθη στὸ μαστρο-Γιώργη ὁλοφάνερα, γιὰ νὰ βεβαιωθῇ ὁ κόσμος, πῶς οἱ ξενητεμένοι τους δὲν ζοῦν· καὶ τὸν μαστρο-Γιώργη τὸν ἐπίστευαν, γιατί δὲν ἔλεγε ποτέ του ψέμματα, ἂν καὶ δὲν εἶχαν ἀνάγκη νὰ ἀμφιβάλλουν, βλέποντας τὴν ἐλεεινὴ κατάστασι τοῦ δυστυχισμένου ἀνθρώπου. Ἔστειλαν μολαταῦτα ἀνθρώπους νὰ ἰδοῦν, ἂν τὸ τσερνίκι, ποῦ εἶπε ὁ μαστρο-Γιώργης, ἦταν ἀραγμένο στ' Ἀχίλλει· ἐπῆγε ἄνθρωπος καὶ ἀνεζήτησε παντοῦ, ἐγύρισε πίσω καὶ εἶπε πῶς δὲν εἶδε πουθενὰ τίποτε.

Ὕστερα ἀπ' αὐτὰ ὁ μαστρο-Γιώργης δὲν ἦτον πιὰ σὲ κατάστασι νὰ πάῃ στὸ σπίτι του, τὸν ἐπῆγαν σηκωτό, τὸν ἔρριξαν στὸ κρεβάτι καὶ ἄναψε κ' ἐκόρωσε ἀπὸ πυρετό. Παραμιλητά, πράματα . . . Εἴκοσι 'μέραις ἦταν ἀναίσθητος, οὔτε τὰ μάτια ν' ἀνοίξῃ. Οἱ συγγενεῖς του

μιά βραδυά που ήταν ή κρίσις εφοβήθηκαν καί τον εμετάλαβαν, άλλά τέλος πάντων έγεινε καλά καί άρχισε νά βγαίνη καί όξω.

Ήταν τά μέσα του Γενάρη. Είχαν περάσει δυόμισυ μήνες σχεδόν άπό τήν ήμέρα που είχε φύγει τό τσερνίκι του καπετάν Νικολή καί ό κόσμος άρχιζε πιά νά ξεχνά γιά τό δυστύχημα εκείνο, όταν έξαφνα, σάν βροντή σέ καλοσυνάτη ήμέρα εξάφνιασε τον κόσμο ή είδησις, πώς ήρθε τό τσερνίκι, ξεπρόβαλλε άπό τον κάβο του βουνού. Στήν άρχή ό κόσμος δεν επίστεψε, διότι, εκτός εκείνου που συνέβη στό μαστρο-Γιώργη, καί άλλαις άκόμη φοραίς εβγήκε λόγος, πώς ήρθε τό τσερνίκι κ' έτρεχαν νά ιδούν καί στά ύστερα έβγαινε πώς ή είδησις ή ήταν ψεύτικη ή τό καΐκι δεν ήταν εκείνο. Αύτή όμως τή φορά, εκείνος που τό πρωτοείδε δεν ήταν άνθρωπος νά πή ψέματα καί είχεν ιδή τό τσερνίκι άπό ψηλά άπό το Κάστρο καί τό άνεγνώρισε. Δεν έμεινεν άνθρωπος στήν άγορά· έτρεξαν όλοι νά τό ιδούν καί νά βεβαιωθούν. Έμαζεύθηκε όλο τό νησί στον Άϊ Βασίλη, άνδρες, γυναίκες, γέροι, παιδιά, έκλεισαν τά σπίτια των καί πολλοί τ' άφήκαν άνοικτά κ' έφυγαν.

Τόσο ενδιαφέρον είχεν ό κόσμος γιά τούς χαμένους.

Άμα επλησίασε τό καΐκι έως ένα μίλι άπό τή στερειά καί δεν έμεινε πιά καμμιά άμφιβολία πώς ήταν ή «Φεβρωνία», όλος εκείνος ό κόσμος εξεκίνησε άπό τον Άϊ Βασίλη κ' εκατέβη στήν άκρογιαλιά νά ύποδεχθή εκείνους, που γιά τόσον καιρό είχε χαμένους.

Αύτή ή νεκρανάστασις, αύτό τό συμβάν δεν ελησμονήθη άκόμη στό νησί, τό ενθυμούνται όλοι, γιατί δεν επέρασε καί πολύς καιρός που συνέβη, άλλά, μου φαίνεται, πώς θά έχουν νά τό διηγούνται ή νέαις γενεαίς. Τό πώς δε έγεινε αύτό τό θαύμα, θά σάς τό διηγηθώ μέ λίγα λόγια, όπως τό άκουσα άπό στόμα του ιδίου καπετάν Νικολή.

Ή τρικυμία τούς βρήκε 20-25 μίλια κάτω άπό τή Σκύρο καί τούς τάϊσε στά χέρια, όπως λέγουν οί ναυτικοί. Είχαν άνοίξει πολύ καί γιά νά σωθούν εταξίδευαν όπου

τοὺς ῥεμβοῦσε ὁ καιρός, ἔβαλε λοιπὸν πλώρη κατὰ τὴ Σάμο κ' ἐκεῖ κατώρθωσαν νὰ πιάσουν τὴν ἄλλη μέρα μισοπνιγμένοι.

Στὴ Σάμο ηὗραν ἀγοραστὴ κ' ἐπούλησαν τὸ ριζάρι· ὕστερα κάποιος τοὺς ἐπρότεινε νὰ τοὺς ναυλώσῃ γιὰ τὴν Ἀνατολή· ἐδέχθηκαν, γιατὶ ὁ ναῦλος ἦτον καλός. Ἀπὸ 'κεῖ ἐναυλώθησαν δι' ἄλλο μέρος καὶ τέλος πάντων εὕρῆκαν συμφέρον κ' ἔκαμαν ἀρκετὰ ταξείδια κατὰ τὸ διάστημα τῶν δυόμισυ μηνῶν, ποῦ στὴ Σκῦρο τοὺς εἶχαν χαμένους. Ὁ καπετὰν Νικολῆς εἶπε πῶς ἔγραψε δυὸ-τρία γράμματα στὴν οἰκογένειά του, καὶ ὅμως κανένα δὲν ἔλαβαν στὴ Σκῦρο — Τούρκικα ταχυδρομεῖα βλέπεις !

Μὲ τὸν ἐρχομὸ τῶν ξενιτεμένων ὅλαις ἡ πίκραις καὶ τὰ φαρμάκια πέρασαν, ἐλησμονήθηκαν. Ὁ μαστρο-Γιώργης ἦτον σταῖς χαραίς του, ἀλλὰ ἀπὸ ἐκεῖνο ποῦ εἶχε πάθει, πάντα τοῦ ἔμεινε κἄτι τι, μιὰ κἄποια ἀφηρημάδα καὶ ἕνας ἀνεξήγητος φόβος· γιὰ τοῦτο οἱ συγγενεῖς του ποτὲ δὲν τὸν ἄφιναν μοναχὸ νὰ πάῃ πουθενά. Τὸν ἐβασάνιζε πάντα μία ὑποψία, πῶς εἰμπορεῖ καὶ ἄλλη φορὰ νὰ πάθῃ τὰ ἴδια, καὶ ἐφοβότανε μήπως δὲν θὰ ἀνθέξῃ. Τέλος ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποῦ ἀρρώστησε δὲν εἰμπόρεσε ὁ καϋμένος ὁ μαστρο-Γιώργης νὰ πάρῃ τ' ἀπάνω του καὶ τὸν ἐκροββάτωνε κάθε ἀέρας ποῦ ἤθελε τοῦ φυσήξῃ.

Δὲν εἶν' ἀκόμα τέσσερα χρόνια ποῦ πέθανε.

Ο ΜΑΣΤΡΟΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΜΙΧΑΗΛ ΔΑΜΙΡΑΛΗ

Ὁ Μαστροδημήτρης ἦτο ὑποδηματοποιὸς στὴ Σύρα καὶ εἶχε μαγαζί, ποῦ δούλευαν δυὸ καλφάδες. Ἡ δουλειές του δὲν ἐπήγαιναν ἄσχημα, γιατί ἤτανε τεχνίτης καλός. Εἶχε οἰκογένεια φρόνιμη καὶ τρία ἀγοράκια σὰν ἀγγελούδια, ποῦ δὲν ἠμπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς πῶς ἐκακοπερνοῦσαν. Ὁ Μαστροδημήτρης ἤτανε καλὸς στὴν οἰκογένειά του, ἂν καὶ εἶχε κι' αὐτός, ὅπως πολλοὶ ἄλλοι στὴ Σύρα, τὴν κακὴ συνήθεια νὰ συχνάζῃ στὴν ταβέρνα, χωρὶς νὰ συλλογίζεται, πῶς ὅσα ἐξώδευε γιὰ ρακί, στεροῦσε τὸ ψωμὶ τῶν παιδιῶν του. Εἶνε μάλιστα πολλοὶ ἐκεῖ στὴ Σύρα, ἴσως καὶ ἀλλοῦ, ποῦ πᾶνε στὴν ταβέρνα γιὰ νὰ πιοῦνε μιὰ μαστίχα καὶ καταντᾷ νὰ ξεχάσουν πῶς ἔχουν καὶ σπίτι καὶ τοὺς περιμένουν νὰ δειπνήσουν. Τί κακὴ συνήθεια αὐτή! Καὶ ὁ Μαστροδημήτρης λοιπὸν τὸ πάθαινε αὐτὸ πολλὲς φορές. Κακὸ ἐλάττωμα αὐτό, ἀλλὰ εἶχε καὶ ἕνα ἄλλο ἐλάττωμα, πολὺ πιὸ μεγαλείτερο: ἀγαποῦσε νὰ ψηλοπιάνεται. δηλαδὴ ἤθελε νὰ κάνῃ τὸ μεγάλο χωρὶς νὰ εἶνε. Εἶχε ἕνα φίλο ἀληθινό, τὸν κὺρ Ἀντώνη, ἄνθρωπο μὲ καλὴ καρδιὰ καὶ ποῦ εἶχε τὸ δικό του, καὶ δὲν τοῦ χάριζε κάστανα, ποῦ λένε, ἀλλὰ τοῦ χτυποῦσε κατὰ πρόσωπο τὰ ἐλαττώματά του τὸν ἐσυμβούλευε καὶ τοῦ ἔλεγε:

—Ἄφησε, Μαστροδημήτρη, τὶς περηφάνειες, μὴ γυρεύῃς νὰ κάνῃς τὸ μεγάλο, γιατὶ θὰ ἔρθῃ ὥρα ποῦ θὰ τὸ μετανοιώσῃς, μα θὰ εἶνε πολὺ ἀργά. Σὺ πρέπει νὰ κυττά-

ζῆς τὴν τέχνη σου καὶ νὰ μὴ σκοτίζεσαι γιὰ τὰ ἄλλα πράματα. Σὺ ἀπὸ τὴν τέχνη σου περιμένεις νὰ ζήσῃς τὴν οἰκογένειά σου.

Ἀλλὰ ποῦ νἀκούσῃ ὁ Μαστροδημήτρης. Ἦταν ἐκλογές ;—ὁ Μαστροδημήτρης ἔκανε τὸν κομματάρχη μὲ τὴς δυὸ ψήφους ποῦ εἶχε καὶ ἐχαλοῦσε τὸν κόσμο. Οὔτε γιὰ δουλειὰ πιὰ ἐσυλλογίζετο, οὔτε γιὰ οἰκογένεια. Στὰς διαδηλώσεις ἦταν ὁ πρῶτος. Ἄφηνε τὸ μαγαζί του στοὺς καλφάδες, καὶ φαντάζεσθε πιὰ τί δουλειὰ ἐγίνονταν· γιατί ὅταν κ' οἱ καλφάδες βλέπουνε τὴν ἀταξία τοῦ μαστόρου, κι' αὐτοί, ὅσο καλοὶ καὶ νἆνε, χαλνοῦν. Ἄς εἶνε... Ὁ Μαστροδημήτρης κανένα συμφέρον δὲν εἶχε ἀπὸ τοὺς βουλευτάς, ἀλλὰ οὔτε σὲ θέσι ἤτανε νὰ κρίνῃ ποιὸς ἦταν ὁ καλλίτερος ἀπ' αὐτοὺς γιὰ νὰ τοὺς ὑποστηρίξῃ· ἐγίνετο ὅμως ἡ καρδιά του περιβόλι, ὅταν ὁ βουλευτής, γελαστός, τὸν ἐχτυποῦσε ἐλαφρὰ στὴν πλάτη, ἢ τοῦ ἔδινε τὸ χέρι. Μικρὰ αὐτά. ἐθεωροῦσε μεγάλο πρᾶγμα νὰ τοῦ δώσῃ τὸ χέρι ἕνας κοτζάμ βουλευτής.

Καμμιὰ ὠφέλεια δὲν εἶχε ἀπ' αὐτὲς τὶς δουλιὲς ὁ Μαστροδημήτρης· ἀπ' ἐναντίας ἐζημιώνετο φοβερὰ καὶ ἀπὸ τὴ δουλειά του, καὶ διότι σὲ κάθε ἐκλογὴ ἐξώδευε καὶ ἀπὸ τὴν τσέπη του ἀρκετὰ χρήματα, γιατί ἤτανε καὶ περήφανος—δὲν ἐδέχετο νὰ τοῦ πῇ ἄλλος πῶς ἐπῆρε λεπτὰ καὶ εἶνε πουλημένος.

Ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὁ Μαστροδημήτρης δὲν ἦταν εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸ ἐπάγγελμά του· περήφανος δέ, ὅπως ἤτανε, μὲ μεγάλη προθυμία θὰ ἔπιανε μιὰ ἄλλη ἐργασία καὶ ν' ἀφήσῃ αὐτὴ τὴ βρωμότεχνη, ὅπως τὴν ἔλεγε. Δὲν εἶνε ζήτημα πῶς δὲν ἐσκέπτετο φρόνιμα. Ἀλλὰ ἀπὸ πολὺν καιρὸ τοῦ ἐμπῆκε αὐτὴ ἡ ἰδέα στὸ κεφάλι

Τί διάβολο,—ἐσκέφθη μιὰ ἡμέρα, ποῦ ἔκοβε ἕνα ζευγάρι γόβες —τί διάβολο ! αὐτοὶ οἱ βουλευταίς, ποῦ σκοτώνομαι γι' αὐτοὺς σὲ κάθε ἐκλογή, δὲν εἰμποροῦν τάχα νὰ μοῦ δώσουν καμμιὰ θέσι καλλίτερη, ν' ἀφήσω αὐτὴ τὴ βρωμότεχνη καὶ νὰ ζήσω κ' ἐγὼ σὰν ἄνθρωπος ; Ναί, ποῦ

γλήγορα θὰ ἔχωμε ἐκλογές· θὰ πιάσω ἕνα ὑποψήφιο βουλευτὴ καὶ θὰ τοῦ πῶ : ἢ μὲ διορίζεις σὲ θέσι ἢ δὲν σοῦ δίνω ψῆφο. Μὰ τί θέσι νὰ τοῦ ζητήσω ; γράμματα πολλὰ δὲν ξέρω... Ἔπειτα δά, μήπως ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι ξέρουν πολλὰ γράμματα ; Νὰ ὁ Μαρτίκας, ποῦ διωρίστηκε ὑποτελώνης, ποῦ ξέρει λίγα 'κεῖ κολυβογράμματα καὶ ὅμως— δὲν εἶνε δεκαπέντε μῆνες διωρισμένος—χτίζει σπίτι· κ' ἐγώ, μέρα νύχτα δουλεύω σὰν σκλάβος καὶ δὲν μπορῶ νὰ βάλω στὴν ἄκρη δέκα δραχμές.»

Αὐτὰ ἐσκέπτετο ὁ Μαστροδημήτρης, καὶ ἔκαμε ἀπόφασι νὰ ζητήσῃ καὶ τὴ γνώμη τοῦ φίλου του κὺρ 'Αντώνη. Ὁ φίλος του, φρόνιμος ἄνθρωπος, τοῦ εἶπε, νὰ γυρεύῃ τὴ δουλειά του καὶ νὰ ἀφήσῃ αὐτὲς τὶς ἰδέες, γιατί ὅσοι καταπιάσθηκαν σ' αὐτὲς τὶς δουλειὲς καταστράφησαν.

—Καὶ ὁ Μαρτίκας καταστράφηκε, ποῦ κάνει σπίτι ;

—Ἂν δὲν καταστράφηκε, χωρὶς ἄλλο ὅμως θὰ καταστραφῇ ἀργότερα, εἶπεν ὁ κὺρ 'Αντώνης, γιατί ὁ Μαρτίκας κλέβει τὸ δημόσιο καὶ κάνει σπίτι, γιατί ἀπὸ τὸ μισθό του βέβαια δὲν εἰμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ. Καὶ ἕνας ποῦ κλέβει, ποτὲ δὲν ἔχει καλὸ τέλος καὶ πάντα κλέφτης εἶνε καὶ ἄτιμος· ξέρεις τὴν παροιμία : ἀπὸ τὰ καλοδουλεμένα πέρνει ὁ διάβολος τὰ μισά, κι' ἀπὸ τὰ κακοδουλεμένα πέρνει καὶ τὸ νοικοκύρη.

—Ὁ Μαρτίκας ἔχει τυχερά, δὲν κλέβει, λέγει ἐρεθισμένος ὁ Μαστροδημήτρης.

—Αὐτὰ εἶνε προφάσεις γιὰ νὰ σκεπάζουν τὶς κλεψιές, εἶπεν ὁ κὺρ 'Αντώνης, καὶ ἂν θὲς τὴ συμβουλή μου, κύτταξε τὴ δουλειά σου καὶ ἄπεχε ἀπὸ τὸ ὑπαλληλίκι. Τὸ ὑπαλληλίκι εἶνε γιὰ ἄλλους, ποῦ δὲν ἠξεύρουν καμμιὰ ἄλλη δουλειὰ καὶ δὲν εἰμποροῦν ἀλλοιώτικα νὰ βγάλουν τὸ ψωμί τους. Ὁ τεχνίτης πρέπει νὰ κυττάζῃ τὴν τέχνη του, καὶ μ' αὐτὴν νὰ προσπαθῇ νὰ καλλιτερέψῃ τὴ θέσι του μὲ προκοσύνη καὶ τιμιότητα. Σύ, δόξα σοι ὁ Θεός, δὲν ἔχεις παράπονο ἀπὸ τὴν τέχνη σου. Ἂν ἔχῃς καμμιὰ φορὰ κεσάτι, ἔρχεται ἄλλη ἐποχή, ποῦ δουλεύεις περισσότερο καὶ κερδίζεις καλά.

'Αλλά ὁ Μαστροδημήτρης ἦτονε πιὰ ποτισμένος μὲ τὴν ἰδέα αὐτή, νὰ γείνῃ ὑπάλληλος, καὶ τίποτε δὲν ὠφέλησαν ἡ φρόνιμες συμβουλὲς τοῦ φίλου του.

Ἦταν παραμονὲς τῶν ἐκλογῶν. Ὁ φίλος βουλευτὴς τοῦ Μαστροδημήτρη, φαίνεται πῶς δὲν ἐπήγαιναν καλὰ ἡ δουλειές του καὶ ἦτονε στὸ πόδι ἀπὸ τὸ πρωῒ ὡς τὸ βραδυ Τὸ Μαστροδημήτρη μὲ τοὺς δυό του καλφάδες τοὺς εἶχε 'δικούς του καὶ δὲν τὸν ἔμελλε. 'Αλλ' ἅμα εἶδε πῶς ἐζύγωνε ἡ ἡμέρα τῆς ἐκλογῆς καὶ ὁ Μαστροδημήτρης δὲν ἐφάνη πουθενά, ἄρχισε νὰ ὑποπτεύεται κ' ἐπῆγε νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ στὸ μαγαζί του. 'Αφοῦ εἶπαν πολλὰ μεταξύ τους, ὁ Μαστροδημήτρης τοῦ εἶπε καὶ τὴν ἰδέα του, καὶ ὅτι αὐτὸ τὸ πρᾶμα πρέπει νὰ γείνῃ χωρὶς ἄλλο. Γιὰ τὸ βουλευτή, αὐτὸ ἦταν τὸ μόνο εὔκολο πρᾶμα. Φθάνει μόνο νὰ ἐπιτύχῃ, «καὶ ὄχι ὑποτελώνης, Μαστροδημήτρη, ἀλλὰ καὶ τελώνης σοῦ ὑπόσχομαι νὰ γείνῃς . . .»

Ἡ συμφωνία ἔγεινε. Ὁ Μαστροδημήτρης ἐμπῆκε πάλι στὰ αἵματα, ὅπως λέγουν, μὲ πολὺ περισσότερη προθυμία παρὰ ἄλλη φορά. 'Εβράχνιαξε νὰ φωνάζῃ «ζήτω», ἔφαγε καὶ ξύλο ἀλύπητο ἀπὸ μιὰ παρέα ἀντίθετη, γιατὶ τῆς παραμπῆκε στὸ ρουθοῦνι κ' ἔπαθε χίλια δυό . . . . ἀλλὰ τέλος πάντων ἐβγῆκε βουλευτὴς ὁ φίλος του.

Ὁ βουλευτὴς ἐκράτησε τὴν ὑπόσχεσί του καί, τρεῖς μῆνες ὕστερα ἀπὸ τὴς ἐκλογές, ὁ Μαστροδημήτρης ἔλαβε τὸ διορισμό του ποῦ τὸν στέλνουν ὑποτελώνη στὸ Γύθειον. Τότε δὲν ἦτονε ἀκόμη τὰ προσόντα, καὶ δὲν ἦτο δύσκολο ὑποδηματοποιὸς νὰ γείνῃ ὑποτελώνης. 'Εξέκαμε ὁ Μαστροδημήτρης τὸ μαγαζί του, ἐπούλησε τὰ ἐργαλεῖα καὶ τὰ καλαπόδια του, καὶ ἀπὸ Μαστροδημήτρης-Κὺρ Δημητράκης, ἀπεχαιρέτισε τὴν οἰκογένειά του καὶ μιὰ καὶ δυὸ στὸ Γύθειον.

Ἔφθασε στὸ Γύθειον ὁ νέος ὑποτελώνης. Οἱ κάτοικοι ἅμα τὸν εἶδαν, ἔλαβαν γι' αὐτὸν ὄχι τόσο καλὴ ἰδέα—

φαίνεται βλέποντας ὁ ἄνθρωπος—, ἀλλὰ τί θὰ ἔκαμναν ἀφοῦ τοὺς τὸν ἔστειλε ἡ Κυβέρνησις; Ὁ κὺρ Δημήτρης, ἀπὸ ὑπηρεσία δὲν ἐνοιωθε βέβαια τίποτε, καὶ ὑπέγραφε στὰ τυφλὰ ὅ,τι τοῦ ἔδινε ὁ βοηθός του—ἄνθρωπος, ποῦ ἤξευρε τὴν ὑπηρεσία, ἀλλὰ τετραπέρατος καὶ μὲ ὄχι τόσο παστρικὰ χέρια. Ἀλλὰ ποῦ νὰ τὸν ξεύρῃ ὁ κὺρ Δημήτρης, ποῦ ἤτανε ἀγαθὸς κ' ἐνόμιζε πῶς ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶνε σὰν κι' αὐτὸν καλοὶ καὶ τίμιοι. Ἀφοῦ 'πέρασε κάμποσος καιρός, ἄρχισε νὰ νοιώθῃ κάτι τι ἀπὸ ὑπηρεσία καὶ κουτσὰ στραβὰ ἐπερνοῦσε γιὰ ὑποτελώνης. Ἔμεινε στὴ θέσι αὐτὴ δέκα μῆνες. ἀλλὰ ἔβλεπε. πῶς οὔτε τυχερὰ εἶχε, οὔτε περισσότερα ἐκέρδιζε ἀπὸ τὴν τέχνη, ποῦ εἶχεν ἄλλοτε. Νὰ κάμῃ κατάχρησι—οὔτε τὸ ἐσκέφθη, γιατὶ ἤτανε τίμιος ἄνθρωπος. Ἔπειτα ἄρχισε καὶ νὰ στενοχωρῆται μακρυὰ ἀπὸ τὴν οἰκογένειά του. στὴν ξενιτειά. δὲν εἶχε κανένα νὰ τὸν περιποιηθῇ. ἐστερεῖτο τὴ γυναῖκα καὶ τὰ παιδιά του, ἐκακοπερνοῦσε. ἔπειτα εἶδε πῶς ἡ ἐλπίδες του ἐπῆγαν χαμένες· ἐστενοχωρέθηκε τόσο πολύ, ποῦ πολλὲς φορὲς ἐσκέφθηκε νὰ δώσῃ τὴν παραίτησί του. Ἀλλὰ ἐσυλλογίσθη πάλι, τί νὰ κάμῃ ὕστερα; ὑποτελώνης αὐτός. ἔρχεται νὰ ξαναπιάσῃ τὴν παληά του τέχνη καὶ νὰ ταπεινωθῇ; Ἀφοῦ ἐσκέφθη πολύ, ἀποφάσισε νὰ γράψῃ στὸ βουλευτή του νὰ τὸν μεταθέσῃ πιὸ κοντὰ στὴ Σύρα. ἢ νὰ τὸν διορίσῃ σὲ καμμιὰ ἄλλη θέσι. Ὁ βουλευτής τοῦ ἀπήντησε πῶς θὰ φροντίσῃ γι' αὐτὴ τὴ δουλειὰ κ' ἔτσι ἐπέρασαν ἀκόμη δυὸ μῆνες.

Ἀλλὰ μιὰ 'μέρα. ἐκεῖ ποῦ καθότανε στὸ γραφεῖό του ὁ κὺρ Δημήτρης, μπαίνει μέσα ἕνας κύριος καὶ τοῦ λέγει, ὅτι εἶνε ἔκτακτος ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὴν Κυβέρνησι, γιὰ νὰ κάμῃ ἐξέλεγξι στὸ τελωνεῖο. Ὁ κὺρ Δημήτρης. ἀθῶος ὅπως ἤτανε, δὲν ἐφοβήθη καὶ εἶπε στὸν ἐλεγκτὴ νὰ κάμῃ ὅ,τι θέλει. Ἔπειτα ὅμως ἄρχισε νὰ τὸ συλλογίζεται καλλίτερα. Τί τάχα, ἂν αὐτὸς ἤτανε ἀθῶος. δὲν ἠμποροῦσε νὰ τὸν ἀπατήσῃ ὁ βοηθός του. ποῦ τοῦ ἐμπιστευότανε ὅλη τὴν ὑπηρεσία; Καὶ ἂν τυχὸν αὐτὸς κ' ἔκαμε καμμιὰ κατάχρησι, δὲν θὰ εἶνε αὐτὸς ὑπεύθυνος.

ὡς προϊστάμενος ποῦ ἦτονε; Σ' αὐτὴ τὴ σκέψι, κρύος ἵδρως ἔλουσε τὸν δυστυχῆ κὺρ Δημήτρη, ἄρχισε νὰ τρέμῃ σύσσωμος, ἔχασε τὴν ὄψι του, καὶ ἂν ἐκείνη τὴν ὥρα ἐγύριζε νὰ τὸν ἰδῇ ὁ ἐλεγκτής, χωρὶς ἄλλο θὰ τὸν ἐνόμιζε ἔνοχο. Ἀλλὰ ὁ ἐλεγκτής, χωρὶς νὰ χάσῃ καιρό, ἄρχισε τὴν ἐξέλεγξι καὶ δὲν εἶδε τὰ χάλια του. Τὸ βράδυ ἐτελείωσε ἡ ἐξέλεγξι καὶ ὁ κὺρ Δημήτρης, ἀπὸ κομπλιμέντο ἐπροσκάλεσε τὸν ἔκτακτο ὑπάλληλο τοῦ ὑπουργείου νὰ τοῦ κάμῃ τὸ δεῖπνο. Ἀλλὰ ὁ ἐλεγκτής μόλις τοῦ εἶπε ἕνα ξηρὸ ξηρὸ «εὐχαριστῶ», ἐπρόσταξε τὸν βοηθὸ νὰ κλείσῃ τὸ κατάστημα τοῦ τελωνείου, ἐπῆρε αὐτὸς τὰ κλειδιά, ἀφοῦ συνέταξε πρωτόκολλο, καὶ ἔφυγε χωρὶς νὰ χαιρετήσῃ κἂν τὸν κύριο ὑποτελώνη.

Ὁ τρόπος αὐτὸς τοῦ ἐλεγκτοῦ δὲν ἄφησε πιὰ καμμιὰ ἀμφιβολία στὸν κὺρ Δημήτρη, ὅτι ἡ θέσις του εἶνε πολὺ δύσκολος. Δὲν ἔφαγε ἐκεῖνο τὸ βράδυ, ἐπῆγε κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ δωμάτιό του καὶ ἔπεσε σὲ βαθειὰ συλλογή.

«Τί ἤθελα ἐγώ, τί γύρευα,—ἐσκέπτετο,—δὲν ἐκύτταζα τὴν τέχνη μου, ποῦ λίγο πολὺ ἔβγαζα τὸ ψωμὶ τῆς οἰκογενείας μου καὶ δὲν εἶχα οὔτε εὐθύνη οὔτε σκουτοῦρες; Δὲν ἄκουγα ἐκεῖνο τὸν καλὸν ἄνθρωπο, ποῦ μ' ἐσυμβούλευε, παρὰ εἶχα τὴν ἀνοησία νὰ νομίζω, πῶς ἀπὸ ζήλεια του δὲν ἤθελε τὴν πρόοδό μου; Ἀλλά, ὑστερινέ μου λογισμέ, καὶ ποῦ νὰ σ' εἶχα πρῶτα! Τώρα, πρέπει νὰ ἰδοῦμε πῶς θὰ ξεμπλέξωμε ἀπ' ἐδῶ πέρα, ἂν πράγματι ἔγεινε καμμιὰ κατάχρησι».

Ἀφοῦ ἐσκέφθηκε πολλὴ ὥρα, ἔπεσε νὰ κοιμηθῇ, ἀλλὰ ποῦ ὕπνος! Ἐγύριζε ἀπ' ἐδῶ, ἐγύριζε ἀπ' ἐκεῖ—τοῦ κάκου ἐβασανίσθηκε ὡς τὴν αὐγὴ χωρὶς νὰ κλείσῃ μάτι, συλλογιζόμενος χίλια δυό. Μισὴ ὥρα πρὶν νὰ φέξῃ τὸν ἐπῆρε τέλος πάντων ὁ ὕπνος. Τὸν ἐπῆρ' ὁ ὕπνος καὶ εἶδε ὄνειρο. Εἶδε, πῶς εἶχε τὸ μαγαζί του καὶ ἦλθε ἕνας πελάτης νὰ τοῦ παραγγείλῃ παπούτσια. Ἔπιασε νὰ κόψῃ τὰ παπούτσια κ' ἐκεῖ ποῦ ἄρχισε νὰ κόβῃ τὸ πετσὶ μὲ τὴ φαλτσέτα, ξεπροβάλλει ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ πετσὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ μεγάλου του παιδιοῦ· πάει νὰ κόψῃ τὸ πετσὶ

καὶ κόβει τὴν κεφαλὴ τοῦ παιδιοῦ του. Τὸ αἷμα ἐπετάχθηκε στὸ πρόσωπό του ζεστό-ζεστό... Ἀπὸ τὴν τρομάρα του ἐξύπνησε καὶ ἐπήδησε ἀπὸ τὸ κρεββάτι του λουσμένος στὸν ἱδρῶτα. Ἤτονε πιὰ 'μέρα. Ἐντύθηκε, ἄνοιξε τὸ παράθυρο, ἐκύτταξε κάτω στὴν αὐλὴ καὶ βλέπει ποῦ ἀνέβαιναν τὴ σκάλα ὁ ἐλεγκτὴς μὲ δύο χωροφύλακες. Ἄμα τοὺς εἶδε ὁ κὺρ Δημήτρης ἐκοκκάλιασε.

«Γιὰ μένα ἔρχονται βέβαια· δυστυχία μου! ἐσκέφθη καὶ ἄνοιξε τὴ θύρα.

Ἐμπῆκε μέσα ὁ ἐλεγκτὴς καὶ τοῦ εἶπε, πῶς ὁ ἐνωμοτάρχης ἔχει ἔνταλμα συλλήψεως.

— Εἶμαι ἀθῶος, κύριε, εἶπε μὲ τρεμουλιαστὴ φωνὴ ὁ κὺρ Δημήτρης καὶ τὸν ἐπῆρε τὸ κλάμμα.

— Αὐτὸ θὰ τὸ ἰδοῦμε κατόπιν, εἶπε σιγὰ-σιγὰ ὁ ἐλεγκτὴς χωρὶς νὰ γυρίσῃ νὰ τὸν ἰδῇ· ἐγὼ ἦλθα νὰ σφραγίσω τὰ ἔγγραφά σας.

Ἐσφράγισε τὰ ἔγγραφα ὁ ὑπάλληλος καὶ τὰ ἔδωκε στοὺς χωροφύλακες, οἱ ὁποῖοι ὡδήγησαν τὸν κὺρ Δημήτρη στὴ φυλακή.

Ἐκατηγορεῖτο διὰ διαφόρους καταχρήσεις ἀπὸ τὰς ὁποίας τὸ Δημόσιον ἐζημιώθη 20 χιλιάδας δραχμάς.

Ἄμα ἔφθασεν ἡ εἴδησις τῆς φυλακίσεώς του στὴ Σύρα, δὲν ἄργησε νὰ τὴ μάθῃ ἡ οἰκογένειά του. Ἡ γυναῖκα του, ποῦ δὲν ἤτονε διόλου εὐχαριστημένη ἀπὸ τὴν ἀλλαγὴ αὐτή, ἅμα ἄκουσε τὴν κακὴ αὐτὴ εἴδησι, δὲν εἰμπόρεσε νὰ κρατηθῇ κ' ἐλιποθύμησε. Τὰ παιδιά, μὴν ἠξεύροντας τί συμβαίνει, ἅμα εἶδαν τὴ μάννα τους χάμω, ἔβαλαν τῆς φωνές, καὶ ἦτον σπαρακτικὸ πρᾶμα νὰ βλέπῃ κανεὶς ἐκείνη τὴ σκηνή. Τὴ συνέφεραν στὸν ἑαυτό της, ἀλλὰ ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα ἄρχισαν πιὰ τὰ βάσανά της. Ἀπὸ τὰ λίγα χρήματα ποῦ τῆς ἔστελνε ὁ ἄνδρα της εἶχε κάμει μερικὲς οἰκονομίες καὶ 'μπόρεσε νὰ περάσῃ μὲ τὰ παιδιά της κανένα μῆνα. Ὕστερα ὅμως εὑρέθηκε μέσα σὲ χάος

ἡ δύστυχη. Γιὰ νὰ λαφρώση τὴ θέσι της, ἀποφάσισε νὰ ξανοδουλεύση ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε, γιατὶ τὰ παιδιά της ἤτονε ὅλα μικρὰ καὶ ποῦ νὰ τ' ἀφήση, ποιὸς νὰ τὰ περιποιηθῆ; Γιὰ νὰ συντηρηθῆ κἄμποσον καιρὸ ἀποφάσισε νὰ πουλήση ὅσα περιττὰ πράγματα εἶχε μὲς τὸ σπίτι της, καὶ ὅταν ἐτελείωσαν αὐτά, ἄργισε νὰ πουλῆ καὶ τὰ χρήσιμα. Τί νὰ κάμη; Τὰ παιδιά της νὰ συντηρήση ἢ τοῦ ἀνδρός της νὰ στείλη χαρτζιλίκι, νὰ μὴν κακοπερνᾷ μέσα στὴ φυλακὴ κι' ἀρρωστήση καὶ πάθη τίποτε; Ὅλα λοιπὸν ἐμπρὸς — ἐκεῖνος νἆνε καλὰ καὶ τὰ ξανακάνει.

Ἐγυμνώθη τὸ σπίτι ὁλότελα. Ὅταν κι' αὐτὰ ἐτελείωσαν, τότε πιὰ ἀπελπίσθηκε.

Εἶχε περάσει χρόνος, ποῦ ὁ κὺρ Δημήτρης ἤτονε ὑπόδικος στὴ φυλακὴ καὶ ἡ ἡμέρα τῆς δίκης εἶχεν ὁρισθῆ μετὰ δύο μῆνες. Τὸ τί ὑπέφερε σ' αὐτὸ τὸ διάστημα — ἕνας Θεὸς τὸ ξέρει.

Ὅλοι οἱ γειτόνοι ἤξευραν τὴ δυστυχία ποῦ περνοῦσε, ἀλλὰ αὐτὴ σὲ κανένα ποτὲ δὲν εἶπε οὔτε τὸ παραμικρὸ παράπονο· ἐκατάπινε τὶς πίκρες μοναχή της. Κανένας ὅμως ἀπὸ τοὺς φίλους τοῦ ἀνδρός της, ποῦ ἤξευραν ὅλα αὐτά, δὲν εὑρέθηκε νὰ πάη νὰ τὴν ἐρωτήση, ἔτσι, γιὰ τὰ μαῦρα μάτια, μήπως ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τίποτε. «Ὅ,τι τραβᾷ, τὸ τραβᾷ ἀπὸ τὸ κεφάλι του», ἔλεγαν. Καὶ ὅμως ὁ Μαστροδημήτρης, ὅταν εἶχε τὴ δουλειά του κι' αὐτός, σὰν πόσες φορὲς νὰ τοὺς ἐβοήθησε; Ἀλλὰ τέτοιος εἶνε ὁ κόσμος.

Ὁ μόνος ἀληθινὸς φίλος του, ὁ κὺρ Ἀντώνης, ποῦ τὸν ἀγαποῦσε πράγματι καὶ θὰ μποροῦσε νὰ δώση συνδρομὴ στὴν οἰκογένειά του, εἶχε ἀποκατασταθῆ στὴν Πόλι ἀπὸ πολὺν καιρό. Ἀλλὰ οἱ καλοὶ ἄνθρωποι, ὅσο μακρυὰ καὶ νἆνε, εὑρίσκουν τρόπο πάντα νὰ φανοῦν χρήσιμοι στοὺς φίλους των. Ἀπὸ μιὰ περίστασι, δὲν ξέρω πῶς, ἔμαθεν ὁ κὺρ Ἀντώνης, πῶς ὁ Μαστροδημήτρης ἤτονε στὴ φυλακὴ γιὰ κατάχρησι, καὶ πῶς ἡ οἰκογένειά του εὑρίσκετο σὲ μεγάλη δυστυχία. Σὰν ἄκουσε αὐτὴ τὴν εἴδησι, ἐλυπήθηκε κατάκαρδα, δὲν ἐπίστεψεν ὅμως, πῶς

ὁ Μαστροδημήτρης ἦτον ἄνθρωπος νὰ κάμῃ τέτοια πρᾶξι καὶ ἐσυμπέρανε, πῶς κάποιο λάθος θὰ συνέβαινε καὶ ὁ δυστυχὴς Μαστροδημήτρης εἶνε φυλακισμένος ἄδικα.

Μιὰ βραδυά, ποῦ ἡ γυναῖκα τοῦ Μαστροδημήτρη, ἀφοῦ ἐμοίρασε τὸ τελευταῖο κομμάτι ψωμὶ στὰ παιδιά της, ἑτοιμάσθηκε νὰ κοιμηθῇ ἀδείπνητη, λαμβάνει ἕνα γράμμα συστημένο ἀπὸ τὸ ταχυδρομεῖο. Τὸ ἀνοίγει τὸ γράμμα καὶ βλέπει μέσα ἕνα χαρτονόμισμα τῶν 100 δραχμῶν, χωρὶς νὰ γράφῃ ἀπὸ ποῦ ἔρχεται καὶ ποιὸς τὸ στέλνει. Ἔκαμε τὸ σταυρό της καὶ τὴν ἐπῆραν τὰ δάκρυα. Ὁληνύκτα δὲν ἔκανε ἄλλο παρὰ νὰ προσεύχεται στὸ Θεὸ γιὰ τὸν ἄγνωστο προστάτη της.

«Ὁ Θεὸς ἐλυπήθη ἐμὲ καὶ τὰ παιδιά μου, ἔλεγε, καὶ θὰ ἔβαλε στὸ νοῦ κανενὸς καλοῦ ἀνθρώπου νὰ μᾶς βοηθήσῃ.»

Τὴν ἄλλη 'μέρα, πρωΐ-πρωΐ, ἔκατσε κ' ἔγραψε γράμμα τοῦ ἀνδρός της· τοῦ ἔγραφε, πῶς ἔλαβε ἀπὸ ἕνα ἄγνωστο 100 δραχμές, ἔβαλε μέσ' στὸ γράμμα τὶς 25 νὰ τὶς ἔχῃ γιὰ χαρτζηλίκι του καὶ τὤδωσε στὸ ταχυδρομεῖο.

* *
*

Ὁ δυστυχισμένος ὁ κὺρ Δημήτρης δὲν ὑπέφερε ὀλιγώτερα ἀπὸ τὴν οἰκογένειά του. Ριγμένος μέσα στὴ φυλακὴ μαζὺ μὲ κακούργους, κουρελιασμένος καὶ πεινασμένος, μόνο στὸ Θεὸ εἶχε τὰς ἐλπίδας του. Ὁ προστάτης του βουλευτής, δὲν εἶχε πιὰ τὰ μέσα νὰ ἐνεργήσῃ τίποτε γι' αὐτόν, γιατὶ τὸ ὑπουργεῖο ποῦ ὑποστήριζε εἶχε πέσει, καὶ τώρα δὲν εἰμποροῦσε τίποτε νὰ τοῦ κάμῃ. Εἶχε πεποίθησι στὸ Θεό, γιατὶ ἤξευρε, πῶς ἦτον ἀθῷος καὶ πῶς ὁ βοηθός του τὸν ἐπῆρε στὸ λαιμό του. Ἔλεγε πάντα, πῶς ὁ Θεὸς ἀργεῖ ἀλλὰ δὲν λησμονεῖ καί, πῶς μιὰ 'μέρα θὰ φανῇ ἡ ἀθῳότης του καὶ θὰ τιμωρηθῇ ὁ ἔνοχος. Καὶ πράγματι, ὁ Θεὸς δὲν λησμονεῖ. Ἀπὸ τὰς καταθέσεις τῶν μαρτύρων καὶ ἀπὸ ἄλλα περιστατικὰ ἀποδείχθηκε, ὅτι καταχραστὴς ἦτον ὁ βοηθός του καὶ ἐτιμωρήθηκε ὅπως τοῦ ἔπρεπε, ὁ δὲ κὺρ Δημήτρης ἀθῳώθηκε

Εἶν' ἀλήθεια, πῶς πολλὲς φορές, ὅ,τι πάθη κανεὶς τὸ παθαίνει ἀπὸ τὸ κεφάλι του. Οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι κυττάζουν τὴ δουλειά τους, καὶ προτοῦ ἀποφασίσουν κάτι τί τὸ σκέπτονται καλὰ καὶ δὲν παθαίνουν τέτοιες συμφορές. Ἀλλὰ καὶ τὰ λάθη γιὰ τοὺς ἀνθρώπους εἶνε. Ἐκεῖνος ὅμως ποῦ καὶ δεύτερη φορὰ ξαναπέση σὲ τέτοιο παρόμοιο λάθος, ἐκεῖνος πιὰ δὲν εἶνε φρόνιμος ἄνθρωπος, ἔλεγαν οἱ ἀρχαῖοι.

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς φίλους τοῦ Μαστροδημήτρη ἐξακολουθοῦσαν ἀκόμη νὰ λένε: «Καλὰ νὰ πάθη ὁ ἀνόητος, ποῦ δὲν ἐκύτταζε τὴ τζαγκαρωσύνη του παρὰ ἤθελε νὰ γείνη ὑπάλληλος, καλὰ νὰ πάθη!» Ἀλλὰ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, μοῦ φαίνεται πῶς ἤτονε σκληρόκαρδοι. Εἰμποροῦσαν νὰ εἰποῦν «καλὰ νὰ πάθη», ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ σκεφθοῦν, πῶς οἱ ἄνθρωποι κάνουν καμμιὰ φορὰ σφάλματα, ἀλλὰ δὲν πρέπει δὰ καὶ κανεὶς νὰ εἶνε ἀδιάφορος στὴ δυστυχία τοῦ πλησίον του, γιατὶ εἶνε παραπολὺ σκληρὸ νὰ βρίσκεσαι σὲ μεγάλη δυστυχία καὶ ἀντὶ νὰ βρεθῆ ἕνας χριστιανὸς νὰ σὲ βοηθήση, ν' ἀκοῦς νὰ σὲ κατηγοροῦν ἀκόμα γιὰ ἕνα λάθος ποῦ σὰν ἄνθρωπος ἔκαμες.

Ἂν καὶ ἀκριβά, πολὺ ἀκριβὰ ἐπλήρωσε τὸ σφάλμα του ὁ Μαστροδημήτρης, ἐσωφρονίσθηκε ὅμως ἀρκετά.

Ὅταν ἐπέστρεψε στὸ σπίτι του, ἔσφιξε τὴ γυναῖκα καὶ τὰ παιδιά του στὸ στῆθός του καὶ γιὰ πολλὴ ὥρα ἔκλαιαν, ὅλοι ἀγκαλιασμένοι σφικτά . . .

Τὴν ἄλλη 'μέρα πρωΐ-πρωΐ, κάποιος ἐκτύπησε τὴν πόρτα. Σηκόνεται ν' ἀνοίξη ὁ Μαστροδημήτρης καὶ βλέπει ἕνα χαμάλη μὲ μιὰ κάσσα καὶ ἕνα γράμμα. Ἀνοίγει τὸ γράμμα ὁ Μαστροδημήτρης καὶ διαβάζει. Τὸ γράμμα ἔλεγε:

«Ἀγαπητέ μου Μαστροδημήτρη,

Πολὺ ἀργὰ ἔμαθα τὸ δυστύχημά σου καὶ σοῦ εὔχομαι ἄλλη δυστυχία νὰ μὴ δοκιμάσης. Σοῦ στέλνω μιὰ κάσσα καὶ μέσα σ' αὐτὴ θαὕρης τὰ ἐργαλεῖα καὶ τὰ καλαπόδια σου, ποῦ θὰ σοῦ χρειασθοῦν γιὰ νὰ πιάσης πάλι τὴν

πρώτη σου τέχνη. Γι' αὐτὰ δὲ θέλω τίποτα νὰ μοῦ χρωστᾷς, μόνο ν' ἀκούσῃς τὴ συμβουλή μου καὶ νὰ μὴ καταπιάνεσαι ἄλλη φορὰ δουλειὰ ποῦ δὲν τὴ ξέρεις.

Εἰς τὸν κύριο Σαλούστη, τὸ γνωστό σου ἔμπορο, ἔγραψα νὰ σοῦ μετρήσῃ 200 δραχμὲς γιὰ τὰ πρῶτα σου ἔξοδα, τὲς ὁποῖες θὰ μοῦ ἐπιστρέψῃς ὅταν εὐκολυνθῇς, καὶ νὰ σοῦ κάμῃ πίστωσι γιὰ ἄλλες 500 δραχμές, γιὰ ν' ἀρχίσῃς πάλι τὴ δουλειά σου.

Ὁ φίλος σου

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ».

Ὁ Μαστροδημήτρης ἔβαλε γνῶσι. Ἔπιασε πάλι τὴν τέχνη του, ἐδούλεψε καλά, ξεπλήρωσε ἀπάνω στὸ χρόνο τὰ χρέη του κ' εὐχαριστοῦσε τὸ Θεό, ποῦ γιὰ κάμποσο καιρὸ τὸν εἶχε λησμονήσει.

ΤΟ ΣΠΙΤΙ — ΤΑ ΞΕΝΑ

(Εἰκόνες ἐκ τοῦ παιδικοῦ βίου)

ΤΩ ΘΕΙΩ ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

ΔΟΥ ὁ ἐν τῇ πατρικῇ οἰκίᾳ θάλαμός του. Παρὰ τὸν τοῖχον ἵσταται εὐρεῖα κεχρωματισμένη κλίνη μετὰ λευκῶν παραπετασμάτων. Πρὸ τοῦ ἐν τῇ γωνίᾳ εἰκονοστασίου σπινθηρίζει ἀσθενῶς κανδήλα, ἐξ ἧς αἰωροῦνται ἐντὸς διαποικίλτων καὶ ψαλλιδωτῶν χαρτίνων θυλακίων δύο κόκκινα αὐγά, ὡς ἀσφαλὲς μέσον κατὰ τῆς πυρκαϊᾶς. Αἱ λευκαὶ καὶ ὠχραὶ ἀκτῖνες τῆς σελήνης, διερχόμεναι διὰ τῶν ὑάλων τῶν παραθύρων, ἐσχημάτιζον διάφορα φαντασιώδη τέρατα ἐπὶ τῶν παραπετασμάτων, ἐκ τῆς ἀντανακλάσεως τῶν σκιῶν τῆς ὑπὸ τὰ παράθυρα συκομωρέας. Ὄπισθεν τραπέζης, μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ τοίχου, κάθηται ἐρρυτιδωμένη καὶ κάτισχνος ἡ γραῖα τροφὸς Ρηνοῦλα. Ἐνίοτε στενάζει, χασμᾶται, εὐλαβῶς ποιοῦσα τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐπὶ τοῦ στόματός της καὶ παρατηρεῖ τὸ ἀνάκλιντρόν της, ἀναμένον αὐτὴν ν' ἀναπαύσῃ τὰ γηραιά της ὀστᾶ. Παχύς, στιλπνότριχος, μαῦρος γάτος, ὁ εὐνοούμενος ἁπάσης τῆς οἰκογενείας, συνεσπειρώθη νωχελῶς ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου της. Ἡσυχία. Τὸ ἐκκρεμὲς ἀριθμεῖ πενθίμως τὸ τίκ-τάκ του. Ἐλαφρὸς τριγμὸς ὑπὸ τὸ δάπεδον, ἀφύπνισε τὸν γάτον-Βάσον, ὅστις ἐτανύσθη ἐπὶ τοῦ ἀνακλιντῆρος, ἔτεινε τὰ ὦτα, συνέστειλε τὸν μύστακα, ἐλύγισε τοξοειδῶς τὴν ράχιν, ἠκροάσθη καί, δυσηρεστημένος ἐκ τοῦ ψευδοῦς θορύβου, ἐστράφη ἐπὶ τῆς ἄλλης πλευρᾶς, συνεσπειρώθη αὖθις, καὶ ἐκοιμήθη. Ἐχασμήθη ἡ γραῖα, ἐκα-

θάρισε διὰ τῆς πυράγρας τὴν θρυαλλίδα τοῦ λύχνου, ἥτις ἀνέδωκε ζωηροτέραν φλόγα καὶ ἀποκατέστη αὖθις ἡ ἡσυχία ἐν τῷ παιδικῷ θαλάμῳ. Ἐν τῇ ἠρεμίᾳ ταύτῃ οὐδὲν ὑπάρχει τὸ πτοοῦν. Ὁ θάλαμος ἀποπνέει ἀνάπαυσιν καὶ γαλήνην.

Ἀλλ᾽ ἰδοὺ τὰ παραπετάσματα τῆς κλίνης ἐκυματίσθησαν· μικρὰ χεὶρ ἔσυρεν αὐτὰ καὶ εὐθέως ἀπεκρύβη· ἀντ᾽ αὐτῆς δ᾽ ἀνεφάνη ὑπόξανθος κεφαλὴ μειρακίου, [illegible] καταπόρφυρον προσωπάκι, καὶ δύο ὡραῖοι ὀφθαλμοὶ παρατηροῦν περιδεεῖς διὰ τῆς ἀνοικτῆς θύρας εἰς τὸ σκότος τοῦ προθαλάμου. Τί εἶνε ἐκεῖνο τὸ μακρὸ πρᾶγμα; Μήπως εἶνε ἡ σκοῦπα ἀκουμπισμένη στὸν τοῖχο; Ὄχι, δὲν εἶνε ἡ σκοῦπα! εἶνε... εἶνε... τί νὰ ἦνε τάχα; — διαλογίζεται — ὤ, τὸ πόδι τῆς Στρίγλας, τὸ μακρὺ καὶ κοκκαλιάρικο· ἦλθε τὸ κακὸ εἰς τὴν ἀδελφήν του Ἀσπασίαν, ἡ ὁποία κοιμᾶται παραπλεύρως. Ἰδού, ὡς νὰ κινεῖ τὸν πόδα της... νά, θὰ ὁμιλήσῃ.. τώρα εὐθὺς θὰ ὁμιλήσῃ μὲ μιὰ ἄγρια φωνή... δὲν ὑπάρχει ψυχὴ νὰ τὸν σώσῃ.. Τὸ παιδίον δειλιᾷ καὶ ἀποστρέφει τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος. Ποιὸς βλέπει ἀπ᾽ ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρον; Τί, νὰ ἦνε, λέγε — σκιά; Δὲν εἶνε! Εἶνε ὁ δράκος μὲ τὰ μεγάλα του νύχια· θέλει νὰ ἔμβῃ ἀπὸ τὸ παράθυρον· θὰ τὸ σπάσῃ καὶ θὰ ἔμβῃ νὰ τὸν πάρῃ τὸν Νῖκο, νὰ τὸν πάρῃ στὰ ξένα. Κάτι ἀντήχησεν ὡς κώδων. Δὲν ἦτον ὡρολόγιον· ἦτον τὰ γυαλιὰ τοῦ παραθύρου· ὁ δράκος ἔρχεται νὰ τὸν πάρῃ στὰ ξένα; Παναγιά μου! Ἄφθονος ψυχρὸς ἱδρὼς περιέβρεχε τὸ σῶμα τοῦ παιδίου, τὸ ὁποῖον κρύπτεται καὶ σύρει τὴν ἄκραν τοῦ ἐφαπλώματος· καλυπτόμενον δέ, κλείει σφικτὰ τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ κρύπτει τὴν πυρέσσουσαν κεφαλήν του ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον· ἀλλ᾽ ἐν τῇ κλίνῃ αἰσθάνεται περισσότερον ὅσον εἶνε σκότος, κάποιος ἔσυρε τὰ παραπετάσματα· ἰδοὺ διολισθαίνει ἕνας ἀράπης μὲ γουρλωμένα μάτια...

— Ἆ! παραμάννα, παραμάννα! διὰ νευρικῆς καὶ ἐντρόμου φωνῆς ἀνέκραξε τὸ παιδίον καὶ ἤνοιξεν ἀποτόμως τὸ παραπέτασμα τῆς κλίνης. Ἡ εὐλαβὴς τροφός, [illegible]

ἤδη διὰ τῆς ρινὸς τὰ γόνατά της ἐκ τοῦ ὕπνου, ἀνεσκίρτησεν εἰς τὴν φωνὴν ταύτην καὶ σπεύδει πρὸς τὴν κλίνην.

— Τί ἔχεις, παιδάκι μου, χρυσό μου παιδί ; Τί ἔπαθες ; Ἡ Παναγιά κι᾿ ὁ Χριστὸς μαζύ σου, παιδί μου !... Καλὲ τί ἔτρεξε ; Στάσου νὰ σὲ σταυροκοπήσω.

Καὶ σταυροκοπήσασα τὸ παιδίον ἡ ἀγαθὴ τροφός, τρέμουσα, ἐψέλλισε μετὰ θερμῆς πίστεως προσευχήν τινα, ἐνῷ τὸ παιδίον περιέβαλλε τὸν γηραιὸν αὐτῆς τράχηλον διὰ τῶν γυμνῶν βραχιόνων του.

— Παραμάννα, παραμάννα !... Κύτταξ᾿ ἐκεῖ !... ἐψέλλισε μὲ διακεκομμένην φωνὴν ὁ εὐαίσθητος Νίκος, δεικνύων διὰ τρεμούσης χειρὸς πρὸς τὴν ἀνοικτὴν θύραν.

— Καλὲ τί εἶδες ἐκεῖ, παιδί μου ; Δὲν εἶναι τίποτε· ἔλα, Κύριε ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστέ !

— Τὸ πόδι της... Ἡ Στρίγλα ! . . . Ὁ δράκος, ποῦ παίρνει τὰ παιδιὰ στὰ ξένα... ἐψιθύριζε τὸ παιδίον, σφίγγον ἰσχυρότερον τὸν λαιμὸν τῆς γραίας.

— Στάσου, πουλάκι μου, νὰ ᾽πάγω νὰ ἰδῶ ἐκεῖ.

— Ὄχι, μὴ πηγαίνεις, θὰ σὲ φάγῃ !... παραμάννα, παραμάννα ! ἀνέκραξε συγκρατῶν αὐτήν.

— Πέσε στὸ κρεββατάκι σου, παιδί μου· στάσου νὰ σοῦ δώσω νὰ πιῇς ἁγιασμό· νά, ἐγὼ θὰ καθίσω κοντά σου νὰ σοῦ ᾽πῶ ἕνα ὥμορφο καὶ μεγάλο παραμύθι...Καλέ τί ᾽ταν᾿ αὐτό, Θεέ μου, ἔλα, πέσε, ἀγάπη μου.

— Φοβοῦμαι, φοβοῦμαι στὸ κρεββάτι ! Πάρε με κοντά σου, στὸν καναπέ... παραμάννα.

Περιτυλίξασα τὸν εὐνοούμενόν της εἰς τὸ θερμὸν ἐφάπλωμα ἡ κυρὰ Ρηνοῦλα, ἔλαβεν ἐκ τοῦ εἰκονοστασίου κεκονιαμένην τινὰ φιάλην, ἔδωκεν εἰς τὸ παιδίον νὰ πίῃ ἁγιασμόν, λικνίζουσα δὲ καὶ θωπεύουσα αὐτό, μετέφερεν ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν βραχιόνων της καὶ ἀπέθεσεν ἐπὶ τοῦ καναπέ.

— Μὴ φοβᾶσαι, παιδί μου, ἐμᾶς ὁ δράκος δὲν μᾶς πειράζει !... Νά, κύτταξε, Νίκο μου, γιὰ ἰδὲ τὸ γάτο, τὸ μασκαρᾶ, σὰν γουρουνάκι εἶνε παχύς· ἄκουσέ τον ποῦ σοῦ λέγει καὶ τραγουδάκι ..

Τὸ παιδίον δὲν βλέπει τὸν γάτον, δὲν ἀκούει τὰς τελευταίας λέξεις τῆς τροφοῦ του, καὶ διακόπτει αὐτήν.

— Καὶ γιατί, καλὲ παραμάνα, ὁ δράκος ἐμᾶς δὲ μᾶς πειράζει;

— Νὰ σοῦ τὸν κάμω ἐγώ . . . νὰ ἰδῇ ἐκεῖνος. Ἐσὺ θὰ μεγαλώσῃς, ὤμορφό μου παιδάκι, σταυραητέ μου, θὰ γείνῃς μεγάλος, ὤμορφο παλληκάρι, θα μάθῃς γράμματα, τοῦ Θεοῦ τὰ πράμματα, θὰ πᾷς στὴ Σμύρνη, θὰ γείνῃς μεγάλος ἔμπορος, πραμματευτὴς πλούσιος, θὰ στέλνῃς χρήματα τοῦ πατέρα καὶ τῆς μητέρας σου καὶ θὰ σὲ δείχνουν μὲ τὸ δάχτυλο καὶ θὰ λένε: χαρὰ στὸ νηό, χαρὰ στὸ παλληκάρι, καὶ χαρά στηνε, ποῦ θὰ τὸν πάρῃ, καὶ θὰ ρωτοῦν ποιὸς εἶν' αὐτὸς ὁ νηός, κ' ἐγὼ πιά, ποιὸς τὴ χάρι μου, θὰ καμαρόνω καὶ θὰ λέγω: τοῦτος εἶν' ἐκεῖνος π' ἀνάθρεψα ἐγὼ καὶ τὸν ἔκαμα μεγάλον, ὁ Νίκος μου, ποῦ τὸν ἐσήκωνα στὰ χέρια μου . . . Κ' ἐγὼ πιὰ θε νά 'μαι γρηὰ γρηὰ ξεκουτιασμένη, καὶ θὰ 'ρχουμαι κούτσα-κούτσα μὲ τὸ ραβδάκι μου νὰ σὲ 'βρίσκω στὸ παλάτι σου καὶ σὺ θὰ μὲ βαρυέσαι τὴν καϋμένη τὴ γρηὰ τὴ ζαρωμένη καὶ θὰ θυμώνῃς μαζύ μου καὶ θὰ κτυπᾷς τὸ πόδι σου καὶ θὰ μὲ διώχνεις κ' ἐγὼ πειά, ἡ κακομοίρα, θὰ τὰ παίρνω πλυμένα κι' ἄπλυτα καὶ δρόμο· καὶ θὰ τρέχουν τὰ μάτια μου ἀπὸ τὴ σκάση μου, καὶ θὰ μὲ βλέπει ὁ κόσμος νὰ γελᾷ καὶ θὰ μὲ πεισματόνει.

— Ὄχι, καλὲ παραμάννα, ἐγὼ δὲ θὰ σὲ διώξω. Ἐγὼ ἅμα ἔρθῃς θὰ σὲ φιλήσω, κι' ὅποιος σὲ πειράξῃ, θὰ πιάσω τοῦ πατέρα τὸ τουφέκι νά τονε σκοτώσω, ἀπήντησε μετὰ γενναιότητος ἐνθαρρυνθὲν ἤδη τὸ παιδίον.

Πῶς ἐν ἀκαρεῖ ἀνέλαμψεν ἡ γηραιὰ μορφὴ τῆς τροφοῦ, ἐκ τῆς ἐγκαρδίου ταύτης ἐκφράσεως τοῦ παιδίου καὶ μεθ' ὁπόσης ἀφιλοκερδοῦς στοργῆς τὸ ἐνηγκαλίσθη καὶ τὸ ἠσπάσθη ἡ γραῖα!

— Σοῦ χορατεύω, χρυσέ μου ἀητέ, μῆλό μου ροδοκόκκινο, φεγγάρι μου ὁλόφωτο. Ἡ καλωσύνη σου θὰ μεγαλώνη ὅσο μεγαλόνεις καὶ σύ, χρυσό μου παιδί.

Πόση ἀγάπη καὶ στοργὴ εἰς τὰς λέξεις ταύτας. Οὕτω

πως μόνον αἱ μητέρες καὶ αἱ τροφοὶ δύνανται νὰ ὁμιλῶσι.

— Καὶ τὸ παραμύθι, καλέ; ὑπέμνησε τὸ παιδίον μετά τινα σιωπήν.

— Σὰν τί παραμύθι θέλεις νὰ σοῦ 'πῶ;... Αἴ, πρόσεχε λοιπὸν καὶ ἄκουσε καλά!... Μιὰ φορὰ κ' ἕναν καιρὸ ἦταν ἕνας βασιληάς... ἄρχεται σεσυρμένως καὶ διὰ βραγχώδους φωνῆς ἡ τροφός, καὶ ὁ μῦθος δὲν ἔχει τελειωμόν. Καὶ παίζει ἡ φαντασία τοῦ μικροῦ ἀκροατοῦ, καὶ πλανᾶται «εἰς ταῖς καμάραις τοῦ παλατιοῦ, ποῦ εἶν' ἔρημες, καὶ μὲς στὸ στοιχειωμένο περιβόλι, ποῦ 'χει ταῖς μηλιὲς μὲ τὰ χρυσᾶ μῆλα, καὶ σεριανίζει μὲ τὴ βασιλοποῦλα». Καὶ ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τοῦ γοητευτικοῦ μύθου, οἱ ὀφθαλμοί του ἡμικλείουσιν, ἡ χείρ του, ἡ κρατοῦσα τὸ χονδρὸν φόρεμα τῆς τροφοῦ καταπίπτει ἄτονος, ἡ κεφαλή του ἐρείδεται βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἐπὶ τῆς ἰσχνῆς χειρός της, καὶ ἀκούεται ἠρέμα ἡ ἁρμονικὴ ἀναπνοὴ τοῦ ἀποκοιμηθέντος. Μετὰ προφυλάξεως καὶ μόλις πατοῦσα τὸ ἔδαφος, φέρει ἡ γραῖα τὸ πολύτιμον φορτίον της καὶ μετὰ προσοχῆς ἀποθέτει αὐτὸ ἐπὶ τῶν ἁπαλῶν προσκεφαλαίων, ἀκολούθως, σταυροκοπήσασα πανταχόθεν τὴν στρωμνήν, χωρὶς νὰ κάμῃ τὸν ἐλάχιστον θόρυβον, ἔκλεισε τὰ παραπετάσματα.

— Τί ἔχει τάχατες τὸ πουλάκι μου καὶ δὲν κοιμᾶται ἀπόψε;.. Ἂς βγάλω τὸ στρῶμα τοῦ καναπὲ νὰ τὸ φέρω ἐδῶ κοντὰ στὸ κρεββάτι καὶ νὰ πλαγιάσω κοντά του, μὴ λάχῃ καὶ ξυπνήσῃ τὴ νύχτα καὶ δὲν τὸ νοιώσω ἀπὸ τὸν καναπέ, ἐψιθύρισεν ἡ τροφός, σύρουσα ἐπὶ τοῦ δαπέδου τὸ στρῶμα.

Εἰς τὸν παιδικὸν θάλαμον εἰσῆλθεν ἡ μήτηρ τοῦ Νίκου καὶ προσελθοῦσα παρὰ τὴν κλίνην ἐπὶ μακρὸν ἐθεώρει τὸ ἀμερίμνως ὑπνῶττον παιδίον. Αἱ χεῖρές του ἦσαν νωχελῶς τεταμέναι, ἡ ὑπόξανθος καὶ βοστρυχώδης κόμη του ἐκυμάτιζεν ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου, τὸ νεαρὸν αἷμα καταπόρφυρον ἔβαφε τὰ φουσκωτὰ μάγουλά του καὶ τὰ ῥόδινα χείλη του ἔκλινον εἰς ἀγγελικὸν μειδίαμα.

— Κοιμᾶται ἥσυχα τὸ παιδί; ἠρώτησε τὴν τροφόν.

—Φαίνεται πῶς εἶδε κανένα κακὸ ὄνειρο κ' ἐξύπνησε. ἀλλά, δόξα νἄχῃ ὁ Θεός, τοὔδωσα ἁγιασμὸ καὶ ἐκοιμήθηκε πάλι.

Ἡ Παναγία μαζύ του! εἶπεν ἡ μήτηρ ἐξερχομένη.

Τὸ ὡρολόγιον ἐδόνησε καὶ ἐσήμανε τὴν δεκάτην ὥραν. Ἡ γραῖα ἔσβυσε τὸ κηρίον καὶ ἠγέρθη ὅπως προσευχηθῇ. Ἐπὶ μακρὸν γονυπετὴς πρὸ τῶν εἰκόνων, κύπτει καὶ κάμνει τὴς μετάνοιες της. Βαθὺς ἐνίοτε, κρυπτόμενος ἀναστεναγμὸς ἢ θροῦς τῆς χονδροϋφάντου ἐσθῆτός της ταράττουσι τὴν ἠρεμίαν. Εἶτα χωρὶς νὰ ἐκδυθῇ κατεκλίθη ἐπὶ τῆς στρωμνῆς καὶ ἐκαλύφθη διά τινος ἐφαπλώματος. Ὁ Βάσος συνεσπειρώθη παρ' αὐτῇ καὶ ᾄδει τὸ ἀκατάληπτον ᾆσμά του.

Μέλαινα σκιὰ καλύπτει τοὺς ὑπνώττοντας· τ' ἀντικείμενα συγχέονται, συμπλέκονται· ἀτμῶδες νέφος περιβάλλει ἅπαντα τὸν παιδικὸν θάλαμον· ἐν αὐτῷ πτερυγίζουσιν ἀόρατοί τινες εἰκόνες, καὶ ἐν ἀκαρεῖ ἐκ τοῦ ὁμιχλώδους τούτου χάους ἀνακύπτει νέα εἰκών.

*
* *

Ἐν μικρᾷ αἰθούσῃ, ἧς οἱ τοῖχοι ἦσαν χρωματισμένοι μὲ κυανῆν βαφὴν καὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους μὲ πλαίσια ἐκ καρυοξύλου κρέμανται προσωπογραφίαι τινες, ἵσταται τράπεζα, ἐκ τοῦ συρταρίου τῆς ὁποίας ὁ Νίκος, δωδεκαετὴς ἤδη ἐξάγει τετράδιά τινα, χάρακα, δύο-τρία βιβλία, μελανοδοχεῖα καὶ γραφίδας, ἅτινα θέτει συμμετρικῶς καὶ κατὰ τάξιν ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ κάθηται παρ' αὐτήν. Ταὐτοχρόνως ἡ Ἀσπασία—ἡ ἀδελφή του—παίζει ἐπὶ τῆς κιθάρας, κρούουσα διὰ τῶν λεπτῶν δακτύλων της τὰς χορδάς, ἐνῷ ἡ μεγαλειτέρα της ἀδελφή, ἐρειδομένη ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ καθίσματος ἀκροᾶται μετὰ προσοχῆς καὶ τὴν καθοδηγεῖ.

«Πάρις ὁ υἱὸς τοῦ Πριάμου βασιλέως τῆς Τρωάδος...» ἀναγινώσκει ὁ Νίκος, κλείων τὰ ὦτα διὰ τῶν παλαμῶν, ὅπως μὴ περισπᾶται ἡ προσοχή του.

— Do, re, mi, fa, sol, la, si, . . . ! ἐπαναλαμβάνει ἡ Ἀσπασία κρούουσα τὰς χορδὰς

Εἰσέρχεται ἡ μήτηρ.

— Ἔμαθες τὸ μάθημά σου, Νίκο, ἐρωτᾷ αὐστηρῶς.

— Τὸ ξεύρω, ἀποκρίνεται συγκεχυμένως καί πως δειλῶς ὁ παῖς, ἀνεγείρων τὰς χειρίδας τοῦ χιτῶνός του.

— Κύτταξε καλά ! ἂν ὁ διδάσκαλος σοῦ γράψῃ κακὸν βαθμόν, ὅπως χθές, νὰ ξεύρῃς ὅτι ἀπόψε στὸ γιαλὸ δὲν θὰ πᾷς... Καὶ μὴ νομίσῃς ὅτι ὁ Παπαδημήτρης θὰ μοῦ τὸ κρύψῃ. Ἔλα, διάβαζε τὸ μάθημά σου, ἐπανέλαβε παροτρύνουσα ἡ μήτηρ καὶ ἦλθε πλησίον τῆς θυγατρός της.

Καὶ κλείει αὖθις τὰ ὦτά του ὁ Νίκος καὶ ἐπαναλαμβάνει τὸ «Πάρις ὁ υἱὸς τοῦ Πριάμου..» ἐνῷ ἡ διάνοια αὐτοῦ φέρεται εἰς τὸ παράλιον, ὅπου ὁδηγεῖ αὐτὸν ὁ πατήρ του, ὁσάκις εἶνε ἐπιμελής, διὰ νὰ κάμῃ λουτρὸν εἰς τὰ διαυγῆ ὡς κρύσταλλος νερά, νὰ κυλισθῇ γυμνὸς ἐπὶ τῆς καθαρωτάτης ἄμμου, καὶ νὰ παίξῃ μετὰ τῶν ἄλλων συμμαθητῶν του, οὓς ἐφθόνει, διότι ἦσαν ἀείποτε ἐλεύθεροι αὐτοὶ νὰ ἐξασκήσουν τὸ προσφιλὲς αὐτὸ παιγνίδιον τῆς κυλινδήσεως ἐπὶ τῆς ἄμμου. Ἔκλειε τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ ἔβλεπε τὰ πολύχρωμα πετράδια τοῦ πυθμένος, ἅτινα πλειστάκις βυθιζόμενος ὡς δελφὶν ἀνέσυρεν ἐκεῖθεν καὶ ἔρριπτεν ἄνω μὲ κλειστὸν τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν ἕνεκα τῆς ἐνοχλούσης αὐτοὺς ἅλμης, πρὸς ἐπίδειξιν τῆς τόλμης του· καὶ ἀνεπόλει τὰ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐκ τοῦ λουτροῦ, καθ' ἥν, διερχόμενοι διὰ τῶν κήπων, προσεκάλουν τὸν πατέρα του νὰ τιμήσῃ τὰ ὀπωρικὰ τοῦ δεῖνος ἢ τοῦ δεῖνος φίλου. Καὶ ἀκουσίως ἔρριψε τὸ βλέμμα διὰ τοῦ παραθύρου καὶ εἶδε τὸ γαλανόλευκον πέλαγος γαλήνιον καὶ ἤρεμον ὡς καθρέπτην, καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ συγκρατήσῃ τὸν θαυμασμόν του, ἀλλ' ἐψιθύρισε στενάξας :

— Τί μπονάτσα !...ἄχ ! ἄς ἤμουν ἐλεύθερος ; νὰ 'πάγω νὰ κολυμπήσω...

— Κάμε μου τὴν χάριν νὰ προσέχῃς εἰς τὸ μάθημά σου, εἶπε διερχομένη πλησίον ἡ μήτηρ καὶ ἐλαφρῶς θλίψασα τὸ ὠτίον του. Κύτταξε μέσα εἰς τὸ βιβλίον σου καὶ

μὴ λησμονεῖς ὅτι ἔχεις νὰ δώσῃς δευτέρας ἐξετάσεις μετὰ 20-25 ἡμέρας ἐπανέλαβεν. Ὁ Νίκος ἐταπείνωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἔκυψεν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ βιβλίου, ἀλλ' αἱ γραμμαὶ συγχέονται, τρέχουσι, ποικίλουν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, ὅσον καὶ ἂν προσπαθῇ νὰ προσηλωθῇ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν.

— Φθάνει, Ἀσπασία, εἶπεν ἡ μεγαλειτέρα ἀδελφή, λαμβάνουσα ἐκ τῶν χειρῶν της τὴν κιθάραν. Νά, ἦλθε καὶ ὁ διδάσκαλος.

Ἡ θύρα τοῦ προθαλάμου ἠνοίχθη μετὰ κρότου, καὶ ἐφάνη ἡ μορφὴ τοῦ Παπαδημήτρη, ἐφημερίου τῆς ἐνορίας διακρινομένου διὰ τὰ γνώσεις καὶ τὴν καλοκἀγαθίαν του.

Ὁ Παπαδημήτρης προπαρεσκεύαζε τὸν Νίκον διὰ τὰς ἐξετάσεις.

Εἰς προϋπάντησίν του ἔδραμον ἀμφότερα τὰ παιδία· οὗτος δὲ ἀποδυθεὶς τὸ ράσον του καὶ ἐξαγαγὼν κτένιον, ἐκτένισε τὸν μακρὸν μιξοπόλιον πώγωνά του.

— Καλημέρα, διδάσκαλε, εὐλογεῖτε! εἶπεν ἡ Ἀσπασία θέτουσα τὰς μικρὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους της.

— Ἐμένα εὐλογήσατε πρῶτα, ἐκείνη εἶνε κορίτσι· τὲς γυναῖκες δὲν τὲς ἀφίνουν νὰ μπαίνουν εἰς τὸ ἱερόν· ἐμένα εὐλογήσατε πρῶτα, ἐπανελάμβανεν ὁ Νίκος.

— Μὴν ἀτακτεῖτε! εἶπεν ὁ Παπαδημήτρης μετά τινος αὐστηρότητος· καὶ ἀποθέσας μετὰ προσοχῆς ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸν σκοῦφόν του, ἐκάθισε παρὰ τὴν τράπεζαν, ἀπομάσσων τὸν ἐκ τοῦ πλατέος μετώπου του καταρρέοντα ἱδρῶτα. Ὁ Νίκος ἀπώθει διαγκωνίζων τὴν ἀδελφήν του, ἵνα λάβῃ πρῶτος τὴν εὐλογίαν τοῦ ἱερέως.

— Μὰ εἶσαι ἕνας ἄτακτος. Πφοῦ, τί ζέστη, προσέθηκεν ἀεριζόμενος μὲ τὸ ὑπερμέγεθες κυανοῦν κλαδωτὸν μανδύλιόν του. Ὅποιος εἶνε ἐπιμελέστερος, ἐκεῖνος θὰ λαμβάνῃ πρῶτος τὴν εὐλογίαν μου. Ἔ-ἔχε, τὴν εὐχή μου, εἶπεν αἴφνης εὐλογῶν τὴν Ἀσπασίαν, ἥτις ἠσπάσθη τὴν χεῖρά του, ἀναδίδουσαν ἀνυπόφορον ὀσμὴν καπνοῦ. Ἔλα νὰ εὐλογήσω τώρα κ' ἐσένα, ἄτακτε, κατεργάρη.

Ὁ Νίκος ἐπλησίασε καὶ ἠσπάσθη δι' ἠχηροτάτου φιλήματος τὴν δεξιὰν τοῦ ἱερέως.

— Αἴ, κακόπαιδο, ἀπὸ τὸ φιλὶ καταλαμβάνω ὅτι δὲν ἔμαθες τὸ μάθημά σου...

—Ὄχι, τὸ ξεύρω ! ἀπεκρίθη, ὡσεὶ προσβληθὲν τὸ παιδίον.

— Καλά, καλά, καθήσατε λοιπόν, εἶπεν ὁ διδάσκαλος. Καὶ τί κάμνει ἡ μητέρα σας ; ἠρώτησε λοξῶς παρατηρῶν διὰ τῆς ἡμιηνεωγμένης θύρας.

— Καλὰ εἶνε· θέλετε νὰ τὴν φωνάξω ; ἠρώτησεν ἡ Ἀσπασία.

—Ὄχι, ὄχι... καθήσατε... εἶπε διστάζων ὁ Παπαδημήτρης, ἀλλὰ καὶ μὴ παύων νὰ παρατηρῇ λαθραίως πρὸς τὴν θύραν. Ἡ θύρα δὲν ἀνοίγεται καὶ ἡ μορφὴ τοῦ διδασκάλου λαμβάνει τὴν χροιὰν τῶν βυζαντινῶν εἰκόνων, ἀμαυροῦται καὶ ὠχριᾷ. Ἀνοίγει τὸν εἰς χεῖρας του ἔλεγχον καὶ θεωρήσας τὸν μαθητήν του, εἶπε μετ' αὐστηρότητος :

— Λέγε τὴν ἱστορίαν σου !

Ὁ Νίκος ἀποπερατόνει τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς, κλείει τὸ βιβλίον, τὸ δίδει τοῦ διδασκάλου καὶ εἰσπνεύσας ὅσον ἐπέτρεπον αὐτῷ οἱ πνεύμονές του ἀέρα, ἄρχεται μονοτόνως καὶ βραδέως :

—«Πάρις ὁ υἱὸς τοῦ Πριάμου, βασιλέως τῆς Τρῳάδος, ἐλθὼν εἰς τὴν Σπάρτην... ἐφιλοξενήθη,..» Εἰς τὸ «ἐφιλοξενήθη» ἔστη· ἐρύθημα ἐκάλυψε τὸ πρόσωπόν του, κτυποῦν οἱ κρόταφοί του, ἡ μνήμη ἀρνεῖται νὰ τὸν βοηθήσῃ· μετὰ ἑνὸς λεπτοῦ σιωπὴν ἄρχεται ἐκ νέου : «Πάρις ὁ υἱὸς τοῦ Πριάμου» καὶ διακόπτεται πάλιν εἰς τὴν ἀπαισίαν λέξιν «ἐφιλοξενήθη».

— Λέγε λοιπόν ! ἐφιλοξενήθη; .. εἶπεν ὁ Παπαδημήτρης, τερπόμενος, ἐπὶ τῇ συγχύσει τοῦ παιδίου, αἴ, λοιπόν, λέγε, ὕστερα ;... Καὶ τί εἶνε τό : ἐφιλοξενήθη ;

—Ρῆμα.

— Χρόνου ;

— Ἀορίστου...

— Καλά, λέγε, λέγε λοιπόν... Ἔλα καὶ φαίνεσαι πῶς δὲν τὸ ξεύρεις! εἶπεν ὁ διδάσκαλος, κινῶν τὴν κεφαλήν του καὶ ἑτοιμαζόμενος νὰ γράψῃ.

—Κατὰ τὰ φαινόμενα θὰ σοῦ γράψω «κακῶς».

— Μὲ συγχωρεῖτε διδάσκαλε! εἶπεν ἀναχαιτίζων αὐτὸν ὁ Νίκος, ἐνῷ οἱ ὀφθαλμοί του εἶνε πλήρεις δακρύων.— ἕνα, ἕνα μόνο λόγο πέτε μου...

—Ἕνα, ἕνα μόνο λόγο!... ἔλεγε μιμούμενος καὶ παροξύνων αὐτὸν ὁ ἱερεύς. Πέ μού το νὰ σοῦ τὸ 'πῶ!

— «Ἐφιλοξενήθη...» ἐπαναλαμβάνει ὁ Νίκος, μὴ τολμῶν νὰ ἐγείρῃ τοὺς ὀφθαλμούς.

—Ἄσχημα κάμνεις, Νίκο μου, πολὺ ἄσχημα! Δὲν εἰμπορῶ νὰ περιμένω.... Καὶ βυθίζει τὴν γραφίδα εἰς τὸ μελανοδοχεῖον.

— Παπά μου!... μόνο μιὰ λέξι εἰπέτε μου, νευρικῶς παρεκάλει τὸ παιδίον καὶ ἥρπασε τὴν χεῖρά του, ἐνῷ ἐπὶ τῶν ῥοδινῶν παρειῶν του ἐκυλίσθησαν παχέα δάκρυα.

— Παπᾶ μου καλέ! Συγχώρησε τὸ Νίκο, μὴ τοῦ γράψῃς «κακῶς», ἐξελιπάρει ἡ Ἀσπασία, ἀσπαζομένη τὴν ἀριστερὰν τοῦ ἱερέως.

— Τίποτε, τίποτε δὲν ἀκούω... «Τῆς παιδείας, αἱ μὲν ῥίζαι πικραί, γλυκεῖς δὲ οἱ καρποί.» Ἂς τιμωρηθῇ διὰ τὴν ἀμέλειάν του! Ἀφήσατέ με! ἐπρόφερεν ἀποσύρων τὰς χεῖρας ὁ ἱερεύς.

— Λοιπὸν γράψετέ μου ἐμένα ἀντὶ «κάλλιστα», «καλῶς», μὴ τοῦ γράψετε κακὸν βαθμόν.

Ἡ θύρα, ἣν μετὰ τοσαύτης ἀνυπομονησίας ἔβλεπεν ὁ Παπαδημήτρης ἠνοίχθη τέλος πάντων καὶ εἰσῆλθεν ἡ ὑπηρέτρια φέρουσα δίσκον, ἐφ' οὗ ὑπῆρχεν ὑπερμέγεθες κύπελον καφὲ μὲ καϊμάκι ἕνα δάχτυλο. Ἡ μορφὴ τοῦ ἱερέως ἀνέλαβεν ἤδη τὴν χροιὰν τῶν εἰκόνων τῆς ἰταλικῆς σχολῆς, τουτέστιν ἐγένετο ζωηροτέρα καὶ φαιδροτέρα. Ὁ Παπαδημήτρης μετὰ προφανοῦς συγκινήσεως ἔλαβε τὸ κύπελον διὰ τῆς δεξιᾶς, διὰ τῆς ἀριστερᾶς δὲ ἐπειράθη νὰ εὐλογήσῃ τὴν ὑπηρέτριαν, ἀλλὰ νοήσας τὸ σφάλμα του, ἀπέθεσε τὸ κύπελον ἐπὶ τοῦ δίσκου, ἤ-

λόγησε διὰ τῆς δεξιᾶς καὶ ἀνέλαβεν αὐτὸ ἐκ νέου. Ἀκολούθως ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου του καπνοθήκην γιγαντιαίων διαστάσεων, εἶπεν « ἂς ξεκουρασθῶμεν καὶ λιγάκι, παιδιά», καὶ κατεσκεύασεν ὑπερμέγεθες σιγάρον. Αὐτὸ δὲ καὶ καὶ ὁ καφὲς κατέστησαν χαρωπὸν τὸν διδάσκαλον . . . .

—Ἀκούσατε τώρα, θὰ σᾶς διηγηθῶ περὶ τοῦ πολυπαθοῦς Ἰὼβ διὰ τὸ αὐριανὸν μάθημα τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας, νά, ἐδῶ.—Καὶ ἔδειξε τὴν σελίδα, χαράξας διὰ τοῦ ὄνυχος σταυρόν. Βήξας δέ, ἤνοιξε τὸ βιβλίον καὶ προσποιούμενος ὅτι διηγεῖται, ἀνεγίνωσκε λέξιν πρὸς λέξιν τὸ κείμενον, σταματῶν εἰς τὰ κόμματα καὶ στενάζων εἰς τὰς τελείας στιγμάς.

Ἡ ἀνάγνωσις, διαρκέσασα ἡμίσειαν ἀκριβῶς ὥραν, ἦτο ἀκατάληπτος εἰς τὰ παιδία, ἀλλὰ πρὸς γενικὴν εὐχαρίστησιν τὸ ὡρολόγιον ἐσημείωσε τὴν ὥραν, καθ' ἣν ὤφειλε νὰ περατωθῇ τὸ μάθημα καὶ ὁ Παπαδημήτρης διέκοψε τὴν διήγησιν ἐπὶ τῆς πρώτης προστυχούσης ἄνω τελείας.

—Ἐνοήσατε; ἠρώτησε, βαπτίζων τὴν γραφίδα ἐν τῇ μελάνῃ.

—Ἐνοήσαμεν, ἀπεκρίθησαν ὡς ἐκ ληθάργου ἀφυπνισθέντα τὰ παιδία.

—Αὔριον νὰ ἦσθε καλὰ μελετημένοι! ὑπέλαβε σημειῶν εἰς τοὺς ἐλέγχους ἀμφοτέρων «ἄριστα». Καὶ τώρα, χαίρετε!

Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς παραδόσεως μίαν μόνην σκέψιν εἶχεν ὁ Νίκος,—τὴν θάλασσαν. Αὐτὴν μόνην ἔβλεπεν ἐκ τοῦ παραθύρου, καὶ ἡ παιδική του φαντασία παρηκολούθει τὰ κύματά της κυλιόμενα μακράν, πολὺ μακράν.

—Ἔ, καὶ νὰ ἤμουνα καὶ ἐγὼ κῦμα νὰ φύγω καὶ νὰ σωθῶ ἀπὸ τὸν Πάριν καὶ τὸν Παπαδημήτρην, ἐψιθύρισε, νομίζων ὅτι οὐδεὶς τὸν ἤκουε.

—Καὶ ἐγὼ νὰ μείνω μονάχη μου; εἶπε ἡ Ἀσπασία.

—Ἔλα καὶ σὺ μαζύ, ἀπεκρίθη ὁ Νίκος. Ἔπειτα... ἐγὼ εἶμαι ἀγόρι· ἐμεῖς τὰ ἀγόρια φεύγομε. .

*

* *

Παρῆλθον ἔκτοτε δύο ἔτη.

Ἦτο ἡ ἡμέρα τῶν ἐξετάσεων. Ὁ Νίκος, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν γονέων του καὶ τοῦ Παπαδημήτρη, ἐπέστρεφεν εἰς τὴν οἰκίαν του, κρατῶν ὑπὸ μάλης χρυσόδετον βιβλίον, ὅπερ τῷ ἀπενεμήθη ὡς βραβεῖον.

—Ἔχω νὰ σᾶς κάμω μίαν ἔκπληξιν, ἡ ὁποία ὅλους θὰ σᾶς χαροποιήση, εἶπεν ὁ πατὴρ μόλις ἐκάθησαν ὅλους, οὐδενὸς ἐξαιρουμένου, προσέθηκε συγκεκινημένος.

— Καὶ ἐμέ; ἠρώτησεν ὁ Νίκος.

— Καὶ σέ.... σὲ πρὸ πάντων. Ἀκούσατε. Ἡ ἐπιστολὴ αὐτή, εἶπεν, ἐξάγων φάκελλον ἐκ τοῦ θυλακίου του, εἶνε τοῦ φίλου μου Ι* ἐκ Σμύρνης, ὁ ὁποῖος μοῦ γράφει ὅτι προθύμως δέχεται τὸν Νίκον μας εἰς τὸ κατάστημά του, ἀναλαμβάνων τὴν φροντίδα νὰ τὸν διατηρήση ἐπὶ δύο ἔτη εἰς τὴν ἐκεῖ ἐμπορικὴν σχολήν. Ὁ σημερινὸς θρίαμβός σου, Νίκο, προσέθετο ἀποταθεὶς πρὸς τὸν υἱόν του, καὶ ὁ ἐπίζηλος βαθμός σου μεταξὺ τοσούτων ἄλλων ὁμηλίκων σου, μοὶ δίδουσιν ἀρκετὰς ἐλπίδας, ὅτι καὶ εἰς τὰς περαιτέρω σπουδάς σου τὴν αὐτὴν θὰ δείξης ἐπιμέλειαν καὶ ζῆλον. Λοιπόν, τώρα εἶσαι εὐχαριστημένη, γυναῖκα;

Ἡ μήτηρ ἀπέμαξεν ἓν δάκρυ χωρὶς νὰ ἀπαντήση.

—Ἐμπρὸς λοιπὸν τώρα, κάμετε ὅπως εἰμπορεῖτε ὀγλήγορα νὰ ἑτοιμάσετε ὅ,τι ἔχει ἀνάγκην τὸ παιδί. Μετὰ 15 ἡμέρας φεύγει τὸ καράβι τοῦ καπετὰν Ἀγγελῆ διὰ Σμύρνην καὶ καλλιτέρα εὐκαιρία δὲν εἰμπορεῖ νὰ ὑπάρξη

Εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς ἀγγελίας ταύτης ὁ Νίκος ἐπῆγε νὰ πετάξη ἀπὸ τὴν χαράν του. Ἡ ἰδέα ὅτι θ' ἀναχωρήση τέλος, ὁ πόθος, ὃν ἔχει νὰ ἐπισκεφθῆ ξένους τόπους, δὲν ἄφινον αὐτὸν νὰ σκεφθῆ περὶ τῶν οἰκείων του, οὓς ἔμελλε νὰ ἐκγαταλίπη, ἀλλ' ἐφέρετο ἐπὶ τῶν πτερύγων τῆς φαντασίας του εἰς τὴν Σμύρνην, περὶ ἧς τοσάκις ἤκουσε τὸν πατέρα του διηγούμενον, καὶ τὴν ὁποίαν ἐθεώρει ὡς πόλιν θεσπεσίαν. Ἡ χαρά του εἶχε κορυφωθῆ.

. . . .

Μετὰ εἴκοσιν ἡμέρας τὰ πάντα ἦσαν ἤδη ἕτοιμα· φορέ-

ματα, ἀσπρόρρουχα, στρώματα, ἐφάπλωμα, περιδεδλημένον διὰ λευκοτάτης σινδόνης· ἡ δὲ μήτηρ οὔτε κομβία, βελόνας καὶ κλωστὴν παρέλειψε νὰ θέσῃ ἐντὸς πυξίδος διὰ τὸν εἰς τὴν ξενητιὰ ἀπερχόμενον υἱόν της.

Ὁ Νίκος εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς ἑτοιμασίας δὲν ἔδιδε οὔτε τὴν ἐλαχίστην προσοχήν· ἐμάγευεν αὐτὸν ἡ ἰδέα τῆς ἀποδημίας καὶ τοῦ ταξειδίου. Ἀνεπόλει τὰς εὐχὰς τῆς τροφοῦ του, ἥτις, ὅτε τὸν ἐδαυκάλιζε, τῷ ηὔχετο νὰ γείνῃ μεγάλος πραμματευτής, νὰ ἐπιστρέψῃ πλουσιώτατος εἰς τὴν πατρίδα, νὰ βοηθήσῃ τοὺς γονεῖς του καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

— Καὶ τί θὰ μοῦ στέλνῃς, γιόκα μου, ἀπὸ τὴ Σμύρνη; τῷ ἔλεγεν ἤδη ἡ κυρὰ Ρηνούλα.

—Ὅ,τι θέλεις, παραμάννα μου· νὰ σοῦ στείλω ἕνα σακκὶ καφὲ καὶ ἕνα σακκὶ ζάχαρι—αὐτὴ ἦτο ἡ ἀδυναμία της,— νὰ σοῦ τὰ στείλω νὰ τὰ ἔχῃς μέσα εἰς τὴν κάμαρά σου νὰ πίνῃς καφὲ ὅποτε θέλῃς· θὰ σοῦ στείλω... καὶ ἕνα μύλο νὰ τὸν ἀλέθῃς.

— Εὐχαριστῶ, σπολάτι σου, καλό μου παιδί, ἀπήντησε, προκαταδολικῶς εὐγνωμονοῦσα ἡ γραῖα· ἀλλὰ νὰ μοῦ γράφῃς δὰ κάποτε, νὰ μαθαίνω καὶ πῶς περνᾷς.

— Καὶ σὺ νὰ λέγῃς τῆς Ἀσπασίας νὰ μοῦ γράφῃ ἀπὸ μέρους σου, παραμάννα, καὶ ἐναγκαλισθεὶς αὐτὴν θερμῶς ἐξῆλθεν εἰς τὸν κῆπον.

Διῆλθε βραδέως μικρὰν δενδροστοιχίαν χωρὶς νὰ σαγηνευθῇ, ὅπως ἄλλοτε, ὑπὸ τῶν ἐκ των δένδρων αἰωρουμένων καρπῶν.

— Κακὸ σκοπὸ ἔχει... νὰ μὲ γελάσῃ θέλει ὁ κατεργάρης, ἔλεγε κατὰ συμπερασμὸν ὁ κηπουρὸς Μπαρμπαγιώργης, ἀκολουθῶν διὰ τοῦ βλέμματος τὸν Νίκον,—καλά, καλά, στὴν ἀπιδιά μοῦ πηγαίνει! Στάσου νὰ σὲ τσακώσω ἐγώ,—καὶ ἠθέλησε νὰ προχωρήσῃ δεξιά, διὰ νὰ τὸν ἐνεδρεύσῃ, ἀλλ' ὁ Νίκος δὲν σκέπτεται οὔτε τὰ μῆλα, οὔτε τὰ ἀπίδια· τὴν διάνοιάν του ἀπασχολεῖ ἡ ἰδέα τῆς ἀναχωρήσεως. «Τελειωμὸ δὲν ἔχουν αἱ ἡμέραι». Ἀφίκετο τέλος εἰς τὸ ἄκρον τοῦ κήπου, ὅπου ὑψοῦτο ὀκτάγωνος

σκιάς, κεκαλυμμένη ὑπὸ ἀνθούσης ἀγριαμπέλου· εἰσῆλθεν ὑπὸ τὴν παχεῖαν σκιάν της, κατεκλίθη ἐπί τινος θρανίου, καὶ ἀκουμβήσας τὴν ὑπόξανθον καὶ πυρέσσουσαν κεφαλήν του εἰς τὴν παλάμην του παρετήρει τόν κῆπον.

Ἰδοὺ σμῆνος λάλων πυργιτῶν ἀφίπταται ἐκ τῆς στέγης τῆς οἰκίας καὶ καταπίπτει χαλαζηδὸν ἐπὶ τῶν κερασεῶν. Οἱ πτερωτοὶ κλέπται δὲν εἶχον ἔτι ἀρχίσει τὸ ἔργον των, ὅτε ἀντήχησε κρότος τις παράδοξος, ὅστις ἐφόβισε καὶ ἐξεδίωξεν αὐτούς. Ὁ κρότος οὗτος προήρχετο ἐκ τεμαχίων ὑάλου ἐπὶ τούτῳ κρεμασθέντων ὑπὸ τοῦ κηπουροῦ, ἅτινα συγκρουόμενα πρὸς ἄλληλα ἐκ τοῦ ἐλαφρῶς πνέοντος ἀνέμου, ἀπετέλουν ἦχόν τινα ὡσεὶ ἀπομεμακρυσμένης μουσικῆς. Ὁ γάτος Βάσος κυλίεται ἐπὶ τῆς χλόης καλλωπιζόμενος καὶ καμμύων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκ τῆς λάμψεως τοῦ ἡλίου. Ἰδοὺ ἐτανύσθη, συνεσπειρώθη, ἔπεσεν ὕπτιος, ἀνήγειρε τοὺς πόδας του, ἐξέτεινε τοὺς ὄνυχας, ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τρίβει τὴν ράχιν του ἐπὶ τοῦ ἁπαλοῦ ἐδάφους. Σμῆνος περιστερῶν ἐκ τῆς γειτονικῆς ἐπαύλεως περιιπτάμενον μετὰ τάχους ἐκάθησε ἐπὶ τῆς στέγης ἐκεῖ. Ὁ Βάσος ἐξέτεινε τὸ σῶμα· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν εἷρπεν ἐπὶ τῆς χλόης, εἶτα διὰ δύο ἁλμάτων εὑρέθη ἐπὶ τοῦ περιφράγματος, ἐτάνυσε τὸν λαιμὸν καὶ κρύψας τὴν οὐράν του, προὐχώρησεν ἠρέμα καὶ μετὰ προσοχῆς πρὸς τὸ χεῖλος τῆς στέγης, ὅπου ζεῦγος περιστερῶν ἐγόγγυζεν ἀμέριμνον, μὴ ὑποπτεῦον τὴν προσέγγισιν τοῦ κινδύνου. Ἡ ἀπόστασις κατεμετρήθη, ὁ Βάσος ἔκαμε τολμηρὸν ἅλμα ἐπὶ τῆς στέγης, καὶ διὰ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν του ἥρπασε τὴν περιστερὰν ἐκ τῆς οὐρᾶς, ἀλλὰ τὸ θῦμα διαφεύγει, ἀφῖνον εἰς τοὺς ὄνυχας τοῦ θηρίου δύο-τρία σταχτόχροα πτερά. Ἐπὶ μακρὸν ὁ γάτος συνοδεύει διὰ τοῦ ὀξέος βλέμματός του τὰς ἀφιπτάσας περιστεράς, καὶ μόνον ὅταν ἀπεκρύβησαν αὗται, ἀπεφάσισε νὰ ἀφαιρέσῃ ἐκ τῶν ὀνύχων του τὸ προσκολληθὲν πτίλον. Κορώνη τις, λοξὰ-λοξὰ πετῶσα, ρίπτεται ἐκεῖ, ὅπου ὡριμάζουσι τὰ πεπόνια, ὑπόπτως παρατηροῦσα τὸ μορμολύκειον, παριστῶν ἄνθρωπον μὲ ἀναπεπταμένους

τοὺς βραχίονας καὶ φέρον τὰ κατεσχισμένα φορέματα τοῦ Μπαρμπαγιώργη καὶ κόμην μετὰ πώγωνος ἐκ λιναρίου.

Κρά! Κρά! ἀνακράζει ἡ κωρώνη, ὡσεὶ θέλουσα νὰ ἑλκύσῃ τὴν προσοχήν. Τὸ μορμολύκειον σιγᾷ, αὐτὴ δὲ ἐπικάθηται ἐπὶ ὑδροπέπονος καὶ διὰ τοῦ ράμφους της ἄρχεται διατρυπῶσα αὐτόν. Οἱ ὕαλοι συγκρούονται, ἡ κόμη καὶ ὁ πώγων τοῦ μορμολυκείου κυματοῦνται εἰς πνοήν τινα ἀνέμου, καὶ ἡ κωρώνη ἔντρομος ἀφίπταται. Ὑψηλὰ ὑψηλὰ πετᾷ χάρτινος ἀετός. Ὁ Νίκος διὰ περιέργου βλέμματος ἀκολουθεῖ τὴν πτῆσίν του τοὺς διαφόρους ἑλιγμούς του καὶ τὰς μεγαλοπρεπεῖς κάμψεις τῆς μακρᾶς οὐρᾶς του

— «Τί ὡραῖα ποῦ εἶναι κ' ἐδῶ, διαλογίζεται τὸ παιδίον. Ἐκεῖ τάχα; ... Ὤ! ἐκεῖ, χωρὶς ἄλλο θὰ εἶναι καλλίτερα!»

Ἐν τούτοις ἀόριστός τις ἀθυμία κυριεύει τὴν ψυχήν του

— Οὔτε τὴν μητέρα μου, οὔτε τὴν κυρὰ Ρηνοῦλα θὰ ἔχω ἐκεῖ, οὔτε τὴν Ἀσπασίτσα μας, οὔτε κανένα!

Καὶ αἴσθημα μελαγχολίας ἤρξατο συγκινοῦν τὴν καρδίαν τοῦ παιδίου. Μετά τινας στιγμὰς ὁ μέλλων ἔμπορος ἀπεκοιμήθη.

Μὴ παρατηρήσας ὁ γέρων κηπουρὸς τὴν ἐν τῇ σκιάδι εἴσοδον τοῦ κ α τ ε ρ γ ά ρ η, ἐνήδρευεν ὄπισθεν κληματαριᾶς, ἵνα ἐκεῖθεν ἐπιπέσῃ κατὰ τοῦ κλέπτου καὶ συλλάβῃ αὐτὸν ἐπ' αὐτοφώρῳ.

— Ποῦ θά μου πάει; διελογίζετο, θὰ τόνε πιάσω μιὰ φορά, γιατὶ δὲν μ' ἀφίνει σταφύλι νὰ καμωθῇ στὴν κληματαριά, καὶ ἔλαβε πρέζαν ἐκ τῆς ταμβακοθήκης του.

Ἐν τούτοις ἡ ὥρα παρήρχετο καὶ ὁ γέρων, μὴ βλέπων πουθενὰ τὸ παιδίον, ἐξῆλθε τῆς κρύπτης του, ἀλλὰ φθάσας πρὸ τῆς σκιάδος ἔστη ἔκπληκτος θεωρῶν τὸν κοιμώμενον παῖδα. Τόσον παράδοξον τοῦ ἐφάνη, ὥστε ἐξέλαβε τοῦτο ὡς προσποίησιν καὶ ἐφώνησε τραυλίζων.

— Ἆ, κατεργάρη, ἐμένα θὰ γελάσῃς;

Εἰς τὴν φωνὴν τοῦ γέροντος ὁ Νίκος ἀνεσκίρτησε.

— Σήκω, μὴν κοιμᾶσ' ἐδῶ, θὰ κρυώσῃς, νά, γιὰ ἰδὲς

τί σοῦ ἔφερα· εἶπε μεταβαλὼν ὕφος ὁ καλὸς γέρων καὶ κατέθηκεν ἐπὶ τοῦ θρανίου δύο κιτρινοπόρφυρα ἀπίδια. Ὁ Νίκος τῷ διηγήθη τὰ τῆς ἀναχωρήσεως καὶ ὁ Μπαρμπαγιώργης συγκινηθείς :

— Τώρα ποῦ εἶσαι γιὰ ταξεῖδι, νὰ μοῦ ζητᾷς νὰ σοῦ δίνω ὅ,τι θέλῃς, εἶπε κλαυθμηρίζων σχεδόν.

—Ἐπῆγές ποτε στὴν Σμύρνη, Μπαρμπαγιώργη ; ἠρώτησεν αἴφνης ὁ παῖς.

—Ἐπῆγα μιὰ φορά, κ' ἐπῆγα νὰ χάσω τὸ νοῦ μου. Νὰ ἰδῇς ἐκεῖ, παιδί μου, πράμματα, ποῦ νὰ φρίξῃ τὸ πνέμμα σου. Καὶ πότε φεύγεις ; ἠρώτησε.

— Αὔριον τὸ βράδυ στὰς πέντε.

Τὴν ἐπαύριον ἅπασα ἡ οἰκογένεια, ὁ Παπαδημήτρης καί τινες φίλοι, κατήρχοντο τὴν κλίμακα τῆς ἐπαύλεως καὶ ἐξῆλθον εἰς τὴν αὐλήν. Ἡ κυρὰ Ρηνοῦλα, ἐρειδομένη ἐπὶ τῆς ῥάβδου της καὶ ἀπομάσσουσα τὰ δάκρυά της ἵστατο παρὰ τὴν αὐλαίαν θύραν καὶ ὁ Μπαρμπαγιώργης ἀπωτέρω. Ὁ Νίκος ἔβαινε παρὰ τὴν μητέρα του, ἧς οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἐξοιδημένοι καὶ ἐρυθροί.

—Νίκο, ἀποχαιρέτησε λοιπόν...

Καὶ τὸ παιδίον μετὰ παλμῶν, μὴ δυνάμενον πλέον ν' ἀνθέξῃ ἀπέναντι τῆς γενικῆς συγκινήσεως, ἐρρίφθη εἰς τὸν τράχηλον τῆς γραίας τροφοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτήν. Ἀπὸ τῆς γραίας ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα κηπουρὸν καὶ τὸν ἠσπάθη. Ὁ γέρων ἐνεχείρισεν εἰς αὐτὸν ἐν βαθείᾳ συγκινήσει μανδήλιον πεπληρωμένον ἀπὸ τὰ ἐκλεκτότερα ὀπωρικὰ τοῦ κήπου καὶ εἶπεν ἐν μέσῳ τῶν δακρύων του :

—Τάχατες θὰ μᾶς εὕρῃς, σὰν ἔλθῃς μὲ τὸ καλό !... καὶ ἔπνιγον οἱ λυγμοὶ τὸν ἀγαθὸν γέροντα.

Ἦλθε καὶ ἡ ὑπηρέτρια, τὴν ἐφίλησε καὶ αὐτήν.

— Καὶ τὸν Βάσο τὸν καϋμένο τὸν ἐλησμόνησες ; εἶπε μὲ παράπονον ἡ Ἀσπασία, ἰδὲ πῶς σὲ κυττάζει.

Ὁ Νίκος ἐφίλησε καὶ τὸν γάτον.

Ἔφθασεν ἡ στιγμὴ τοῦ ἀποχωρισμοῦ. Ὁ Παπαδημήτρης ἐγερθεὶς ἀπεκαλύφθη, ἐψέλλισεν εὐχήν τινα καὶ ηὐ-

λόγησε τὸ παιδίον. Ἡ σκηνὴ ἦτο λίαν συγκινητική. Ὁ Νίκος ἀπὸ τῆς ἀγκάλης τῆς μητρός του ἐρρίφθη εἰς τὰς τῶν ἀδελφῶν του καὶ μετὰ δακρύων κατεφίλει αὐτάς.

Ἀλλὰ τὰ δάκρυα ταῦτα ἔρρεον ἐκ συμπαθείας· πῶς ἠδύνατο αὐτὸς νὰ μὴ κλαίῃ, ἀφοῦ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν ἔκλαιον ; Κατὰ βάθος οὐδεμίαν ἐντύπωσιν τοῦ ἐπροξένει ὁ ἀποχωρισμός. Φεῦ ! Ὀλίγα παιδία εἶνε εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωσιν, ἀφιπτάμενα τῆς πατρικῆς φωλεᾶς των καὶ τῆς μητρικῆς ἀγκάλης, τὸ κενόν, ὅπερ ἀφήνουσιν. Ἐν τούτοις δὲν παρέρχεται πολὺς καιρὸς καὶ αἱ ὀνειροπολήσεις διαλύονται ὡς καπνός, ἀναφαίνεται δὲ ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ γυμνότητι ἡ ἀπομόνωσις, ἡ ἀποξένωσις !

Ἐπεβιβάσθησαν, ἀπέπλευσεν ἡ λέμβος καὶ τὰ μανδήλια, ὡς συνήθως, ἐκινήθησαν εἰς τὸν ἀέρα κάθυγρα ἐκ τῶν δακρύων.

Ἐλαφρὸς ἄνεμος πνεύσας ἔπεισε τὸν πλοίαρχον τοῦ δρόμωνος, καπετὰν Ἀγγελῆν, στιβαρὸν μεσήλικα ἄνδρα, νὰ ἀπάρῃ τὴν ἄγκυραν.

Ὁ ἥλιος εἶχεν ἤδη δύσῃ, ὅταν ὁ δρόμων παρέκαμπτε τὴν ἄκραν τοῦ λιμένος, πλέων πρὸς τὸ πέλαγος. Ὁ Νίκος ἦτο μελαγχολικός, ἠρνήθη νὰ δειπνήσῃ, κατεκλίθη καὶ ἀπεκοιμήθη μέχρι πρωΐας. Ἀφύπνισεν αὐτὸν τὸ ᾆσμα τοῦ πηδαλιούχου, διάτορον, ἔρρινον, ἀλλὰ γλυκὺ καὶ μελαγχολικόν. Ὁ Νίκος ἐλησμόνησεν ὅτι εὑρίσκετο ἐν τῷ πλοίῳ· ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς, παρετήρησέ περὶ ἑαυτόν, ἀνεζήτησε τὰ παραπετάσματα τῆς κλίνης του, ἐκάλεσε τὴν Ἀσπασίαν, τὴν μητέρα του...

Τίποτε !

Ἡ φοβερὰ πραγματικότης, ἡ ὀδύνη τοῦ ἀποχωρισμοῦ ἤρξαντο κεντῶσαι τὴν τρυφερὰν καρδίαν του. Κατενόησε τὴν θέσιν του καὶ ἤρξατο κλαίων, ἀλλ' ἦτο ἤδη ἀργά. Ἀνελθὼν διὰ τῆς στενῆς κλίμακος ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ἔστρεψε πέριξ τὸ βλέμμα, ἀνεζήτησε τὴν οἰκίαν των, τὸν κῆπον, μάτην· οὐδὲν ἄλλο βλέπει ἢ πέλαγος, πέλαγος καὶ μακρὰν εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὁρίζοντος μόλις διακρινόμενα σημεῖά τινα μελανὰ ἐπιπλέοντα ὡς νέφη.

....

— Τὸ σπίτι σας ζητεῖς; διακόψας τὴν τελευταίαν στροφὴν τοῦ ᾄσματός του, ἠρώτησεν ὁ πηδαλιοῦχος.—Τὸ ἀφήσαμε πολὺ 'πίσω τὸ σπίτι σας, παιδί μου.

Ὁ πατήρ του, ὅστις τὸν συνώδευε μέχρι Σμύρνης, ἵστατο μετὰ τοῦ πλοιάρχου ἀπωτέρω, παρετήρησε τὸν υἱόν του καὶ ἦλθε πρὸς αὐτόν. Εἰς τὴν θέαν τοῦ πατρός του ὁ Νίκος ἀπέμαξε τὰ δάκρυά του καὶ ᾐσθάνθη ἀνακούφισίν τινα.

— Τί κλαίεις, δὲν ἐντρέπεσαι;! εἶπεν ὁ πατήρ.— Πεινᾷς;

Ὁ Νίκος ἔλαβεν ἐκ τοῦ μικροῦ καλάθου του τεμάχιον ἄρτου μετὰ τυροῦ, ἔπεσε πρηνὴς ἐπὶ τοῦ καθρέπτου τῆς πρύμνης καὶ θεωρῶν τοὺς αὔλακας, οὓς ἀφινεν ὄπισθέν του οὐριοδρομοῦν τὸ σκάφος, ἔτρωγε τὸ λιτὸν πρόγευμά του καὶ κατέβρεχεν αὐτὸ διὰ τῶν πικρῶν δακρύων του. Βαθμηδὸν τὸ ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος μελανὸν ἐκεῖνο σημεῖον ἀπεκρύβη ὁλοσχερῶς καὶ τὸ ταλαίπωρον παιδίον ἐβυθίσθη εἰς διαλογισμούς.

Ἐν σμικρῷ τινι θαλάμῳ, καθαρίως διεσκευασμένῳ, παρὰ τράπεζαν, ἐφ' ἧς ὑπῆρχον βιβλία τινά, ἐκάθητο ὁ Νίκος, στηρίζων τὴν κεφαλὴν εἰς τὰς παλάμας του, καὶ βλέπων ἐκ του παραθύρου τὸν λιμένα τῆς Σμύρνης.

Κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἀνεχώρει ὁ πατήρ του, ἐπανερχόμενος εἰς τὴν πατρίδα.

Ἤδη τὸ ταλαίπωρον παιδίον ἐγκατελείφθη μόνον, εἰς ξένον τόπον, ἄνευ τῶν γονέων καὶ τῶν οἰκείων του. Λυγμοὶ ἀνήρχοντο εἰς τὸν λάρυγγά του, ἤθελε νὰ κραυγάσῃ· ὤ! ἂς ἦτο δυνατὸν νὰ τὸν παραλάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ ὁ πατήρ του... Τὸν παραλαμβάνει ἄρά γε, ἂν τὸν παρακαλέσῃ, ἂν ὑπάγῃ ἀμέσως; Ὤ! πῶς θὰ ζήσῃ χωρὶς νὰ βλέπῃ κανένα γνωστόν του;.. νὰ κατέλθῃ καὶ νὰ σπεύσῃ εἰς τὸν λιμένα; ἀλλὰ τὸ αἴσθημα τῆς φιλοτιμίας ἀνεγείρει ἀνυπέρβλητα προσκόμματα· ἀνατείνει ἐκ νέου

....

τοὺς ὀφθαλμούς, οἵτινες θαμβοῦνται ἐκ τῶν δακρύων καὶ συγχέουσι τὸν δρόμωνα πρὸς ἔντομον ἱπτάμενον εἰς τὸν αἰθέρα.

Τότε ἀναμιμνήσκεται τοῦ βραχέος, ἀλλὰ γοητευτικοῦ παρελθόντος του. Ἰδοὺ ἡ Ρηνοῦλα ἀποδιώκουσα διὰ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ τὸν ἄγριον δράκον, ὅπου ἤρχετο, παιδίον ἔτι, νὰ τὸν πάρῃ εἰς τὰ ξένα. Τί εὔμορφα ὅπου διηγεῖτο τὰ παραμύθια της .. Ἰδοὺ ὁ Παπαδημήτρης, τὰ ἰδιαίτερα μαθήματα, «Πάρις ὁ υἱὸς τοῦ Πριάμου», ἡ Ἀσπασία, αἱ ἐξετάσεις του, ὁ Μπαρμπαγιώργης, ὁ γάτος, τὰ περιστέρια, αἱ προπαρασκευαὶ τοῦ ταξειδίου, καὶ πρὸ πάντων ἡ μητέρα του.

Οἱ λυγμοὶ αὐξάνουσι τότε, τὸ στῆθος τοῦ παιδίου ἐξογκοῦται καὶ τὰ χείλη του ψελλίζουσι μόλις ἀκουόμενα:

— Χαιρετίσματα στὸ σπίτι μας . . . στὴ μητέρα μου...

Μίμησις.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1900

